

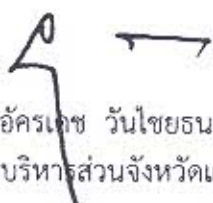
ประกาศองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
เรื่อง การใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา(พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๓)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๔ แห่งระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศใช้แผนพัฒนาและนำไปปฏิบัติ รวมทั้งแจ้งสภาท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด อำเภอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประกาศให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกัน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประกาศใช้ และปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๓) โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้ว ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๙ จึงประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา(พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๓) ดังมีรายละเอียดตามที่แนบท้ายประกาศนี้

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(นายอัครเดช วันไชยธนวงศ์)
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำนำ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองการปกครองส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๓) เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) นโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์และค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) แผนพัฒนาภูมิภาคเหนือตอนบน ๑ แผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน(พ.ศ.๒๕๕๙) กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนารองการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ.๒๕๖๐- ๒๕๖๓) และนโยบายของผู้บริหารในการพัฒนาท้องถิ่น

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองการปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับนี้ ได้จัดทำขึ้นโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคม จากการประชาคมระดับอำเภอและระดับจังหวัดที่ได้ร่วมพลังร่วมกันระดมความคิดเห็นพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคแล้วจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างสมดุลมีคุณภาพและยั่งยืน ด้วยการเสริมสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้อยู่ดีมีสุข ควบคู่ไปกับการพัฒนาที่มุ่งคุณภาพในทุกด้าน โดยเฉพาะการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง รู้เท่าทันโลกปัจจุบัน

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองการปกครองส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนฉบับนี้ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นได้รวบรวมแนวทางและข้อมูล นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองการปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ให้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนต่อไป ซึ่งการดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนารองการปกครองส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยพลังการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น ร่วมกันบริหารการเปลี่ยนแปลงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงการ กิจกรรมไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องต่อไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดแม่ฮ่องสอน	
➢ ข้อมูลทั่วไป	๕
➢ ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๕๓
➢ จุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๖๑
บทที่ ๓ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	
➢ กรอบแนวคิดในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๖๒
➢ ปัจจัยและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนา	
● ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของ ประชาชนในท้องถิ่นตามประเด็นการพัฒนาท้องถิ่น	๗๗
● ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์พัฒนาในปัจจุบัน และโอกาสการพัฒนาในอนาคตของท้องถิ่น ด้วยเทคนิค SWOT Analysis	๘๔
● การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชนและแนวทาง การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๘๓
➢ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น	๘๕
➢ ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกับ ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๘๖
➢ แผนที่ยุทธศาสตร์	๘๗
บทที่ ๔ รายละเอียดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	
➢ ประเด็นยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา และตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์	๘๘
➢ รายละเอียดยุทธศาสตร์พัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	๑๐๒
บทที่ ๕ การติดตามประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	
➢ กรอบและแนวทางในการติดตามประเมินผล	๑๑๗
➢ ระเบียบ วิธีการติดตามและประเมินผล	๑๑๘
➢ กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล	๑๒๐
➢ แบบรายงาน	๑๒๐
ภาคผนวก	
➢ คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	
➢ คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	
➢ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน	

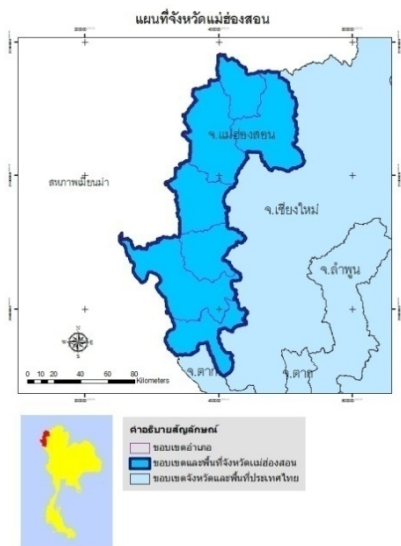

๑. ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๑ สภาพทั่วไป

ลักษณะทางกายภาพ

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดชายแดน อยู่ทางภาคเหนือตอนบน ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๙๒๔ กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ ๑๒,๗๘๐.๕๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๗,๙๘๗,๘๖๐.๕๖ ไร่ เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของภาคเหนือ และเป็นอันดับ ๘ ของประเทศ พื้นที่มีรูปร่างเรียวยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ มีความยาวประมาณ ๒๕๐ กิโลเมตรและความกว้างประมาณ ๙๕ กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนื้อที่ป่าไม้ ประมาณ ๑๑,๑๐๔.๔๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖,๙๔๐,๓๐๕.๔๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๘๙ ของพื้นที่จังหวัด มีพื้นที่เกษตรกรรม ๔๐๖,๐๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๘

รูปที่ ๑ รูปแสดงอาณาเขตของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

อาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง และประเทศเพื่อนบ้าน เป็นดังนี้

- ทิศเหนือและทิศตะวันตก** ติดต่อกับรัฐฉาน รัฐคะยา และรัฐคอกทูเล ประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยตะวันตก แม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำเมย เป็นแนวพรมแดนกั้นระหว่างประเทศ
- ทิศใต้** ติดต่อกับอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยมีแม่น้ำยวม และแม่น้ำเงา เป็นแนวเขตจังหวัด
- ทิศตะวันออก** ติดต่อกับ อำเภอเวียงแหง อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอสะเมิง อำเภอแม่แจ่ม อำเภอฮอด และอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยกลาง และเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออกเป็นแนวเขตระหว่างจังหวัด

ทุกอำเภอในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเขตแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา รวมระยะทางประมาณ ๔๘๓ กิโลเมตร โดยเป็นพื้นดินประมาณ ๓๒๖ กิโลเมตร เป็นแม่น้ำประมาณ ๑๕๗ กิโลเมตร แบ่งเป็นแม่น้ำสาละวิน ๑๒๗ กิโลเมตร และแม่น้ำเมย ๓๐ กิโลเมตร

สภาพภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศเป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อนและเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีทิวเขาเรียงตามแนวทิศเหนือ-ใต้ ขนานกัน ทิวเขาที่สำคัญ คือ **ทิวเขาแดนลาว** อยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตแดนประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และ **ทิวเขาถนนธงชัย** ประกอบด้วยทิวเขาเรียงขนานกัน ๓ แนว คือ ทิวเขาถนนธงชัยตะวันตก เป็นแนวเขตแดนประเทศไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาทิวเขาถนนธงชัยกลาง อยู่ระหว่างแม่น้ำยวมและแม่น้ำแม่แจ่ม และทิวเขาถนน

ธงชัยตะวันออก เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งยังเป็นที่ตั้งของยอดเขาที่สูงที่สุด คือ ยอดเขาแม่ยะอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอปาย มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒,๐๐๕ เมตร

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ *แม่น้ำปาย* ซึ่งมีต้นกำเนิดจากทิวเขาถนนธงชัย ไหลผ่านจังหวัดแม่ฮ่องสอน ไปบรรจบกับแม่น้ำสาละวิน มีความยาว ๑๓๕ กิโลเมตร *แม่น้ำยวม* ซึ่งมีต้นกำเนิดจากภูเขาด้านตะวันออกของอำเภอขุนยวม ไหลผ่านอำเภอแม่ลาน้อยและอำเภอแม่สะเรียง ไปบรรจบกับแม่น้ำเมย มีความยาว ๑๖๐ กิโลเมตร และ *แม่น้ำละมด* ซึ่งมีต้นกำเนิดจากดอยแม่ละมด ไหลผ่านอำเภอเมืองลงสู่แม่น้ำปาย

๑.๒ ข้อมูลการปกครอง และประชากร

ข้อมูลการปกครอง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนแบ่งการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ ๔๕ ตำบล ๔๑๕ หมู่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๕๐ แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๖ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ๔๒ แห่ง

ตารางที่ ๑ การแบ่งการปกครองของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่	จังหวัด / อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	ทม.	ทต.	อบต.
	จ.แม่ฮ่องสอน	๑๓,๒๒๑.๙๒	๔๕	๔๑๕	๑	๑	๖	๔๒
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๒,๔๗๕.๐๐	๗	๖๘	๑	๑	-	๖
๒	อ.ขุนยวม	๒,๓๕๖.๐๐	๖	๔๓	-	-	๑	๖
๓	อ.ปางมะผ้า	๑,๐๖๙.๐๒	๔	๓๘	-	-	-	๔
๔	อ.ปาย	๒,๒๔๔.๗๐	๗	๖๒	-	-	๑	๗
๕	อ.แม่ลาน้อย	๑,๔๕๗.๐๐	๘	๖๙	-	-	๑	๘
๖	อ.แม่สะเรียง	๒,๔๔๓.๒๐	๗	๗๗	-	-	๓	๕
๗	อ.สบเมย	๑,๑๗๗.๐๐	๖	๕๘	-	-	-	๖

ที่มา : ๑. ที่ทำการปกครองจังหวัดแม่ฮ่องสอน, ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗

๒. สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน, ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗

ประชากร

จากข้อมูลประชากร ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีประชากรทั้งสิ้น ๒๔๗,๖๔๕ คน เป็นชาย ๑๒๖,๖๑๔ คน เป็นหญิง ๑๒๑,๐๓๑ คน และมีจำนวนบ้านทั้งสิ้น ๑๐๐,๙๙๒ หลัง ความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ ๑๙.๕๓ คน/ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ ๓ สถิติประชากรของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ที่	จังหวัด / อำเภอ	ประชากร (คน)			จำนวนบ้าน (หลัง)	ความหนาแน่น คน/ตารางกิโลเมตร
		รวม	ชาย	หญิง		
	จ.แม่ฮ่องสอน	๒๔๗,๖๔๕	๑๒๖,๖๑๔	๑๒๑,๐๓๑	๑๐๐,๙๙๒	๑๙.๕๓
๑	อ.เมืองแม่ฮ่องสอน	๕๓,๗๑๙	๒๗,๔๘๙	๒๖,๒๓๐	๒๔,๐๘๑	๒๑.๗๐
๒	อ.ขุนยวม	๒๒,๑๓๔	๑๑,๔๔๖	๑๐,๖๘๘	๘,๐๖๘	๙.๓๙
๓	อ.ปางมะผ้า	๑๘,๙๓๔	๙,๘๖๕	๙,๐๖๙	๗,๒๖๑	๑๗.๗๑
๔	อ.ปาย	๓๐,๙๒๘	๑๕,๘๕๙	๑๕,๐๖๘	๑๔,๒๘๐	๑๓.๗๘
๕	อ.แม่ลาน้อย	๓๕,๔๔๔	๑๘,๐๔๖	๑๗,๓๙๘	๑๑,๑๔๔	๒๔.๓๓
๖	อ.แม่สะเรียง	๕๑,๕๕๑	๒๖,๐๑๐	๒๕,๕๓๑	๒๑,๐๕๖	๒๑.๑๐
๗	อ.สบเมย	๓๔,๙๔๕	๑๗,๘๙๙	๑๗,๐๔๕	๑๕,๑๐๒	๒๙.๖๙

ที่มา : ๑. ที่ทำการปกครองจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน จังหวัด รายตำบล, ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗

ประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ คนไทยเชื้อสายไทยใหญ่ อพยพมาจากรัฐฉานซึ่งเป็นบ้านเมืองเดิมในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

๑) กะเหรี่ยง เป็นชนเผ่าที่มีประชากรมากที่สุดของชาวไทยภูเขา คือ ประมาณร้อยละ ๗๙.๓ จะตั้งถิ่นฐานอยู่ทุกอำเภอ **ปาดอง** หรือกะเหรี่ยงคอยาว ปัจจุบันมีอยู่ที่บ้านในสอยบ้านน้ำเพียงดิน และบ้านห้วยเสือเผ่าในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนนอกจากนี้ยังมีกะเหรี่ยงกลุ่มย่อยที่อพยพเข้ามาจากประเทศเมียนมา คือ กะเหรี่ยงแดง, กะยัน อาศัยอยู่ในบ้านในสอย บ้านห้วยเสือเผ่า อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๒) ลาหู่ หรือ มูเซอ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ลาหู่แดง และลาหู่ดำตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่อำเภอปางมะผ้า, อำเภอปาย และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๓) ลีซอ หรือ ลีซอ พบได้ใน อำเภอปาย และ อำเภอปางมะผ้า

๔) ลัวะ เป็นกลุ่มชนที่อาศัยในดินแดนล้านนารวมถึงแม่ฮ่องสอนมาตั้งแต่โบราณปัจจุบันชาวลัวะอพยพขึ้นไปอยู่บนพื้นที่ภูเขาสูงตั้งชุมชนเป็นแนวยาวไปตามสันเขา พบได้มากที่เขตรอยต่อ อำเภอแม่ลาน้อย กับอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

๕) ม้ง เป็นกลุ่มชาวเขาที่มีประชากรน้อยที่สุดในแม่ฮ่องสอนแต่กระจายอยู่ทุกอำเภอ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ม้งขาวและม้งลายซึ่งเรียกจากสีกระโปรงของผู้หญิงชาวม้ง

๖) จีนยูนนาน (จีนฮ่อ) เป็นกลุ่มชาวจีนที่เป็นอดีตทหารกองพล ๙๓ ที่หนีภัยทางการเมืองเข้ามาในประเทศไทยอยู่ที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และ อำเภอเมืองบางแห่งตั้งเป็นชุมชนถาวรมีเฉพาะชาวจีนฮ่อเท่านั้น เช่น หมู่บ้านสันติชล อำเภอปายและหมู่บ้านรักไทย อำเภอเมือง เป็นต้น

๗) ปะโอ อพยพเข้ามาจากรัฐฉาน ปัจจุบันมีถิ่นอาศัยอยู่บ้านห้วยมะเขือส้ม ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๑.๓ ข้อมูลเศรษฐกิจ

ในปี ๒๕๕๖ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๖ ณ ราคาประจำปี มีมูลค่า ๑๐,๔๐๑.๐ ล้านบาท โครงสร้างการผลิต ประกอบด้วยสาขาหลัก คือ เกษตรกรรมฯ ร้อยละ ๒๗.๗๖ รองลงมา การศึกษา ร้อยละ ๑๗.๔๓ บริหารราชการ ร้อยละ ๘.๔๘ สาขาก่อสร้าง ร้อยละ ๘.๒๖ ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อประชากร ปี ๒๕๕๖ จำนวน ๕๐,๙๒๔ บาท ต่อคนต่อปี เป็นลำดับที่ ๗๕ ของประเทศ

นอกจากนี้ ปี ๒๕๕๗ มีรายได้การท่องเที่ยว จำนวน ๓,๔๕๖.๔๒ ล้านบาท และมีมูลค่าการค้าชายแดน จำนวน ๙๒๗,๙๘๐,๗๒๔.๔๔ บาท และ ปี ๒๕๕๘ (มกราคม – กันยายน) จำนวน ๑,๒๔๔,๑๓๑,๘๓๑.๘๑ บาท

๑.๔ ลักษณะทางสังคม

ด้านศาสนา ศาสนิกชนส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือประมาณร้อยละ ๗๗.๕๐ นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ ๒๐.๙๐ นับถือศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ ๐.๕๐ และที่เหลืออีกประมาณร้อยละ ๑.๑๐ นับถือผีและศาสนาอื่นๆ

วัฒนธรรมทางภาษา

ชาวไทยใหญ่จะมีภาษาพูดเป็นของตนเองเรียกว่า "กำไต" เวลาพูดภาษาไทยเรียกว่า "อุบไต" คล้ายคลึงกับภาษาไทย แต่เมื่อพูดต่อกันเป็นประโยคอาจฟังไม่รู้เรื่องแต่หากแยกเป็นคำเดี่ยว ๆ จะเข้าใจได้ง่าย ส่วนภาษาเขียนตัวอักษรไทยเรียกว่า "ลิกไต" มีใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณลักษณะของตัวอักษรกลมคล้ายตัวอักษรมอญและเมียนมา

ชาวกะเหรี่ยง, ชาวจีนฮ่อ มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง ส่วนชนเผ่า ลาหู่ ลีซู ลัวะ ในปัจจุบันมีภาษาพูด ส่วนภาษาเขียนนำอักษรอังกฤษมาใช้

ประเพณี

๑. ประเพณี"ปอยสาંગลอง"

เป็นงานประเพณีบวชลูกแก้วของไทยใหญ่ เป็นการบรรพชาสามเณรให้ สืบทอดพระพุทธศาสนาและเพื่อเรียนรู้พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า โดยมีความเชื่อว่า ถ้าได้บวชให้ลูกของตนเป็นสามเณร จะได้อานิสงส์ ๘ กัลป์บวชลูกคนอื่นเป็นสามเณรได้อานิสงส์ ๔ กัลป์และหากได้อุปสมบทลูกของตนเป็นพระภิกษุสงฆ์จะได้านิสงส์ ๑๒ กัลป์และได้อุปสมบทลูกคนอื่นจะได้านิสงส์ ๘ กัลป์ และเพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีที่มีมาดั้งเดิม จะจัดงานระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน ของทุกปี ณ ชุมชนและวัดที่มีชาวไทยใหญ่อาศัยและในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน

๒. ประเพณีปอยเหลินสิบเอ็ด (ประเพณีออกพรรษา)

ประเพณีแห่จองพารา (งานปอยเหลินสิบเอ็ด)คือประเพณีส่วนหนึ่งในงานเทศกาลออกพรรษาอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน คำว่า จองพารา หมายถึง ชุ่มรับเสด็จพระพุทธเจ้า หรือ จองพารา เป็นภาษาไทยใหญ่แปลว่า “ปราสาทพระ” การบูชาจองพาราคือการสร้างปราสาทเพื่อคอยรับเสด็จพระพุทธเจ้าที่จะเสด็จลงมาจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เทศกาลนี้จัดขึ้นระหว่างวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือในราวเดือนตุลาคม กิจกรรมภายในงานชาวบ้านจะช่วยกันสร้างปราสาทจำลองที่เรียกว่าจองพาราประดับไว้ตามบริเวณวัดและบ้านเรือนและแห่ขบวนรูปสัตว์ต่างๆเพื่อแสดงความยินดีที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับมาในวันขึ้น ๑๓ ค่ำ จะมีตลาดนัดออกพรรษาหรือกาตหลูโดยมีการจุดตะเกียงและเทียนในตลาดตั้งแต่กลางคืนจนถึงรุ่งเช้าเพื่อให้ชาวบ้าน

ได้จับจ่ายซื้อของเตรียมงานไฟ สำหรับวันขึ้น ๑๔ ค่ำเป็นวันดาพอดถึงรุ่งเช้าของวันขึ้น ๑๕ ค่ำ จะมีการทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะ จากวัดพระธาตุตอดยงกอมูซึ่งตั้งอยู่บนตอดยงกอมูลงมาสู่วัดม่วยต๋อที่อยู่บริเวณเชิงเขา ทิวแถวของพระภิกษุสามเณรและประชาชนนับร้อยพัน ซึ่งเรียงรายสองข้างทางเดินลงจากวัดพระธาตุตอดยงกอมูเพื่อทำบุญตักบาตรแก่พระภิกษุสามเณร ท่ามกลางสายหมอกยามเช้านั้นเป็นภาพที่งดงามบริสุทธิ์ ตัดกับสีเขียวขจีของต้นไม้ สามารถมองเห็นได้จากระยะไกล ตกตอนกลางคืนตามบ้านเรือนและวัดวาอารามต่าง ๆ จะมีการจุดประทีปโคมไฟสว่างไสวและมีการแห่จองพราคำ่ว่า จอง มาจากคำว่า พระ หรือ วรระ แปลว่า ประเสริฐ หมายถึง พระพุทธเจ้า ส่วนคำว่า พรา หมายถึง เมืองเช่น กรุงพาราณสี เป็นต้น ฉะนั้น คำที่ถูกต้องคือ จองพราหรือซุ่มประสาหรับเสด็จพระพุทธเจ้าซึ่งตกแต่งประดับประดาอย่างสวยงาม นอกจากนี้ ในปอยเหลินสิบเอ็ด ยังมีการแสดงการละเล่นพื้นเมืองและมหรสพต่าง ๆ เช่น การฟ้อนนกกิ้งกะหรั้าก้าลาย (ฟ้อนเจิง) ก้าโต ฟ้อนกำบ่อคอง (กำบ่อ คือ ผีเสื้อคอง คือ แม่น้ำสาละวิน) งานจะจัดช่วงเวลาออกพรรษา หรือเดือน ๑๑ ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน และตามหมู่บ้านชาวไทใหญ่ที่เป็นชาวพุทธ

ประเพณีออกหว่า เทศกาลออกพรรษาแม่สะเรียง เป็นประเพณีสำคัญของชาวแม่ฮ่องสอน ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทใหญ่โดยชาวบ้าน จะประดิษฐ์ จองพารา ซุ่มราชวัตร และโคมไฟประดับตามบ้านเรือนเพื่อแสดงถึงการรับเสด็จพระพุทธเจ้าที่เสด็จจากสวรรค์ ขึ้นดาวดึงส์กลับสู่โลกมนุษย์ โดยมีพิธีตักบาตรตามวิถีไทใหญ่ ขบวนแห่เทียนแหง หรือเทียนพันเล่ม ตามถนนสายต่างๆในเขตเทศบาล โดยจะจัดขึ้นในห้วงเดียวกับงานประเพณีแห่จองพารา ที่บริเวณหน้าสถานีตำรวจภูธรแม่สะเรียง และหน้าสำนักงานเทศบาลตำบลแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อสืบทอดประเพณี อันดีงามของชาวไทใหญ่ ให้คงอยู่สืบไป และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓. ประเพณีสิบสองม่นล่องผ่องไต และงานนมัสการพระธาตุตอดยงกอมู (ลอยกระทงสวรรค์)

“สิบสองม่นล่องผ่องไต” สิบสองม่น หมายถึง วันเพ็ญเดือนสิบสอง ล่องผ่องไต หมายถึง การลอยกระทงของชาวไต หรือไทใหญ่นั้นเอง โดยชาวไทใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้จัดประเพณีสิบสองม่นล่องผ่องไต ณ บริเวณเชิงสะพานข้ามแม่น้ำปายบ้านปางหมู ตำบลปางหมู อำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยในงานจะจัดให้มีการประกวด “ผ่องจองสังอุกปุ๊ก” (กระทงไทใหญ่) ซึ่งประดิษฐ์เป็นรูปปราสาท ภายในประดิษฐานพระอุปัศตู แล้วใช้คนหลายๆคนหามเข้าขบวนแห่, การประกวดขบวนแห่, การประกวด “นางญิงไต”(สาวงามไทใหญ่), การประกวดการนุ่งโคไต(แต่งกายชุดไทใหญ่), การแสดงทางศิลปวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น รวมทั้งเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้วย

งานนมัสการพระธาตุตอดยงกอมู (ลอยกระทงสวรรค์) จัด ณ วัดพระธาตุตอดยงกอมูมีกิจกรรมทำบุญสักการะพระธาตุตอดยงกอมู และมีกิจกรรมการลอยกระทงสวรรค์ โดยติดกระทงไปกับลูกโป่งสวรรค์ รวมทั้งการปล่อยโคมลอยเพื่อบูชาพระเกศแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ นอกจากนี้ก็มีมหรสพต่างๆให้ชมด้วย เช่น จัดไต (ลิเกไทใหญ่) เป็นต้น

๔. ประเพณีกินวอหรือประเพณีปีใหม่ชนเผ่าลีซอ

ประเพณีกินวอ หรือประเพณีปีใหม่ของชาวลีซอ ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า ถือว่าเป็นงานสำคัญที่สุดในรอบปีตรงกับประเพณีตรุษจีนเป็นงานใหญ่หลังจากการทำงานหนักมาในรอบปีนั้นได้สิ้นสุดลงทุกครอบครัวได้เก็บเกี่ยวข้าวเข้ายุ้งฉางเรียบร้อยแล้วหากพืชพันธุ์ได้ผลดีสัตว์เลี้ยงก็เติบโตดีชาวบ้านก็จะมีอาหารเพียงพอ สำหรับตลอดปีผู้หญิงก็เตรียมตัดเย็บเสื้อผ้าชุดใหม่ไว้ให้สมาชิกในบ้านชาวบ้านก็จะช่วยกัน

ฆ่าหมูเพื่อทำหมูเค็มแขวนเก็บไว้กินในปีใหม่ ผักตบถ ผักกาดแห้ง เต้าหู้ยี้ก็ทำเก็บตุนไว้พร้อมกับต้มเหล้าไว้ด้วย ทุกคนจะช่วยกันหาฟืนเก็บไว้ใช้ในยามงานเร่งด่วนข้าวก็ตำไว้ล่วงหน้า พอถึงวันงานปีใหม่ก็จะไม่ทำงานกันจะได้ สนุกสนานกันเต็มที่งานจะจัดขึ้นระหว่างปลายเดือน มกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปีในทุกๆหมู่บ้านที่มีชนเผ่า ลีซออาศัยอยู่แต่จะมีหมู่บ้านใหญ่ๆที่จัดเทศกาลปีใหม่อีกอย่างใหญ่และมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและ ต่างประเทศมาท่องเที่ยว ในเขตอำเภอปางมะผ้า ได้แก่ บ้านกีดสามสิบ บ้านแม่หมูลีซอบ้านหนองตอง บ้านน้ำริน บ้านหนองผาเจ้าเขตอำเภอปาย ได้แก่บ้านปางแบก บ้านใหม่

๑.๕ โครงสร้างพื้นฐานและการเข้าถึงบริการ

- ไฟฟ้า

การไฟฟ้า

ปี ๒๕๕๗ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค รับกระแสไฟฟ้ามาจากสถานีไฟฟ้าจังหวัดเชียงใหม่ (จอมทอง ฮอด และแม่แตง) โดยมีแหล่งกระแสไฟฟ้าสำรอง เช่น โรงไฟฟ้าพลังน้ำแม่สะงา โรงไฟฟ้าพลังน้ำผาบ่อง และ โรงไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ผาบ่อง เป็นต้น มีการจ่ายกระแสไฟฟ้าระบบจำหน่าย ๒๒ KV ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง ๗ อำเภอ สามารถให้บริการ จำนวน ๕๖,๖๘๗ คริวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๔๐ ของคริวเรือนทั้งหมด (คริวเรือนทั้งหมด จำนวน ๙๘,๗๕๔ คริวเรือน)

- ประปา

ปี ๒๕๕๗ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสำนักงานการประปาส่วนภูมิภาค ตั้งอยู่ในพื้นที่ จำนวน ๒ สาขา คือ สาขาแม่ฮ่องสอน และสาขาแม่สะเรียง มีกำลังการผลิตรวม ๘๒๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ครอบคลุมพื้นที่ ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปางมะผ้า อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอแม่ลาน้อย สามารถให้บริการ จำนวน ๑๐,๘๒๘ คริวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๙๖ ของคริวเรือนทั้งหมด ส่วนที่เหลือใช้จากแหล่งน้ำอื่นๆ คือ แหล่งน้ำบาดาล ระบบประปาหมู่บ้าน และระบบประปาภูเขา

- การคมนาคม

จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๙๒๔ กิโลเมตร มีการคมนาคม ๒ เส้นทาง คือ ทางบก โดยมีถนนสายหลัก จำนวน ๔ เส้นทาง คือ ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ (เชียงใหม่ - ฮอด -แม่สะเรียง - แม่ฮ่องสอน) ทางหลวงหมายเลข ๑๐๙๕ (เชียงใหม่ - แม่แตง - ปาย - แม่ฮ่องสอน) ทางหลวงหมายเลข ๑๐๕ (แม่สอด - แม่สะเรียง - แม่ฮ่องสอน) และ ทางหลวงหมายเลข ๑๒๖๓ (เชียงใหม่ - แม่แจ่ม - ขุนยวม - แม่ฮ่องสอน) สภาพถนนเป็นถนนลาดยาง มีสภาพชำรุดทรุดโทรมเป็นช่วงๆ และคดเคี้ยว นอกจากนี้ยังมีถนนสายรองเชื่อมระหว่างเส้นทางหลัก อยู่ในความดูแลของสำนักงานแขวงทางหลวงชนบท สภาพถนนเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่

สำหรับการคมนาคมทางอากาศมีท่าอากาศยาน ๒ แห่งคือ ท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอน มีสายการบิน กานต์แอร์ให้บริการเที่ยวบินระหว่างเชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน - เชียงใหม่ ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๔๐ นาที และท่าอากาศยานปาย มีสายการบินกานต์แอร์ให้บริการเที่ยวบินระหว่างเชียงใหม่ - อำเภอปาย - เชียงใหม่ ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๓๐ นาที

- การศึกษา

การจัดการศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งได้เป็น

๑. ระดับประถมศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต ๑ และ ๒ มีโรงเรียนจำนวน ๓๓๔ โรงเรียน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น ๓๕,๑๕๗ คน จำนวนครู ๒,๐๙๔ คน มีห้องเรียน ๒,๗๕๔ ห้อง

๒. ระดับมัธยมศึกษา มีโรงเรียน จำนวน ๘ โรงเรียน จำนวนครู ๓๑๐ คน มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น ๗,๑๙๑ คน มีห้องเรียน ๒๐๙ ห้อง

๓. ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดูแลการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑ แห่ง

๔. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๑๓ แห่ง

๕. การศึกษานอกระบบ ให้บริการศึกษาในรูปแบบการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่องประเภททางไกล การศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.ทางไกล) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการศึกษาเพื่อชุมชนบนพื้นที่สูง

๔. สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในระดับอนุปริญา จำนวน ๓ แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพพวนมินทราชินี แม่ฮ่องสอน วิทยาลัยการอาชีพแม่สะเรียง และวิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน

๕. สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

- การสาธารณสุข

ด้านการสาธารณสุข จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีโรงพยาบาลทั่วไปขนาด ๑๕๐ เตียง จำนวน ๑ แห่ง โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๙๐ เตียง จำนวน ๑ แห่ง โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๖๐ เตียง จำนวน ๑ แห่ง โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๓๐ เตียง จำนวน ๔ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีจำนวน ๗๑ แห่ง กระจายอยู่ในพื้นที่ ๗ อำเภอ สถานบริการสาธารณสุขชุมชน (สสช.) มีสถานบริการสาธารณสุขชุมชน (สสช.) ทั้งหมด ๗๐ แห่ง สถานบริการสาธารณสุขในสังกัดกรมการแพทย์ มีโรงพยาบาลอัญญารักษจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑ แห่ง ขนาด ๔๕ เตียง เปิดให้บริการบำบัดรักษาผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดทั้งในลักษณะการบำบัดแบบผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยในและบำบัดในชุมชน สถานบริการสาธารณสุขในสังกัดของกรมควบคุมโรค มีศูนย์ควบคุมโรคติดต่อ นำโดยแมลง (ศตม.ที่ ๑๐.๑ แม่ฮ่องสอน) เป็นหน่วยงานระดับจังหวัดและมีหน่วยงานระดับอำเภอ คือ หน่วยควบคุมโรคติดต่อ ที่นำโดยแมลง (นคม.) จำนวน ๑๐ แห่ง และมาลาเรียคลินิก จำนวน ๑๕ แห่ง ศูนย์มาลาเรียชุมชน เป็นหน่วยบริการระดับชุมชนที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนระหว่างไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งได้รับความร่วมมือจากกองทุนโลก (GLOBAL FUND) เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาโรคไข้มาลาเรียในพื้นที่ตามแนวชายแดนที่มีการแพร่เชื้อสูง มีการคมนาคมที่ยากลำบากและไม่มีสถานที่ตรวจรักษามาลาเรียด้วยกล้องจุลทรรศน์ ดำเนินการในพื้นที่ทุกอำเภอ รวมจำนวน ๕๐ แห่ง

ด้านสถานะกำลังคนบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่สำคัญ จากข้อมูลทรัพยากรสุขภาพ ปี ๒๕๕๖ ของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลกำลังคนด้านสุขภาพ ๔ สายงาน คือ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในระบบบริการสุขภาพของประเทศ ดังนี้ แพทย์ ๒๕,๕๐๕ คน ทันตแพทย์ ๖,๐๕๓ คน เภสัชกร ๑๐,๑๑๖ คน และพยาบาลวิชาชีพ ๑๒๗,๗๑๐ คน เมื่อเปรียบเทียบกับกำลังคนจังหวัดแม่ฮ่องสอนในเชิงการกระจายตัว พบว่าการกระจายตัวของแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพ ต่ำกว่าสัดส่วนของประเทศ

๑.๖ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทรัพยากรดิน

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาซึ่งมีความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๓๕ ของดินที่พบบริเวณดังกล่าว มีทั้งดินลึกและดินตื้นลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้นมักมีเศษหินก้อนหินหรือหินโผล่กระจายจัดกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่างๆเช่นป่าเบญจพรรณป่าเต็งรังหรือป่าดงดิบชื้นหลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอย โดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

ในพื้นที่ทำการเกษตรบริเวณตะพักลำน้ำหรือที่ราบระหว่างเขาส่วนใหญ่เป็นดินลึก เนื้อดินร่วนเหนียวปนทรายความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ในพื้นที่ตอนส่วนใหญ่เป็นดินลึกมาก เนื้อดินร่วนปนดินเหนียว มีปัญหาเป็นดินกรดและมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่เป็นดินตื้นมีหินและกรวดปน เนื้อดินร่วนปนทราย และดินเป็นดินกรด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินจะถูกชะล้างพังทลายได้ง่ายบริเวณที่มีความลาดชันไม่มากนัก และดินไม่ตื้นมาก อาจใช้ปลูกพืชไร่ได้ แต่ต้องรบกวนดินน้อยที่สุด พร้อมทั้งจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม ใส่ปุ๋ยเพื่อแก้ความเป็นกรดของดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี

การใช้ที่ดิน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่รวมทั้งหมด ๗,๙๘๗,๘๖๐.๕๖ ไร่ พื้นที่ป่า ๖,๙๔๐,๓๐๕.๔๔ ไร่ ของพื้นที่จังหวัด พื้นที่เกษตรกรรม ๔๐๖,๐๐๐ ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย ๕๕,๓๔๑ ไร่ และพื้นที่อื่นๆ ๕๖๕,๙๑๓.๑๒ ไร่

ตารางที่ ๒ พื้นที่และประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ (%)
๑. ที่อยู่อาศัย	๕๕,๓๔๑	๐.๖๙
๒. ป่าไม้	๖,๙๔๐,๓๐๕.๔๔	๘๖.๘๙
๓. พื้นที่ถือครองในการเกษตร	๓๒๕,๕๖๖	๔.๐๘
๔. พื้นที่นอกการเกษตร	๕๐๔,๑๑๕	๖.๓๑
๕. แหล่งน้ำ	๒๐,๓๐๑	๐.๒๕
๕. พื้นที่อื่นๆ	๑๔๒,๒๓๒.๑๒	๑.๗๘
รวมทั้งหมด	๗,๙๘๗,๘๖๐.๕๖	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดแม่ฮ่องสอน,สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน,สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

- พื้นที่ป่าไม้

จังหวัดแม่ฮ่องสอน สํารวจพื้นที่เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๕ มีพื้นที่ป่ารวม ๖,๙๔๐,๓๐๕.๔๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๘๙ โดยพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ ๑๐,๓๕๓.๑๑ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖,๔๗๐,๖๙๑ ไร่ ที่เหลือเป็นพื้นที่ในเขต อุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

- พื้นที่เกษตร

พื้นที่ถือครองในการเกษตร ๓๒๕,๕๖๖ไร่ พื้นที่นอกการเกษตร ๕๐๔,๑๑๕ โดยเป็นการเพาะปลูก ข้าวไร่ จำนวน ๘๓,๓๑๙ ไร่ ข้าวนาปี ๗๔,๔๓๔ ไร่ (ปลูกข้าวเพื่อบริโภคเป็นอาหาร) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ๕๙,๖๙๕ ไร่ ถั่วเหลือง ๔๑,๒๔๐ ไร่ ถั่วแดงหลวง ๒๑,๑๕๘ ไร่ กระเทียม ๑๙,๙๗๔ ไร่ กะหล่ำปลี ๑๖,๔๕๘ ไร่ กาแฟอราบิก้า ๕,๒๙๔ ไร่ งา ๒,๑๔๑ ไร่ ส้มเขียวหวาน ๑,๐๖๖ ไร่ ลำไย ๗๘๗ ไร่

- พื้นที่อยู่อาศัย และอื่นๆ

โดยเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย พื้นที่ ๕๕,๓๔๑ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๙ ของพื้นที่รวมของจังหวัด นอกนั้นเป็นพื้นที่อื่นๆ ๑๔๒,๒๓๒.๑๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๘ ของพื้นที่รวมของจังหวัด

ทรัพยากรน้ำ

ทรัพยากรน้ำของจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นแหล่งน้ำจากพื้นที่ป่าต้นน้ำอยู่บริเวณรอยต่อระหว่างทิวเขาถนนธงชัยกับทิวเขาแดนลาว และทิวเขาทางตอนใต้ในอำเภอขุนยวม มีปริมาณน้ำได้กักเก็บได้ต่อปี ๑๓,๐๘๙,๖๐๐ ลบ.ม. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในจังหวัด ๑,๒๕๐.๖๐ ลบ.ม. ประเภทของแหล่งน้ำในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน แม่น้ำสายหลัก ได้แก่ แม่น้ำปาย แม่น้ำสาละวิน แม่น้ำยวม และแม่น้ำสายรอง ได้แก่ แม่สุรินทร์ แม่ลาหลวง แม่เงา น้ำของ น้ำแมริต แม่สะเรียง แม่สะงา แม่สะมาด ส่วนอ่างเก็บน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำม่อนตะแลง ปริมาณกักเก็บน้ำปริมาณ ๐.๒๖๙ (ลบ.ม.) อ่างเก็บน้ำห้วยแม่ฮ่องสอน ปริมาตรกักเก็บน้ำปริมาณ ๐.๖๖๓ (ลบ.ม.) อ่างจอยจ่ายปริมาตรกักเก็บน้ำปริมาณไม่แน่นอน (ลบ.ม.) ประชาชนในพื้นที่ที่มีความต้องการใช้น้ำด้านเกษตรร้อยละ ๓๓.๑๔

น้ำบาดาลในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งหมด ๖๑๗ แห่ง เป็นการเจาะน้ำบาดาลเพื่อจะใช้ในการอุปโภคบริโภคทั่วไป หรือเพื่อการเกษตร หรือเพื่อใช้ในภาคธุรกิจ หรือเพื่อใช้ในภาคอุตสาหกรรม

ทรัพยากรป่าไม้

ภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีความสูงจากน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ ๑๐๐ - ๒,๐๐๐ เมตร ประเภทของป่าไม้ที่พบในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งป่าชนิดไม่ผลัดใบ ได้แก่ ป่าดงดิบชื้น ป่าดงดิบเขา และป่าสน และป่าชนิดผลัดใบ ได้แก่ ป่าผสมเบญจพรรณ และป่าเต็ง-รัง นอกจากนี้ยังพบป่าไร่ร้างและป่าไร่เลื่อนลอย พืชพันธุ์ไม้ในป่าส่วนใหญ่เป็นไม้มีค่า เช่น ไม้สัก ไม้เต็งรัง ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ชิงชัน ไม้มะค่าโมง ไม้รักฟ้า ไม้ยมหอม ไม้ตะเคียนทอง ไม้ตะเคียนหนู ไม้เต็ง ไม้รัง ยางเหียง ไม้พลวง ไม้ตะแบก ฯลฯ พืชพันธุ์ไม้ที่มีอยู่ทั่วไป ได้แก่ ไม้ไผ่ ผักหวานป่า ต้นคราม ผักกูด ผักกูดดอย ผักพ้อคำ ดอกอว(กระเจียว) สาบแล แคป่า เพกา ปูย่า ผักแว่น ผักหนาม ผักเหือด ผ่า เพี้ยพาน พักข้าว มันปลา (มันปู) เต่า(สาหร่ายน้ำจืด) อ่องลอด (ดอกหิน) สมอไทย มะขามป้อม พืชพันธุ์ไม้เฉพาะ มีผักส้มปี้ (หัวแหวน) ผักหนามโค้ง (หมากลม) ดอกดิน เป็นต้น สัตว์ป่าที่พบได้แก่ เลียงผา กวางป่า เก้ง หมูป่า วัวแดง กระตัง เสือโคร่ง กระต่ายป่า กระรอก กระแต ชะนี นกกกว่า ๑๒๐ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมประมาณ ๓๐ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๕ ชนิด สัตว์เลื้อยคลานประมาณ ๓๐ ชนิด ปลา น้ำจืดประมาณ ๓๐ ชนิด และแมลงกว่า ๒๐๐ ชนิด

ที่สำคัญจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีผืนป่าสักที่ประชาชนแม่ฮ่องสอนหวงแหน คือ “ป่าสักนวมินทร์ราชินี” เนื้อที่รวม ๔๙๗.๒ ตารางกิโลเมตร หรือ ๓๑๐,๗๒๕ ไร่ เป็นไม้สักมีลักษณะดี ขนาดใหญ่ ลำต้นเปลาตรง อัตราการเจริญเติบโตสม่ำเสมอ สภาพป่ามีความสมบูรณ์ สามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่สูงกว่า ๑,๐๐๐ เมตร

จากระดับน้ำทะเล และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถแล้ว ทรงรับโครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สัก และพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปาย อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เนื่องจากผืนป่าสักดังกล่าวมีความหลากหลายทางชีวภาพ เหมาะสมสำหรับศึกษาวิจัย พัฒนาพันธุ์ไม้สัก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เช่น การล่องแก่งชมป่าสัก เป็นต้น

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

๑. แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และผจญภัย อาทิ พังคอกบัวตอง อำเภอขุนยวม ถ้ำแก้วโกมล การล่องแก่ง, การขี่ช้างเที่ยวชมธรรมชาติ

๒. แหล่งท่องเที่ยวเชิงประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต อาทิ หมู่บ้านกระเหรี่ยงคอยาว, บ้านรักไทย, ศูนย์วัฒนธรรมจีนยูนนาน บ้านสันติชล อำเภอปาย งานประเพณีปอยส่างลอง เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ อาทิ อนุสาวรีย์พระยาสิงหนาทราชา สะพานประวัติศาสตร์อำเภอปาย อนุสรณ์สถานไทย - ญี่ปุ่น อำเภอขุนยวม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อาทิ ภูโคลน น้ำพุร้อน สปาและนวดแผนไทย

สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ได้แก่

ปางอุ๋ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวในโครงการพระราชดำริ ปางตอง ๒ มีภาพอันสวยงามของไอหมอกที่ลอยเหนือทะเลสาบกับบรรยากาศอันหนาวเหน็บในยามเช้าทำให้ปางอุ๋ง กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสุดแสนโรแมนติก จนได้รับขนานนามว่าเป็น "สวิตเซอร์แลนด์แห่งเมืองไทย"

ปาย แม่ฮ่องสอน ปายเป็นอำเภอกลางหุบเขามีการปรับตัวจากเมืองเก่าให้ลงตัวกับเมืองใหม่ ถนนคนเดินเมืองปายมีร้านค้า ร้านกาแฟร้านอาหาร และสินค้าที่นำมาจำหน่ายด้วยศิลปะมากมาย

ทุ่งดอกบัวตอง ดอยแม่อูคอ อำเภอขุนยวมดอกบัวตองที่นี่เมื่อบานพร้อมๆ กันในช่วงเดือนพฤศจิกายนจะเหลืองอร่ามปกคลุมทั่วทั้งภูเขาจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามอีกของแม่ฮ่องสอน

ถ้ำแก้วโกมล ถ้ำน้ำแข็ง เดิมเรียกชื่อถ้ำผลิกแคลไซต์แม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อยถ้ำแก้วโกมลเป็นถ้ำผลิกแคลไซต์ที่สวยงามที่สุดในประเทศไทยและพบเป็นแหล่งที่ ๒ ในเอเชีย โดยแห่งแรกอยู่ที่ประเทศจีน

ถ้ำน้ำลอด ถ้ำผีแมน ถ้ำน้ำลอดเป็นถ้ำที่มีชื่อเสียงสวยงามและเข้าชมได้ง่ายสะดวก ถ้ำน้ำลอดเป็นเพราะถ้ำแห่งนี้มีสายน้ำไหลผ่านตั้งแต่ปางทางเข้าถ้ำไปจนถึงถ้ำสุดท้ายถ้ำแห่งนี้มีความยาวกว่า ๕๐๐ เมตร

๑.๗ สรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดำเนินกิจกรรมโครงการภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัด ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มุ่งสู่สังคมสีเขียว พัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP สู่สากล และพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมการเชื่อมโยงระบบ Logistics การค้าการลงทุน การค้าชายแดน และหุ้นส่วนเศรษฐกิจเพื่อนบ้านแม่ฮ่องสอน - เมียนมา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ แก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ เสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และขยายผลการเรียนรู้
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสู่ชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๗ การแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า

ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงานได้ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มุ่งสู่สังคมสีเขียว พัฒนา
ผลิตภัณฑ์ OTOP สู่อุตสาหกรรม และพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ในประเด็นยุทธศาสตร์นี้ไว้ จำนวน ๓ ประเด็นประกอบด้วย
การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพิ่มและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP และ
สินค้าเกษตรปลอดภัย และการเพิ่มประสิทธิภาพโครงข่ายคมนาคม เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว การค้าชายแดน
และการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในพื้นที่

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดำเนินกิจกรรมด้านพัฒนาการท่องเที่ยวและ
บริการ รวม ๕ โครงการ งบประมาณรวม ๑๓๕,๐๘๗,๐๐๐ บาท และปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ จำนวน
๔ โครงการ งบประมาณรวม ๘๒,๙๕๓,๒๐๐ บาท กิจกรรมหลักประกอบด้วย การส่งเสริมการท่องเที่ยวตลอดปี
จังหวัดแม่ฮ่องสอน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และปรับปรุงบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก
ด้านบริการการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน การประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงรุกด้านการท่องเที่ยว
จังหวัดแม่ฮ่องสอน การส่งเสริมอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมดั้งเดิม พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวจังหวัด
แม่ฮ่องสอนเชิงรุกเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า สามารถเพิ่มรายได้ของการท่องเที่ยวร้อยละ ๓.๗ ในปี ๒๕๕๗
และร้อยละ ๕.๒ ในไตรมาสแรกของปี ๒๕๕๘ โดยมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายเฉลี่ย
ต่อคนของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม อัตราขยายตัวดังกล่าวต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ร้อยละ ๑๐)

ทั้งนี้ จังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาด้านโครงสร้าง
พื้นฐานยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการต่อไป เนื่องจาก เป็นการเพิ่มรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของ
จังหวัดและเป็นตำแหน่งการพัฒนาจังหวัด (Positioning) ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จังหวัดได้ตั้งงบประมาณไว้
จำนวน ๗ โครงการ งบประมาณ ๑๕๐,๗๒๔,๓๐๐ บาท และในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ก็ยังมีความจำเป็นต้องดำเนินการต่อไป

ปัจจัยแห่งความสำเร็จด้านการท่องเที่ยว จังหวัดจะต้องรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี ต้องอนุรักษ์
แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ วัฒนธรรม โบราณสถาน และวิถีชีวิตชนเผ่าไว้ให้ได้ โดยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
และภาครัฐโดยเฉพาะรัฐบาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จะต้องให้ความสำคัญและส่งเสริม
การท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมถึงกระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่เข้ามาสนับสนุนแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้าง
พื้นฐานและด้านอื่นๆ

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ยังขาดการพัฒนา ปรับปรุงให้ครอบคลุม
พื้นที่ทั้งจังหวัด เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัด ตั้งอยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ ป่าสงวน กระจายอยู่ในพื้นที่
ทุกอำเภอ สภาพการคมนาคม ห่างไกล มีความยากลำบาก รวมถึง การเดินทางอากาศมีข้อจำกัด เนื่องจากไม่มี
สายการบินที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ และนอกจากนี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ยังขาดการเพิ่มมูลค่าของ
สินค้าการท่องเที่ยว ขาดการพัฒนาด้านการให้บริการด้านการท่องเที่ยว ขาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก สำหรับ
แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ขาดการบอกเล่าเรื่องราวของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมการเชื่อมโยงระบบ Logistics การค้าการลงทุน การค้าชายแดน และหุ้นส่วนเศรษฐกิจเพื่อนบ้านแม่ฮ่องสอน - เมียนมา

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ในประเด็นยุทธศาสตร์นี้ไว้ว่า การค้าการลงทุน มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น และได้มีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยได้ดำเนินการจัดกิจกรรม ดังนี้

๑. กิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย - เมียนมา จำนวน ๒ ครั้ง โดยเป็นการประชุมสัมมนาความร่วมมือทางการค้าและเจรจาการค้าระหว่างผู้ประกอบการไทย - เมียนมา และนำคณะผู้ประกอบการเมียนมาศึกษาดูงาน ณ สถานประกอบการของผู้ประกอบการไทยในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตลอดจนจัดกิจกรรมตลาดนัดชุมชนชายแดน

๒. กิจกรรมส่งเสริมการค้า การท่องเที่ยว การลงทุนชายแดน โดยนำภาครัฐและเอกชนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเดินทางไปแสดง/จำหน่ายสินค้าเชิญชวนผู้ประกอบการ/นักลงทุนมาทำการค้า การท่องเที่ยว และลงทุนการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน ภายใต้งานที่มีชื่อว่า “เพลินด้วย รวยแน่ แอ่วแม่ฮ่องสอน” ณ จุดชายแดนไทย - เมียนมา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

๓. กิจกรรมการอบรมสัมมนา พัฒนาผู้ประกอบการ การค้าและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในการส่งเสริมการค้า การลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีหัวข้อในการบรรยาย เกี่ยวกับสินค้าที่มีมาตรการนำเข้า-ส่งออกและการใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือต่าง ๆ / เรื่องพิธีการทางศุลกากรและภาษีนำเข้า-ส่งออกสินค้า แนวทางการปรองดองสร้างสมานฉันท์และนโยบายส่งเสริมการค้าชายแดน และเรื่องแหล่งเงินทุนและระบบการโอนเงินเพื่อการค้าชายแดน ตลอดจนการอภิปรายเรื่องเส้นทางการค้าชายแดนฝั่งเมียนมาและแผนการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ตลอดจนฝั่งพื้นที่เพื่อการค้าชายแดนแม่ฮ่องสอน

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ดำเนินกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอำเภอต่างๆ กับเมืองชายแดนที่ติดต่อกันของเมียนมา ได้แก่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอแม่สะเรียง อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอสบเมย โดยเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับประชาชนในพื้นที่ชายแดนในระดับท้องถิ่น

ในส่วนของการสร้างความสัมพันธ์ในระดับภาครัฐและเอกชน จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย - สหภาพเมียนมา โดยนำผู้ประกอบการไทย - สหภาพเมียนมา มาพบปะเจรจาการค้าและจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกัน ณ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นอกจากนี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้กำหนดจะกิจกรรมส่งเสริมและเชื่อมความสัมพันธ์ต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา โดยนำภาครัฐและเอกชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เดินทางไปเชื่อมความสัมพันธ์สำรวจจุดทาง และพบปะหารือความร่วมมือด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว ณ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา โดยมีเป้าหมายในการลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมเกี่ยวกับการค้าการลงทุน เพื่อให้การส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างประเทศไทย และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดได้ดำเนินการปรับปรุงถนนแอสฟัลติก คอนกรีต สายทาง มส. ถ.๑- ๐๐๐๕ บ้านท่าข้าม ต.บ้านกาต - บ้านเสาหิน ต.เสาหิน อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน และงานจ้างก่อสร้างทางระบายน้ำถาวร ที่ทางหลวงหมายเลข ๑๒๘๕ ตอน ท่งมะसान -ห้วยผึ้ง ระหว่าง กม๔+๐๐๐ (เป็นช่วงๆ)

ผลดำเนินการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ พบว่า มูลค่าการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนขยายตัวขึ้นมากกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด (ร้อยละ ๕) โดยปี ๒๕๕๗ มีมูลค่าการค้าชายแดน มีจำนวนทั้งสิ้น ๙๒๗.๙๘ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๖ ร้อยละ ๖๕.๗๗ และในช่วงเก้าเดือนแรกของปี ๒๕๕๘ มีมูลค่าการค้า

ชายแดน ๑,๒๔๔.๑๓ ล้านบาท เมื่อเทียบมูลค่าการค้ารวมในเดือนเดียวกันของปีก่อนเพิ่มขึ้น ๔๑.๐๒ ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓๒ (กัญชง ๒๕๕๗ มูลค่า ๑๐๔.๓๓ ล้านบาท)

ปัจจัยความสำเร็จ คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากการมีที่ตั้งของจังหวัดเป็นเมืองหน้าด่านที่สามารถเชื่อมต่อเมืองสำคัญๆ ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ผ่านช่องทางจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน ๕ แห่ง แล้ว ยังได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายด้านการพัฒนาการค้าชายแดนอย่างจริงจังในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ เนื่องจากพื้นที่บริเวณจุดผ่านแดนต่างๆ บางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ซึ่งมีระเบียบ ข้อกฎหมายที่ไม่อนุญาตให้มีการก่อสร้างใดๆ ในเขตพื้นที่ดังกล่าว หรือหากจะมีการก่อสร้างถนน ต้องได้รับการอนุญาตแล้ว และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อการดูแลป่าไม้ และสัตว์ป่า เท่านั้น จึงเป็นข้อจำกัดในการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ด้านการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้การพัฒนาหรือปรับปรุงเส้นทางการคมนาคม หรือการพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของการค้าชายแดนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ แก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ไว้ จำนวน ๓ เป้าประสงค์ ได้แก่ คริวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. ลดน้อยลง เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีการสืบทอดศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรงและได้รับบริการทางแพทย์ และสาธารณสุขอย่างทั่วถึง ประชาชนได้รับการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ผลการดำเนินงานที่ผ่าน ดังนี้

ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ – ๒๕๕๘ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินโครงการในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ จำนวน ๖ โครงการ งบประมาณรวม ๕๑,๑๘๖,๓๐๐ บาท โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน การจัดการศึกษาและยกระดับประชากรเพื่อเตรียมความเป็นพลเมืองอาเซียน จังหวัดแม่ฮ่องสอน การส่งเสริมวิถีแม่ฮ่องสอน ศูนย์เมืองแห่งความสุขเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ดังนี้

ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ พบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ในปี ๒๕๕๗ มีจำนวน ๑,๗๕๙ ครัวเรือน ลดลงจากปี ๒๕๕๖ ร้อยละ ๕๖.๔๔ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด (ร้อยละ ๕๐) อย่างไรก็ตาม ค่าเป้าหมายอื่นๆ ยังไม่สามารถประเมินได้ในขณะนี้

แม้ว่าการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอนขาดการส่งเสริมพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน พื้นที่การเกษตรมีน้อย การบริการภาครัฐไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านไฟฟ้า ประปา เป็นต้น เนื่องจากสภาพภูมิประเทศห่างไกลทุรกันดาร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบด้วยหลายกลุ่มชาติพันธุ์ อยู่บนพื้นที่สูง และจังหวัดจะต้องแก้ไขปัญหานี้อย่างต่อเนื่อง ทั้ง ปี ๒๕๕๙ และ ปี ๒๕๖๐

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ไว้ จำนวน ๒ เป้าประสงค์ คือ เพิ่มความสมบูรณ์ของทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพ และผลกระทบจากสารมลพิษลดลง

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ – ๒๕๕๘ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินโครงการด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๔ โครงการ งบประมาณ ๓๐,๕๔๓,๓๐๐ บาท กิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย โครงการขยายผลแนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนมีส่วนร่วม การขยายผลแนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชนมีส่วนร่วม

การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนแบบบูรณาการ การป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยแบบบูรณาการ

ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ พบว่ามีการปลูกป่าในปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ รวม ๔,๙๕๒ ไร่ และมีการยึดคืนพื้นที่ป่าเพื่อให้เป็นป่าตามธรรมชาติ ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๘ ได้รวม ๓,๘๕๓ ไร่ แต่โดยภาพรวม อัตราการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัด ลดลงร้อยละ ๑.๔๕ ซึ่งดีกว่าค่ากลางของประเทศ (ลดลงร้อยละ ๓.๓๒) ดังนั้น พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดจึงยังไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายที่กำหนดให้พื้นที่ป่าน้อยกว่าร้อยละ ๘๗ สำหรับการป้องกันปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘ มีจำนวนคดีสูงขึ้นมากในปี ๒๕๕๗ และลดลงร้อยละ ๔๗ ในปี ๒๕๕๘ ยังไม่เป็นไปตามค่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ในยุทธศาสตร์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ มีการบูรณาการ วางแผนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ปกครอง ตำรวจ ทหาร อปท. กำนัน ผู้ใหญ่ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำข้อมูล สำรวจพื้นที่ทำกิน ในกรณีนี้ จังหวัดได้ให้ความสำคัญและจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องจึงจะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ เสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ คือ หมู่บ้าน/ชุมชน ปลอดภัยเสถียร

ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย จำนวน ๔ โครงการ งบประมาณ ๓๙,๑๐๐,๙๐๐ บาท กิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรแบบบูรณาการ การเสริมสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย การพัฒนาเพื่อความมั่นคงชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ พบว่า จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนปลอดภัยเสถียร ๓๔๖ หมู่บ้าน จากหมู่บ้าน เป้าหมาย ๔๒๑ หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๑๓ ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ ๙๐

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานโดยสรุป คือ สภาพภูมิประเทศ เป็นภูเขาสูง ยากต่อการเข้าถึงพื้นที่เพื่อจับกุม ปราบปราม ขาดวัสดุ อุปกรณ์ ในการตรวจ สกัด ยาเสพติด ขาดบุคลากรในการแก้ไขปัญหาด้านเสถียร กลุ่มผู้ค้าในพื้นที่เป็นกลุ่มผู้ค้ารายย่อย กลับมาเคลื่อนไหวทำการค้ามากขึ้น ยังคงต้องเฝ้าติดตามระวังอย่างใกล้ชิดในพื้นที่อำเภอปาย ปางมะผ้า ชนกลุ่มน้อยในประเทศเมียนมาฝั่งตรงข้ามกับอำเภอปายและอำเภอปางมะผ้า มีการใช้กองกำลังคุ้มกันในการลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่ชายแดนแม่ฮ่องสอน จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจังหวัดต้องเฝ้าระวัง ตรวจสอบ ป้องกันเรื่องนี้อย่างจริงจังทุกๆปี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการจัดการภาครัฐ และขยายผลการเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสู่ชุมชน

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ ประกอบด้วย การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขยายผลสู่ชุมชน/หมู่บ้านเป้าหมายอย่างทั่วถึง และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในโครงการตามพระราชดำริ

ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินโครงการด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ และขยายผลการเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสู่ชุมชน จำนวน ๔ โครงการ งบประมาณ ๔๙,๕๑๗,๐๐๐ บาท กิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การขยายผลศูนย์บริการและพัฒนาตามพระราชดำริ และค่าใช้จ่ายในการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ได้นำฐานการเรียนรู้ของศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ และศูนย์บริการและพัฒนาหมู่บ้านปายตามพระราชดำริ ไปขยายผลไปยังหมู่บ้านบ้านชายแดน จำนวน ๓๔ หมู่บ้าน และขยายผลไปยังโรงเรียนตำรวจชายแดน จำนวน ๑๓ โรงเรียน และขยายผลไปยังเกษตรกร ๗ อำเภอ จำนวน ๑,๕๔๐ ราย จำนวน ๑๗๐ หมู่บ้าน

โดยการส่งเสริมอาชีพต่างๆ เช่น การส่งเสริมการปลูกกาแฟ การปลูกพืชวนเกษตร การมอบวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เช่น ไถ่ สุกกร เป็นต้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ ศูนย์บริการและพัฒนาที่สูงปางตองตามพระราชดำริ และศูนย์บริการและพัฒนาลุ่มน้ำปายตามพระราชดำริ ศูนย์ศิลปาชีพฯ เป็นหัวใจหลักของการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้สาธิต ทดลอง คั้นคว่ำ วิจัย ไว้แล้ว ทั้งการส่งเสริมการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ทั้งในพื้นที่ราบและพื้นที่สูง และมีคณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นประธาน

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน คือ สภาพพื้นที่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ห่างไกล ทุรกันดาร โดยเฉพาะหมู่บ้านพัฒนาเพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดน การเข้าถึงลำบาก เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๗ การแก้ไขปัญหามอกควันและไฟป่า

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ของประเด็นยุทธศาสตร์นี้ คือ ปัญหามอกควันไฟป่าลด

ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ดำเนินโครงการด้านการแก้ไขปัญหามอกควันไฟป่า จำนวน ๑ โครงการ คือ โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควันไฟป่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนแบบบูรณาการงบประมาณ ๑๒,๗๖๐,๐๐๐ บาท ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าสถานการณ์ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก Particulate Matter ๑๐ micron (PM๑๐) เมื่อเทียบย้อนหลังกลับไปแล้วปริมาณฝุ่นละอองในอดีตจะมีรูปแบบสูงขึ้นอย่างฉับพลันในช่วงเวลาอันสั้น ระหว่างเดือน มีนาคม ปัจจุบันแนวโน้มได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น คือปริมาณฝุ่นละอองจะไม่สูงขึ้นอย่างฉับพลัน แต่จะคงอยู่ในรูปแบบที่เกินกว่ามาตรฐานไม่สูงมาก เป็นระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น ซึ่งจากแนวโน้มดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า พฤติกรรมของประชาชนชาวแม่ฮ่องสอน ต่อการเกิดไฟป่าและหมอกควัน เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น คือปริมาณฝุ่นสูงสุดลดลง ปริมาณวันที่ฝุ่นละอองเกินมาตรฐานลดลง และเชื่อว่าหากดำเนินมาตรการเช่นนี้ต่อไป จะส่งผลให้ค่าปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM๑๐ ไม่เกินมาตรฐานในที่สุด และยังคงมีการเผาที่สามารถควบคุมได้ และคงสภาพวิถีชุมชนได้ต่อไป

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีโครงการที่จะดำเนินการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควันไฟป่าต่อเนื่อง จำนวน ๑ โครงการ คือ โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควันไฟป่าโดยกระบวนการมีส่วนร่วม งบประมาณ ๗,๘๒๗,๐๐๐ บาท

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืนต้องแก้ที่ต้นเหตุของปัญหา จากสาเหตุปัญหา คือ การเผาป่าของราษฎรเพื่อการเก็บของป่าและล่าสัตว์ ซึ่งได้ทำความเสียหายแก่ป่าไม้ โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแนวทางในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑. ปลูกค่านิยมให้ราษฎรยอมรับและลดการเผาป่าลงให้ได้ สร้างค่านิยมที่ถูกต้องส่งเสริมให้ราษฎรรวมกลุ่มจัดตั้งกฎกติกาภายในหมู่บ้านให้เข้มแข็ง

๒. ส่งเสริมความรู้ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการกำจัดเศษวัชพืช เช่น การทำปุ๋ยหมัก เพื่อลดการเผาในภาคเกษตร

๓. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและสร้างความชุ่มชื้นให้กับผืนป่า และจัดตั้งแนวป้องกันไฟป่า

๔. ส่งเสริมการดูแลรักษาป่าโดยชุมชน โดยภาครัฐให้ความรู้ทางหลักวิชาการที่ถูกต้อง

๕. ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สามารถปลูกในพื้นที่ป่าได้ เช่น ผักหวาน และกาแฟ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนมีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยไม่เผาทำลายป่าเสริมสร้างกองกำลัง (ภาคประชาชน) ในการเฝ้าระวังและดูแลรักษาป่า รวมทั้งการฝึกอบรมให้ความรู้ในการรักษาและป้องกันไฟป่า

ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน คือ สภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ เมื่อเกิดหมอกควัน จึงไม่สามารถที่จะลอยออกไปได้ในเร็ววัน ประกอบกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงมีหมอกควันจากประเทศเพื่อนบ้านลอยมาปกคลุม และมีสภาพเป็นภูเขาสูง หากเกิดไฟไหม้ป่าบริเวณที่สูงเจ้าหน้าที่จึงไม่สามารถเข้าพื้นที่ไปดับได้ทัน จึงทำให้มีพื้นที่เสียหายเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งกำลังเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอ พาหนะที่ใช้เดินทาง อุปกรณ์ในการดับไฟชำรุดจนไม่สามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการท่องเที่ยวจะต้องมุ่งมั่นแก้ไขปัญหานี้อย่างต่อเนื่อง

๒. การวิเคราะห์สภาวะการณ์และศักยภาพ

๒.๑ ข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพ

๒.๑.๑ ด้านเศรษฐกิจ

๑.๑) ภาพรวมเศรษฐกิจ แม่ฮ่องสอนมีขนาดเล็กที่สุดในภาค มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดปี ๒๕๕๖ เพียง ๙,๐๕๘ ล้านบาท น้อยสุดในภาค เศรษฐกิจของแม่ฮ่องสอนขึ้นอยู่กับสาขาเกษตรกรรมเป็นหลัก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๔.๖ รองลงมาคือสาขาการศึกษาร้อยละ ๑๗.๗ และสาขาการบริหารราชการฯ ร้อยละ ๑๐.๘ เศรษฐกิจขยายตัวน้อยเฉลี่ย ๕ ปี (๒๕๕๑-๒๕๕๕) ลดลงร้อยละ ๐.๑ ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพียง ๔๔,๐๐๖ บาทต่อปี น้อยสุดในภาคเช่นกัน

ตารางที่ ๔ ขนาดเศรษฐกิจ

	ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดปี ๒๐๑๓ (ล้านบาท)	GPP per capita ปี ๒๐๑๓ (บาท/คน/ปี)	Average Growth ๕ ปี (๒๐๐๙-๒๐๑๓) (%)	Structure (%)	
				ภาคเกษตร	ภาคนอกเกษตร
จังหวัดแม่ฮ่องสอน GPP MHS	๑๐,๔๐๑	๕๐,๙๒๔	๑.๘๖	๒๗.๘	๗๒.๒

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ขนาดเศรษฐกิจจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี พ.ศ.๒๕๕๖ พิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ราคาประจำปี มีมูลค่าเท่ากับ ๑๐,๔๐๑ ล้านบาท ผลิตภัณฑ์ต่อหัว จำนวน ๕๐,๙๒๔ บาท/คน/ปี อัตราการเติบโตเฉลี่ย ๕ ปี ย้อนหลัง ขยายตัวร้อยละ ๑.๘๖ โดยมีสัดส่วนโครงสร้างภาคเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๘ และภาคนอกเกษตร คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๒

ตารางที่ ๕ แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

รายการ	๒๐๐๖	๒๐๐๗	๒๐๐๘	๒๐๐๙	๒๐๑๐	๒๐๑๑	๒๐๑๒	๒๐๑๓
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)	๖,๘๒๓	๗,๑๙๘	๗,๘๒๓	๘,๑๑๖	๘,๓๙๐	๘,๖๒๙	๙,๔๖๕	๑๐,๔๐๑
ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อคน (บาทต่อปี)	๓๑,๙๘๘	๓๓,๘๙๕	๓๗,๐๑๙	๓๘,๖๑๖	๔๐,๑๕๖	๔๑,๕๙๗	๔๕,๙๘๒	๕๐,๙๒๔
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) (ล้านบาท)	๕,๔๖๖	๕,๖๑๘	๕,๕๒๓	๕,๗๓๕	๕,๖๔๗	๕,๘๒๐	๕,๘๑๒	๖,๐๔๘
อัตราการเติบโต (%)	๓.๘๐	๒.๗๗	-๑.๖๙	๓.๘๔	-๑.๕๔	๓.๐๖	-๐.๑๓	๔.๐๗
ประชากร (๑,๐๐๐ คน)	๒๑๓	๒๑๒	๒๑๑	๒๑๐	๒๐๙	๒๐๗	๒๐๖	๒๐๔

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี พ.ศ.๒๕๕๖ มีมูลค่าเท่ากับ ๑๐,๔๐๑ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน ๙๓๖ ล้านบาท โดยโครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๕ อันดับสูงสุด คือ สาขาเกษตรกรรมฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๗.๐ สาขาการศึกษา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๑๗.๔ สาขาบริหารราชการฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๘.๕ สาขาการก่อสร้าง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๘.๓ และ สาขาการขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๗.๗

อัตราการเติบโต ปี พ.ศ.๒๕๕๖ พิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแบบปริมาณลูกโซ่ ขยายตัวร้อยละ ๔.๐๗ เมื่อเทียบกับปีก่อน ที่หดตัวร้อยละ ๐.๑๓

ตารางที่ ๖ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)

สาขาการผลิต	๒๐๐๘	๒๐๐๙	๒๐๑๐	๒๐๑๑	๒๐๑๒	๒๐๑๓
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	๒,๒๕๓	๒,๐๙๖	๒,๐๖๕	๒,๐๑๙	๒,๕๒๐	๒,๘๑๖
การประมง	๕๔	๖๔	๕๖	๕๕	๕๙	๗๐
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๕๗	๑๐๒	๓๔	๓๓	๓๗	๓๓
อุตสาหกรรม	๓๗๓	๓๙๕	๔๒๗	๔๓๔	๔๓๙	๔๙๖
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	๘๙	๑๑๗	๑๑๙	๑๒๐	๑๓๐	๑๔๗
การก่อสร้าง	๗๑๑	๗๒๒	๘๒๑	๘๘๕	๗๔๖	๘๕๙
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	๕๙๐	๖๗๒	๖๓๑	๕๙๕	๖๙๓	๗๙๖
โรงแรมและภัตตาคาร	๑๖๑	๑๗๕	๑๗๓	๑๕๑	๑๖๑	๑๖๘
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	๓๖๕	๓๘๐	๓๓๘	๓๖๔	๔๖๓	๕๖๖
ตัวกลางทางการเงิน	๓๑๕	๓๔๑	๓๘๒	๔๐๗	๔๗๒	๕๗๓
บริการด้านอาหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	๒๙๙	๓๒๘	๓๕๘	๓๖๐	๔๒๓	๔๖๙
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ	๘๗๓	๘๘๐	๑,๐๗๕	๑,๑๓๗	๑,๐๐๕	๘๘๒
การศึกษา	๑,๑๓๙	๑,๒๓๑	๑,๓๕๑	๑,๔๖๖	๑,๖๒๗	๑,๘๑๓
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	๓๑๔	๓๘๒	๓๔๔	๓๖๔	๓๙๖	๔๒๐
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	๑๘๗	๒๑๐	๑๘๕	๒๐๖	๒๓๖	๒๕๖
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	๔๑	๒๔	๓๓	๓๒	๕๙	๓๖
รวม	๗,๘๒๓	๘,๑๑๖	๘,๓๙๐	๘,๖๒๙	๙,๔๖๕	๑๐,๔๐๑

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ ๗ สัดส่วนโครงสร้างเศรษฐกิจ (%)

สาขาการผลิต	๒๐๐๘	๒๐๐๙	๒๐๑๐	๒๐๑๑	๒๐๑๒	๒๐๑๓
เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	๒๘.๘	๒๕.๘	๒๔.๖	๒๓.๔	๒๖.๖	๒๗.๑
การประมง	๐.๗	๐.๘	๐.๗	๐.๖	๐.๖	๐.๗
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๐.๗	๑.๓	๐.๔	๐.๔	๐.๔	๐.๓
อุตสาหกรรม	๔.๘	๔.๙	๕.๑	๕.๐	๔.๖	๔.๘
การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	๑.๑	๑.๔	๑.๔	๑.๔	๑.๔	๑.๔
การก่อสร้าง	๙.๑	๘.๙	๙.๘	๑๐.๓	๗.๙	๘.๓
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน	๗.๕	๘.๓	๗.๕	๖.๙	๗.๓	๗.๗
โรงแรมและภัตตาคาร	๒.๑	๒.๒	๒.๑	๑.๘	๑.๗	๑.๖
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	๔.๗	๔.๗	๔.๐	๔.๒	๔.๙	๕.๔
ตัวกลางทางการเงิน	๔.๐	๔.๒	๔.๖	๔.๗	๕.๐	๕.๕
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	๓.๘	๔.๐	๔.๓	๔.๒	๔.๕	๔.๕
การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกัน สังคมภาคบังคับ	๑๑.๒	๑๐.๘	๑๒.๘	๑๓.๒	๑๐.๖	๘.๕
การศึกษา	๑๔.๖	๑๕.๒	๑๖.๑	๑๗.๐	๑๗.๒	๑๗.๔
การบริการด้านสุขภาพและสังคม	๔.๐	๔.๗	๔.๑	๔.๒	๔.๒	๔.๐
การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	๒.๔	๒.๖	๒.๒	๒.๔	๒.๕	๒.๕
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	๐.๕	๐.๓	๐.๔	๐.๔	๐.๖	๐.๔
รวม	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

๒.๑.๒ ด้านการเกษตร

พื้นที่เกษตรกรรมในสภาพปัจจุบันของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ ๘๗๕,๗๙๖ ไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๑ ของพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งหมดพบว่าส่วนใหญ่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าว ๑๗๘,๒๒๖ ไร่ (ร้อยละ ๒.๑๙) รองลงมาเป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่หมุนเวียน ๖๓,๐๔๒ ไร่ (ร้อยละ ๐.๗๘) ส่วนที่เหลือเป็นพืชไร่ไม้ผลรวมกันร้อยละ ๗.๘๑ โดยพื้นที่เกษตรกรรมดังกล่าว แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด มูลค่าจากราคาประจำปี สาขาเกษตรกรรมฯ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๗.๐ เป็นเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด

๑. พื้นที่เกษตรกรรมนอกเขตพื้นที่ชลประทาน จำนวน ๗๓๐,๓๕๙ ไร่ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๘๓ ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด โดยคิดเป็นร้อยละ ๙.๗๗ ของพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งหมด

๒. พื้นที่ทำการเกษตรชลประทานในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑๔๕,๔๓๗ ไร่ (โครงการพัฒนาแหล่งน้ำและชลประทานปัจจุบัน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๑ ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ ๑.๙๕ ของพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งหมด)

พืชเศรษฐกิจสำคัญ คือ ข้าวนาปี ซึ่งส่วนใหญ่ปลูกเพื่อบริโภค มีเพียงในพื้นที่อำเภอ แม่สะเรียง เท่านั้นที่เหลือข้าวสำหรับจำหน่ายแต่ไม่มากนักเพียงประมาณ ๓๐๐ ถัง/ครอบครัวสำหรับพืชที่ปลูกขาย ได้แก่ กระเทียม ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ กะหล่ำปลี ถั่วเหลือง หอมแดง และเริ่มมีการปลูกยางพารา สำหรับการเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนและใช้แรงงานเท่านั้น นอกจากนี้ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขาสูงชัน จังหวัดจึงส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมปลูกพืช เพื่อช่วยฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้บนที่สูงและภูเขาแทน (ทำได้ในพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลเกิน ๘๐๐ เมตร) โดยการปลูกไม้ผลไม้อินทรีย์บนระบบวนเกษตรเพื่อทดแทนการปลูกกะหล่ำปลี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เช่น กาแฟอาราบิก้า มะคาเดเมีย อะโวคาโด หมากรูด ลูกเหียง ไม้ มะขามเปรี้ยวฝักใหญ่ หวาย และการเพาะเห็ดต่างๆ

ศักยภาพด้านการเกษตร

สรุปข้อมูลพืชเศรษฐกิจ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีเพาะปลูก ๒๕๕๕/๕๖ กับ ปีเพาะปลูก ๒๕๕๖/๕๗

ตารางที่ ๘ สรุปข้อมูลพืชเศรษฐกิจจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ชนิดพืช	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่ ณ ความชื้น ๑๕% (กก.)			
	ปี ๒๕๕๕/ ๕๖	ปี ๒๕๕๖/ ๕๗	ปี ๒๕๕๕/ ๕๖	ปี ๒๕๕๖/ ๕๗	ปี ๒๕๕๕/ ๕๖	ปี ๒๕๕๖/ ๕๗	ปี ๒๕๕๕/๕๖		ปี ๒๕๕๖/๕๗	
							ปลูก	เก็บ	ปลูก	เก็บ
ข้าวนาปี	๑๔๔,๓๘๗	๑๗๓,๖๗๙	๑๔๒,๓๘๗	๑๗๑,๓๔๙	๖๖,๗๙๓	๗๓,๐๙๒	๔๖๓	๔๖๙	๔๒๑	๔๒๗
ยางพารา	๑,๒๔๔	๒,๐๖๓	๓๐	๔๑๘	๕	๔๙	๑๖๗	๑๑๗	-	-
กระเทียม	๒๑,๗๓๕	๑๙,๒๘๒	๒๑,๕๘๘	๑๙,๑๒๘	๒๐,๑๒๗.๐	๑๘,๘๕๗.๘๐	๙๒๖	๙๓๒	๙๘๗	๙๘๖
หอมแดง	๖๔๘	๘๓๙	๖๒๓	๘๓๘	๑,๐๖๘	๑,๔๒๗.๙๘	๑,๖๔๘	๑,๗๑๔	๑,๗๐๒	๑,๗๐๔
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๕๓,๒๗๙	๗๔,๐๑๓	๕๓,๐๑๑	๗๓,๔๕๒	๓๓,๘๓๖	๔๖,๑๙๓	๖๓๕	๖๓๘	๖๒๔	๖๒๙
ถั่วเหลือง	๔๒,๘๓๖	๔๙,๑๔๓	๔๒,๕๗๑	๔๘,๐๔๖	๑๓,๕๗๒	๑๖,๖๙๖	๖๑๕	๖๑๙	๖๔๓	๖๕๒

หมายเหตุ : กระเทียม หอมแดง และยางพารา เป็นข้อมูลเปรียบเทียบในปีเพาะปลูก ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม ๒๕๕๗)

สถานการณ์การเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ

๑. ข้าวนาปี

เนื้อที่เพาะปลูก รวมทั้งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๑๗๓,๖๗๙ ไร่ เพิ่มขึ้น จากปีที่แล้ว ๒๙,๒๙๒ ไร่ หรือร้อยละ ๒๐.๒๙ ผลผลิต รวมทั้งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๗๓,๐๙๒ ตันข้าวเปลือก เพิ่มขึ้น จากปีที่แล้ว ๖,๒๙๙ ตันข้าวเปลือก หรือร้อยละ ๙.๔๓ ผลผลิตต่อไร่ ทั้งจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๔๒๗ กิโลกรัม ลดลง จากปีที่แล้ว ๔๒ กิโลกรัม หรือร้อยละ ๘.๙๖

เนื้อที่เพาะปลูก เพิ่มขึ้นการปีที่แล้ว เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะเป็นพื้นที่สูงบนภูเขาในปีที่ผ่านมาหลายอำเภอประสบกับปัญหาน้ำหลาก และลำน้ำเปลี่ยนทิศทางพัดพาตะกอนดิน หิน ทราย ทำให้เกษตรกรไม่สามารถทำการเพาะปลูกพืชได้มีการปรับพื้นที่เพื่อให้สามารถทำการเพาะปลูกได้ ประกอบกับการปลูกข้าวไร่เพิ่มมากขึ้น

๒. ยางพารา

เนื้อที่ยืนต้น เพิ่มขึ้น เพราะเกษตรกรปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นในพื้นที่ว่างเปล่า ในจังหวัดมีการขยายเนื้อที่ปลูกยางพาราและมีการสนับสนุนของภาครัฐ ผลผลิตต่อไร่ ลดลง เพราะขาดน้ำ ทำให้ผลผลิตต่ำ

๓. กระทบ

เนื้อที่ปลูกลดลง ราคากระทบไม่ดี มีต้นทุนสูง เกษตรกรจึงหันไปขายพาราทดแทน (พื้นที่ดอย) ผลผลิตเพิ่ม เพราะอากาศดีอุณหภูมิเหมาะสม ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเล็กน้อย

๔. หอมแดง

เนื้อที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว เนื่องจากมีการนำพันธุ์หอมแขกเข้ามาปลูก ทำให้เกษตรกรทดลองปลูก จึงส่งผลให้เนื้อที่เพาะปลูกปี ๒๕๕๖/๕๗ เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว และโดยส่วนใหญ่เกษตรกรจะปลูกไว้เพื่อบริโภคเท่านั้น ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น จากปีที่แล้ว เนื่องจากสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวย

๕. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

เนื้อที่เพาะปลูก เพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาสูง และได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากเอกชน ผลผลิตต่อไร่ ลดลงเล็กน้อย เป็นพื้นที่ภูเขาลาดชัน

๖. ถั่วเหลือง

- ถั่วเหลือง รุ่นที่ ๑ เนื้อที่เพาะปลูก เพิ่มขึ้น เนื่องจากราคาดี ผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการดูแลดี

- ถั่วเหลือง รุ่นที่ ๒ เนื้อที่เพาะปลูก ลดลง เนื่องจากน้ำไม่เพียงพอผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากมีการดูแลดี

สรุปข้อมูลด้านการเลี้ยงสัตว์

สภาพโดยทั่วไปของการเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและใช้แรงงานเท่านั้นเหลือจากการบริโภคจึงจำหน่าย ลักษณะการเลี้ยงพึ่งพาอาหารตามธรรมชาติเป็นหลักถึงแม้ส่วนราชการจะส่งเสริมให้เลี้ยงเพื่อจำหน่ายก็ตามแต่เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีข้อจำกัดของสภาพพื้นที่และการคมนาคมขนส่งที่ยังไม่เอื้ออำนวย

จากข้อมูลจำนวนสัตว์เลี้ยงของจังหวัดแม่ฮ่องสอนปี พ.ศ.๒๕๕๕ พบว่า มีการเลี้ยงไก่มากที่สุด รองลงมาคือ สุกร โคเนื้อ กระบือ เป็ด แพะ และแกะ ตามลำดับ

ตารางที่ ๙ จำนวนสัตว์เลี้ยงของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

อำเภอ	จำนวนสัตว์เลี้ยง (ตัว)							
	โคเนื้อ	กระบือ	สุกร	เป็ด	ไก่	แกะ	แพะ	สัตว์อื่นๆ
อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน	๙๘๓	๑,๐๕๖	๑,๗๖๘	๑๑๒	๓๔,๖๕๑	๐	๖	๖๑
อำเภอขุนยวม	๑,๕๖๕	๑,๐๙๙	๑,๗๕๐	๑๕๙	๘,๖๑๘	๑๑	๖๔	๖
อำเภอปาย	๘,๗๒๐	๓,๕๗๙	๗,๔๑๗	๑,๖๑๗	๖๘,๔๒๕	๔๔	๑๘๙	๒๗๓
อำเภอแม่สะเรียง	๕,๙๘๕	๒,๖๖๙	๖,๙๓๖	๑,๒๗๘	๗๘,๔๐๑	๐	๔๗๖	๙๙
อำเภอแม่ลาน้อย	๕,๑๓๖	๑,๔๕๙	๔,๙๕๖	๖๑๐	๓๖,๗๑๗	๐	๑๘๖	๑
อำเภอสบเมย	๓,๙๓๘	๒,๐๘๕	๕,๓๗๓	๐	๔๒,๘๘๘	๐	๓๐	๐
อำเภอปางมะผ้า	๓,๗๕๗	๑,๓๙๗	๕,๘๑๗	๕๓๓	๑๙,๐๖๐	๐	๐	๐
รวม	๓๐,๐๘๕	๑๓,๓๔๔	๓๔,๐๑๗	๔,๓๐๙	๒๘๘,๗๖๐	๗๕	๙๕๑	๓๙๙

ที่มา:สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแม่ฮ่องสอน (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๖)

ในส่วนของการจัดการด้านการเกษตรและการใช้สารเคมี พบว่า เนื่องจากพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และภูเขาสูงชัน เกษตรกรจึงนิยมปลูกกะหล่ำปลี และมีการเพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นจำนวนมาก ทำให้มีการบุกรุกป่าเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมปลูกพืช

ที่มีศักยภาพในทางเศรษฐกิจ และช่วยฟื้นฟู ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้บนที่สูงและภูเขาแทน จึงควรส่งเสริมให้ เกษตรกรและผู้สนใจเข้าร่วมโครงการปลูกไม้ผลไม้มันต้นระบบวนเกษตรเพื่อทดแทนการปลูกกะหล่ำปลี ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ได้แก่ กาแฟอาราบิก้า มะคาเดเมีย อะโวคาโด หมาก ลูกเหมียง ไม้ มะขามเปรี้ยวฝักใหญ่ หวาย ถั่ว เหลือง ถั่วลิสง พริกกะเหรี่ยง กระเทียม และการเพาะเห็ดชนิดต่างๆ เพื่อลดพื้นที่ปลูกกะหล่ำปลี และข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศ ลดการบุกรุกป่า การทำไร่เลื่อนลอย สร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่เกษตรกร และสามารถ อยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์สถานการณ์การใช้สารเคมีของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เกษตรกร ยังคงมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรอยู่ และยังไม่เปลี่ยนมาใช้สารอินทรีย์ เนื่องจากเหตุผลดังนี้

๑. การใช้สารอินทรีย์กำจัดศัตรูพืชกับพืชผลทางการเกษตรเห็นผลช้า
๒. การผลิตสารอินทรีย์กำจัดศัตรูพืชต้องใช้เวลานาน
๓. เกษตรกรไม่มีความรู้ในการผลิตสารอินทรีย์กำจัดศัตรูพืช
๔. สารอินทรีย์กำจัดศัตรูพืชหาซื้อได้ยาก
๕. เกษตรกรต้องใช้เวลาในการพ่นยาสารอินทรีย์บ่อย เมื่อเทียบกับการใช้สารเคมี

ชนิดที่ใช้กันมากก็คือ ปุ๋ย ยากำจัดวัชพืช ฮอโรโมนต่างๆ นอกจากนี้บริษัทผลิตสารเคมี การเกษตรยังมีการโฆษณาและสร้างแรงจูงใจดี ขณะที่ญาติและเพื่อนบ้านในชุมชนก็ยังมีอิทธิพลต่อการ ใช้สารพิษ ทางการเกษตรอยู่มาก

แต่ยังมีเกษตรกรอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความรู้และตระหนักถึงอันตรายของการใช้สารเคมีทางการเกษตร เนื่องจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดนครราชสีมาให้ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรปลอดภัยไร้สารเคมี อยู่เสมอ ทำให้เกษตรกรมีวิธีการเก็บสารพิษทางการเกษตรและภาชนะที่เหลือจากการใช้ได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ก็ดีแนวโน้มการใช้สารเคมีในจังหวัดในอนาคตจะลดลง เนื่องจากเกษตรกรตระหนักถึงอันตรายที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นแผนพัฒนาจังหวัดในด้านเกษตรปลอดภัยน่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรเลิกใช้สารเคมีทางการเกษตร กันมากขึ้น ดังนั้นจึงควรต้องรณรงค์ให้เกษตรกร ตระหนักถึงอันตรายด้านต่างๆ ของสารเคมีในการเกษตรให้มากขึ้น

สำหรับ การบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศ (Zoning) ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของ ประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนรองรับการแข่งขัน และการใช้ประโยชน์ที่ดินของ ประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศเป็นพื้นที่เกษตรกรรม และกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ได้มีประกาศเขตเหมาะสมต่อการปลูกพืช ปศุสัตว์ และประมง โดยการปรับสมดุล Demand Supply ของสินค้าเกษตรในแต่ละพื้นที่ โดยยึดพื้นที่ในประกาศเขตเหมาะสมในการปลูกพืช ปศุสัตว์ และประมง ซึ่ง อาศัยข้อมูลทางวิชาการ ศักยภาพ กายภาพในพื้นที่ เกี่ยวกับภูมิอากาศ ดิน น้ำ ความชื้น แสงแดด สภาพแวดล้อมด้าน ต่างๆ รวมทั้งวิเคราะห์ร่วมกับความต้องการของตลาด เพื่อหาความเหมาะสมของการทำการเกษตรในแต่ละพื้นที่ ทำให้เกิดประสิทธิภาพ ในการผลิตสูง และป้องกันปัญหาผลผลิตล้นตลาด ราคาตกต่ำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้มีนโยบาย การบริหารจัดการพื้นที่เกษตร (Zoning) จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

๑) การจัดเขตพื้นที่ Zoning ด้านการเกษตร โดยใช้ระดับความสูงของพื้นที่จากระดับน้ำทะเล เพื่อกำหนดกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และสภาพภูมิอากาศ

๒) เน้นพืชและสินค้าเกษตรที่สามารถแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า และการบริหารจัดการ ทั้งภายใน และต่างประเทศ

การกำหนดกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ให้ใช้ข้อมูลทางวิชาการ เช่น ระดับความสูงของพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ แหล่งน้ำ ประกอบกับข้อมูลต้นทุนการผลิต เพื่อให้สามารถทำการเกษตร ให้ได้ผลผลิตสูง โดยใช้ต้นทุนต่ำ ราคาสูง และสามารถแข่งขันกับพื้นที่อื่นได้ เพราะจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีต้นทุนใน การขนส่งสูง เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่บนพื้นที่สูง โดยในพื้นที่ที่สูงกว่า ๘๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล ให้

พิจารณาพันธุ์พืชที่ควรส่งเสริมการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น อโวคาโด มะคาเดเมีย ลูกเนียง กาแฟ เห็ดหอม เป็นต้น

ส่วนพื้นที่ที่ต่ำกว่า ๘๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล ให้พิจารณากิจกรรมการผลิต ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่น ส่งเสริมอาชีพด้านประมง การเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะไก่แม่ฮ่องสอน และการเพาะปลูกพืชต่างๆ เช่น ไม้ หมากร ถั่วเหลือง เห็ดนางฟ้า – นางรม พริกกะเหรี่ยง งา กระเทียมสำหรับใช้ทำพันธุ์ ไม้ดอกไม้ประดับ และมะขามเปรี้ยวฝักโต

ปัญหาอุปสรรคด้านการเกษตรที่พบ คือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตป่าอนุรักษ์ พื้นที่ในการทำเกษตรมีน้อยเกษตรกรบางส่วนขาดที่ทำกินมีการบุกรุกทำไร่เลื่อนลอยในพื้นที่ป่าอนุรักษ์/ป่าสงวนแห่งชาติ ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ทำกินทำให้เกษตรกรไม่มีความมั่นคงขาดแรงจูงใจในการพัฒนาพื้นที่เกษตร รวมทั้งเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ ต้นทุนการผลิตสูงจากการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องขายผลผลิตให้พ่อค้าในท้องถิ่นซึ่งมักกดราคา เช่น กระเทียม มักขายกระเทียมแบบสดให้พ่อค้าที่ให้เงินกู้/ปัจจัยการผลิต นอกจากนี้ เกษตรกรไม่มีความรู้/ประสบการณ์ทางการตลาด ไม่กล้าที่จะนำผลผลิตออกไปขายต่างถิ่น

๒.๑.๓ ด้านการท่องเที่ยว

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ทั้งป่าไม้ ภูเขา น้ำตกที่อุดมสมบูรณ์ สวยงาม รวมทั้งมีทุนทางวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ลักษณะเฉพาะทางกายภาพของเมืองในหุบเขาที่มีบรรยากาศเงียบสงบ เหมาะแก่การพักผ่อน ยังเป็นจุดขายทางการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัด อย่างไรก็ตาม ฤดูกาลท่องเที่ยวของจังหวัดอยู่ในช่วงฤดูหนาว ราวเดือนตุลาคม-กุมภาพันธ์ของทุกปี ช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว จังหวัดได้จัดกิจกรรมกระตุ้นการท่องเที่ยวต่อเนื่องตลอดปี

ในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ ภาพรวมการท่องเที่ยวมีการเพิ่มขึ้นต่อเนื่องแต่มีความอ่อนไหวจากปัจจัยภายนอกอยู่มาก โดยในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖ การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและรายได้การท่องเที่ยวของจังหวัดขยายตัวสูงมาก จากอิทธิพลของภาพยนตร์ที่มีแม่ฮ่องสอนเป็นฉากถ่ายทำ (Pai In Love) อย่างไรก็ตาม ในภาพรวม สถานการณ์การท่องเที่ยวในปี ๒๕๕๗ มีรายได้จากการท่องเที่ยว ๓,๔๕๙.๔๒ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๕ ซึ่งมีอยู่ ๒,๖๒๐ ล้านบาท ในอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑๕.๕ และเป็นไปในทิศทางเดียวกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว ในปี ๒๕๕๗ มีจำนวนนักท่องเที่ยว ๗๖๙,๕๖๓ คน เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๕ ซึ่งมีอยู่ ๕๓๓,๐๐๘ คน ในอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒๑.๖ โดยมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือนแม่ฮ่องสอนกว่าร้อยละ ๗๖ เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย

ตารางที่ ๑๐ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้การท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ และอัตราการขยายตัว

	จำนวน					กมรยยัต					
	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๓/๕๔	๒๕๕๔/๕๕	๒๕๕๕/๕๖	๒๕๕๖/๕๗	เฉลี่ยปี(๒๕๕๓-๕๗)	เฉลี่ยปี(๒๕๕๖-๕๗)
จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)	467,113	451,508	533,008	748,827	789,568	-33	181	405	28	145	216
นักท่องเที่ยวไทย	340,161	333,625	373,520	561,977	582,482	-19	120	505	36	160	270
นักท่องเที่ยวต่างประเทศ	126,952	117,883	159,488	186,850	187,131	-7.1	35.3	17.2	0.2	114	87
รายได้จากการท่องเที่ยว(ล้านบาท)	2,169.53	2,092.75	2,620.0	3,382.5	3,499.42	-3.5	25.2	27.2	3.8	132	155

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จุดการท่องเที่ยวสำคัญๆ ของจังหวัด ประกอบด้วย ๓ พื้นที่หลัก ได้แก่

(๑) อำเภอปาย มีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วิถีชาวบ้าน ผสมกับแหล่งบันเทิงแสงสีสมัยใหม่ เคยเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของผู้ชื่นชอบธรรมชาติและวิถีพื้นบ้านในอดีตมาหลายปี แต่ขณะนี้ความนิยมดังกล่าวย้ายไปแหล่งใหม่ เช่น เชียงคาน จังหวัดเลย จังหวัดและภาคธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่จึงพยายามในการสร้างกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มใหม่ๆ เช่น การจัดงานเทศกาลดนตรีที่หลากหลาย

(๒) อำเภอเมือง มีลักษณะเป็นเมืองขนาดเล็กในหุบเขา ที่เงียบสงบ มีวิถีการดำเนินชีวิตที่ใกล้เคียงกับกระแส slow life มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่สำคัญสวยงามด้วยสถาปัตยกรรมไทยใหญ่หลายแห่ง รวมถึงมีพิพิธภัณฑ์มีชีวิตที่เป็นศูนย์กลางแนะนำการท่องเที่ยวชมเมืองแม่ฮ่องสอน เช่น การช้อปปิ้งช้อปปิ้งในเมือง

(๓) อำเภอแม่สะเรียง มีลักษณะเป็นเมืองขนาดเล็ก ที่กลมกลืนกับบรรยากาศทางธรรมชาติที่สวยงาม และวัดพระธาตุ ๔ จอม ที่สำคัญคู่บ้านคู่เมืองของอำเภอแม่สะเรียง คือ พระธาตุจอมกิติ พระธาตุจอมทอง พระธาตุจอมแจ้ง และพระธาตุจอมมอญ ซึ่งมีลักษณะเป็นศิลปกรรมล้านนา และเดิมเคยเป็นเมืองเศรษฐกิจสำคัญรองจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอน แต่ระยะหลังมีบทบาทความสำคัญลดลง และนักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวชมธรรมชาติที่สวยงาม ณ แม่น้ำสาละวิน และแม่น้ำเงา หรือจะเลือกท่องเที่ยวเชิงผจญภัยโดยการล่องแก่งแม่น้ำทั้งสองสายได้ที่อำเภอสบเมย

เส้นทางหลักเข้าเมืองแม่ฮ่องสอน ๑,๘๖๔ โค้ง เป็นเส้นทางท้าทายสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการเดินทาง และระหว่างเส้นทางคมนาคมสายหลักที่เชื่อมระหว่างอำเภอ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวิถีชีวิตที่สวยงามอีกหลายแห่ง อาทิ ห้วยน้ำดัง สะพานเหล็กท่าปาย ปางอุ๋ง ชูตองเป้ ถ้ำแก้วโกมล บ้านรักไทย (หมู่บ้านชาวจีนยูนนาน) ทุ่งดอกบัวตองดอยแม่อุคอ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงเกษตรที่น่าสนใจ อาทิ บ้านห้วยห้อม (วนเกษตร กาแฟ ผ้าขนแกะ) นอกจากนี้ ยังมีเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงเมียนมาผ่านจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน และเส้นทางลงใต้ผ่านแม่สะเรียง-พบพระ-ตาก ซึ่งเป็น scenic road เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในอนาคตของฝากและสินค้าที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากผลิตภัณฑ์ชุมชนแปรรูปจากถั่วและงา ยังพบว่าเสื่อยัดสกรีนลาย แม่เหล็กติดตู้เย็น ผ้าทอพื้นเมือง เสื้อผ้าชาวเขา และงานฝีมือพวกกระเป๋าปัก/เศษผ้างานพันท์ พวงกุญแจ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับสินค้าในหลายจังหวัดภาคเหนือตอนบน

ปัญหาการท่องเที่ยวที่สำคัญ พบว่า ฤดูกาลท่องเที่ยวที่จำกัดในช่วงฤดูหนาว ทำให้ไม่สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวได้อย่างสม่ำเสมอได้ตลอดปี การกระจายรายได้สู่ชุมชนยังไม่มีชัดเจน แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเสื่อมโทรม โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น เส้นทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว หอ่งน้ำ ยังไม่ได้มาตรฐาน ขาดผู้ดูแลรับผิดชอบต่อเนื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกยังมีน้อย แต่ขาดเอกลักษณ์และความน่าสนใจ มีการเข้ามาของผู้ประกอบการต่างถิ่นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ในขณะที่ผู้อยู่อาศัยเดิมย้ายออก ส่งผลต่อการรักษาสืบทอดวิถีชีวิตท้องถิ่นอย่างแท้จริง

การท่องเที่ยวแม่ฮ่องสอนยังมีศักยภาพสูง โดยเฉพาะด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องสร้างรูปแบบการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การสร้างความชัดเจนของตลาดท่องเที่ยวแม่ฮ่องสอนที่เน้นแนววิถีชีวิต/วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สร้างความเข้าใจให้ชุมชนตระหนักถึงความร่วมมือในการรักษาวิถีวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อดึงดูดการท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน ทั้งในมิติของรายได้ครัวเรือนและรายได้

ส่วนกลางสำหรับการบริหารจัดการที่ช่วยสนับสนุนให้ชุมชนสามารถดูแลและบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่รัฐได้ลงทุนไว้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งตัวแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพแวดล้อมโดยรอบ

๒.๑.๔ ด้านอุตสาหกรรม

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี สาขาอุตสาหกรรม ปี ๒๕๕๖ จำนวน ๔๙๖ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๕ จำนวน ๕๗ ล้านบาท ภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก มีจำนวนไม่มากนัก ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในพื้นที่ โดยมีสาเหตุที่ส่งผลให้การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมไม่เติบโตเนื่องมาจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่กว่าร้อยละ ๘๐ เป็นพื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบกับสภาพถนนที่คดเคี้ยวผ่านภูเขาสูงชันและหุบเขา ทำให้การเดินทางค่อนข้างลำบากและใช้เวลานาน และยังไม่ได้รับการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนภาคอุตสาหกรรม จึงทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่เป็นที่สนใจของนักลงทุนจากภาคอุตสาหกรรม

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ (สะสม) ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ จำนวนทั้งสิ้น ๑๑๘ โรงงาน เงินลงทุนรวม ๑,๐๐๕.๘๗๘ ล้านบาท และมีจำนวนคนงาน ๙๔๔ คน

สาขาอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด ๒ อันดับแรกของจังหวัด ได้แก่

๑. อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ ประกอบด้วยการผลิต เกี่ยวกับไม้ เป็นหลัก เช่น เลื่อยไม้ รองลงมาได้แก่ แปรรูปไม้ ทำวงกบประตูหน้าต่าง และทำเครื่องเรือนจากไม้ตามลำดับ ปัจจุบันมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น ๘ โรงงาน เงินลงทุน ๑๑๒.๘๘๐ ล้านบาท คนงาน ๒๖๓ คน

๒. อุตสาหกรรมขนส่ง ประกอบด้วยการผลิต ซ่อมรถยนต์ เป็นหลัก เช่น ซ่อมแซมรถยนต์ รองลงมา ได้แก่ ซ่อมเครื่องยนต์รถยนต์และรถจักรยานยนต์ และเคาะพ่นสีรถยนต์ ตามลำดับ ปัจจุบันมีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น ๑๘ โรงงาน เงินลงทุน ๙๙.๕๒๙ ล้านบาท คนงาน ๙๓ คน

อุตสาหกรรม/ผลิตภัณฑ์เด่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ๕ ประเภท ได้แก่

๑. ประเภทอาหาร ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านไม้แจ๊ะ และกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์หม่อนไหม แม่ฮ่องสอน ป๊อปคอร์นไทยใหญ่

๒. ประเภทเครื่องดื่ม ได้แก่ หจก. ลิ่วรักไทย กลุ่มกาแฟชี่ชะมัด และกลุ่มผู้ผลิตกาแฟบ้านห้วยห้อม

๓. ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ได้แก่ ร้านครูสมศรี สิทธิบุญ และกลุ่มผ้าทอชนกะห้วยห้อม

๔. ประเภทของใช้ของตกแต่งและของที่ระลึก ได้แก่ กลุ่มจักสานก๊วยไตบ้านเมืองปอน และกลุ่มหัตถกรรมจักสานเลโค๊ะ

๕. ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร ได้แก่ กลุ่มงาเพื่อสุขภาพบ้านปางหมู และห้างหุ้นส่วนจำกัด ภูโคลนคันทรี่ คลับ

ปี ๒๕๕๘ มีการลงทะเบียนกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP ดังนี้

๑. มีการลงทะเบียนกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ทั้งหมด จำนวน ๒๑๔ ราย โดยแยกเป็นกลุ่มผู้ผลิตชุมชน จำนวน ๑๘๑ ราย ผู้ประกอบการรายเดียว จำนวน ๓๒ ราย SMEs จำนวน ๑ ราย

๒. ผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP ทั้งหมด จำนวน ๔๑๓ ผลิตภัณฑ์ โดยแยกเป็น

๒.๑.๑ กลุ่มผู้ผลิต กลุ่มผู้ผลิตชุมชน จำนวน ๓๔๑ ผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการรายเดียว จำนวน ๗๐ ผลิตภัณฑ์ SMEs จำนวน ๒ ผลิตภัณฑ์

๒.๑.๒ ประเภทผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน ๑๒๖ ผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหาร จำนวน ๑๒๖ ผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม จำนวน ๒๓ ผลิตภัณฑ์ ประเภทของใช้และของตกแต่ง จำนวน ๘๐ ผลิตภัณฑ์ ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร จำนวน ๕๘ ผลิตภัณฑ์

๒.๑.๓ การจัดระดับการแบ่งกลุ่มประเภทและผลิตภัณฑ์ ระดับ A กลุ่มดาวเด่นสู่สากล จำนวน ๓๑ ผลิตภัณฑ์ ระดับ B กลุ่มอนุรักษ์สร้างคุณค่า จำนวน ๕๕ ผลิตภัณฑ์ ระดับ C กลุ่มพัฒนาสู่การแข่งขัน จำนวน ๑๐๗ ผลิตภัณฑ์ และระดับ D กลุ่มปรับตัวสู่การพัฒนา จำนวน ๒๒๐ ผลิตภัณฑ์

ผลการดำเนินงานยอดการจำหน่ายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP ปี ๒๕๕๖ จำนวน ๑๒๐,๒๐๘,๖๓๒ บาท ปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑๓๒,๒๖๘,๗๓๘ บาท และปี ๒๕๕๘ จำนวน ๑๔๘,๗๘๘,๔๔๖ บาท

๒.๑.๕ ด้านการค้าชายแดน

ปัจจุบันจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังไม่มีด่านถาวร มีเพียงจุดผ่อนปรนทางการค้า ๕ แห่งที่กฎหมายอนุวัติให้มีการค้าสินค้า ได้แก่ ๑) ด่านห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม-บ้านน้ำม่าง รัฐคะยา ๒) ด่านห้วยผึ้ง อำเภอเมือง-บ้านนามน รัฐฉาน ๓) ด่านน้ำเพียงดิน อำเภอเมือง-บ้านใหม่ รัฐคะยา ๔) ด่านเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง - บ้านห้วยทราย รัฐคะยา และ ๕) ด่านแม่สามแลบ อำเภอสบเมย - จังหวัดผาปูน รัฐกะเหรี่ยง ซึ่งฝ่ายไทยโดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนกำหนดให้สามารถแลกเปลี่ยนสินค้าเล็กน้อยๆ ที่จำเป็นในการอุปโภค- บริโภค ในชีวิตประจำวัน และเป็นสินค้าไม่ต้องห้ามตามกฎหมายอื่นใดได้ภายในบริเวณตลาดนัดเพื่อการค้าห่างจาก แนวพรมแดนประมาณ ๒ กิโลเมตร ระหว่างเวลาตั้งแต่ ๐๘.๐๐-๑๖.๐๐ น. (เวลาประเทศไทย) ของทุกวัน ซึ่งจะมีป้ายประกาศ “สิ้นสุดเขตผ่อนปรนการค้าเข้ามาในประเทศไทย” ติดตั้งให้ทราบอย่างชัดเจนข้อกำหนดดังกล่าวจำกัดขอบเขตการเดินทางของพ่อค้าเมียนมา ทำให้การค้าเป็นไปในวงจำกัด เพราะ สินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นและต้องการอยู่ในเขตเมือง และขณะนี้เมียนมาได้เปิดประเทศแล้ว ได้เพิ่มช่องทางการค้าของเมียนมา ทำให้เมียนมามีทางเลือกมากขึ้น การพึ่งพากับสินค้าไทยมีแนวโน้มลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอน หากไม่มีทิศทางของแผนงานยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกับเมียนมาที่ชัดเจน สินค้าที่ผ่านด่านชายแดนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและมีหลากหลายตราสินค้า เป็นสินค้านำมาจากเชียงใหม่และกรุงเทพฯ หรือจังหวัดอื่น รวมถึงต่างประเทศ เช่น เครื่องยนต์มือสองและรถจักรยานยนต์มือสองจากญี่ปุ่น ผ่านท่าเรือแหลมฉบัง โดยผู้ประกอบการค้าชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก ที่เป็นผู้ดำเนินการส่งออกทั้งรูปแบบผ่านพิธีการศุลกากรและไม่ผ่านพิธีการศุลกากร การค้าชายแดนดำเนินการมานานแล้ว เริ่มจากระบบการค้าท้องถิ่น การข้ามไปมาหาสู่กัน และได้พัฒนาจนถึงระดับการค้าที่ผ่านระบบศุลกากร โดยบทบาทของจังหวัดแม่ฮ่องสอนคือ เป็นจังหวัดกระจายสินค้า ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะทาง เงินทุน ความเชี่ยวชาญ และแรงงาน แต่เมื่อพิจารณาด้านทำเลที่ตั้ง ประสบการณ์การค้ากับเมียนมาที่ชานานูและยาวนาน ความโดดเด่นเฉพาะในการเจรจาและทำการค้าผ่านชนกลุ่มน้อยของเมียนมา และความใกล้ชิดด้านเครือญาติ วัฒนธรรม และภาษาระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับเมียนมาจึงเป็นศักยภาพการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่จะเปิดโอกาสเข้าสู่ตลาดเมียนมาได้ บนพื้นฐานบทบาทการเป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าและประตูสู่ตะวันตก

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความประสงค์ชัดเจนในการผลักดันยกระดับจุดผ่อนปรนห้วยต้นนุ่น อำเภอขุนยวม ให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ใกล้ที่สุดในการเชื่อมต่อไปยังเมืองหลวงเนปิดอร์ ระยะทางเพียง ๒๒๐ กม. และเมืองหลักที่มีศักยภาพด้านการค้าของสหภาพเมียนมา อีกทั้งพื้นที่นี้ไม่มีปัญหาการสู้รบภายในประเทศเมียนมา และอยู่ในความดูแลของกองกำลังทหารเมียนมาโดยตรง ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นฝ่ายไทยและเมียนมาเป็นไปด้วยดี อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาเรื่อง เส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าที่เชื่อมโยงฝั่งไทย ไปยังจุดผ่อนปรนทางการค้าทั้งหมดมีสภาพชำรุดทรุดโทรม เป็นข้อจำกัดสำคัญต่อการคมนาคมและขนส่งสินค้านี้ระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับเมืองใหญ่ของสหภาพเมียนมา รวมทั้งการขนส่งสินค้าภายในประเทศ โดยเฉพาะจากเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน เส้นทางมีสภาพคดเคี้ยวไม่เหมาะสมต่อการขนส่งสินค้าโดยรถบรรทุกขนาดใหญ่ รวมทั้งปัญหาการใช้พื้นที่เนื่องจากพื้นที่บริเวณจุดผ่านแดนต่างๆ บางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวน

แห่งชาติ หรือเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า ทำให้การพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของการค้าชายแดนไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่

ศักยภาพและโอกาสการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนและด่านชายแดนเป็นประตูการค้าสู่ตะวันตกสามารถสรุปได้ ดังนี้

(๑) เส้นทางขนส่งสินค้าจากด่านชายแดนแม่ฮ่องสอนสู่เมียนมาเมื่อวิเคราะห์ด้านสภาพเส้นทางในเมียนมา พบว่า การขนส่งสินค้าจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนผ่านด่านชายแดน เมียนมาไปสู่ตลาดตอนใน โดยสภาพเส้นทางฝั่งเมียนมาเมื่อออกจากจุดชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังไม่มีความพร้อม ในการรองรับการเป็นเส้นทางการค้าระหว่างประเทศสภาพเส้นทางเป็นหลุม บ่อ คดเคี้ยวตามไหล่เขา ชุมชนตั้งกระจายเป็นหย่อมๆ บนเส้นทาง โดยแบ่งกลุ่มเส้นทางกระจายสินค้าจากด่านชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอนไปตลาดเมียนมาได้ ๓ กลุ่ม จาก ๕ ด่านชายแดน คือ กลุ่มที่ ๑) ด่านห้วยต้นนุ่น ด่านเสาหิน และด่านแม่สามแลบ ออกจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนคนละจุดและเมื่อเข้าสู่เมียนมา จะไปรวมกันที่จุดเดียวกันคือ บ้านผาซอง อำเภอบอลาแค และเข้าเมืองลอยก่อ โดยเส้นทางที่ออกจากด่านห้วยต้นนุ่นมีความสะดวกมากที่สุด วิ่งบนพื้นที่ราบ และมีความปลอดภัยบนเส้นทาง ในขณะที่เส้นทางที่ออกจากด่านเสาหินและด่านแม่สามแลบ ยังมีปัญหาและอุปสรรคจากสภาพเส้นทางที่ยังเป็นหลุมบ่อ และชันลงภูเขา ซึ่งมีความไม่สะดวกในการขนส่งสินค้าและสินค้าอาจได้รับความเสียหายขณะที่ขนส่ง นอกจากนี้ บนเส้นทางยังไม่มีความปลอดภัยเนื่องจากการสู้รบระหว่างชนกลุ่มน้อย คือ กะเหรี่ยงกับรัฐบาลเมียนมาที่มีการสู้รบเป็นระยะๆ ส่งผลต่อการปิดด่านในช่วงที่มีการสู้รบ กลุ่มที่ ๒) ด่านน้ำเพียงดินเข้าสู่เมืองลอยก่อ รัฐคะยา กลุ่มที่ ๓) ด่านห้วยผึ้งเข้าสู่พื้นที่รัฐฉานและเมืองตองยี รัฐฉาน

การวางแผนการขยายตลาดการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีตลาดเมียนมาเป็นตลาดหลักของจังหวัดแม่ฮ่องสอน สำหรับการก้าวเดินเรื่องการค้าชายแดนลำดับต่อไป คือ การจับมือกับเมียนมาเพื่อไปตลาดประเทศที่สาม ได้แก่ อินเดีย (๑.๒ พันล้านคน มีจำนวนประชากรมากอันดับ ๒ ของโลกรองจากจีน) บังกลาเทศ (๑๖๕ ล้านคน) และปากีสถาน (๒๐๐ ล้านคน เป็นตลาดมุสลิมที่ใหญ่อันดับ ๒ ของโลก รองจากอินโดนีเซียที่มีประชากร ๒๔๐ ล้านคน) รวมถึงตลาดโลกผ่านท่าเรือที่เมืองทันเว และลำดับต่อไปในการก้าวเดินระยะยาว คือ การไปสู่ตลาดเอเชียกลางและยุโรปต่อไป

(๒) การคาดการณ์มูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะ ๓๐ ปี ระหว่างปี ๒๕๕๕-๒๕๘๕ โดยใช้ฐานข้อมูลการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๕ ปี คือ ช่วงปี ๒๕๕๐-๒๕๕๔ และใช้วิธีการคาดการณ์ด้วย Linear พบว่ามูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ ๐.๓๓ ต่อปี มีมูลค่าการส่งออกสูงกว่าการนำเข้าประมาณ ๕ เท่า โดยมูลค่าการค้าชายแดนจะเพิ่มขึ้นอย่างไม่สูงมากในช่วงปี ๒๕๕๕-๒๕๗๕ และหลังจากปี ๒๕๗๕ มูลค่าการค้าชายแดนจะทวี เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยปี ๒๕๕๕ มูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะประมาณ ๓๙๘ ล้านบาท และในอนาคตระยะ ๕ ปี (ปี ๒๕๖๐) มูลค่าการค้าชายแดนประมาณ ๑,๖๕๕ ล้านบาท ในอนาคตระยะ ๑๐ ปี (ปี ๒๕๖๕) มูลค่าการค้าชายแดนประมาณ ๖,๘๘๖ ล้านบาท ในอนาคตระยะ ๑๕ ปี (ปี ๒๕๗๐) มูลค่าการค้าชายแดนประมาณ ๒๘,๖๕๓ ล้านบาท ในอนาคตระยะ ๒๐ ปี (ปี ๒๕๗๕) มูลค่าการค้าชายแดนประมาณ ๑๑๙,๒๔๑ ล้านบาท และในอนาคตระยะ ๓๐ ปี (ปี ๒๕๘๕) มูลค่าการค้าชายแดนประมาณ ๒,๐๖๕,๑๐๒ ล้านบาท ซึ่งข้อมูลการคาดการณ์ดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานการค้าชายแดนตามปกติ แต่หากมีปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดทั้งภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเทศไทย และพื้นที่ชายแดน รวมถึงนโยบายเมียนมา จะส่งผลให้มูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอนลดลงขณะเดียวกันหากมีปัจจัยสนับสนุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ จะทำให้มูลค่าการค้าจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ ๑๑ มูลค่าการค้าชายแดน

ปี	มูลค่าการค้าชายแดน			
	มูลค่ารวม	ส่งออก	นำเข้า	ดุลการค้า
๒๕๕๔	๓๐๒,๙๐๘,๕๒๘.๐๗	๒๕๔,๘๕๐,๖๗๖.๒๐	๔๗,๒๔๔,๘๕๑.๘๗	๒๐๗,๖๐๕,๘๕๑.๘๗
๒๕๕๕	๑๘๖,๑๔๓,๙๒๗.๘๙	๑๓๒,๘๔๔,๐๘๘.๘๙	๕๓,๒๙๙,๘๓๙.๐๐	๗๙,๕๔๔,๒๔๙.๘๙
๒๕๕๖	๓๑๗,๔๙๒,๒๘๔.๖๓	๑๔๒,๑๐๐,๘๓๔.๖๓	๑๗๕,๓๙๑,๔๕๐.๐๐	-๓๓,๒๙๐,๖๑๕.๓๗
๒๕๕๗	๙๒๗,๙๘๐,๗๒๔.๔๔	๔๑๔,๙๓๖,๐๔๕.๔๔	๕๑๓,๐๔๔,๖๗๙.๐๐	-๙๘,๑๐๘,๖๓๓.๕๖
๒๕๕๘*	๑,๒๔๔,๑๓๑,๘๓๑.๘๑	๖๖๓,๑๓๕,๒๓๖.๘๑	๕๘๐,๙๙๖,๕๙๕.๐๐	๘๒,๑๓๘,๖๑๑.๘๑

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

มูลค่าการค้าชายแดนของจังหวัดแม่ฮ่องสอนขยายตัวขึ้นมากกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด (ร้อยละ ๕) โดยปี ๒๕๕๗ มีมูลค่าการค้าชายแดน มีจำนวนทั้งสิ้น ๙๒๗.๙๘ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๖ ร้อยละ ๖๕.๗๗ และในช่วงเก้าเดือนแรกของปี ๒๕๕๘ มีมูลค่าการค้าชายแดน ๑,๒๔๔.๑๓ ล้านบาท เมื่อเทียบมูลค่าการค้ารวมในเดือนเดียวกันของปีก่อนเพิ่มขึ้น ๔๑.๐๒ ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓๒ (กันยายน ๒๕๕๗ มูลค่า ๑๐๔.๓๓ ล้านบาท)

ประเภทสินค้าที่มีการส่งออก ได้แก่ เบียร์กระป๋อง วิสกี้ ผงชูรสตราอายโนะโมะโตะ กาแฟปรุงสำเร็จรูป น้ำตาลทรายขาว นมถั่วเหลืองแลคตาซอย ไวน์ที่ทำจากองุ่นสด รถชุดเก่าใช้แล้ว ปลากระป๋องชาตินในซอสมะเขือเทศ ข้าวเจ้าขาว ๒๕% เป็นต้น

ประเภทสินค้าที่มีการนำเข้า ได้แก่ โค - กระบือมีชีวิต, แร่พลวง, สินค้าอุปโภคบริโภค ตามลำดับ

ภาพรวมของมูลค่าการค้าชายแดนด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอนเมื่อเทียบกับในช่วงระหว่างเดือน มกราคม - กันยายน ๒๕๕๘ กับในช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๗ พบว่ามูลค่าการค้าโดยรวมระหว่างไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐๐.๗๘ โดยในปี ๒๕๕๘ (มกราคม - กันยายน ๒๕๕๘) มูลค่าการค้ารวม ๑,๒๔๔.๑๓ ล้านบาท มูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น ๖๖๓.๑๔ ล้านบาท มูลค่าการนำเข้า ๕๘๑.๐๐ ล้านบาท และมูลค่าการค้าเกินดุล ๘๒.๑๔ ล้านบาท เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันกับปี ๒๕๕๗ (มกราคม - กันยายน ๒๕๕๗) มูลค่าการค้ารวม ๖๑๙.๕๙ ล้านบาท มูลค่าการส่งออก ๒๗๙.๘๒ ล้านบาท มูลค่าการนำเข้า ๓๓๙.๗๗ ล้านบาท และมูลค่าการค้าขาดดุล ๕๙.๙๕ ล้านบาท)

โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งยังเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการค้าชายแดน ควรมีการปรับขยายช่องทางจราจรในส่วนที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความปลอดภัยในการขนส่ง สัญจรของชุมชนและการค้าชายแดน ควบคู่ไปกับการรักษาสภาพป่าไม้ และเนื่องจากเส้นทางดังกล่าวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อขนส่งสินค้า ดังนั้นการก่อสร้างปรับปรุงเส้นทางควรให้ความสำคัญกับมาตรฐานในการรับน้ำหนักของผิวถนนให้มีความแข็งแรงรับน้ำหนักได้มาก เพื่อให้ถนนมีอายุการใช้งานได้นาน รวมถึงเตรียมการป้องกันดิน/หินถล่มข้างทางด้วย เนื่องจากบริเวณเส้นทางเข้าสู่พื้นที่ชายแดนเป็นเส้นทางเลียบริมน้ำ นอกจากนี้ศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนนอกจากความพร้อมของผู้ประกอบการของไทยแล้ว จะต้องคำนึงนโยบายและการบริหารจัดการภายในของประเทศเพื่อนบ้าน

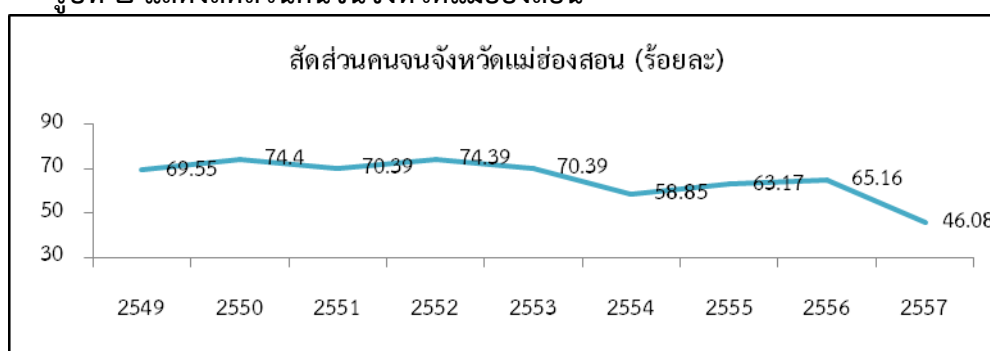
๒.๑.๖ ด้านสังคม

๑) ความยากจน

๑.๑) สถานการณ์

ปัญหาความยากจนยังเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัด โดยในปี ๒๕๕๗ มีสัดส่วนคนจน ร้อยละ ๔๖.๐๘ สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (ร้อยละ ๑๐.๕๓) และยังคงมีสัดส่วนสูงที่สุดของประเทศ ส่วนข้อมูล จปฐ. พบว่า จำนวนครัวเรือนมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. (๓๐,๐๐๐ บาท/คน/ปี) ในปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑,๖๕๖ ครัวเรือน ลดจาก ๔,๐๘๓ ครัวเรือนในปี ๒๕๕๖ เนื่องจากแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่แรงงานมีรายได้ต่ำมาก ส่วนใหญ่ทำงานเกี่ยวกับเกษตรกรรม และด้วยข้อจำกัดด้านพื้นที่ และการเดินทางทำให้การทำเกษตรในจังหวัดมีต้นทุนสูงกว่าพื้นที่อื่นโดยเปรียบเทียบ อย่างไรก็ตาม ประชาชนในพื้นที่ไม่มองปัญหาความยากจนเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัด เนื่องจากประชาชนมีชีวิตที่พอเพียงและมีความสุข

รูปที่ ๒ แสดงสัดส่วนคนจนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ที่มา: การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สศช.

เมื่อประเมินความยากจนโดยใช้ดัชนีความยากจนหลายมิติ (MPI) ตามกรอบการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (MDGs) โดยแบ่งเป็น ๖ มิติ ได้แก่ มิติด้านการศึกษา มิติด้านสุขภาพ มิติด้านมาตรฐานการดำรงชีพ มิติด้านการทำงาน และมิติด้านสวัสดิการและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีค่า MPI ที่ ๐.๐๒๗ โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวนครัวเรือนยากจน ๖,๑๑๓ ครัวเรือน ประชากรยากจน ๒๗,๑๑๘ คน โดยมากคนยากจนจะอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองแม่สะเรียง ปางมะผ้า และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนตามลำดับ โดยมิติของความยากจนที่มีปัญหามากที่สุดคือ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านมาตรฐานการดำรงชีพ ด้านการทำงาน ด้านสวัสดิการและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และด้านสุขภาพ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๒ แสดงจำนวนคนจนแยกเป็นอำเภอ ตำบล

อำเภอ	ตำบล	จำนวนคนจน (คน)	อำเภอ	ตำบล	จำนวนคนจน (คน)
ขุนยวม		๑,๗๖๗	แม่ลาน้อย		๒,๐๖๐
	ขุนยวม	๒๕๑		ขุนแม่ลาน้อย	๑๙๘
	เมืองปอน	๕๑๓		ท่าผาป้อม	๓๖๖
	แม่กิ๊	๑๒๙		แม่โถ	๕๑
	แม่เงา	๒๑๐		แม่นาจาง	๓๕๕
	แม่ยวมน้อย	๒๖๘		แม่ลาน้อย	๑๙๒
	แม่อุคอ	๓๙๖		แม่ลาหลวง	๒๑๑
ปางมะผ้า		๕,๕๒๘	สันติคีรี		๔๒๖
	ถ้ำลอด	๑,๔๓๙		ห้วยหอม	๒๖๑

อำเภอ	ตำบล	จำนวนคนจน (คน)	อำเภอ	ตำบล	จำนวนคนจน (คน)
	นาปู่ป้อม	๑,๒๙๘	แม่สะเรียง		๘,๓๕๒
	ปางมะผ้า	๑,๖๙๔		ทตบ.เมืองยวมใต้	๘๙๐
	สบป่อง	๑,๐๙๗		ทตบ.แม่ยวม	๘๙๙
ปาย		๙๖๓		บ้านกาต	๑,๑๙๔
	ทุ่งยาว	๑๒๒		ป่าแป๋	๑,๙๔๓
	ทตบ.ปาย	๗		แม่คง	๑,๑๐๙
	โป่งสา	๒๙		แม่เหาะ	๑,๗๗๑
	เมืองแปง	๘๖		เสาหิน	๕๕๖
	แม่नाเติง	๔๑๗	สบเมย		๔,๒๗๘
	แม่ฮี้	๕		กองก่อย	๘๗๘
	เวียงใต้	๘๔		ป่าโป่ง	๔๙๔
	เวียงเหนือ	๒๑๓		แม่คะตวน	๔๙๑
เมืองแม่ฮ่องสอน		๔,๑๗๐		แม่สวด	๑,๑๕๖
	ปางหมู	๗๑๒		แม่สามแลบ	๙๒๓
	ผาป่อง	๕๖๗		สบเมย	๓๓๖
	หมอกจำแป๋	๔๑๒	รวม		๒๗,๑๑๘
	ห้วยบุลึง	๙๕๖			
	ห้วยโป่ง	๑,๑๒๙			
	ห้วยผา	๓๙๔			

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๒) สาเหตุ

- พื้นที่ทำการเกษตรมีจำกัดและเกษตรกรส่วนใหญ่ทำการผลิตได้เพียง ๑ ครั้งต่อปี
- สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและพื้นที่สูง เป็นอุปสรรคในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมและสาธารณูปโภค อาทิ ไฟฟ้า และน้ำประปา รวมถึงการติดขัดข้อกฎหมายเชิงพื้นที่ อาทิ เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ทำให้ประชาชนขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการภาครัฐและการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาต่างๆ ประชาชนตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายอยู่บนพื้นที่สูง มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาน้อย และไม่มีความสนใจในการเรียนรู้ ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.จำนวนมาก การให้บริการทางการศึกษา และทางการแพทย์ยังไม่มีคุณภาพเพียงพอ
- การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาไม่เหมาะสม โดยการใช้ราคากลางประเทศ ขาดการคำนึงถึงเงื่อนไขเชิงพื้นที่ ทำให้หลายโครงการไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากไม่มีผู้รับเหมาดำเนินการเพราะต้องแบกรับภาระค่าขนส่งวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องจักรที่ใช้ในการก่อสร้างสูงกว่าพื้นที่จังหวัดอื่นๆ
- มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ ภาษาและวิถีชีวิตที่แตกต่าง ประกอบกับการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่สูง ทำให้ยากต่อการเข้าถึงการบริการของภาครัฐ อาทิ การศึกษา สาธารณสุข และเทคโนโลยี

๑.๓) ประเด็นที่ควรให้ความสำคัญ

- ส่งเสริมการลดค่าใช้จ่ายหลักของครัวเรือน ควรให้การสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษา/สถานบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพ และพร้อมให้ชาวบ้านสามารถเข้าถึงได้สะดวก เช่น สนับสนุนหอพักในโรงเรียนสำหรับนักเรียนในพื้นที่สูงห่างไกลเดินทางลำบาก พิจารณาความพร้อมของการขยายสถาบันการศึกษาระดับสูง ขยายบริการสาธารณสุขให้เข้าถึงหมู่บ้าน/พัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วย/เครือข่ายบุคลากร ฯลฯ

๒. กำหนดให้พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่พิเศษและมีการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงข้อจำกัดด้านพื้นที่

๓. จัดบริการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึงเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงบริการภาครัฐเพิ่มมากขึ้น

๔. จัดฝึกอบรมการส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ประชาชนมีงานทำและรายได้เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในช่วงว่างจากการทำการเกษตร

๕. ควรพิจารณาตัวชี้วัดความสุข (Happiness Index) ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนควบคู่ไปกับการวัดระดับความยากจน เนื่องจาก คนในแม่ฮ่องสอนมีวิถีชีวิตที่พอเพียง ดังนั้น การวัดระดับความยากจนอาจจะไม่ตอบโจทย์ในพื้นที่เท่าที่ควร

๒) ประชากรและแรงงาน

ประชากรและกำลังแรงงาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๒๐๑,๙๙๓ คน เป็นผู้มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ๔๘,๘๐๓ คน ผู้ที่มีอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป ๑๕๓,๑๙๐ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ๑๑๑,๗๓๔ คน ซึ่งประกอบด้วยผู้มีงานทำ ๑๑๑,๐๔๘ คน และ ผู้ว่างงาน ๕๕๙ คน

การมีงานทำ ผู้ที่มีงานทำในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ไตรมาส ๒ ปี ๒๕๕๘ (เมษายน – มิถุนายน) จำนวน ๑๑๑,๐๔๘ หรือ ร้อยละ ๙๙.๓๙ ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและการประมง ๗๑,๐๖๓ คน หรือร้อยละ ๖๓.๙๙ ของผู้ที่มีงานทำ รองลงมาคือ ประกอบอาชีพพนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด ๑๓,๖๑๑ คนหรือร้อยละ ๑๒.๒๖ ของผู้ที่มีงานทำ

การมีงานทำตามประเภทอุตสาหกรรม การทำงานในด้านเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง ๗๔,๑๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘๑ ของผู้ที่มีงานทำ รองลงมาคือการขายส่ง การขายปลีก ๘,๘๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๘ และการบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ ๖,๒๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๖ ของผู้ที่มีงานทำ

สถานะภาพการทำงาน ผู้ช่วยธุรกิจครัวเรือนมีประมาณ ๔๒,๑๔๙ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๗.๙๖ ของผู้ที่มีงานทำ มีทำงานส่วนตัวซึ่งมีประมาณ ๓๙,๓๓๙ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔๓ ของผู้ที่มีงานทำ และผู้มีสถานภาพเป็นลูกจ้างเอกชน มีประมาณ ๑๕,๖๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๘ ของผู้ที่มีงานทำ

การว่างงาน ผู้ว่างงานในจังหวัดแม่ฮ่องสอนในช่วงไตรมาสที่ ๒ ปี ๒๕๕๘ (เมษายน - มิถุนายน) มีผู้ว่างงานประมาณ ๕๕๙ คน หรือร้อยละ ๐.๕๐ ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน

อัตราส่วนการว่างงาน

การศึกษาอัตราการว่างงานในปีที่ผ่านมา จะพบว่าอัตราว่างงานของจังหวัดแม่ฮ่องสอนแต่ละปี จะปรับตัวสูงขึ้น เนื่องจากภาวะหดตัวของเศรษฐกิจ สถานการณ์ในประเทศไทยมีการชุมนุม ทำให้ผู้ประกอบการขาดความมั่นใจในการจ้างงาน ประกอบกับแรงงานที่ทำงานอยู่นอกจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน ต้องออกจากงานและมาขึ้นทะเบียนกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น ผู้มีงานทำส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตร อัตราการว่างงานของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี ๒๕๕๗ มีผู้ว่างงาน ๑,๙๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๐ ของกำลังแรงงาน และอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๕๖ อัตราการว่างงาน ๔๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๒๗ ของกำลังแรงงาน

การประกันสังคม จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนประกันสังคมจำนวน ๕๘๓ แห่ง ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ จำนวน ๖,๑๔๙ คน ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ จำนวน ๑,๐๑๒ คน และผู้ประกันตนมาตรา ๔๐ จำนวน ๙,๑๒๓ คน สำหรับการจ่ายเงินประโยชน์ทดแทนพบว่า กรณีการคลอดบุตร จำนวน ๑๑๔ ราย มีการจ่ายเงิน ๑.๔๘ ล้านบาท รองลงมาเป็น ว่างงาน จำนวน ๑๔๐ รายมีการจ่ายเงินสูงสุดถึง ๑.๒๕ ล้านบาท และ เสียชีวิต จำนวน ๘ ราย มีการจ่ายเงิน ๐.๒๘ ล้านบาท

๓) การศึกษา

๓.๑) สถานการณ์

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสถาบันการศึกษา ในสังกัด สนง.คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๓๒๓ แห่ง สำนักบริการงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจำนวน ๖ แห่ง และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน ๑๐ แห่ง

• จังหวัดมีระดับการศึกษาของประชากรวัยแรงงานเฉลี่ย ๗.๖๐ รวมทั้งมีคะแนนผล O-net ม. ๓ ต่ำกว่าระดับประเทศ มีอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมปลายต่ำ

• เมื่อพิจารณาอัตราส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนในภาพรวม พบว่า มีจำนวนนักเรียนประมาณ ๑๔ คนต่อ ๑ ห้องเรียน ขณะที่เมื่อพิจารณาอัตราส่วนนักเรียนต่อครู พบว่า ภาพรวม มีนักเรียน ๒๐ ต่อครู ๑ คน

ตารางที่ ๑๓ ผลสัมฤทธิ์นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (O-NET)ปีการศึกษา ๒๕๕๕-๒๕๕๗ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มสาระการ เรียนรู้	ผลการทดสอบทางการศึกษา (O-NET) ปีการศึกษา			ระดับประเทศคะแนน เฉลี่ยร้อยละ
	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ			
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	ปีการศึกษา ๒๕๕๗
ภาษาไทย	๕๔.๔๐	๔๐.๖๒	๓๔.๗๐	๓๕.๒๐
คณิตศาสตร์	๒๖.๒๓	๒๒.๙๔	๒๘.๓๘	๒๙.๖๕
วิทยาศาสตร์	๓๕.๒๐	๓๔.๑๕	๓๘.๒๓	๓๘.๖๒
สังคมศึกษา	๒๗.๒๐	๓๖.๕๗	๔๔.๙๓	๔๖.๗๙
ภาษาอังกฤษ	๔๖.๕๒	๒๖.๘๙	๒๗.๖๑	๒๗.๔๖
สุข-พลศึกษา	๕๖.๔๑	๔๓.๓๗	๕๓.๖๕	๕๙.๓๒
การงานอาชีพ	๔๗.๖๕	๓๔.๓๐	๔๒.๕๒	๔๕.๔๒
ศิลปะ	๔๔.๖๑	๓๑.๕๐	๓๘.๐๙	๔๓.๑๔

จากตารางพบว่า ผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ คะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๕๗ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ๐.๑๕ เท่านั้น นอกจากนั้นอีก ๗ กลุ่มสาระการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ จะต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ตารางที่ ๑๔ ผลสัมฤทธิ์นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (O-NET)ปีการศึกษา ๒๕๕๕-๒๕๕๗ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ผลการทดสอบทางการศึกษา (O-NET) ปีการศึกษา			ผลการพัฒนาเปรียบเทียบ ระหว่าง ปี ๒๕๕๖ กับ ปี ๒๕๕๗
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	
ภาษาไทย	๕๔.๔๐	๔๐.๖๒	๓๔.๗๐	-๕.๙๒
คณิตศาสตร์	๒๖.๒๓	๒๒.๙๔	๒๘.๓๘	+๕.๔๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ผลการทดสอบทางการศึกษา (O-NET) ปีการศึกษา			ผลการพัฒนาเปรียบเทียบระหว่าง ปี ๒๕๕๖ กับ ปี ๒๕๕๗
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	
วิทยาศาสตร์	๓๕.๒๐	๓๔.๑๕	๓๘.๒๓	+๔.๐๘
สังคมศึกษา	๒๗.๒๐	๓๖.๕๗	๔๔.๙๓	+๘.๓๖
ภาษาอังกฤษ	๔๖.๕๒	๒๖.๘๙	๒๗.๖๑	+๐.๗๒
สุข-พลศึกษา	๕๖.๔๑	๔๓.๓๗	๕๓.๖๕	+๑๐.๒๘
การงานอาชีพ	๔๗.๖๕	๓๔.๓๐	๔๒.๕๒	+๘.๒๒
ศิลปะ	๔๔.๖๑	๓๑.๕๐	๓๘.๐๙	+๖.๐๙

จากตารางพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ คะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับจังหวัด ปีการศึกษา ๒๕๕๗ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ สุข-พลศึกษา การงานพื้นฐานอาชีพ และ ศิลปะ มีคะแนนร้อยละสูงขึ้นกว่าปีการศึกษา ๒๕๕๖ ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคะแนนร้อยละต่ำกว่าปีการศึกษา ๒๕๕๖

ในปี ๒๕๕๖ มีนักเรียนที่ออกกลางคันจำนวนทั้งสิ้น ๑๗๕ คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๔๑,๖๐๔ คน คิดเป็นอัตราการออกกลางคันร้อยละ ๐.๔๒ และในปี ๒๕๕๗ ได้มีการสำรวจนักเรียนออกกลางคัน และคัดกรองเด็กที่มีปัญหาแต่ละด้าน จากการสำรวจนักเรียนทั้งหมด ๓๙,๒๖๔ คน ออกกลางคัน จำนวน ๓๙๘ คน คิดเป็นร้อยละการออกกลางคัน ๑.๐๑ สาเหตุหลักมาจาก มีปัญหาในการปรับตัว สมรส ต้องคดี/บังคับคดี หลีกภัยครอบครัว อพยพตามผู้ปกครอง และมีปัญหาครอบครัว ซึ่งมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนที่มีแนวโน้มการออกกลางคันจำแนกรายปัญหาดังนี้

๑. ปัญหาความยากจน จัดหาทุนเพื่อการศึกษา จัดหารายได้เสริมระหว่างเรียน สอนให้เด็กรู้จักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว แนะนำจัดทำบัญชีครัวเรือน

๒. ปัญหาครอบครัว ลดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน ครูรักและเอาใจใส่ สนใจ ดูแล ให้คำปรึกษาในทุกด้าน ให้ความรู้ผู้ปกครองด้านการศึกษา จิตวิทยาในการปกครองดูแลเด็กในสถานะที่ครอบครัวมีปัญหา ครูให้คำแนะนำ เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กอย่างทันที่ พุดคุยกับผู้ปกครองแนะนำดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาตามกฎหมาย

๓. ปัญหาเนื่องจากมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย

แนะนำให้นักเรียนรู้จักป้องกันการใช้ถุงยางอนามัยก่อนวัยอันควร ครูดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ครูต้องมีความจริงจังจริงจังในการแนะนำช่วยเหลือนักเรียนในเชิงบวก ครูต้องไม่พูดตอกย้ำถึงความผิดพลาดของนักเรียน ให้เพื่อนร่วมชั้นได้รับรู้และคอยให้กำลังใจเด็กให้เด็กเรียนต่อจนจบ กำหนดหลักสูตรเพศศึกษาในโรงเรียน โดยบูรณาการในวิชาต่างๆ แนะนำให้ระมัดระวังการดูและใช้สื่อให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์ ให้เด็กทำกิจกรรมในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้ทุกฝ่ายร่วมด้วยช่วยกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง ในรูปแบบการสร้างเครือข่าย

๔. ปัญหาการเจ็บป่วย/อุบัติเหตุ ควรมีการเยี่ยมบ้านเด็กนักเรียน สร้างความสัมพันธ์อันดี กรณีเด็กเกิดอุบัติเหตุ สถานศึกษาควรเข้าไปให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเข้ารับการรักษาจากสถานพยาบาล แนะนำการรักษาปฐมพยาบาลที่ถูกต้อง จัดทำประกันหมู่ให้แก่นักเรียน ตรวจสอบสุขภาพประจำปีให้แก่นักเรียน

๕. ปัญหาอพยพตามผู้ปกครอง แจ้งระเบียบการย้ายสถานศึกษาให้เด็กและผู้ปกครองรับทราบ ติดตามโรงเรียนปลายทาง การเข้าเรียนของนักเรียน สร้างความตระหนักความสำคัญของการศึกษาให้ผู้ปกครอง และนักเรียนทราบ ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยติดตามผู้ปกครองที่อพยพบ่อยๆ โรงเรียนจัดที่พักนอนให้นักเรียนที่อยู่บ้านไกลโรงเรียนผู้ปกครองไม่อยู่เป็นหลักแหล่ง

๖. ปัญหาในการเรียนการสอน สร้างจิตสำนึกครูให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ครูเสียสละเวลา โดยสอนซ่อมเสริมให้เด็กที่มีปัญหาในการเรียน คัดกรองเด็ก ศึกษาปัญหาเด็กเป็นรายบุคคล แยกประเภทเด็กและดูแลตามสภาพปัญหา ครูและผู้ปกครองร่วมมือกันศึกษาปัญหาเด็กและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา ครูสร้างนวัตกรรมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมที่สอนน้อง เพื่อสอนเพื่อ จัดกิจกรรมให้เด็กมีโอกาสดแสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ ปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนรักโรงเรียน สร้างโรงเรียนให้เป็นบ้านที่มีความสุข ให้เด็ก จัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน

๗. ปัญหาเลี้ยงครอบครัว จัดกิจกรรมหารายได้ระหว่างเรียน ให้ความรู้ทักษะด้านวิชาชีพ เช่น ตัดผม ปะยางรถจักรยาน ทำปุ๋ยหมัก ฯลฯ.

๓) สาธารณสุข

๓.๑) สถานการณ์ทั่วไป

• จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีโรงพยาบาลทั่วไปขนาด ๑๕๐ เตียง ๑ แห่ง โรงพยาบาลชุมชนขนาด ๙๐ เตียง ๑ แห่ง ขนาด ๖๐ เตียง ๑ แห่ง และขนาด ๓๐ เตียง ๔ แห่ง มี รพ.สต. ๗๑ แห่ง กระจายในพื้นที่ ๗ อำเภอ มีสถานพยาบาลที่ได้รับมาตรฐาน HA จำนวน ๓ แห่ง และอยู่ในระหว่างการพิจารณาอีก ๑ แห่ง

• ปัจจุบันมีบุคลากรทางการแพทย์ คิดเป็นสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร ๑:๔,๕๓๑ ทันตแพทย์ ๑: ๑๐,๑๙๕ เภสัชกร ๑: ๘,๑๕๖ และพยาบาลวิชาชีพ ๑: ๖๕๙ ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศ

• มีอัตราการตายของทารกสูง มีภาวะความเจ็บป่วยสูงในบางโรค ตลอดประสบปัญหาภาระค่าใช้จ่ายและการให้บริการคนต่างด้าว

• ในปี ๒๕๕๗ มีผู้ป่วยจากปัญหาหมอกควัน จำนวน ๒๔,๐๐๐ คน

๓.๒) การจัดบริการสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการจัดบริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนในพื้นที่ ตามแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) มีการจัดโรงพยาบาลรับผู้ป่วยส่งต่อ (Referral Hospital cascade) เป็น ๓ ระดับ มีโรงพยาบาลศรีสังวาลย์ เป็นโรงพยาบาลทั่วไป หรือระดับ S (Standard – level Hospital) มีขีดความสามารถรองรับผู้ป่วยที่ต้องการการรักษาที่ยุ่่งยาก ซับซ้อน ระดับเชี่ยวชาญเฉพาะ โรงพยาบาลแม่สะเรียงและโรงพยาบาลปาย เป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายระดับ M๒ (Middle – level Hospital) และระดับ F๑ (First – level Hospital) ตามลำดับ เพื่อรองรับการส่งต่อจากโรงพยาบาลชุมชนอื่น และลดการส่งต่อไปโรงพยาบาลทั่วไป รวมทั้งให้การสนับสนุนเครือข่ายบริการปฐมภูมิของแต่ละอำเภอ และมีโรงพยาบาลชุมชนอีก ๔ แห่ง เป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาดกลาง หรือระดับ F๒ (First - level Hospital) มีแพทย์เวชปฏิบัติ หรือแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว รวม ๒ - ๕ คน แต่ไม่มีแพทย์เฉพาะทาง มีบริการผู้ป่วยใน มีห้องผ่าตัด มีห้องคลอด รองรับผู้ป่วยและผู้ป่วยในของแต่ละอำเภอ สนับสนุนเครือข่ายบริการปฐมภูมิของแต่ละอำเภอ สำหรับหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ (Primary - Level) มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จำนวน ๗๑ แห่ง จัดบริการสาธารณสุขในระดับตำบล และมีสถาน

บริการสาธารณสุขชุมชน (สชช.) จำนวน ๕๘ แห่ง จัดบริการสาธารณสุขระดับหมู่บ้านและชุมชนในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร การเข้าถึงยากลำบาก สำหรับปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งในด้านการจัดระบบ บริการ และปัญหาโรคหรือภัยด้านสุขภาพ มีดังนี้

๑. การขาดแคลนบุคลากร การลาออก และการโยกย้ายบ่อยครั้ง โดยเฉพาะแพทย์ พบว่า สัดส่วนต่อประชากรของจังหวัดยังต่ำกว่าระดับประเทศ ข้อมูล ณ มิ.ย. ๒๕๕๘ (จังหวัด ๑ : ๓,๑๘๘/ประเทศ ๑ : ๒,๕๓๓)หรือเทียบตามภาระงาน (FTE : Full Time Equivalent) ข้อมูล ณ มิ.ย. ๒๕๕๘ พบว่ากำลังคนสายงาน แพทย์ที่มีอยู่จริงยังขาดจากกรอบที่ควรมี จำนวน ๓๙ คน (ข้อมูลที่มีอยู่จริง ๕๙ คน / กรอบที่ควรมีตามภาระ งาน ๙๘ คน)

๒. การขาดสภาพคล่องในเรื่องของงบประมาณ เนื่องจากการจัดสรรในระบบเหมาจ่ายรายหัว ประชากร ที่มีจำนวนน้อย และรับภาระประชากรแฝงพบว่าโรงพยาบาลที่มีผลการประเมินระดับภาวะวิกฤติทาง การเงินของโรงพยาบาล ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ อยู่ในระดับ ๖ และระดับ ๗ จำนวนทั้งสิ้น ๔ แห่ง (รพ.ศรีสังวาลย์ รพ.ขุนยวม รพ.ปาย และ รพ.แม่สะเรียง) ภาระค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลในกลุ่มคนไร้รัฐ ประชากรต่างด้าว รวมถึงประชากรผู้ลี้ภัย ที่ไม่สามารถเรียกเก็บได้ปีละกว่า ๑๘ ล้านบาท (ปี ๒๕๕๕ เท่ากับ ๑๘,๘๘๖,๘๒๑ บาท ปี ๒๕๕๖ เท่ากับ ๑๘,๖๔๙,๔๒๐ บาท ปี ๒๕๕๗ เท่ากับ ๑๘,๑๘๒,๓๔๒ บาท)

๓. มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขสูงกว่าจังหวัดที่เป็นพื้นที่ราบความยากลำบาก ในการจัดบริการสาธารณสุขให้ประชาชนเข้าถึงและครอบคลุมกลุ่มประชากรอย่างมีประสิทธิภาพ ในพื้นที่สูง พื้นที่ ชายแดน และพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ความแตกต่างทางด้านภาษา ยังเป็นอุปสรรคสำคัญของการจัดบริการด้านสาธารณสุข ในพื้นที่ รวมถึงการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจอันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน รวมถึงผลกระทบต่อด้านสุขภาพอนามัยทั้งการเจ็บป่วยหนัก ทุกพลภาพ และเสียชีวิต อันเนื่องมาจากการด้อยโอกาส ในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ

๔. โรคหรือภัยสุขภาพที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๕ ลำดับ ได้แก่

๔.๑ งานอนามัยแม่และเด็ก พบว่าอัตราขาดออกซิเจนแรกเกิด ๒๖.๖๐ : ๑๐๐๐ เกิดมีชีพ (เกณฑ์ไม่เกิน ๒๕ : ๑๐๐๐ เกิดมีชีพ) ทารกแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่า ๒,๕๐๐ กรัม ร้อยละ ๑๐.๒๒ (เกณฑ์ไม่เกิน ร้อยละ ๗) ทารกมีอัตราตายปริกำเนิด ๑๐.๔๖ ต่อ ๑,๐๐๐ การเกิดทั้งหมด (เกณฑ์ไม่เกิน ๙ : การเกิด ๑,๐๐๐ คน)

๔.๒ โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCD) พบว่าอัตราป่วยรายใหม่โรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง (ต่อประชากรแสนคน ลดลงจากปี ๒๕๕๗) ไม่ผ่านเกณฑ์ อัตราป่วยเบาหวานปี ๒๕๕๘ (เป้าหมาย < ๑๙๗.๑ , ผลงาน ๒๙๐.๙) อัตราป่วยความดันโลหิตสูง ปี ๒๕๕๘ (เป้าหมาย < ๔๗๒.๙ , ผลงาน ๕๗๗.๗๙) ผู้ป่วย โรคเบาหวานที่ควบคุมระดับน้ำตาลได้ดี ไม่ผ่านเกณฑ์ (เป้าหมาย > ๖๒.๐๓ , ผลงาน ๔๕.๐๕)

๔.๓ ใช้เลือดออกสถานการณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอนปีงบประมาณ พ.ศ ๒๕๕๘ ณ วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๘ มีรายงานผู้ป่วยสะสม ๔๑๖ ราย คิดเป็นอัตราป่วย ๑๖๘ ต่อประชากรแสนคน(เกณฑ์ไม่เกิน ๕๐ ต่อประชากรแสนคน) พิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้ป่วยโรคใช้เลือดออกตามตัวแปรเวลาปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘ มีลักษณะระบาดแบบปีเว้นปี และในปีพ.ศ.๒๕๕๖มีการระบาดสูงสุด การเกิดโรคของจังหวัดพบผู้ ป่วยได้ตลอดทั้งปี พบมากในฤดูฝนโดยพบมากที่สุดในช่วงเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม พื้นที่เสี่ยงที่พบอัตราป่วยสูง และมักพบพื้นที่ระบาดเกิน ๒ ช่วงระยะพักตัวในรอบ ๒-๓ ปี รวมทั้งในปี ๒๕๕๘

๔.๔ อาหารปลอดภัย (Food Safety)สถานการณ์ยังพบปัญหาสารเคมีตกค้างโดยมีผลการ ตรวจเฝ้าระวังโดยการเจาะหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (กลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมต) ในเกษตรกรจังหวัด แม่ฮ่องสอนมีความเสี่ยงสูงเฉลี่ยร้อยละ ๕๐และมีผลการตรวจเฝ้าระวังสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในผัก ผลไม้ ที่ จำหน่ายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (กลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมต)โดยชุดทดสอบเบื้องต้นยังสูง ปัญหาอาหาร

ที่ไม่ได้ขออนุญาตนำเข้า เช่น ขนมที่มาจากประเทศจีน ปัญหาอาหารที่ผลการตรวจวิเคราะห์ไม่ผ่าน และปัญหาอาหารเป็นพิษ (Food poisoning) ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหรือ รพ.สต. เป็นปัญหาลำดับต้นๆ

๔.๕ ปัญหาสุขภาพจิตและการฆ่าตัวตาย พบว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีปัญหาเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายเป็นอันดับต้นๆของประเทศ จากข้อมูลอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๗ พบว่ายังคงสูงกว่าเกณฑ์ระดับประเทศ (๑๕.๓๗ , ๑๒.๙๔ ,๑๕.๖๘ ,๙.๘๖ , ๑๔.๓๓ และ ๑๓.๓๐) สำหรับในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ (ข้อมูล ณ มิถุนายน ๒๕๕๘) เท่ากับ ๑๒.๑๒ : ต่อประชากรแสนคน) (เกณฑ์ระดับประเทศไม่เกิน ๖.๕ : แสนประชากร) จัดอยู่ในลำดับที่ ๓ ของเขตสุขภาพที่ ๑ ใน ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน)

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน ต้องเร่งรัดดำเนินการพัฒนาระบบบริหารจัดการและจัดระบบการบริการเพื่อให้ประชาชนชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล สามารถเข้าถึงบริการได้อย่างครอบคลุม ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

โดยเฉพาะปัญหาด้านการดูแลสุขภาพอนามัยมารดาและทารกในพื้นที่ทุรกันดารในแต่ละปี จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีมารดาที่เสียชีวิตเนื่องจากการตั้งครรภ์และการคลอด จำนวน ๑ - ๒ ราย/ปี ทารกเกิดไว้ชีพ หรือ ๐ - ๗ วันตาย จำนวน ๓๐ - ๔๐ ราย/ปี ส่วนมากจะเสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล สาเหตุปัจจัยสำคัญที่ทำให้เสียชีวิต คือสภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่ทำให้การเดินทางมารับบริการที่สถานบริการสาธารณสุขยากลำบาก การขาดแคลนยาเวชภัณฑ์ การขนส่งยากลำบาก และขาดแคลนยานพาหนะในพื้นที่ นอกจากนี้ปัญหาการขาดแคลนสูติแพทย์ กุมารแพทย์ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบสัดส่วนต่อผู้รับบริการ

จากข้อมูลอัตราทารกตายย้อนหลัง พบว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอัตราทารกต่ำกว่า ๑ ปีตาย อยู่ในค่าระหว่าง ๗.๒๖ - ๑๓.๙๗ ต่อพันการเกิดมีชีพ สูงกว่าค่ามาตรฐานในระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ย ไม่เกิน ๖.๔ ต่อพันการเกิดมีชีพ ส่วนอัตรามารดาตายอยู่ในค่าระหว่าง ๑๖๕.๐๒ - ๓๑๑.๗๖ ต่อแสนประชากร และล่าสุดยังไม่พบการตายของมารดา ค่ามาตรฐานในระดับประเทศมีค่าเฉลี่ย ไม่เกิน ๒๒.๒ ต่อแสนประชากร จากข้อมูลดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นแนวโน้มของการลดอัตราตายของมารดาลงได้ แต่อัตรารายของทารก ยังเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัดอยู่

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนและอัตราทารกอายุต่ำกว่า ๑ ปีตาย จำนวนและอัตรามารดาตายต่อแสนการเกิดมีชีพ

	๒๕๕๐	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗
จำนวนทารกอายุต่ำกว่า ๑ ปีตาย (ราย)	๓๘	๓๐	๒๕	๒๐	๓๒	๔๔	๒๗	๒๙
จำนวนทารกเกิดมีชีพ (ราย)	๓,๖๓๖	๓,๐๙๓	๒,๔๘๒	๒,๓๙๘	๒,๗๖๕	๓,๑๔๙	๓,๑๕๑	๓,๐๒๑
อัตราการตายต่อพันการเกิดมีชีพ	๑๐.๔๖	๙.๗๐	๑๐.๐๗	๗.๒๖	๑๑.๕๗	๑๓.๙๗	๗.๒๙	๑๐.๕๘
จำนวนมารดาตาย (ราย)	๖	๒	๒	๐	๒	๑	๐	๐
อัตราการตายต่อแสนประชากร	๑๖๕.๐๒	๖๔.๖๖	๘๐.๕๘	๐	๗๐.๙๒	๓๑.๗๖	๐	๐

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓.๓) สัดส่วนบุคลากรทางการแพทย์

จากข้อมูลทรัพยากรสุขภาพ ปี ๒๕๕๖ ของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลกำลังคนด้านสุขภาพ ๔ สายงาน คือ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในระบบบริการสุขภาพของประเทศ พบข้อมูลว่ามีแพทย์ ๒๕,๕๐๕ คน ทันตแพทย์ ๖,๐๕๓ คน เภสัชกร ๑๐,๑๑๖ คน และพยาบาลวิชาชีพ ๑๒๗,๗๑๐ คน เมื่อเปรียบเทียบกับกำลังคนจังหวัดแม่ฮ่องสอนในเชิงการกระจายตัว พบว่าการกระจายตัวของแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพ ต่ำกว่าสัดส่วนของประเทศ ดังตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ จำนวนและสัดส่วนกำลังคนด้านสุขภาพ ปี ๒๕๕๖

สายงาน	ภาพรวมประเทศ		จังหวัดแม่ฮ่องสอน		การเปรียบเทียบ สัดส่วน
	จำนวน (คน)	สัดส่วนต่อ ประชากร	จำนวน (คน)	สัดส่วนต่อ ประชากร	
แพทย์	๒๕,๕๐๕	๑ : ๒,๕๓๓	๗๗	๑ : ๓,๑๘๘	ต่ำกว่าประเทศ
ทันตแพทย์	๖,๐๕๓	๑ : ๑๐,๖๗๖	๒๘	๑ : ๘,๗๖๘	สูงกว่าประเทศ
เภสัชกร	๑๐,๑๑๖	๑ : ๖,๓๘๘	๓๘	๑ : ๖,๔๖๐	ต่ำกว่าประเทศ
พยาบาลวิชาชีพ	๑๒๗,๗๑๐	๑ : ๕๐๖	๔๕๑	๑ : ๕๔๕	ต่ำกว่าประเทศ

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในปี ๒๕๕๗ กระทรวงสาธารณสุข ได้นำการคำนวณภาระงาน มาใช้ในการหาลำดับคนที่เหมาะสมของหน่วยบริการต่างๆ ระหว่างปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ พบว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความต้องการกำลังคนดังตารางที่ ๑๗

ตารางที่ ๑๗ กรอบอัตรากำลังของกำลังคนด้านสุขภาพจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘

สายงาน	จำนวน (คน)
แพทย์	๘๘
ทันตแพทย์	๓๒
เภสัชกร	๕๒
พยาบาลวิชาชีพ	๕๘๔

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากข้อมูลกำลังคนด้านสุขภาพของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๘ เปรียบเทียบระหว่างกรอบอัตรากำลัง (Demand) และกำลังคนที่มีอยู่จริง (Supply) พบว่ามีกำลังคน ๔ สายงาน มีความขาดแคลนทั้งสิ้น ดังตารางที่ ๑๘

ตารางที่ ๑๘ จำนวนและความขาดแคลนกำลังคนด้านสุขภาพของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สายงาน	กรอบอัตรากำลัง (คน)	กำลังคนมีจริง (คน)	ขาดหรือเกินจากกรอบ (คน)
แพทย์	๘๙	๖๖	ขาด ๒๓
ทันตแพทย์	๓๒	๒๕	ขาด ๗
เภสัชกร	๕๒	๓๔	ขาด ๑๘
พยาบาลวิชาชีพ	๕๘๔	๕๐๖	ขาด ๗๘

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓.๔) โรค หรือการเจ็บป่วยสำคัญที่ต้องเฝ้าระวัง

สาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอกเรียงจากมากไปน้อย ๕ อันดับแรกของปี ๒๕๕๗ ได้แก่ โรคระบบย่อยอาหารรวมโรคในช่องปาก, โรคระบบไหลเวียนเลือด, โรคระบบหายใจ, โรคระบบกล้ามเนื้อโครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม และอาการอาการแสดงและสิ่งผิดปกติที่พบได้จากการตรวจทางคลินิกฯ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๙ สาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอก ๑๐ อันดับแรก ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗

สาเหตุการป่วย	ปี พ.ศ. ๒๕๕๗			ปี พ.ศ.๒๕๕๖			ปี พ.ศ.๒๕๕๕		
	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ
โรคระบบย่อยอาหารรวมโรคในช่องปาก	๕๓,๗๘๐	๒๑,๗๓๒.๐๑	๑	๙๓,๔๓๙	๓๘,๑๙๐.๒๗	๔	๗๖,๔๕๔	๓๑,๔๓๐.๐๙	๒
โรคระบบไหลเวียนเลือด	๔๘,๙๖๗	๑๙,๗๘๗.๑๒	๒	๘๓,๓๑๖	๓๔,๐๕๒.๘๑	๕	๕๙,๔๑๓	๒๔,๔๒๔.๕๗	๕
โรคระบบหายใจ	๔๓,๓๕๔	๑๗,๕๑๘.๙๖	๓	๑๗๐,๓๗๔	๖๙,๖๓๕.๐๕	๑	๑๒๐,๙๗๙	๔๙,๗๓๔.๒๓	๑
โรคระบบกล้ามเนื้อโครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม	๔๐,๖๘๑	๑๖,๔๓๘.๐๐	๔	๑๐๐,๑๙๕	๔๐,๙๕๑.๕๘	๓	๗๓,๕๒๙	๓๐,๒๒๗.๖๒	๓
อาการอาการแสดงและสิ่งผิดปกติที่พบได้จากการตรวจทางคลินิกฯ	๒๘,๒๗๒	๑๑,๔๒๔.๔๖	๕	๑๓๓,๐๔๐	๕๔,๓๗๕.๙๕	๒	๖๘,๘๕๒	๒๘,๓๐๔.๙๒	๔
สาเหตุจากภายนอกอื่นๆ ที่ทำให้ป่วยหรือตาย	๒๓,๗๔๒	๙,๕๙๓.๙๓	๖	๑๘,๒๗๔	๗,๔๖๘.๙๓				
โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการ และเมตาบอลิซึม	๒๑,๒๖๒	๘,๕๙๑.๗๘	๗	๔๔,๔๓๖	๑๘,๑๖๑.๘๓	๖	๓๐,๖๖๕	๑๒,๖๐๖.๓๒	๗
โรคระบบสืบพันธุ์ร่วมปัสสาวะ	๑๗,๐๒๕	๖,๘๗๙.๖๕	๘	๒๕,๗๗๓	๑๐,๕๓๓.๙๑	๙	๑๙,๕๔๓	๘,๐๓๔.๐๙	๙
โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง	๑๔,๑๓๗	๕,๗๑๒.๖๓	๙	๓๕,๖๕๐	๑๔,๕๗๐.๘๒	๘	๒๖,๓๐๓	๑๐,๘๑๓.๑๑	๘
โรคติดเชื้อและปรสิต	๑๒,๗๙๘	๕,๑๗๑.๕๖	๑๐	๓๙,๒๙๑	๑๖,๐๕๘.๙๗	๗	๓๗,๕๔๐	๑๕,๔๓๒.๖๒	๖

สาเหตุการป่วย	ปี พ.ศ. ๒๕๕๗			ปี พ.ศ.๒๕๕๖			ปี พ.ศ.๒๕๕๕		
	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ
โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อ ใต้ผิวหนัง	๑๔,๑๓๗	๕,๗๑๒.๖๓	๙	๓๕,๖๕๐	๑๔,๕๗๐.๘๒	๘	๒๖,๓๐๓	๑๐,๘๑๓.๑๑	๘
โรคตา ส่วนประกอบของตา				๑๖,๘๙๘	๖,๙๐๖.๕๓	๑๐	๑๑,๗๔๔	๔,๘๒๔.๒๐	๑๐

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในปี ๒๕๕๗ สาเหตุป่วยด้วยโรค ๕ อันดับแรกของผู้ป่วยในเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ โรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ เจ็บครรภ์การคลอด ระยะหลังคลอดและภาวะอื่นๆ ทางสูติกรรม รองลงมาคือโรคระบบหายใจส่วนบนติดเชื้อเฉียบพลันและโรคอื่นๆ ของระบบหายใจ, โรคติดเชื้อและปรสิตอื่นๆ, เหตุการณ์ภายนอกอื่นๆของการบาดเจ็บโดยอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุ รายละเอียดตามตาราง ๔

ตารางที่ ๒๐ สาเหตุการป่วยของผู้ป่วยใน ๑๐ อันดับแรก ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗

สาเหตุการป่วย	ปี พ.ศ.๒๕๕๗			ปี พ.ศ.๒๕๕๖			ปี พ.ศ.๒๕๕๕		
	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ
โรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ เจ็บครรภ์การคลอด ระยะหลังคลอด และภาวะอื่นๆ ทางสูติกรรม	๔,๒๐๑	๑,๖๙๗.๕๙	๑	๒,๖๓๒	๑,๐๗๕.๗๕	๑๐	๑,๐๔๗	๔๓๐.๔๒	๑
ระบบหายใจส่วนบนติดเชื้อเฉียบพลันและโรคอื่นๆ ของระบบหายใจ	๓,๘๓๗	๑,๕๕๐.๕๐	๒	๕,๔๗๖	๒,๒๓๘.๑๔	๑	๑,๗๑๕	๗๐๕.๐๓	๔
โรคติดเชื้อและปรสิตอื่นๆ	๓,๕๕๓	๑,๔๓๕.๗๔	๓	๔,๓๖๘	๑,๗๘๕.๒๘	๓	๑,๙๕๑	๘๐๒.๐๕	๒
เหตุการณ์ภายนอกอื่นๆของการบาดเจ็บโดยอุบัติเหตุ	๒,๗๐๖	๑,๐๙๓.๔๗	๔						
อุบัติเหตุ	๒,๗๐๖	๑,๐๙๓.๔๗	๕						
โรคอื่นๆ ของระบบย่อยอาหาร	๒,๐๗๒	๘๓๗.๒๘	๖	๓,๑๔๒	๑,๒๘๔.๑๙	๖	๑,๙๑๙	๗๘๘.๙	๓
ความผิดปกติเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการและเมตาบอลิซึม	๒,๐๑๑	๘๑๒.๖๓	๗	๓,๙๒๙	๑,๖๐๕.๘๖	๕	๑,๖๑๑	๖๖๒.๒๘	๕
การคลอดเดี่ยว (คลอดปกติ)	๑,๙๑๗	๗๗๔.๖๔	๘						
โรคติดเชื้ออื่นๆ ของลำไส้/ทางเดินอาหาร	๑,๖๒๗	๖๕๗.๔๖	๙				๑,๕๓๐	๖๒๘.๙๘	๖

สาเหตุการป่วย	ปี พ.ศ.๒๕๕๗			ปี พ.ศ.๒๕๕๖			ปี พ.ศ.๒๕๕๕		
	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ	จำนวน	อัตรา/แสน	อันดับ
กลุ่มอาการ/สิ่งผิดปกติที่พบจากการตรวจทางห้องปฏิบัติการ	๑,๕๒๗	๖๓๘.๘๗	๑๐	๕,๔๒๘	๒,๒๑๘.๕๓	๒	๒,๐๖๓	๘๔๘.๑	๑

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓.๕) โรคติดต่อที่เฝ้าระวังโรคทางระบาดวิทยา

พบว่าสาเหตุการเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อที่สำคัญเรียงจากมากไปน้อย ๕ อันดับโรคแรก ได้แก่ อูจจาระร่วง, ไข้ไม่ทราบสาเหตุ, อาหารเป็นพิษ, ปอดบวม และโรคตาแดง ซึ่งทั้ง ๕ โรคดังกล่าวเป็นสาเหตุการเจ็บป่วยของประชากรในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมาโดยตลอด

ตารางที่ ๒๑ อัตราป่วยด้วยโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗

โรค	ปี พ.ศ.๒๕๕๗			ปี พ.ศ.๒๕๕๖			ปี พ.ศ.๒๕๕๕		
	จำนวนป่วย	อัตราป่วย/ประชากรแสนคน	อันดับ	จำนวนป่วย	อัตราป่วย/ประชากรแสนคน	อันดับ	จำนวนป่วย	อัตราป่วย/ประชากรแสนคน	อันดับ
อูจจาระร่วง	๘,๓๘๐	๓,๔๔๕.๐๐	๑	๘,๗๐๙	๓,๕๘๐.๒๕	๑	๖,๕๑๐	๒,๗๘๗.๔๘	๑
ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	๔,๘๔๑	๑,๙๙๐.๑๓	๒	๕,๘๓๒	๒,๓๙๗.๕๒	๒	๒,๐๐๑	๘๕๖.๘	๒
อาหารเป็นพิษ	๑,๑๖๑	๔๗๗.๒๘	๓	๑,๐๔๓	๔๒๘.๗๘	๖	๔๑๕	๑๗๗.๗	๘
ปอดบวม	๑,๑๔๗	๔๗๑.๕๓	๔	๑,๑๖๖	๔๗๙.๓๔	๕	๘๔๓	๓๖๐.๙๖	๔
โรคตาแดง	๑,๑๔๖	๔๗๑.๕๓	๕	๑,๕๗๖	๖๔๗.๘๙	๔	๙๑๗	๓๙๒.๖๕	๓
ไข้เลือดออกรวม	๖๒๗	๒๕๗.๗๖	๖	๑,๘๘๙	๗๗๖.๕๖	๓			
โรคบิดรวม	๖๒๖	๒๕๗.๓๕	๗	๕๕๔	๒๒๗.๗๕	๙	๖๑๙	๒๖๕.๐๕	๖
มาลาเรีย	๕๕๐	๒๒๖.๑๐	๘	๖๓๐	๒๕๘.๙๙	๘	๖๓๓	๒๗๑.๐๔	๕
โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์	๕๑๘	๒๑๒.๙๕	๙						
สครับไทฟัส	๕๑๓	๒๑๐.๘๙	๑๐	๗๔๐	๓๐๔.๒๑	๗	๒๑๗	๙๒.๙๒	๑๐

ที่มา : ข้อมูลรายงาน ๕๐๖ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗

๓.๖) สรุปสาเหตุด้านสาธารณสุข

- จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ที่มีอยู่จริงต่ำกว่ากรอบอัตรากำลัง
- ประชาชนไม่มารับบริการฝากครรภ์ในสถานบริการสาธารณสุขและขาดความรู้ในการดูแลสุขภาพ
- สภาพพื้นที่ และวิถีชีวิต ทำให้ประชาชนมีความเจ็บป่วยจากสารเคมีทางการเกษตรและโรคระบบทางเดินหายใจ เนื่องจากพฤติกรรมในการใช้สารเคมีภาคการเกษตรและปัญหาหมอกควันในช่วงเดือนเมษายน
- ขาดแคลนบุคลากรและอุปกรณ์ทางการแพทย์เฉพาะทางและการส่งต่อผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลในจังหวัดเชียงใหม่

- การมีประชากรแฝงซึ่งเป็นคนต่างด้าวกว่า ๑ แสนคน ในขณะที่ประชากรของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวน ๒.๔ แสนคน ซึ่งประชากรแฝงทำให้สถานบริการสาธารณสุขต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายมากกว่า ๑๘ ล้านบาท/ปี และมีความแออัดในการให้บริการ
- ปัญหาอื่นๆ โรคติดต่อบริเวณพื้นที่ชายแดนยังเป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ มาเลเรียและโรคเท้าช้าง ซึ่งมากับแรงงานต่างด้าว

๓.๗) ประเด็นสำคัญ

- ส่งเสริมความรู้ทางด้านสาธารณสุขให้กับประชาชนในประเด็นการดูแลสุขภาพ และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต อาทิ การงดเผาป่าหรือพื้นที่เกษตรกรรม ตลอดจนความรู้ในการใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างเหมาะสม ปลอดภัย และปรับเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- จัดสรรงบประมาณให้สถานบริการสาธารณสุขให้เพียงพอในการให้บริการแก่คนต่างด้าว
- ส่งเสริมบทบาทสถานีบริการชุมชน ๗๒ แห่ง ซึ่ง อสม. และพนักงานชุมชนเดิม เพื่อแบ่งเบาภาระของโรงพยาบาล โดยให้งบประมาณสนับสนุน ทั้งนี้เพราะ อปท. ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนบทบาทของสถานีบริการชุมชนที่มีอยู่
- ส่งเสริมหลักสูตรเร่งรัดเพื่อผลิตบุคลากรสาธารณสุขทดแทนการขาดแคลนแพทย์ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- จัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ในพื้นที่ห่างไกล /การส่งต่อ/ไม่สามารถรองรับได้ทั้งหมด

๒.๑.๗ ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

๑) ป่าไม้

๑.๑) สถานการณ์

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ป่าคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๘๙ ของพื้นที่จังหวัดลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าเบญจพรรณหรือป่าผลัดใบ มีพื้นที่ราบน้อย ประชาชนจึงมีสิทธิพื้นที่ทำกินที่ถูกต้องตามกฎหมายจำกัด ทำให้มีปัญหาการบุกรุกและใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าเพื่อการประกอบอาชีพและการเกษตร จนพื้นที่ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์มีแนวโน้มลดลง ประกอบกับต้นไม้เกือบทั้งหมดในป่าจะเป็นไม้ผลัดใบในฤดูแล้ง โดยเฉพาะตั้งแต่ปลายเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายนทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดไฟป่า

สำหรับการป้องกันปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี ๒๕๕๖ – ๒๕๕๘ โดยปี ๒๕๕๖ มีดำเนินการจำนวน ๒๔๔ คดี ปี ๒๕๕๗ จำนวน ๕๑๙ คดี และปี ๒๕๕๘ จำนวน ๒๔๔ คดี จะเห็นได้ว่า คดีในปี ๒๕๕๘ ลดลงร้อยละ ๔๗ ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ปี ๒๕๕๗ และการยึดคืนพื้นที่ป่าเพื่อให้เป็นป่าตามธรรมชาติ ปี ๒๕๕๖ จำนวน ๔๑๐ ไร่ ปี ๒๕๕๗ จำนวน ๑,๖๐๕ ไร่ และ ปี ๒๕๕๘ จำนวน ๑,๘๓๘ ไร่ ทำให้สามารถเพิ่มพื้นที่ป่าให้กับจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๓,๘๕๓ ไร่ แต่อย่างไรก็ตามในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๙ และ ๒๕๖๐ จังหวัดจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้อย่างจริงจังเพื่อรักษาพื้นที่ป่าของแม่ฮ่องสอนไว้ให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๗ และให้เป็นมรดกของชาติต่อไป

๑.๒) สาเหตุการบุกรุกทำลายป่า

- การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่เกษตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเขตพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และใช้สารเคมีในการเกษตรทำให้ดิน น้ำ ขาดความอุดมสมบูรณ์ และเกิดมลพิษกับสิ่งแวดล้อมตามมาโดยเฉพาะการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งต้องถางพื้นที่ป่าเพื่อเพาะปลูก และการปลูกพืชที่ต้องหมุนเวียนพื้นที่เพาะปลูกในรอบถัดไป

- พื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิหรือที่ สปก. และ สทก. มีน้อย ไม่เพียงพอกับการขยายตัวของครอบครัวของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่ามากขึ้น
- มีนายทุนนอกพื้นที่และในพื้นที่จ้างแรงต่างดาว ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ในพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่สามารถเข้าถึงได้ เช่น ป่าสาละวิน เป็นต้น

๑.๓) แนวทางแก้ไข

- มีการวางแผนการแก้ไขปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าร่วมกันทุกภาคส่วน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ จึงเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาด้านอื่นๆ ดังนั้น ควรมีการวางแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ของจังหวัดใหม่ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงโดยกำหนด Zoning และการบังคับใช้ผังเมืองอย่างจริงจัง
- การออกเอกสารสิทธิให้ชุมชนในพื้นที่ป่าโดยมีเงื่อนไขในการรับผิดชอบดูแลรักษาป่าในพื้นที่ของชุมชน ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าอย่างผิดกฎหมายได้ และจะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการพัฒนาด้านอื่นๆ ควบคู่กับการรักษาทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน
- การนำมาตราการการขายคาร์บอนเครดิต (carbon credit) มาใช้ในจังหวัดเพื่อสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้อย่างยั่งยืน
- สนับสนุนการอนุรักษ์ป่าไม้และทรัพยากรอื่นๆ ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนสนับสนุนกฎระเบียบที่ดีมีประสิทธิภาพในการบริหารหมู่บ้าน ชุมชน ที่ตั้งอยู่แล้วให้คงอยู่
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ควบคู่ไปกับการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีป่าไม้สมบูรณ์

๒) ทรัพยากรน้ำ

๒.๑) สถานการณ์

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีลุ่มน้ำสาละวินเป็นแม่น้ำสายหลัก และมีกลุ่มลุ่มน้ำสาขา ๔ สาขา ได้แก่ กลุ่มลุ่มน้ำสาขายาย กลุ่มลุ่มน้ำสาขายวม กลุ่มลุ่มน้ำสาขามะเมย และกลุ่มลุ่มน้ำสาขาสาละวิน แบ่งออกเป็น ๑๗ ลุ่มน้ำสาขา ซึ่งแม่น้ำทุกสายจะไหลไปบรรจบกับแม่น้ำสาละวินในเขตสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งจากการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ปริมาณน้ำต้นทุนในแม่น้ำสายหลักลดลงและมีสภาพตื้นเขิน

การวิเคราะห์สมดุลน้ำของกลุ่มน้ำสาละวินในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า ในสภาพปัจจุบันมีการใช้น้ำเพื่อการชลประทาน การอุปโภคบริโภค การอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว รวม ๑๒๓.๘ ล้าน ลบ.ม. ในอนาคต ๕ ปี ๑๐ ปี ๑๕ ปี และ ๒๐ ปี มีการใช้น้ำเพิ่มขึ้นเป็น ๑๓๓.๒๐ ๑๕๕.๗๕ ๑๖๖.๗๓ และ ๑๗๑.๘๓ ล้าน ลบ.ม. มีการขาดแคลนน้ำเพียง ๐.๐๖ ๐.๐๗ ๐.๐๙ และ ๐.๑๔ ล้าน ลบ.ม. ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ไม่มีการขาดแคลนน้ำในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งในสภาพปัจจุบัน และในอนาคต ใน ๒๐ ปี จากการประเมินสถานการณ์น้ำในพื้นที่พบว่า พื้นที่การรับประโยชน์จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ มีน้ำเพียงมีน้ำเพียงพอทั้งในสภาพปัจจุบันและอนาคต ถึงกระนั้น พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาโครงการด้านการอนุรักษ์ต้นน้ำควบคู่กันไป

๒.๒) ปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำ

ในพื้นที่ต้นน้ำมีสาเหตุมาจากการบริการน้ำสะอาดในการอุปโภคบริโภค เนื่องจากที่อยู่อาศัยกระจายอยู่ในพื้นที่ป่าเขา พื้นที่สูง และพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำผิวดิน รวมทั้งแหล่งน้ำใต้ดินมีปริมาณต่ำ และพัฒนาได้ล่าช้า

ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร มักประสบปัญหานอกพื้นที่เกษตรเพื่อการชลประทาน แบ่งออกเป็น ๒ พื้นที่ คือ

๑. พื้นที่เกษตรตามที่ราบริมฝั่งแม่น้ำ พื้นที่เกษตรกรรมลักษณะนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก และอาจมีการนำน้ำจากลำน้ำสาขา หรือสาขาย่อย ไปใช้เสริมในบางพื้นที่ที่ภูมิประเทศอานวย แต่ในปัจจุบันพื้นที่เกษตรกรรมลักษณะนี้ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นมากจนเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรรุนแรงขึ้นเรื่อย

๒. พื้นที่เกษตรกรรมบนพื้นที่สูงมีกระจุกกระจายในแถบทุกลุ่มน้ำสาขา เพราะปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยและยอมรับสภาพของการอาศัยน้ำฝนอย่างเดียวเพื่อการเกษตร จึงไม่ค่อยมีปัญหาเรื่องน้ำด้านการเกษตร

๒.๓) ปัญหาน้ำท่วม

พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนจะเป็นลักษณะน้ำป่าไหลหลาก และดินถล่มจากสาเหตุของฝนตกหนัก ทำให้เกิดกระแสน้ำไหลหลาก พัดพาเอาเศษดินและเศษไม้ต่างๆ เข้าสู่ริมฝั่งแม่น้ำปาย ริมฝั่งแม่น้ำยวม

๒.๔) แนวทางป้องกันปัญหาทรัพยากรน้ำ

อนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำ และมีการบริหารจัดการน้ำหลักอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

๓) ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน

๓.๑) สถานการณ์

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ภูเขาและเทือกเขาซึ่งมีความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๓๕ ดินที่พบบริเวณดังกล่าว มีทั้งดินลึกและดินตื้นลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติแตกต่างกันไปแล้วแต่ชนิดของหินต้นกำเนิดในบริเวณนั้นมักมีเศษหินก้อนหินหรือพื้นไผ่ล่กระจุกกระจายทั่วไปส่วนใหญ่ยังปกคลุมด้วยป่าไม้ประเภทต่างๆเช่นป่าเบญจพรรณป่าเต็งรังหรือป่าดงดิบชื้นหลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอยโดยปราศจากมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

ในพื้นที่ทำการเกษตรบริเวณตะพักลำน้ำหรือที่ราบระหว่างเขาส่วนใหญ่เป็นดินลึก เนื้อดินร่วนเหนียวปนทรายความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ในพื้นที่ตอนส่วนใหญ่เป็นดินลึกมาก เนื้อดินร่วนปนดินเหนียว มีปัญหาเป็นดินกรดและมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่เป็นดินตื้นมีหินและกรวดปน เนื้อดินร่วนปนทราย และดินเป็นดินกรด ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ พื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ดินจะถูกชะล้างพังทลายได้ง่ายบริเวณที่มีความลาดชันไม่มากนัก และดินไม่ตื้นมาก อาจใช้ปลูกพืชไร่ได้ แต่ต้องรบกวนดินน้อยที่สุด พร้อมทั้งจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่เหมาะสม ใส่ปุ๋ยเพื่อแก้ความเป็นกรดของดินและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี

๓.๒) สภาพปัญหาด้านทรัพยากรดิน

๑. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการทำการเกษตรอย่างเข้มข้น ปลูกพืชชนิดเดียวติดต่อกันเป็นระยะเวลานานโดยขาดการบำรุงดิน

๒. มีการใช้ที่ดินไม่เหมาะสมกับสมรรถนะที่ดิน และพบว่าเกษตรกรใช้ประโยชน์พื้นที่ดังกล่าวทำเกษตรกรรมประเภททำไร่ข้าวโพด ถั่วเหลือง กล้วย ทำนา โดยขาดมาตรฐานการอนุรักษ์ดินและน้ำซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินได้

๓. มลพิษทางดิน อันสืบเนื่องจากสถานการณ์ขยายตัวด้านเกษตรกรรม มีการใช้ปุ๋ย และยาฆ่าแมลงในปริมาณมาก จึงเกิดการตกค้างและสะสมของสารเคมีในดิน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างดิน และอุดมสมบูรณ์ของดินได้

๓.๓) แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรดิน

๑. ประชาสัมพันธ์ลดการใช้สารเคมี ปุ๋ยและยาปราบศัตรู
๒. ประชาสัมพันธ์ปลูกพืชผักปลอดสารพิษ
๓. อนุรักษ์ดินและน้ำ

๔) สถานการณ์ไฟป่าและหมอกควัน

๔.๑) สถานการณ์

สถานการณ์ไฟป่าและหมอกควันเกิดขึ้นทุกปีในช่วงฤดูแล้ง (ธ.ค. – เม.ย.) มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และกระทบต่อการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยมีค่าปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กสูงเกินค่ามาตรฐาน ส่วนใหญ่มักเกิดกับป่าเต็งรัง สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการเผาพื้นที่เพื่อทำการเกษตรซึ่งเป็นวิถีของเกษตรกรในพื้นที่และการเผาเพื่อหาของป่า และส่วนหนึ่งเป็นหมอกควันที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน (เมียนมา)

ความรุนแรงของปัญหาหมอกควันเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนตั้งแต่ ปี ๒๕๕๕ สภาพอากาศในบางช่วงบางเวลามีค่าฝุ่นละอองในอากาศมากกว่า ๒๐๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรถือว่าสูงมากจัดอยู่ในขั้นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งพบในหลายพื้นที่ของ ๙ จังหวัดภาคเหนือส่งผลให้จำนวนผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลสูงขึ้น ปัญหาหมอกควันไฟป่า เป็นปัญหาที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนโดยตรง การท่องเที่ยว การคมนาคมโดยเฉพาะทางอากาศ และภาพลักษณ์ของจังหวัดรวมทั้งต่อกลุ่มจังหวัดและประเทศด้วย จนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอนดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างบูรณาการโดยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งนี้ ปัญหาหมอกควันไฟป่ามีสาเหตุเกิดจากการเผาป่าเพื่อหาไร่เลื่อนลอยเผาเพื่อกำจัดวัชพืช เป็นการเตรียมพื้นที่เพาะปลูกโดยปราศจากการควบคุมการหาของป่า รวมถึงหมอกควันไฟป่าที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน

โดยทั่วไปแล้ว ไฟป่าเกิดจาก ๒ สาเหตุ คือ

๑) เกิดจากธรรมชาติ เช่น ไฟป่า กิ่งไม้เสียดสี ภูเขาไฟระเบิด ก้อนหินกระทบกัน แสงแดดตกกระทบผลึกหิน แสงแดดส่องผ่านหยดน้ำ ปฏิกริยาเคมีในดินป่าพรุ การลุกไหม้ในตัวเองของสิ่งมีชีวิต (Spontaneous Combustion)

๒) สาเหตุจากมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความประมาทหรือตั้งใจก่อให้เกิดไฟป่า โดยมีสาเหตุต่างๆ กันไป ได้แก่ เก็บหาของป่า ไข่มดแดง เห็ด ใบตองตึง ไม้ไผ่ น้ำผึ้ง ผักหวานและไม้พิน การจุดไฟส่วนใหญ่เพื่อให้พื้นที่ป่าโล่งเดินสะดวก หรือให้แสงสว่างในระหว่างการเดินทางผ่านป่าในเวลากลางคืน หรือจุดเพื่อกระตุ้นการงอกของเห็ด หรือกระตุ้นการแตกใบใหม่ของผักหวานและใบตองตึง การจุดไฟเพื่อล่าสัตว์ การจุดไฟเผาป่าเพื่อบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่า การลักลอบจุดไฟเผาป่าให้โล่งมีสภาพเป็นทุ่งหญ้า เพื่อเป็นแหล่งอาหารสัตว์ ความประมาทการก่อองไฟขณะเข้าไปพักแรมในป่าแล้วล้มดับ หรือทิ้งก้นบุหรี่บนพื้นป่า เป็นต้น

ตารางที่ ๒๒ คุณภาพอากาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๘ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ – วันที่ ๓๐ เมษายน

ปี	จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน	หมายเหตุ
๒๕๕๖	๓๘	ค่า PM๑๐ สูงสุด ที่ ๔๒๘
๒๕๕๗	๒๓	ค่า PM๑๐ สูงสุด ที่ ๓๒๔
๒๕๕๘	๑๘	ค่า PM๑๐ สูงสุด ที่ ๓๐๓

หมายเหตุ : ค่า PM๑๐ ต้องไม่เกินกว่าค่ามาตรฐาน ๑๒๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

ที่มา : คุณภาพอากาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๘ ส่วนสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ ๒๓ สถานการณ์การตรวจพบจุดความร้อน ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๘ มีดังนี้

อำเภอ	ป่าอนุรักษ์	ป่าสงวนแห่งชาติ	พื้นที่เกษตร	รวม
ปาย	๒๐๗	๖๒	๑๕	๒๘๔
ปางมะผ้า	๑๗๖	๖๑	๖	๒๔๓
เมือง	๑๖๔	๑๖๖	๙	๓๓๙
ขุนยวม	๔๕	๑๔๙	๑๖	๒๑๐
แม่ลาน้อย	๕๒	๒๓๑	๔๑	๓๒๔
แม่สะเรียง	๓๖๙	๑๔๕	๓๕	๕๔๙
สบเมย	๙๒	๒๐๓	๕๔	๓๔๙
รวม (ครั้ง)	๑,๑๐๕	๑,๐๑๗	๑๗๖	๒,๒๙๘

ที่มา : สถานการณ์การตรวจพบจุดความร้อน ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๘ ส่วนสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากสถิติการดับไฟป่าของแต่ละอำเภอในปี ๒๕๕๘ พบว่า อำเภอปายมีพื้นที่เสียหายมากที่สุด ๔,๙๒๑.๕๓ ไร่ รองลงมาคืออำเภอแม่ลาน้อย ๑,๓๕๘ ไร่ และอำเภอแม่สะเรียง ๘๕๔ ไร่ สำหรับอำเภออื่นๆ ก็ยังมีพื้นที่เสียหายที่เกิดจากไฟป่า ตามลำดับ สาเหตุที่พื้นที่เสียหายเยอะเนื่องจากอำเภอปาย อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอแม่ลาน้อยมีพื้นที่ทำการเกษตร เช่น ปลูกถั่วเหลือง ถั่วแดง ข้าวไร่ ข้าวโพด และกระเทียม เป็นจำนวนมาก เกษตรกรจึงใช้วิธีการเผาพื้นที่เพื่อเตรียมเข้าสู่ฤดูกาลเพาะปลูก และไม่สามารถนำเครื่องจักรกลทางการเกษตรเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ได้ เนื่องจากอยู่ในเขตป่า

จากสถานการณ์ที่เกิดไฟป่าขึ้น ส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้เที่ยวบินต้องยกเลิกในปี ๒๕๕๘ จำนวน ๕๘ ครั้ง ใน ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนวันที่เกินค่ามาตรฐานแล้ว พบว่า มีจำนวนวันที่ลดลง จำนวนผู้ป่วยก็ลดลง โดยในปี ๒๕๕๗ มีจำนวนผู้ป่วย ๒๔,๕๘๐ คน ปี ๒๕๕๘ มีจำนวนผู้ป่วย ๒๐,๔๑๓ คน

๔.๒) ปัญหา-อุปสรรค

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ เมื่อเกิดหมอกควัน จึงไม่สามารถที่จะลอยออกไปได้ในเร็ววัน ประกอบกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงมีหมอกควันจากประเทศเพื่อนบ้านลอยมาปกคลุม และมีสภาพเป็นภูเขาสูง หากเกิดไฟไหม้ป่าบริเวณที่สูง เจ้าหน้าที่จึงไม่สามารถเข้าพื้นที่ไปดับได้ทัน จึงทำให้มีพื้นที่เสียหายเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งกำลังเจ้าหน้าที่ยังไม่เพียงพอ

พาหนะที่ใช้เดินทาง อุปกรณ์ในการดับไฟชำรุดจนไม่สามารถใช้งานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับผลกระทบจากประเทศเมียนมาที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่สามารถป้องกันและควบคุมได้ เนื่องจากอาณาเขตของจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้ง ๗ อำเภอ มีพื้นที่ติดต่อกันกับเมียนมา ประกอบกับเกษตรกรของเมียนมายังใช้วิธีการเผาป่าเพื่อเตรียมพื้นที่ทำการเพาะปลูก

๔.๓) ข้อเสนอแนะ

ในการแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เดินทางถูกทางแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดให้ทำแนวกันไฟ การอนุญาตให้เผาตามหลักวิชาการที่มีการควบคุมและการบูรณาการจัดชุดปฏิบัติการประจำอำเภอประกอบด้วย ทหาร ตำรวจ ป่าไม้ ปกครอง และอาสาสมัครเป็นชุดเคลื่อนที่เร็วประจำที่ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควันอำเภอทุกอำเภอ เมื่อได้รับการชี้เป้าพิกัดไฟไหม้จากดาวเทียม และการแจ้งจากราษฎร รวมทั้งการลาดตระเวน ทั้งทางภาคพื้นดินและทางอากาศยาน ชุดดังกล่าวสามารถเข้าไปดับไฟได้ดีจำนวนมาก ยกเว้นเกิดไฟไหม้ป่าบนเทือกเขาลาดชันสูงสามารถควบคุมจำนวน Hot spot และค่า PM ๑๐ ให้อยู่ในเกณฑ์ปกติได้ประกอบกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้จัดให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครดับไฟป่าและหมอกควันประจำหมู่บ้านๆ ละ ๓๐ - ๕๐ คน ซึ่งอาสาสมัครลาดตระเวนเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยดับไฟป่าในปี ๒๕๕๙ อย่างไรก็ตาม จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มีแผนการในการแก้ไขปัญหาในระยะยาวต่อไป

การแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนต้องแก้ที่ต้นเหตุของปัญหา จากสาเหตุปัญหา คือ การเผาป่าของราษฎรเพื่อการเก็บของป่าและล่าสัตว์ ซึ่งได้ทำความเสียหายแก่ป่าไม้

- ปลูกค่านิยมให้ราษฎรยอมรับและลดการเผาป่าลงให้ได้ สร้างค่านิยมที่ถูกต้อง
- ส่งเสริมให้ราษฎรรวมกลุ่มจัดตั้งกฎกติกาภายในหมู่บ้านให้เข้มแข็ง
- ส่งเสริมความรู้ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการกำจัดเศษวัชพืช เช่น การทำปุ๋ยหมักเพื่อลดการเผาในภาคเกษตร
- สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารและสร้างความชุ่มชื้นให้กับผืนป่า และจัดตั้งแนวป้องกันไฟป่า
- ส่งเสริมการดูแลรักษาป่าโดยชุมชน โดยภาครัฐให้ความรู้ทางหลักวิชาการที่ถูกต้อง
- ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจที่สามารถปลูกในพื้นที่ป่าได้ เช่น พักหวาน และกาแฟ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนมีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยไม่เผาทำลายป่า
- เสริมสร้างองค์ความรู้ (ภาคประชาชน) ในการเฝ้าระวังและดูแลรักษาป่า รวมทั้งการฝึกอบรมให้ความรู้ในการรักษาและป้องกันไฟป่า

อย่างไรก็ตาม มาตรการที่ได้ดำเนินการตั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และมาตรการที่ดำเนินการมาก่อนหน้านี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงปัจจุบัน พบว่าสถานการณ์ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก Particulate Matter ๑๐ micron (PM๑๐) เมื่อเทียบย้อนหลังกลับไปแล้วปริมาณฝุ่นละอองในอดีตจะมีรูปแบบสูงขึ้นอย่างฉับพลันในช่วงเวลาอันสั้น ระหว่างเดือน มีนาคม ปัจจุบันแนวโน้มได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น คือ ปริมาณฝุ่นละอองจะไม่สูงขึ้นอย่างฉับพลัน แต่จะคงอยู่ในรูปแบบที่เกินกว่ามาตรฐานไม่สูงมาก เป็นระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น ซึ่งจากแนวโน้มดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า พฤติกรรมของประชาชนชาวแม่ฮ่องสอน ต่อการเกิดไฟป่า และหมอกควันเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น คือปริมาณฝุ่นสูงสุดลดลง ปริมาณวันที่ฝุ่นละอองเกินมาตรฐานลดลง และเชื่อว่าหากดำเนินมาตรการเช่นนี้ต่อไป จะส่งผลให้ค่าปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM๑๐ ไม่เกินมาตรฐานในที่สุด และยังคงมีการเผาที่สามารถควบคุมได้ และคงสภาพวิถีชุมชนได้ต่อไป

๕) ขยะ

๕.๑) สถานการณ์

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีปริมาณขยะน้อย ซึ่งยังไม่เป็นปัญหาที่สำคัญของจังหวัด โดยมีปริมาณขยะร้อยละ ๘๐ เป็นขยะจากครัวเรือน ซึ่งมีปริมาณขยะในเขตเทศบาลเมือง และเทศบาลใกล้เคียง รวม ๗ - ๘ แห่ง การกำจัดขยะในปัจจุบันใช้วิธีการฝังกลบในพื้นที่ ๔๐ ไร่ ซึ่งคาดว่าหลุมฝังกลบขยะจะสามารถรองรับขยะได้อีกประมาณ ๑๐ ปี (ถึงปี ๒๕๗๐) และไม่สามารถรวบรวมขยะภายในจังหวัดได้เนื่องจากสภาพหมู่บ้านชุมชนกระจายตัวอยู่ตามที่ราบบนหุบเขาและพื้นที่ห่างไกลปัจจุบันจึงมีการจัดการตนเองในแต่ละพื้นที่ ประกอบกับการรีไซเคิลและการขนส่งขยะออกนอกพื้นที่ต้องใช้ต้นทุนขนส่งสูงเนื่องจากสภาพเส้นทางที่คดเคี้ยว

- ขยะมูลฝอยชุมชน

๑) อัตราการผลิต ปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอย ในปี ๒๕๕๗ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ ๒๑๙.๔๕ ตันต่อวัน เป็นขยะมูลฝอยที่เกิดจากเทศบาลเมือง ๑ แห่ง เทศบาลตำบล ๗ แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบล ๔๒ แห่ง จากการสำรวจของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑

๒) การคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จากการสำรวจของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑ ในปี ๒๕๕๗ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ ๒๗ โดยเป็นการนำกลับมาใช้ประโยชน์ผ่านกิจกรรมร้านรับซื้อของเก่า ธนาคารขยะ และการทำปุ๋ย

๓) การเก็บขนและขนส่งขยะมูลฝอย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจำนวน ๒๕ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๑ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่มีรถเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยไปกำจัด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล นอกจากนี้มีจำนวน ๒๔ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๔๙ ไม่มีบริการรถเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยไปกำจัด

๔) การกำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบัน พบว่า การจัดการขยะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ๔๙ แห่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการจัดการขยะโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเก็บขนและกำจัดเอง ๒๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๙๔ การจัดการขยะโดยชุมชนเก็บขนและกำจัดเอง ๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓๗ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีการจัดการขยะจำนวน ๑๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖๕ และ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดจ้าง บริษัทเอกชนดำเนินการเก็บขนและกำจัด จำนวน ๑ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๔

๒.๑.๘ ด้านความมั่นคง

๗.๑) สถานการณ์

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ๗ อำเภอ ๔๔ ตำบล ลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อนและยังคงมีทรัพยากรป่าไม้อุดมสมบูรณ์ โดยมีพื้นที่ป่าคิดเป็นร้อยละ ๘๘ ของพื้นที่ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมา ตลอดทั้ง ๗ อำเภอ ระยะทางประมาณ ๔๘๓ กิโลเมตร มีช่องทางเข้าออกชายแดน ทางบก จำนวน ๓๖ ช่องทาง ทางน้ำ ๙ ท่าข้าม และยังมีการเคลื่อนไหวของชนกลุ่มน้อย ที่ต่อต้านรัฐบาลสหภาพเมียนมา เป็นปัจจัยสำคัญส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ สถานการณ์ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในปัจจุบันและยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร อาทิเช่น ปัญหากองกำลังชนกลุ่มน้อยต่อต้านรัฐบาลสหภาพเมียนมา ปัญหายาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ปัญหาการลักลอบทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ปัญหาชนกลุ่มน้อย บริเวณชายแดนไทยด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ยังมีการเคลื่อนไหวของกองกำลังชนกลุ่มน้อย กลุ่มต่าง ๆ เช่น กองกำลังกลุ่มว่า(WSA) กองกำลังกลุ่มไทใหญ่ (SSA) กลุ่มกะเหรี่ยง (KNPP, KNB, KNPLF) มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อรัฐบาลสหภาพเมียนมา ได้กดดันให้มีการวางอาวุธหลังการเลือกตั้ง ส่งผลต่อความมั่นคงชายแดน ปัญหายาเสพติด ปัญหาผู้ลี้ภัยจากการสู้รบ

ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สืบเนื่องมาจากความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคและความต้องการแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในประเทศไทย ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวจากประเทศสหภาพเมียนมาลักลอบหลบหนีเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากขึ้น

ปัญหายาเสพติด มีขบวนการผลิตยาเสพติดและเครือข่ายผู้ค้ารายสำคัญอาศัยอยู่แนวชายแดนตรงข้ามกับจังหวัดแม่ฮ่องสอน ในปี ๒๕๕๗ พบว่ามีการปลูกพืชเสพติด (ฝิ่น) มีพื้นที่ประมาณ ๙,๐๐๐ ไร่ บริเวณชายแดนตรงข้ามจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีโรงงานผลิตยาเสพติดตั้งอยู่แนวชายแดนไทย-เมียนมา จำนวนหลายแห่ง และตรวจพบไร่ฝิ่นและได้ทำการตัดทำลาย ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๓๑ ไร่ ซึ่งยาเสพติดเหล่านี้จะถูกลักลอบลำเลียงเข้ามายังประเทศไทยตามช่องทางชายแดนเพื่อกระจายตัวยาแพร่ระบาดไปยังพื้นที่ตอนในของประเทศไทย

ปัญหาการลักลอบทำลายทรัพยากรธรรมชาติ พบว่าพื้นที่ป่าจำนวนมากถูกบุกรุกทำลายและมีการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ไม่ถูกต้องก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ เช่น การทำไร่เลื่อนลอย การปลูกพืชเชิงเดี่ยวซึ่งต้องใช้พื้นที่จำนวนมากเพื่อให้ได้ผลผลิตเพียงพอต่อความต้องการ นโยบายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ขาดความร่วมมือจากภาคประชาชน

สภาพปัญหาการค้ำมนุษย์ พบว่า ยังมีความรุนแรงน้อย หรือยังไม่พบปัญหาการค้ำมนุษย์ในพื้นที่แต่อย่างใด ซึ่งถ้าเทียบกับจังหวัดอื่นๆภายในประเทศ สังเกตได้จากสถิติการดำเนินคดีเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ของตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน และผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เกิดขึ้นโดยไม่มี การดำเนินคดีเกี่ยวกับการค้ำมนุษย์ในพื้นที่แต่อย่างใด แต่ปัญหาพื้นที่และบริบทต่างๆของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น วัฒนธรรมของคนชนเผ่าในพื้นที่บางชนเผ่า ปัญหาการขาดโอกาสทางการศึกษาของคนชนเผ่า ปัญหาการอพยพของชนกลุ่มน้อยที่เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ การโยกย้ายถิ่นฐานของประชาชนคนเมียนมา ปัญหาเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของคน และการหลั่งไหลเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่างๆ ประกอบกับปัญหาการค้ำมนุษย์เป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน และมีการทำกันเป็นขบวนการ จากสภาพปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อประชาชนในพื้นที่ ที่อาจถูกล่อลวงหรือตกเป็นเหยื่อของขบวนการค้ำมนุษย์ในประเทศและต่างประเทศ การมี ค่านิยมหรือพฤติกรรมเลียนแบบ เช่น การแต่งงาน กับชาวต่างชาติในพื้นที่อำเภอปายที่มีสถิติมากขึ้น การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ เช่น ธุรกิจงานบริการในร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านนวดแผนไทย ธุรกิจเหล่านี้ล้วนเป็นสถานที่ที่แฝงไปด้วยการบริการค้าประเวณี จึงเป็นแหล่งจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายของขบวนการค้ำมนุษย์เข้าไปทำงานในสถานที่เหล่านั้น

จากการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัดและการรวบรวมข้อมูลทางการค้ามนุษย์ของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น ตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง มีสถิติในการจับกุมดำเนินคดีเกี่ยวกับบุคคลต่างด้าว ที่คาดว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงจากปัญหาการค้ามนุษย์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๔ คดีต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย

ลำดับ	ข้อกล่าวหา	เดือน	จำนวน/คน	หมายเหตุ
๑	จับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าว	ม.ค.๕๗ – ธ.ค. ๕๗	๓๓๗	ข้อมูลจากกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน การตำรวจภูธรจังหวัด แม่ฮ่องสอน ณ วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๘
๒	จับกุมดำเนินคดีนายจ้าง	ม.ค.๕๗ – ธ.ค. ๕๗	๔	
๓	จับกุมดำเนินคดีผู้นำพาแรงงานต่างด้าว	ม.ค.๕๗ – ธ.ค. ๕๗	๑๙	
๔	จับกุมดำเนินคดีผู้ให้ที่พักพิงแรงงานต่างด้าว	ม.ค.๕๗ – ธ.ค. ๕๗	๕	
๕	จับกุมดำเนินคดีการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์	ม.ค.๕๗ – ธ.ค. ๕๗	-	
รวม			๓๖๕	

ที่มา : ข้อมูลจากกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สำหรับปี ๒๕๕๘ มีการจับกุมคดีต่างๆระหว่างเดือน มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๑๙๔ คน โดยแบ่งเป็น

- ๑) จับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าว จำนวน ๑๗๓ คน
- ๒) จับกุมดำเนินคดีนายจ้าง จำนวน ๓ คน
- ๓) จับกุมดำเนินคดีผู้นำพาแรงงานต่างด้าว จำนวน ๑๘ คน

๒. กรณีจังหวัดแม่ฮ่องสอนอาจเป็นเมืองต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางของการค้ามนุษย์

สถานการณ์การค้ามนุษย์ใน ๑๗ จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย เช่น เชียงใหม่ เชียงราย ตาก และจังหวัดตามตะเข็บชายแดนของประเทศ ที่มีปัจจัยหลายอย่าง ที่ทำให้ภาคเหนือและจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีสถานะทางการค้ามนุษย์ใกล้เคียงกัน โดยมี ๓ สถานะ ดังนี้

๒.๑ สถานะเป็นเมืองต้นทาง คือ เป็นเมืองที่มีแรงงานเด็กและหญิงจากชนบทที่มีปัญหาความยากจน ที่โยกย้ายเพื่อหางานทำ แต่กลับถูกหลอกลวงให้ตกเป็นเหยื่อจากการค้ามนุษย์ภายใน และต่างประเทศโดยเฉพาะในเขตหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ที่แม้ว่าบางส่วนจะได้รับสัญชาติไทยแล้ว แต่ยังมีความเสี่ยงในการเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ เช่น กรณีการแต่งงานกับชาวต่างชาติ ในพื้นที่ อำเภอปาย อำเภอปางมะผ้าหรือมีนายหน้าเถื่อนเข้ามาล่อลวง หรือการเสนองานที่มีค่าตอบแทนที่สูงเป็นที่จูงใจ ส่วนใหญ่เป็นเด็กและหญิงตามแนวชายแดน และอยู่ในชุมชนชนบทบนพื้นที่สูง มีความยากจน ขาดโอกาสทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงที่ปรากฏไม่พบว่ามี การส่งตัวเหยื่อจากการค้ามนุษย์กลับจังหวัดแม่ฮ่องสอนแต่อย่างใด แต่มีสถิติการส่งตัวผู้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ครั้งสุดท้าย จำนวน ๑ ราย ในปี ๒๕๕๔

๒.๒ สถานะเป็นเมืองทางผ่าน คือ มีทั้งเด็ก ผู้หญิงและผู้ชายวัยแรงงานถูกนำพาจากพื้นที่ต่าง ๆ เช่น การนำพาชาวเมียนมาจากประเทศเมียนมา ผ่านจังหวัดแม่ฮ่องสอนไปยังจังหวัดอื่นๆ หรือภูมิภาคอื่นในประเทศและส่งต่อไปยังต่างประเทศ จากข้อมูลในปี ๒๕๕๗ มีการขออนุญาตตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เดินทางเข้ามาทางจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนบ้านห้วยผึ้ง โดยอ้างว่ามาค้าขายและมารักษาพยาบาล รวม ๔,๒๕๔ คน แต่พบว่ามี การเดินทางกลับประเทศของตนเพียง ๒,๗๖๗ คน จึงเห็นว่ามี การหลบหนีเข้าเมืองถึง ๓๔.๙ เปอร์เซ็นต์

รูปที่ ๓ แสดงช่องทาง และท่าข้าม

๒.๓ สถานะเป็นเมืองปลายทาง คือ มีทั้งผู้หญิงและผู้ชายวัยแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน เข้ามาหางานทำจากช่องทางและท่าข้ามตามชายแดนไทย-เมียนมาต่างๆ เช่น ช่องทางเดินทางบ้านหัวเมือง บ้านน้ำเพียงดิน ช่องทางห้วยต้นนุ่น และท่าข้ามบ้านแม่สามแลบ อื่นๆ โดยรับใช้งานบริการในรูปแบบต่างๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านคาราโอเกะ โรงแรม ส่วนผู้ชายเข้ามาใช้แรงงานต่างๆ เช่น กรรมกร แรงงานภาคเกษตร ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนในเขตตัวอำเภอที่มีความเจริญ เช่น อำเภอเมือง อำเภอปาย และอำเภอแม่สะเรียง จากการส่งชุดเฉพาะกิจลงพื้นที่เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ ไม่พบปัญหาการค้ามนุษย์ในสถานบริการแต่อย่างใด เพราะในจังหวัดมีการประกอบกิจการของเอกชนซึ่งมีขนาดเล็ก

นอกจากนี้ยังมีช่องทางการเข้าออกตามแนวชายแดนประเทศไทยและประเทศเมียนมาที่มีจำนวนมาก ซึ่งง่ายต่อการเข้าออกของประชาชนทั้งสองประเทศ รวมถึงการเข้ามาของประชาชนเมียนมาที่มีการเข้ามาเพื่อหางานทำในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนหรือพื้นที่จังหวัดอื่นๆในประเทศไทย

ศูนย์พักพิงผู้ลี้ภัยชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทย ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๔ ศูนย์ จำนวน ๒๙,๓๒๙ คน คือ

๑. ศูนย์พักพิงผู้ลี้ภัยบ้านใหม่ในสอย อ.เมือง
๒. ศูนย์พักพิงผู้ลี้ภัยบ้านแม่สุรินทร์ อ.ขุนยวม
๓. ศูนย์พักพิงผู้ลี้ภัยบ้านแม่ลามาหลวง อ.สบเมย
๔. ศูนย์พักพิงผู้ลี้ภัยบ้านแม่ละอูน อ.สบเมย อาจมีการอพยพไปทำงานต่างถิ่นได้

๒.๒ สรุปประเด็นปัญหาและความต้องการของประชาชนเชิงพื้นที่

จังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้นำคณะหัวหน้าส่วนราชการลงพื้นที่ในอำเภอต่างๆ ได้ประชุมร่วมกันกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ โดยการจัดกิจกรรมจังหวัดเคลื่อนที่ไปทุกอำเภอ ได้รับข้อเสนอ ข้อคิดเห็นจากประชาชนถึงความเดือดร้อนต่างๆ และได้มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และได้ดำเนินการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ซึ่งได้มีความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยสรุปได้ ดังนี้

๒.๔.๑) ปัญหาความยากจนและคุณภาพชีวิต

ประชากรจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีรายได้เฉลี่ยและคุณภาพชีวิตต่ำกว่าประชากรในภาคเหนือและทั้งประเทศ และมีสัดส่วนจำนวนผู้ยากจนมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากมีพื้นที่กั้นดงและพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี รวมทั้ง ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาซึ่งอาศัยอยู่บนพื้นที่สูงที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์ดังกล่าว ถึงครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งหมด จึงมีข้อจำกัดในด้านต่างๆ เช่น เรื่องที่ดินทำกิน การศึกษา สาธารณสุข ฯลฯ ทำให้การบริการของรัฐไม่สามารถเข้าถึงได้โดยเร็วและมีประสิทธิภาพ และขาดความรู้ที่จะใช้ในการประกอบอาชีพ จากภาพรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน (เขตชนบท และเขตเมือง) เมื่อนำผลการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. และข้อมูลพื้นฐาน ปี ๒๕๕๗ ที่จัดทำโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอนพบว่า จากเครื่องชี้วัดความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ๕ หมวด ๓๐ ตัวชี้วัด จังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดดังกล่าวเลยแม้แต่ตัวชี้วัดเดียว และเมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอ พบว่า อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอแม่ลาน้อย ไม่ผ่านเกณฑ์ทุกตัวชี้วัด สำหรับอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ผ่านเกณฑ์เพียงตัวชี้วัดเดียวเท่านั้น

จากการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปได้ว่าประชาชนชาวแม่ฮ่องสอน มีความต้องการให้พัฒนา ดังนี้

๑. การส่งเสริมอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้

๒. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะถนน ซึ่งถนนเส้นทางสายหลักเข้าสู่จังหวัด คือ ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘ และ ๑๐๙๕ ถนนเส้นทางสายรองที่เชื่อมต่อไปยังอำเภอ ตำบลต่างๆ และถนนเส้นทางเข้าสู่หมู่บ้าน ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นองค์กรขนาดเล็ก จึงไม่มีงบประมาณเพียงพอในการก่อสร้างถนน และมีความต้องการขอรับการสนับสนุนจากจังหวัดเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ ชาวแม่ฮ่องสอนยังมีความต้องการพัฒนาในด้านไฟฟ้า และน้ำประปา ซึ่งการให้บริการในทั้งสองด้านไม่ครอบคลุมทั่วถึง

๓. การพัฒนาด้านสาธารณสุข และการศึกษา เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ในเขตทุรกันดาร การคมนาคมสัญจรไป - มา ด้วยความยากลำบาก ขาดบุคลากรครูและแพทย์ ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวแม่ฮ่องสอนให้ดีขึ้น

๒.๔.๒) ปัญหาการคมนาคมขนส่งและโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคมขนส่งทางบก ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘ , ๑๐๙๕ , ๑๐๘๕ , ๑๒๙๕ และ ๕๐๓๐ ซึ่งก่อสร้างมานานหลายปีพื้นถนนมีสภาพหมดอายุการใช้งาน ในช่วงฤดูฝนถนนบางช่วงมีดินสไลด์ลงมาปิดทับเส้นทาง รถไม่สามารถสัญจรไปมาได้ และที่สำคัญถนนบางช่วงยุบตัวลง ก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ใช้รถใช้ถนน และยังมีเส้นทางคมนาคมหลายแห่งของจังหวัดที่เชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัด รวมทั้งเส้นทางที่ไปยังจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนของจังหวัด และถนนที่ใช้ในการสัญจรภายในหมู่บ้าน มีสภาพถนนชำรุดทรุดโทรม เป็นหลุม และเป็นดินลูกรัง เป็นข้อจำกัดสำคัญต่อการคมนาคมและขนส่งสินค้า และทำให้ประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รับความเดือดร้อน ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา การสาธารณสุข การเกษตร การอุตสาหกรรม การพลังงาน การขนส่ง เป็นต้น ซึ่งจังหวัดยังมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะใช้ในการซ่อมแซมถนน นอกจากนี้ โครงสร้างพื้นฐานด้านอื่นๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ฯลฯ ยังมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมพัฒนา ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนที่มีอยู่

๒.๔.๓) ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้ ถึงแม้ว่าทุกภาคส่วน ได้ร่วมกันบูรณาการ แต่ก็ยังปรากฏ มีลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และบุกรุกพื้นที่เพื่อทำการเกษตรกรรม ทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลง สืบเนื่องจากสภาพภูมิประเทศ และการเจริญเติบโตของชุมชน จากข้อมูลจำนวนคดีป่าไม้ในพื้นที่แต่ละอำเภอ ในปี ๒๕๕๘ พบคดีป่าไม้ในพื้นที่อำเภอสบเมยมากที่สุด จำนวน ๘๒ คดี รองลงมา คือ อำเภอปางมะผ้า จำนวน ๔๖ คดี และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำนวน ๔๕ คดี สอดคล้องกับข้อมูลจำนวนปริมาตรไม้สักท่อน ซึ่งพบมากในอำเภอสบเมย จำนวน ๕๘.๓๗ ลูกบาศก์เมตร และอำเภอปางมะผ้า จำนวน ๒๔.๗๘ ลูกบาศก์เมตร ตลอดจนมีการเผาป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยเผาเพื่อกำจัดวัชพืช เป็นการเตรียมพื้นที่เพาะปลูกโดยปราศจากการควบคุม จึงเป็นสาเหตุให้เกิดไฟไหม้ป่าและหมอกควัน จนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอน

และจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชนในพื้นที่ มีความเห็นแยกออกเป็น ๒ ประเด็น ดังนี้

๑. ต้องการให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างจริงจัง โดยใช้มาตรการขั้นเด็ดขาด จับกุมลงโทษผู้ที่กระทำผิด

๒. ต้องการให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ให้คนในพื้นที่ที่อยู่ร่วมกับป่าได้ ซึ่งความคิดเห็นของประชาชนในมุมมองนี้ มีความเห็นว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ในเขต

พื้นที่ป่า แต่ด้วยการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อประกอบเกษตรกรรม

ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาผืนป่าที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญของจังหวัดและเปรียบเสมือนปอดของประเทศ จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงมีนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑. อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนให้คงอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๗ ของพื้นที่จังหวัด

๒. จังหวัดแม่ฮ่องสอนร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดทำโครงการขับเคลื่อนจังหวัดแม่ฮ่องสอนนำอยู่ในประเด็นการจัดการที่ดินเพื่อความมั่นคงทางอาหารและอาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองสิทธิที่ดินทำกินของประชาชน และทำสัญญาประชาคมร่วมกันว่าจะไม่บุกรุกป่าชุมชนอีก โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่

๓. ส่งเสริมการปลูกพืชวนเกษตรแบบยั่งยืน มาทดแทนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้ชาวบ้านในพื้นที่ให้ความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยการไม่บุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่ม

๒.๔.๔) ปัญหาด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยบริเวณแนวชายแดน

ทุกอำเภอในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเมียนมา ซึ่งยังคงมีปัญหาในการปราบปรามกองกำลังชนกลุ่มน้อย การวางกำลังทหารร่วมกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยกลุ่มพันธมิตร ตามแนวชายแดนจำนวนมาก เพื่อเข้าควบคุม และกวาดล้าง พื้นที่อิทธิพลของกองกำลังชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่อต้าน ของประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งความแตกต่างทางเศรษฐกิจนั้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเป็นภัยคุกคาม ในหลายๆด้าน กลุ่มขบวนการลักลอบกระทำความผิดตามแนวชายแดน การลักลอบลำเลียงยาเสพติด ขบวนการลักลอบนำพาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การลักลอบนำเข้าสินค้าทางการเกษตรและการค้าขายสิ่งของผิดกฎหมายตามแนวชายแดน ปัญหาผู้หนีภัยจากการสู้รบ และถ้าหากการเจรจาปรองดองกับกองกำลังชนกลุ่มน้อยของประเทศเพื่อนบ้านไม่ประสบผลสำเร็จ จะส่งผลกระทบต่อในเรื่อง ปัญหาการสู้รบตามแนวชายแดน ต่อไป ซึ่งพื้นที่เสี่ยงด้านความมั่นคงของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย เนื่องจากมีอาณาเขตติดกับรัฐฉานของเมียนมา ซึ่งยังไม่มี การเจรจาตกลงระหว่างรัฐบาลกลางของเมียนมา ดังนั้น จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงมีความจำเป็นต้องรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน โดยการส่งเสริมความมั่นคงในหมู่บ้านพัฒนาเพื่อความมั่นคงชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และหมู่บ้านยามชายแดน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศบริเวณแนวชายแดน สนับสนุนการทำงานด้านการข่าว

๒.๔.๕) ปัญหาด้านยาเสพติด

ปัญหาด้านยาเสพติดที่พบในพื้นที่ ประกอบไปด้วยการเป็นเส้นทางลำเลียงเพื่อนำเข้ายาเสพติด การเป็นแหล่งผลิต และการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยยังปรากฏข่าวสารการลำเลียงยาเสพติด จากประเทศเพื่อนบ้านโดยผ่านเครือข่ายชนเผ่าต่างๆ เข้ามาพักรอเพื่อลักลอบนำเข้าบริเวณชายแดน ซึ่งมีพื้นที่เสี่ยงในอำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และพบลักลอบปลูกพืชเสพติด ประเภทฝิ่นและกัญชา ในเขตพื้นที่อำเภอแม่ลาน้อยและอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงมีความจำเป็นในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อาทิ การตั้งจุดตรวจ จุดสกัด เพื่อเป็นการสกัดกั้นการแพร่ระบาดของยาเสพติดโดยเฉพาะพื้นที่ล่อแหลมบริเวณชายแดน แก้ไขปัญหายาเสพติด โดยนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดรักษา รวมทั้งติดตาม ช่วยเหลือ พื้นฟู ดูแลผู้เสพในด้านอาชีพให้สามารถกลับตัวกลับใจเป็นพลเมืองที่ดีให้ได้ เป็นต้น

๒.๔.๖) ปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย แยกเป็น ๒ ส่วน คือ ผู้หนีภัยศูนย์พักพิงชั่วคราว และผู้หลบหนีเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพรับจ้าง ที่มีจำนวนมากส่งผลให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่างๆ เช่น ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาด้านอาชญากรรม การรับจ้างบุกรุกพื้นที่ ตัดไม้ทำลายป่า ขบวนการรับส่งแรงงานไปขาย และเป็นช่องทางนำไปสู่จังหวัดอื่น เป็นต้น

๒.๔.๗) ปัญหาหมอกควันไฟป่า การเผาป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย เผาเพื่อกำจัดวัชพืช เป็นการเตรียมพื้นที่เพาะปลูกโดยปราศจากการควบคุม ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของชาวจังหวัดแม่ฮ่องสอนและจังหวัดใกล้เคียง โดยพบว่า ข้อมูลสถานการณ์จุดความร้อนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๘ เกิดขึ้นมากที่สุด คือ อำเภอแม่สะเรียง จำนวน ๕๔๙ ครั้ง รองลงมา คือ อำเภอสบเมย จำนวน ๓๔๙ ครั้ง และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จำนวน ๓๓๙ ครั้ง

๒.๔.๘) ปัญหาการใช้สารเคมีในการทำการเกษตร เกษตรกรยังคงมีการใช้สารเคมีทางการเกษตรอยู่ และยังไม่เปลี่ยนมาใช้สารอินทรีย์ เนื่องจากเหตุผล การใช้สารอินทรีย์กำจัดศัตรูพืชกับพืชผลทางการเกษตรเห็นผลช้า การผลิตสารอินทรีย์กำจัดศัตรูพืชต้องใช้เวลานาน เกษตรกรไม่มีความรู้ในการผลิตสารอินทรีย์กำจัดศัตรูพืช สารอินทรีย์กำจัดศัตรูพืชหาซื้อได้ยาก เกษตรกรต้องใช้เวลาในการพ่นยาสารอินทรีย์บ่อย เมื่อเทียบกับการใช้สารเคมี นอกจากนี้ สถานการณ์ด้าน อาหารปลอดภัย (Food Safety) ยังพบปัญหาสารเคมีตกค้างโดยมีผลการตรวจเฝ้าระวังโดยการเจาะหาสารเคมีกำจัดศัตรูพืช (กลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมต) ในเกษตรกรจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความเสี่ยงสูงเฉลี่ยร้อยละ ๕๐ และมีผลการตรวจเฝ้าระวังสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในผัก ผลไม้ที่จำหน่ายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (กลุ่มออร์กาโนฟอสเฟตและคาร์บาเมต) โดยชุดทดสอบเบื้องต้นยังสูง ปัญหาอาหารที่ไม่ได้ขออนุญาตนำเข้า เช่น ขนมที่มาจากประเทศจีน ปัญหาอาหารที่ผลการตรวจวิเคราะห์ไม่ผ่าน และปัญหาอาหารเป็นพิษ (Food poisoning) ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหรือ รพ.สต. เป็นปัญหาลำดับต้นๆ โดยมีพื้นที่เสี่ยงทุกอำเภอ

๒.๔.๙) ปัญหาด้านแหล่งท่องเที่ยวและการบริการ ขาดการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ขาดการบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาแต่ละสถานที่ แหล่งท่องเที่ยวอยู่ห่างไกลกัน การเดินทางมีความยากลำบาก ขาดสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวโดยเฉพาะภาษา ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวและบริการ ขาดการรวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยวที่มีความเชื่อมโยงกัน

๒.๔.๑๐) ปัญหาด้านการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ มีปัญหาด้านการสื่อสาร ภาษาลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง ทुरกันดาร พื้นที่ห่างไกล ประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง การติดต่อสื่อสาร การเข้าถึงระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สาธารณสุข การศึกษา การส่งเสริมคุณภาพชีวิตเป็นไปด้วยความยากลำบาก เช่น บ้านสบโขง อำเภอสบเมย บ้านปอหม้อ โปซอ เสาหิน อำเภอแม่สะเรียง เป็นต้น

๒.๓ การวิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ ๔ มิติ โดยใช้ตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

การวิเคราะห์สภาวะการณ์การพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้คำนึงถึงความเชื่อมโยงกับกรอบทิศทางการพัฒนาระดับประเทศ จึงได้นำข้อมูลจากตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัด ซึ่ง สศช. ได้จัดทำขึ้น มาพิจารณาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล/ข้อเท็จจริงของพื้นที่ เพื่อสะท้อนถึงสภาพการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยเปรียบเทียบกับระดับค่ากลางของประเทศ และสามารถเชื่อมโยงสู่ประเด็นปัญหา/ประเด็นการพัฒนาของจังหวัดได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผลการวิเคราะห์สภาวะการณ์จากตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปได้ดังนี้

๑. ภาพรวมสภาวะการณ์การพัฒนา

การพัฒนาในภาพรวมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับประเทศ ตัวชี้วัดภาพรวม (Composite Index) ของจังหวัดทั้งประเทศมีค่ากลางอยู่ที่ ๓๐.๕๘ ขณะที่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่ากับ ๒๗.๔๔ เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดทั้ง ๔ มิติ พบว่ามิติการพัฒนาแบบทั่วถึง และมิติประสิทธิภาพของภาครัฐ

เป็นปัญหาสำคัญของจังหวัด เนื่องจากตัวชี้วัดทุกตัวต่ำกว่าค่ากลาง โดยเฉพาะด้านความยากจน การกระจายรายได้ ผู้อยู่ในระบบประกันสังคม การศึกษา สถานพยาบาล และการเข้าถึงบริการสาธารณสุขปกติก นอกจากนี้ มิติการพัฒนาเศรษฐกิจมีตัวชี้วัดในอยู่ในระดับต่ำหลายตัว ได้แก่ อัตราการเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ยครัวเรือนฯ อัตราการว่างงาน อัตราการออมฯ และผลิตภาพแรงงาน อย่างไรก็ตาม มิติการเติบโตทางเศรษฐกิจสีเขียวมีระดับการพัฒนาที่ดี ตัวชี้วัดส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงกว่าค่ากลาง

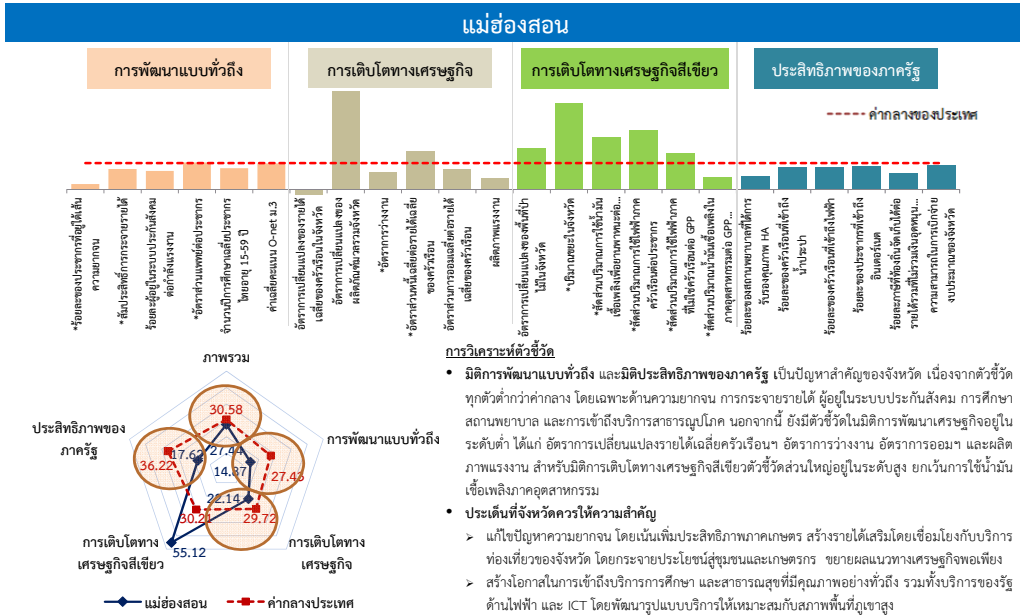
๒. ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ

๒.๑ มิติการพัฒนาแบบทั่วถึง : ตัวชี้วัดในมิตินี้อยู่ในระดับต่ำกว่าค่ากลางประเทศทุกตัว โดยเฉพาะประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจน ของแม่ฮ่องสอนร้อยละ ๖๕.๑๖ เทียบกับค่ากลางประเทศร้อยละ ๑๒.๔๙ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลรายได้ต่อหัวประชากรของแม่ฮ่องสอนในปี ๒๕๕๖ เท่ากับ ๕๐,๙๒๔ บาท อยู่ในลำดับต่ำสุดรองสุดท้ายของประเทศ และข้อมูล จปฐ. ในปี ๒๕๕๗ จำนวนครัวเรือนมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ ๑,๖๕๕ ครัวเรือน น้อยกว่าปี ๒๕๕๖ ที่มีจำนวน ๔,๐๘๓ ครัวเรือน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจำนวนครัวเรือนยากจนมีแนวโน้มลดลงอันเป็นผลส่วนหนึ่งจากการดำเนินงานแก้ไขปัญหาของจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ยังคงกล่าวได้ว่า **ความยากจน** ยังคงเป็นประเด็นปัญหาสำคัญที่จังหวัดต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ แม่ฮ่องสอนต้องเร่งปรับปรุงด้าน**บริการทางสังคม ทั้งสาธารณสุขและการศึกษา**ให้ทั่วถึงและมีคุณภาพได้มาตรฐาน รวมทั้งการขยายโอกาสการเข้าถึงระบบประกันสังคม

๒.๒ มิติการเติบโตทางเศรษฐกิจ : ข้อมูลตัวชี้วัดอัตราเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์จังหวัดปี ๒๕๕๖ เศรษฐกิจแม่ฮ่องสอนขยายตัวร้อยละ ๔.๐๗ สูงกว่าค่ากลางประเทศที่ขยายตัวร้อยละ ๑.๐๙ เป็นผลมาจากการเติบโตของสาขาการค้า การขนส่ง ก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ เป็นสำคัญ เศรษฐกิจแม่ฮ่องสอนมีขนาดเล็กที่สุดในประเทศ โครงสร้างเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นภาคเกษตรร้อยละ ๒๗ รองลงมาเป็นบริการการศึกษา และกระจายในสาขาการค้า การก่อสร้าง ฯลฯ และมีแนวโน้มว่าสัดส่วนภาคเกษตรค่อนข้างชะลอตัว ขณะที่ภาคบริการขยายตัว ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจแม่ฮ่องสอนให้เติบโตได้อย่างต่อเนื่องจึงต้องให้ความสำคัญกับทั้ง**ภาคเกษตรและบริการ** โดยพิจารณาประกอบกับศักยภาพของจังหวัดทั้งด้านวิถิเกษตรบนพื้นที่สูง ด้านการท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับตัวชี้วัดอัตราการเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนอยู่ในระดับต่ำมาก ขยายตัวเพียงร้อยละ ๑.๑๓ เทียบกับค่ากลางที่ร้อยละ ๔.๙๘ และพบว่าครัวเรือนมีหนี้สินไม่มากนัก แต่ก็มีการออมน้อยเช่นกัน ดังนั้นประเด็นการพัฒนาจึงควรดำเนินการทั้งด้านการเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้พร้อมไปกับการหาแนวทางในการลดรายจ่ายของครัวเรือน

๒.๓ มิติการเติบโตทางเศรษฐกิจสีเขียว : ผลการพัฒนาในมิตินี้ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ในเกณฑ์ดี ตัวชี้วัดสูงกว่าค่ากลางของประเทศเกือบทั้งหมด อย่างไรก็ตาม อัตราการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่ายังคงลดลงร้อยละ ๑.๔๕ (แม้ว่าลดลงในระดับต่ำกว่าค่ากลางที่ลดลงร้อยละ ๓.๓๒) จังหวัดจึงยังต้องขับเคลื่อน**การฟื้นฟูพื้นที่ป่าไม้/ป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า**อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการดูแลการใช้พลังงานเชื้อเพลิง/ไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔ มิติประสิทธิภาพของภาครัฐ : ตัวชี้วัดสะท้อนว่าความสามารถในการให้บริการ สาธารณูปโภคของจังหวัดอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง สาเหตุหลักเนื่องมาจากข้อจำกัดของสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูง และชุมชนกระจายอยู่ห่างไกลเข้าถึงลำบาก จังหวัดจึงจำเป็นต้องหาแนวทาง/รูปแบบการจัดบริการอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ

รูปที่ ๔ แสดงการวิเคราะห์ตัวชี้วัด

ข้อมูลประกอบกราฟตัวชี้วัดการพัฒนา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัด	ภาพรวม	การพัฒนาแบบทั่วถึง	การเติบโตทางเศรษฐกิจ	การเติบโตทางเศรษฐกิจสีเขียว	ประสิทธิภาพของภาครัฐ
แม่ฮ่องสอน	27.44	14.87	22.14	55.12	17.62
ค่ากลางของประเทศ	30.58	27.43	29.72	30.21	36.22

มิติการพัฒนา	ตัวชี้วัด	ประเทศ	แม่ฮ่องสอน	หน่วย
การพัฒนาแบบทั่วถึง	ร้อยละของประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจน*	12.49	65.16	ร้อยละ
	สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้*	0.41	0.54	-
	ร้อยละผู้อยู่ในระบบประกันสังคมต่อกำลังแรงงาน	18.00	12.44	ร้อยละ
	อัตราส่วนแพทย์ต่อประชากร*	3,257.84	3,187.70	คน/แพทย์
	จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยประชากรไทยอายุ 15-59 ปี	8.68	6.93	ปี
การเติบโตทางเศรษฐกิจ	ค่าเฉลี่ยคะแนน O-net ม.3	40.10	39.47	คะแนน
	อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนในจังหวัด	4.98	- 1.13	ร้อยละ
	อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด	1.09	4.07	ร้อยละ
	อัตราการว่างงาน*	0.68	1.10	ร้อยละ
	อัตราส่วนหนี้เฉลี่ยต่อรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน*	6.27	4.35	เท่า
การเติบโตทางเศรษฐกิจสีเขียว	อัตราส่วนการออมเฉลี่ยต่อรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน	21.84	16.05	ร้อยละ
	ผลิตภาพแรงงาน	96,784.35	40,264.79	บาท/คน
	อัตราการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัด*	-3.32	- 1.45	ร้อยละ
	ปริมาณขยะในจังหวัด*	252,449.11	76,924.36	ตัน
	สัดส่วนปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคครัวเรือนต่อประชากร*	272.84	138.71	ลิตร/คน
ประสิทธิภาพของภาครัฐ	สัดส่วนปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคครัวเรือนต่อประชากร*	432.57	191.72	กิโลวัตต์-ชั่วโมง/คน
	สัดส่วนปริมาณการใช้ไฟฟ้าภาคที่ไม่ใช่ครัวเรือนต่อ GPP*	6,820.23	4,944.19	กิโลวัตต์-ชั่วโมง/ล้านบาท
	สัดส่วนปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรมต่อ GPP ภาคอุตสาหกรรม*	351.51	828.03	ลิตร/ล้านบาท
	ร้อยละของสถานพยาบาลที่ได้รับการรับรองคุณภาพ HA	60.00	28.57	ร้อยละ
	ร้อยละของครัวเรือนที่เข้าถึงน้ำประปา	17.51	14.75	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของภาครัฐ	ร้อยละของครัวเรือนที่เข้าถึงไฟฟ้า	94.77	77.15	ร้อยละ
	ร้อยละของประชากรที่เข้าถึงอินเทอร์เน็ต	28.30	24.86	ร้อยละ
	ร้อยละภาษีที่ท้องถิ่นจัดเก็บได้ต่อรายได้รวมที่ไม่รวมเงินอุดหนุนและเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	10.71	6.38	ร้อยละ
ความสามารถในการเบิกจ่ายงบประมาณของจังหวัด	75.51	69.06	ร้อยละ	

หมายเหตุ : ตัวชี้วัดที่มีเครื่องหมาย * คือ ตัวชี้วัดที่มีการหมุนข้อมูล

ภาคเหนือ 4

รูปที่ ๕ ข้อมูลตัวชี้วัดการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒.๔ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของจังหวัด

ทุกภาคส่วนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ร่วมกันประชุมเพื่อทบทวนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดในปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ โดยประเมินศักยภาพในปัจจุบันและโอกาสในการพัฒนาในอนาคตของจังหวัด ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) รวมทั้งการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ ยุทธศาสตร์รายสาขา และความต้องการของประชาชน ปัญหาในท้องถิ่นจังหวัด ได้ข้อสรุปร่วมกันโดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของจังหวัด และกำหนดกลยุทธ์เพื่อเป็นทิศทางหรือนโยบายการพัฒนาในมิติที่สำคัญทุกด้านในพื้นที่ ดังนี้

จุดแข็งของจังหวัด

- มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ
- มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย กระจายอยู่ทุกอำเภอ
- มีทุนทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม-ประเพณี ศาสนา และความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ที่โดดเด่น และมีเอกลักษณ์
- มีโครงการพัฒนาตามพระราชดำริจำนวนมาก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญ
- มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินสูง

จุดอ่อนของจังหวัด

- สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและพื้นที่สูง เป็นอุปสรรคในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมและสาธารณูปโภค
- พื้นที่ในการทำเกษตรมีน้อย และเกษตรกรนิยมใช้สารเคมีในการทำเกษตร
- พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตป่าอนุรักษ์ และป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างจำกัด และมีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า
- ฤดูกาลท่องเที่ยวมีระยะสั้น
- การขยายตัวทางเศรษฐกิจและรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ สัดส่วนคนจนมากที่สุดของประเทศ
- ประชาชนขาดโอกาสทางการศึกษา และขาดสถาบันอุดมศึกษา
- ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
- การเข้าถึงบริการทางการแพทย์ยังไม่ทั่วถึง และอัตราทารกตายต่อการเกิดมีชีพยังสูง

โอกาสของจังหวัด

- นโยบายภาครัฐเปิดโอกาสและสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลายรูปแบบ ด้านส่งเสริมการค้าการลงทุนการประเทศเพื่อนบ้าน เขตเศรษฐกิจพิเศษและการค้าชายแดน การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทั้งธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตชนเผ่า สุขภาพ โบราณสถาน ประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวในโครงการพระราชดำริ ซึ่งมีอยู่หลากหลายทั้ง ๗ อำเภอ นอกจากนี้ จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีศักยภาพด้านการค้าชายแดน เนื่องจากมีจุดผ่อนปรนการค้า จำนวน ๕ แห่ง มีมูลค่าการค้าที่เพิ่มขึ้นทุกปี ประกอบกับประชาชนชาวแม่ฮ่องสอนกับเมียนมามีความผูกพันตามธรรมชาติและประเพณีวัฒนธรรม

- ได้รับโอกาสเป็นพื้นที่นำร่องในการดำเนินโครงการต่างๆ จากองค์การระหว่างประเทศ และหน่วยงานส่วนกลาง

- นโยบายและกระแสการส่งเสริมด้านเกษตรปลอดภัย ทำให้ประชาชนมีความตระหนักในความปลอดภัยของผู้บริโภคมากขึ้น ลดการใช้สารเคมี และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัด

อุปสรรคของจังหวัด

- กระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่รวดเร็ว กระแสบริโภคนิยมและกระแส วัฒนธรรมจากภายนอก ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น

- ผลกระทบจากหมอกควันไฟป่าจากประเทศเพื่อนบ้าน

- สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อน มีช่องทาง ติดแนวชายแดนประเทศพม่าทั้งสิ้น ๓๖ ช่องทาง ๙ ท่าข้าม และทุกอำเภอล้วนมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสิ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศ อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการลักลอบหนีศุลกากร ปัญหาการแพร่ระบาดของโรค เป็นต้น

- การเกิดภัยธรรมชาติโดยเฉพาะในฤดูฝน เช่น อุทกภัย ดินโคลนถล่ม เป็นต้น

- ระเบียบ ขั้นตอนการขออนุมัติใช้พื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าสงวนเพื่อการพัฒนาตามยุทธศาสตร์มีข้อจำกัด การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต มีความล่าช้า และบางครั้งไม่ได้รับการอนุมัติ ทำให้ไม่สามารถลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนได้ เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำ การคมนาคม ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท และอื่นๆ เป็นต้น

๓. สรุปข้อมูลแผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๖๐) (ฉบับทบทวนใหม่) รอบปี ๒๕๖๐

๓.๑ วิสัยทัศน์

“เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เปิดประตูสู่ตะวันตก ยกระดับคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจให้ยั่งยืน บนพื้นฐานแห่งความพอเพียง”

๓.๒ เป้าประสงค์รวม (Objective)

๑. สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิถีชีวิต สุขภาพ และการค้าชายแดน

๒. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาคน สังคม การบริการภาครัฐและพลังงานทดแทน

๓. เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน

๗.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ (โดยจัดลำดับความสำคัญ) ซึ่งในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์จะประกอบด้วย

๗.๓.๑ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย ดังตารางที่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวคุณภาพในเชิงนิเวศ วิถีชีวิต และสุขภาพ
ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้

เป้าประสงค์ที่ ๑ พัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพในเชิงนิเวศ วิถีชีวิต สุขภาพ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัด : ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมให้เป็น “เมืองแห่งการพักผ่อนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ”

กลยุทธ์ที่ ๒ ฟื้นฟู อนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิถีชีวิต

กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ และส่งเสริม

ให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี

กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ ๕ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการตลาดทั้งในและนอกประเทศ

เป้าประสงค์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพโครงข่ายคมนาคม และสิ่งอำนวยความสะดวกเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว และการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนในพื้นที่

ตัวชี้วัด : จำนวนโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ ๖ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์ที่ ๓ ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP

ตัวชี้วัด : ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP

กลยุทธ์ที่ ๗ ส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP ให้ได้มาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่าด้าน

การท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ส่งเสริมและพัฒนากการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้

เป้าประสงค์ : การค้าการลงทุน มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น

ตัวชี้วัด : ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าชายแดน

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาระบบ Logistic เพื่อรองรับการเปิดด่านสู่ประเทศเมียนมา และกลุ่ม

BIMSTEC)

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน
 กลยุทธ์ที่ ๓ ส่งเสริม พัฒนาการค้าชายแดน และยกระดับความสัมพันธ์กับประเทศ
 เพื่อนบ้านเพื่อการท่องเที่ยวและเปิดประตูสู่ตะวันตก
 กลยุทธ์ที่ ๔ ส่งเสริมพัฒนาการค้า การลงทุนทั้งในและนอกกลุ่มประเทศอาเซียน
 กลยุทธ์ที่ ๕ ส่งเสริมการค้าตลาดชุมชนสินค้าเกษตรปลอดภัยและการค้าชายแดน

**ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาคมน สังคม การบริการภาครัฐ และพลังงาน
 ทดแทน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้**

เป้าประสงค์ที่ ๑ คริวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. ลดน้อยลง

ตัวชี้วัด : ๑. ร้อยละที่ลดลงของจำนวนคริวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ.

๒. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของแรงงานได้รับการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ

กลยุทธ์ที่ ๑ : ส่งเสริมอาชีพให้คริวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต/
 แปรรูปสินค้าเกษตรปลอดภัย และพัฒนาฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมให้ประชาชนมีไฟฟ้า น้ำประปา ทุกครัวเรือน

เป้าประสงค์ที่ ๒ เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

ตัวชี้วัด : ร้อยละของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ ๓ : พัฒนาบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน กลุ่มนักเรียน
 นักศึกษา ตลอดจนสถานศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ เพื่อสนับสนุนให้มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 รองรับการเป็นประชาคมอาเซียน

เป้าประสงค์ที่ ๓ ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรงและได้รับการบริการทางการแพทย์ และ
 สาธารณสุขอย่างทั่วถึง

ตัวชี้วัด : อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง ความดัน

โลหิต และมะเร็งลดลง

กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาสถานบริการด้านสุขภาพภาครัฐ และระบบการให้บริการที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ ๕ พัฒนาระบบสวัสดิการ โครงสร้างพื้นฐาน การบริการภาครัฐเพื่อยกระดับ

คุณภาพชีวิตประชาชน

เป้าประสงค์ที่ ๔ มีการสืบทอดศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะ ประเพณี

วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวชี้วัด : จำนวนกิจกรรมการสืบทอดทางศาสนา ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น

กลุ่มชาติพันธุ์

กลยุทธ์ที่ ๖ : อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น ของกลุ่มชาติพันธุ์

เป้าประสงค์ที่ ๕ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขยายผลสู่ชุมชน/หมู่บ้าน

เป้าหมายอย่างทั่วถึง

ตัวชี้วัด : ๖. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนชุมชน/หมู่บ้าน ที่ได้รับการขยายผลการ

เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ

กลยุทธ์ที่ ๗ : ขยายผลการเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสู่พื้นที่เป้าหมาย

และประชาชน

เป้าประสงค์ ที่ ๖ ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

ตัวชี้วัด : ระดับความสำเร็จในการส่งเสริมพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

กลยุทธ์ที่ ๘ : พัฒนาและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและการใช้พลังงานอย่างมี

ประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การจัดการ อนุรักษ์ พื้่นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้

เป้าประสงค์ : เพิ่มความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความ

หลากหลายทางชีวภาพ

ตัวชี้วัด :

๑. จำนวนพื้นที่ป่าไม้ถูกบุกรุกทำลายเพิ่มมากขึ้น

๒. ร้อยละที่ลดลงของคดีบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย ๓ ปี

ย้อนหลัง

๓. ร้อยละที่ลดลงของการเกิดไฟป่า

๔. ระดับความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะ

๕. ระดับความสำเร็จของการอนุรักษ์ พื้่นฟูทรัพยากรลุ่มน้ำ

กลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ปลูกป่าสร้างรายได้ พัฒนา พื้่นฟู
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ ๒ ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่าโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

กลยุทธ์ที่ ๓ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและขยะอันตราย

กลยุทธ์ที่ ๔ การจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำ

กลยุทธ์ที่ ๕ ส่งเสริมเกษตรกรปลูกพืชเชิงวนเกษตรและให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในและตามแนวชายแดน
ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้

เป้าประสงค์ที่ ๑ ปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ และสร้างความปรองดอง

สมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคม

ตัวชี้วัด : จำนวนกิจกรรมการจัดงานเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ และสร้างความ

ปรองดองสมานฉันท์

กลยุทธ์ที่ ๑ : การปกป้องสถาบันและการปรองดองสมานฉันท์

เป้าประสงค์ที่ ๒ หมู่บ้าน/ชุมชน ปลอดภัยยาเสพติด

ตัวชี้วัด : ร้อยละของจำนวนหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งปลอดภัยยาเสพติด

กลยุทธ์ที่ ๒ : ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การหลบหนีเข้าเมือง และแรงงานต่าง

ด้าวผิดกฎหมาย

เป้าประสงค์ที่ ๓ สร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิต

และทรัพย์สิน

ตัวชี้วัด : ร้อยละที่ลดลงของการเกิดคดีประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินเทียบกับ

ค่าเฉลี่ยย้อนหลัง ๓ ปี

กลยุทธ์ที่ ๓ : เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เป้าประสงค์ที่ ๔ ผลกระทบจากสาธารณภัยลดลง

ตัวชี้วัด : ร้อยละของชุมชนที่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นเครือข่ายเตือนภัย

กลยุทธ์ที่ ๔ : การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน

เป้าประสงค์ที่ ๕ หมู่บ้านเพื่อความมั่นคงอันเนื่องมาจากพระราชดำริและหมู่บ้าน
 ยามชายแดนสามารถพึ่งพาตนเองได้

ตัวชี้วัด : ระดับความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงอันเนื่องมาจาก
 พระราชดำริและหมู่บ้านยามชายแดน

กลยุทธ์ที่ ๕ ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านเพื่อความมั่นคงอันเนื่องมาจากพระราชดำริและ
 หมู่บ้านยามชายแดน

โดยมี ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย ดังตารางที่ ๒๕

เป้าประสงค์รวม	ตัวชี้วัด/เป้าหมายรวม ๔ ปี	ค่าฐาน ปี พ.ศ. ๒๕๕๖	ค่าเป้าหมายรายปี			
			๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
๑. สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิถีชีวิต สุขภาพ และการค้าชายแดน	การเติบโตของเศรษฐกิจเป้าหมาย ๔ ปี	๔.๐๗	๑.๙๐	๒.๐๕	๓.๕	๔.๐๐
	มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น	๒๖๓ ล้านบาท	๕% (๒๗๖ล้านบาท)	๕% (๒๙๐ล้านบาท)	๕% (๓๐๔ล้านบาท)	๕% (๓๒๐ล้านบาท)
	รายได้การท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	๒,๐๙๒.๗๙ ลบ.	๕%	๕%	๕%	๕%
	ร้อยละที่ลดลงของจำนวนครัวเรือนยากจน	๕๐	๖๐	๗๐	๘๐	๙๐
๒. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาคน สังคม การบริการภาครัฐ และพลังงานทดแทน	ค่าเฉลี่ย O-Net ม.๓ สูงขึ้นร้อยละ ๑ ต่อปี	๔๑.๔๖%	๒%	๒%	๒%	๓%
	ร้อยละของสถานพยาบาลที่ได้รับการรับรองคุณภาพ HA	๒ แห่ง (คงสภาพ ๑ แห่ง / ใหม่ ๑ แห่ง (๒๘.๕๗%)	๓ แห่ง (คงสภาพ ๒ แห่ง / ใหม่ ๑ แห่ง)	๔ แห่ง (คงสภาพ ๓ แห่ง / ใหม่ ๑ แห่ง)	๕ แห่ง (คงสภาพ ๔ แห่ง/ ใหม่ ๑ แห่ง)	๗ แห่ง (คงสภาพ ๕ แห่ง/ใหม่ ๒ แห่ง) (๑๐๐

เป้าประสงค์รวม	ตัวชี้วัด/เป้าหมายรวม ๔ ปี	ค่าฐาน ปี พ.ศ. ๒๕๕๖	ค่าเป้าหมายรายปี			
			๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐
	อัตราการตายของทารก ต่อการเกิดมีชีพ ๑,๐๐๐ คน	๑๐/๑๐๐๐ ประชากร	๙/๑,๐๐๐ คน	๘/๑,๐๐๐ คน	๗/๑,๐๐๐ คน	๖/๑,๐๐๐ คน
๓. เพื่ออนุรักษ์ ป่าชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการจัดการ ป่า น้ำ และหมอก ควันไฟป่า	พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดไม่ น้อยกว่าร้อยละ ๘๗ ของพื้นที่	๘๗	๘๗	๘๗	๘๗	๘๗

บทที่ ๑

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) นโยบายของรัฐบาล ยุทธศาสตร์และค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ แผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ.๒๕๕๙) กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๓) และนโยบายของผู้บริหารในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งคำนึงถึงสภาพปัญหา ความต้องการของประชาชนรวมถึงศักยภาพของพื้นที่ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

๑.๑ ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ให้ความหมายและประเภทของแผนพัฒนา ดังนี้ “แผนพัฒนา” หมายความรวมถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และ แผนพัฒนาสามปี

ประเภทของแผนพัฒนามี ๒ ประเภท

๑) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เป็นแผนพัฒนาระยะปานกลางหรือระยะยาว

๒) แผนพัฒนาสามปี เป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียน (Rolling Plan) ที่ต้องมีการทบทวนและจัดทำทุกปี ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอและแผนชุมชน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นและปัญหา/ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนามีความสำคัญต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาที่มุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กร ให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากร

ที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งเป็นแผนระยะปานกลางหรือระยะยาว จึงเป็นการกำหนดทิศทางความต้องการพัฒนาขององค์กร ที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่จะต้องการจะบรรลุและแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้นโดยแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑) เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

๒) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓) เพื่อให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแผนยุทธศาสตร์ขององค์กร และสามารถ
ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

๔) เป็นการเตรียมความพร้อมในการจัดเตรียมโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ให้อยู่ในลักษณะเป็นแนวทางพัฒนาที่พร้อมจะบรรจุในแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนสามารถนำไปปฏิบัติได้ทันทีเมื่อได้รับงบประมาณ

๕) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของแผน วัตถุประสงค์ ขั้นตอนในการดำเนินการและประโยชน์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

๖) เพื่อนำมาซึ่งการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๗) เพื่อให้ทราบถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ทิศทางการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนในอนาคต

๘) เพื่อให้ทราบถึงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาว่ามียุทธศาสตร์ใดบ้าง สามารถนำมาจัดทำแนวทางการพัฒนาให้มีความเชื่อมโยง และสอดคล้องกันระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาชุมชน

๙) เพื่อให้ทราบถึงแนวทางและกลไกในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงต่อไปและเป็นการสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมในท้องถิ่น

๑.๓ ขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ หมวด ๓ ข้อ ๑๖ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ดำเนินการตามระเบียบนี้ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้องตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

- ๑) คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น รวบรวมแนวทางและข้อมูล นำมาวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น
- ๒) คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น
- ๓) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๔ ประโยชน์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การวางแผนและการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

๑) บรรลุจุดมุ่งหมาย (Attention of Objectives) การวางแผนและการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ทุกครั้งจะมีจุดมุ่งหมายปลายทาง เพื่อให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด เป็นงานชิ้นแรกของการวางแผน ถ้าจุดมุ่งหมายที่กำหนดมีความชัดเจน จะทำให้การบริหารแผนมีทิศทางมุ่งตรงไปยังจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ได้อย่างสะดวกและเกิดผลดี

๒) ประหยัด (Economical Operation) การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นเป็นการใช้ความคิดและคิดวิเคราะห์อย่างรอบด้าน เพื่อคิดวิธีการให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่คาดการณ์ไว้ ทำให้เกิดประสิทธิภาพ มีการประสานงานและกิจกรรมที่ดำเนินมีความต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความเป็นระบบ ทำให้การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ เกิดความคุ้มค่า นับว่าเป็นการลดต้นทุนที่ดี ก่อให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

๓) ลดความไม่แน่นอน (Reduction of Uncertainty) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่นช่วยลดความไม่แน่นอนในอนาคต เพราะการวางแผนยุทธศาสตร์ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ล่วงหน้าเหตุการณ์ในอนาคตการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นผลมาจากการวิเคราะห์พื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้น แล้วทำการคาดคะเน วิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคตและหาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นไว้แล้ว

๔) เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (Basis of control) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นช่วยให้ผู้บริหารได้กำหนดหน้าที่การควบคุมขึ้น ทั้งนี้ การวางแผนและการควบคุมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออกเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการควบคู่กัน อาศัยซึ่งกันและกัน คือ ถ้าไม่มีการวางแผนก็ไม่สามารถมีการควบคุม กล่าวได้ว่าแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงานในหน้าที่การควบคุม

๕) ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ (Encourages innovation and Creativity) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น เป็นพื้นฐานในด้านการตัดสินใจ และเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ (นวัตกรรม) และความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ เนื่องจากขณะที่ฝ่ายบริหารจัดการ มีการวางแผนกัน เป็นการระดมความรู้ สติปัญญาของคณะผู้ทำงาน ให้เกิดความคิดใหม่ ๆ และความคิดสร้างสรรค์ นำมาใช้ประโยชน์ และยังเป็นการสร้างทัศนคติการมองอนาคตระหว่างคณะผู้บริหาร ข้าราชการและพนักงานในการร่วมพัฒนาท้องถิ่น

๖) พัฒนาแรงจูงใจ (Improves Motivation) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ดีจะเป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงความร่วมแรง ร่วมใจในการทำงานของคณะผู้บริหาร และยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นการพัฒนาแรงจูงใจเป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับผู้บริหารในอนาคต

๗) พัฒนาการแข่งขัน (Improves Competitive Strength) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรมีการแข่งขันกันมากกว่าองค์กรที่ไม่มีการวางแผนหรือมีการวางแผน ที่ขาดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการขยายขอบข่ายการทำงาน เปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

๘) ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (Better Coordination) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นได้สร้างความมั่นใจในเรื่องเอกภาพที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ทำให้โครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดวางไว้ มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกันขององค์กร

บทที่ ๒

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

๒.๑ ข้อมูลทั่วไป

๑.ที่ตั้งและอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนตั้งอยู่บนถนนขุนลุมประพาส ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ก่อตั้งตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดพ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งได้กำหนดให้มีหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เรียกว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีพื้นที่รับผิดชอบทั่วทั้งจังหวัด

จังหวัดแม่ฮ่องสอนตั้งอยู่ทางภาคเหนือไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศไทย ระหว่างเส้นรุ้ง (ละติจูด) ที่ ๑๗ องศา ๓๘ ลิปดา - ๑๙ องศา ๔๘ ลิปดาเหนือและเส้นแวง (ลองจิจูด) ที่ ๙๗ องศา ๒๐ ลิปดา - ๙๘ องศา ๓๙ ลิปดาตะวันออกซึ่งห่างจากกรุงเทพมหานครมากที่สุดในภาคเหนือ มีระยะทางประมาณ ๙๒๔ กิโลเมตรมีพื้นที่ประมาณ ๑๒,๖๘๑.๒๕๙ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๗,๙๒๕,๘๑๒.๕ ไร่ ซึ่งใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของภาคเหนือและเป็นอันดับ ๗ ของประเทศมีความยาวจากเหนือจรดใต้ประมาณ ๒๕๐ กิโลเมตรและกว้างประมาณ ๙๕ กิโลเมตร มีอาณาเขตพรมแดนติดต่อกับสหภาพพม่าทุกอำเภอถึง ๔๘๓ กิโลเมตรเป็นพรมแดนที่เป็นพื้นดินประมาณ ๓๒๖ กิโลเมตร พรมแดนแม่น้ำสาละวิน ๑๒๗ กิโลเมตร และแม่น้ำเมยประมาณ ๓๐ กิโลเมตร อาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือและทิศตะวันตก ติดต่อกับประเทศสหภาพพม่ารวม ๓ รัฐ คือ รัฐฉานตอนใต้ รัฐคะยา และรัฐกอกูเล โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยตะวันตกแม่น้ำสาละวินและแม่น้ำเมย เป็นแนวพรมแดนกั้นระหว่างประเทศ

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่าสองยาง จ.ตากโดยมีแม่น้ำยวมและแม่น้ำเงาเป็นแนวเขตจังหวัด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อ.เวียงแหง อ.เชียงดาว อ.แมริม อ.แม่แจ่ม อ.ฮอด และอ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่โดยมีเทือกเขาถนนธงชัยกลางและเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออกเป็นแนวเขตจังหวัด

๒.ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อน และยังคงเป็นป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ โดยมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ ๖,๙๗๖,๖๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๒ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีทิวเขาเรียงตามแนวทิศเหนือ - ใต้ขนานกันซึ่งมีทิวเขาที่สำคัญ คือ ทิวเขาแดนลาวอยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัดเป็นแนวแบ่งเขตแดนประเทศไทยกับประเทศสหภาพพม่า และทิวเขาถนนธงชัยซึ่งประกอบด้วยทิวเขาเรียงขนานกัน ๓ แนว คือ ทิวเขาถนนธงชัยตะวันตกเป็นแนวเขตแดนไทย - สหภาพพม่า ทิวเขาถนนธงชัยกลางอยู่ระหว่างแม่น้ำยวมและแม่น้ำแม่แจ่ม และทิวเขาถนนธงชัยตะวันออกอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างจังหวัดแม่ฮ่องสอนกับเชียงใหม่ ยอดเขาที่สูงที่สุดคือยอดเขาแม่ยะอยู่บริเวณทิวเขาถนนธงชัยตะวันออกทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดในเขตอำเภอปาย ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ ๒,๐๐๕ เมตร พื้นที่ราบที่เหมาะสมสำหรับเพาะปลูกมีจำกัดเพียง ๒๑๑,๔๑๓ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๖ ของพื้นที่จังหวัดบริเวณอำเภอแม่สะเรียงบริเวณอำเภอขุนยวมและบริเวณอำเภอปาย

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น โดยในฤดูร้อนจะมีอากาศร้อนจัด ในฤดูหนาวอากาศหนาวจัดและฝนจะตกชุกในฤดูฝน นอกจากนี้จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีหมอกปกคลุมตลอดทั้งปี ทั้งนี้มีสาเหตุเนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหุบเขาสูง มีพื้นที่อยู่บนที่สูงเหนือระดับน้ำทะเล ทำให้มีอุณหภูมิสูงในตอนกลางวันเนื่องจากถูกแสงแดด ส่วนในตอนกลางคืนจะได้รับอิทธิพลจากลมภูเขาทำให้อากาศเย็นลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งเมื่อความร้อนในตอนกลางวันลอยตัวขึ้นปะทะกับความชื้นของอากาศ จึงทำให้เกิดหมอกปกคลุมโดยทั่วไปในตอนกลางคืน สภาพภูมิอากาศจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนทั้ง ๓ ฤดูกาล โดยในปี ๒๕๕๘ สภาพภูมิอากาศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปได้ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ – เดือนพฤษภาคม จะมีอากาศร้อนอบอ้าวโดยสถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้วัดอุณหภูมิสูงสุดวัดได้ ๔๑.๕ องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนพฤษภาคม – ตุลาคม จะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้อากาศชุ่มชื้น ฝนจะตกชุกซึ่งมีปริมาณที่ตกมากที่สุด ในเดือน พฤษภาคม ปริมาณที่ตกวัดได้ ๕๔.๒ มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนที่ตกทั้งหมดวัดได้ ๑,๐๖๕ มิลลิเมตร และในรอบปีมีฝนตก ๑๒๗ วัน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและความกดอากาศสูงจากประเทศจีน อากาศจะหนาวเย็นมาก สถานีอุตุนิยมวิทยาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้วัดอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ ๑๑.๔ องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ และที่สถานีอุตุนิยมวิทยาแม่สะเรียงอุณหภูมิ ต่ำสุด วัดได้ ๘.๔ องศาเซลเซียส

อุณหภูมิในจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ระหว่างกลางวันกับกลางคืนและระหว่างฤดูร้อนกับฤดูหนาว ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศเป็นหุบเขาสูงเหนือระดับน้ำทะเล ทำให้อุณหภูมิสูงในตอนกลางวันเพราะถูกแสงแดด ส่วนตอนกลางคืนจะได้อิทธิพลจากลมภูเขาทำให้อากาศเย็นลงอย่างรวดเร็ว

๔. เขตการปกครอง

จังหวัดแม่ฮ่องสอนแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแม่สะเรียง อำเภอปาย อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอสบเมย และอำเภอปางมะผ้า มี ๔๕ ตำบล (มี ๑ ตำบล คือ ตำบลจองคำซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน) มี ๔๑๕ หมู่บ้าน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๕๐ แห่งประกอบด้วย

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง
- เทศบาลเมือง ๑ แห่ง
- เทศบาลตำบล ๖ แห่ง
- องค์การบริหารส่วนตำบล ๔๒ แห่ง

ตารางสรุปเขตการปกครองของจังหวัดแม่ฮ่องสอน แยกเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวนองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวนเทศบาลตำบล	จำนวนหมู่บ้าน	หมายเหตุ
เมือง	๖	-	๖๘	เทศบาลเมือง ๑ แห่ง อบจ. ๑ แห่ง
ขุนยวม	๖	๑	๔๓	
ปาย	๗	๑	๖๒	
แม่สะเรียง	๕	๓	๗๗	
แม่ลาน้อย	๘	๑	๖๙	
สบเมย	๖	-	๕๘	
ปางมะผ้า	๔	-	๓๘	

๒.๕ ประชากร

ประชากรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ คือ

๑) คนไทยเชื้อสายไทยใหญ่หรือคนไต เป็นกลุ่มที่อยู่บนพื้นที่ราบและเป็นประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดชาวไทยใหญ่เรียกตัวเองว่า "ไตโหลง" เรียกสั้นๆ ว่า "ไต" พม่าเรียกว่า "ฉาน" หรือ "ชาน" ชาวไทยใหญ่อพยพมาจากรัฐฉาน ซึ่งได้เป็นบ้านเมืองเดิมในประเทศ

๒) กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่จะอาศัยและประกอบอาชีพอยู่บนพื้นที่สูงมีจำนวนใกล้เคียงกับคนเชื้อสายไทยใหญ่ โดยชาวไทยภูเขาจะอยู่ในทุกอำเภอมีทั้งหมด ๕๗๖ กลุ่มบ้านประกอบด้วยเผ่าต่างๆ ดังนี้

- กะเหรี่ยง เป็นชนเผ่าที่มีประชากรมากที่สุดของกลุ่มชาติพันธุ์ คือประมาณร้อยละ ๗๙.๓ จะตั้งถิ่นฐานอยู่ทุกอำเภอ ปาดอง หรือ กะเหรี่ยงคอยาว ปัจจุบันมีอยู่ที่บ้านในสอยบ้านน้ำเพียงดินและบ้านห้วยเสือเฒ่าในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้ยังมีกะเหรี่ยงที่อพยพมาจากประเทศพม่า คือ กะเหรี่ยง, กะยัน อาศัยอยู่ในบ้านในสอย บ้านห้วยเสือเฒ่า อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

- ลาหู่ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ลาหู่แดง และลาหู่ดำ

- ลีซู พบได้ใน อำเภอปาย และ อำเภอปางมะผ้า

- ละเวือ เป็นกลุ่มชนที่อาศัยในดินแดนล้านนารวมถึงแม่ฮ่องสอนมาตั้งแต่โบราณ ปัจจุบันชาวละเวืออพยพขึ้นไปอยู่บนพื้นที่ภูเขาสูง ตั้งชุมชนเป็นแนวยาวไปตามสันเขา พบได้มากที่เขตรอยต่ออำเภอแม่ลาน้อย กับอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

- ม้ง เป็นกลุ่มชาวเขาที่มีประชากรน้อยที่สุดในแม่ฮ่องสอน แต่มีอยู่ทุกอำเภอ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ม้งขาว และม้งลาย ซึ่งเรียกจากสีกระโปรงของผู้หญิงชาวม้ง นั่นเอง

- ปะโอ อพยพมาจากรัฐฉานปัจจุบันมีถิ่นอาศัยอยู่บ้านห้วยมะเขือส้ม ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

- จีนยูนาน เป็นกลุ่มชาวจีนที่เป็นอดีตทหารกองพล ๙๓ ที่หนีภัยทางการเมืองเข้ามาในประเทศไทยอยู่ที่ อำเภอปาย , อำเภอปางมะผ้า และ อำเภอเมือง บางแห่งตั้งเป็นชุมชนถาวร มีเฉพาะชาวจีนฮ่อเท่านั้น เช่น หมู่บ้านสันติชล อำเภอปาย และหมู่บ้านแม่ออ อำเภอเมือง

จำนวนประชากรแยกตามเพศ ชาย: ๑๓๙,๗๖๙ หญิง : ๑๓๓,๙๙๕ รวม: ๒๗๓,๗๖๔
(ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘)

ตารางแสดงจำนวนประชากรจังหวัดแม่ฮ่องสอน แยกตามช่วงอายุ ประจำปี ๒๕๕๘
(เฉพาะผู้มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน)

กลุ่มอายุ	ชาย	หญิง	รวม
๐๐-๐๔	๘,๕๔๔	๘,๐๘๒	๑๖,๖๒๖
๐๕-๐๙	๘,๗๐๓	๘,๑๖๐	๑๖,๘๖๓
๑๐-๑๔	๙,๔๑๒	๘,๘๗๙	๑๘,๒๙๑
๑๕-๑๙	๙,๗๐๒	๙,๑๒๕	๑๘,๘๒๗
๒๐-๒๔	๑๐,๒๘๘	๙,๕๐๐	๑๙,๗๘๘
๒๕-๒๙	๙,๙๓๕	๙,๓๒๑	๑๙,๒๕๖
๓๐-๓๔	๙,๘๘๔	๙,๐๑๔	๑๘,๘๙๘
๓๕-๓๙	๘,๕๕๔	๗,๙๓๐	๑๖,๔๘๔
๔๐-๔๔	๗,๖๕๙	๗,๔๘๙	๑๕,๑๔๘
๔๕-๔๙	๗,๖๐๙	๗,๖๒๓	๑๕,๒๓๒
๕๐-๕๔	๗,๐๐๒	๗,๐๐๖	๑๔,๐๐๘
๕๕-๕๙	๕,๗๘๖	๕,๕๔๐	๑๑,๓๒๖
๖๐-๖๔	๔,๕๑๔	๔,๗๕๓	๙,๒๖๗
๖๕-๖๙	๓,๒๔๙	๓,๒๐๔	๖,๔๕๓
๗๐-๗๔	๒,๓๐๖	๒,๒๔๘	๔,๕๕๔
๗๕-๗๙	๑,๙๒๙	๑,๙๐๒	๓,๘๓๑
๘๐+	๒,๖๔๘	๒,๙๐๓	๕,๕๕๑
รวม	๑๓๙,๗๖๙	๑๓๓,๙๙๕	๒๗๓,๗๖๔

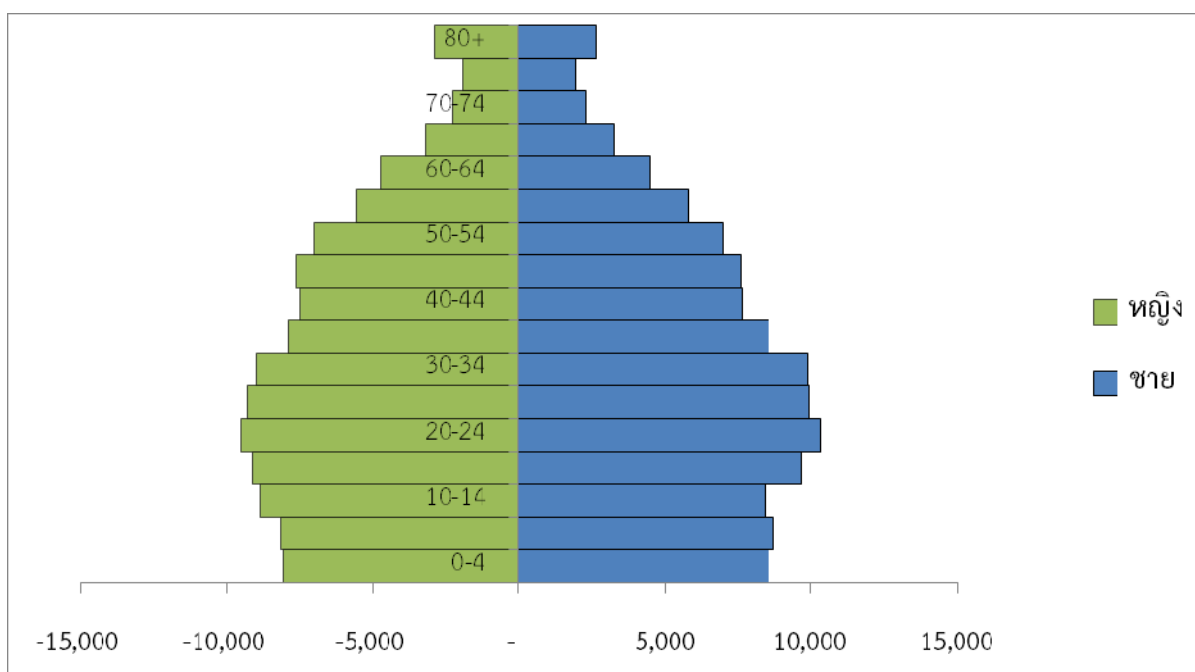
ที่มา: ศูนย์บริหารการทะเบียนภาค สาขาจังหวัดแม่ฮ่องสอน
หมายเหตุ : แยกตามช่วงอายุ (ปี) เฉพาะผู้มีสัญชาติไทย (ไม่รวมบุคคลบ้านกลางและอยู่ระหว่างการย้าย)

จำนวนประชากรแยกตามสัญชาติ

สัญชาติ	ชาย	หญิง	รวม
สัญชาติไทย	๑๑๗,๗๓๗	๑๑๒,๖๘๒	๒๓๐,๔๑๙
สัญชาติจีน	๒๓๙	๒๘๘	๕๒๗
สัญชาติอื่นๆที่ไม่ใช่ไทย	๒๒,๐๓๒	๒๑,๓๑๓	๔๓,๓๔๕
สัญชาติอื่นๆที่ไม่ใช่ไทย/จีน	๒๑,๗๙๓	๒๑,๐๒๕	๔๒,๘๑๘
ทุกสัญชาติ	๑๓๙,๗๖๙	๑๓๓,๙๙๕	๒๗๓,๗๖๔

ปีระมิตประชากร

จากตารางจะเห็นได้ว่า ประชากรที่มีอายุต่ำกว่า ๑๔ ปี มีแนวโน้มลดลง ประชากรที่มีอายุระหว่าง ๒๐ - ๒๔ ปี มีจำนวนมาก ซึ่งแนวโน้มประชากรในวัยทำงานจะเพิ่มขึ้น และจำนวนผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น เช่นเดียวกัน

๖. ด้านการคมนาคมและขนส่ง

๑) การคมนาคมทางบก

การเดินทางเข้าสู่จังหวัดแม่ฮ่องสอนสามารถเดินทางได้หลายเส้นทางคือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘ จาก จังหวัดเชียงใหม่ ผ่าน อำเภอฮอด อำเภอแม่สะเรียง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ ๓๕๐ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๗ ชั่วโมง ในเส้นทางสายนี้มีสภาพถนนลาดชัน และมีทางโค้งจำนวนมากถึง ๑,๘๖๔ โค้ง

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๑๐๘๕ จาก จังหวัดเชียงใหม่ ผ่าน อำเภอแม่แตง อำเภอป่าเย็บ ถึง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ ๒๔๕ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๕ ชั่วโมง สภาพถนน จะมีความลาดชันกว่าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘

- ทางหลวงหมายเลข ๑๐๘๕ จาก อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อำเภอสบเมย อำเภอแม่สะเรียง ถึง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ ๓๙๔ กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ ๗ ชั่วโมง

- ทางหลวงหมายเลข ๑๒๙๕ จากอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านอำเภอขุนยวม ถึง อำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน ระยะทาง ๙๕ กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทางประมาณ ๕ ชั่วโมง

ระยะทางจากอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ไปยังอำเภออื่น ๆ

อำเภอเมือง – อำเภอขุนยวม	ระยะทาง	๖๗ กิโลเมตร	ใช้เวลาเดินทางประมาณ	๑.๓๐ ชั่วโมง
อำเภอเมือง – อำเภอป่าเย็บ	ระยะทาง	๑๑๑ กิโลเมตร	ใช้เวลาเดินทางประมาณ	๒.๓๐ ชั่วโมง
อำเภอเมือง – อำเภอปางมะผ้า	ระยะทาง	๖๔ กิโลเมตร	ใช้เวลาเดินทางประมาณ	๑.๓๐ ชั่วโมง
อำเภอเมือง – อำเภอแม่ลาน้อย	ระยะทาง	๑๓๔ กิโลเมตร	ใช้เวลาเดินทางประมาณ	๒.๓๐ ชั่วโมง
อำเภอเมือง – อำเภอแม่สะเรียง	ระยะทาง	๑๖๔ กิโลเมตร	ใช้เวลาเดินทางประมาณ	๓.๐๐ ชั่วโมง
อำเภอเมือง – อำเภอสบเมย	ระยะทาง	๑๙๒ กิโลเมตร	ใช้เวลาเดินทางประมาณ	๓.๓๐ ชั่วโมง

ตารางแสดงสถิติจำนวนรถที่จดทะเบียนในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘

ประเภทรถ	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน ๗ คน	๑๔๓	๗๑	๗๔
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน ๗ คน	๑๕	๘	๙
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	๑๖๐	๑๕๓	๑๖๗
รถจักรยานยนต์ส่วนบุคคล	๓,๘๗๒	๓,๔๒๙	๒,๙๘๒

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางแสดงสถิติจำนวนรถที่จดทะเบียนใหม่ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘

ประเภทรถ	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
รถโดยสารประจำทาง	๓	๑	๑
รถโดยสารไม่ประจำทาง	๒	๒	๔
รถบรรทุกไม่ประจำทาง	๕	๑	๑
รถโดยสารส่วนบุคคล	๑	๑	๑
รถบรรทุกส่วนบุคคล	๔๖	๒๔	๕๓
รวม	๕๗	๒๙	๖๐

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดแม่ฮ่องสอน

**ตารางระยะทางถนนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำแนกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบและประเภทผิวจราจร
ประจำปี ๒๕๕๘**

ประเภทผิวจราจร	ระยะทางที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของ สนง.ทางหลวงชนบท (กม.)	%
ถนนล้าลอง	-	-
ถนนลูกรัง	๑๒๕.๑๗๘	๒๓.๙๓
ถนนลาดยาง	๒๑๔.๐๙๔	๔๐.๙๓
ถนนคอนกรีต	๑๘๓.๗๙๐	๓๕.๑๔
รวม	๕๒๓.๐๖๒	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒) การคมนาคมทางอากาศ

ท่าอากาศยานภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีท่าอากาศยานที่ยังคงใช้งานอยู่ ทั้งหมด ๓ แห่ง ได้แก่

- ท่าอากาศยานแม่ฮ่องสอนอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีสายการบินพาณิชย์ขึ้น - ลง เป็นประจำคือบริษัท กานต์นิธิ เอวิเอชั่น จำกัด (Kanair) เปิดให้บริการเส้นทางเชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน - เชียงใหม่ วันละ ๓ เที่ยวบิน โดยเครื่องบิน Cessna Grand Caravan ๒๐๘B จำนวนที่นั่งผู้โดยสาร ๑๒ ที่นั่ง และ เครื่องบิน ATR ๗๒ ใช้เวลาบินประมาณ ๓๕ นาที และบริษัทการบินกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เส้นทางเชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน วันละ เที่ยวบิน และแม่ฮ่องสอน - เชียงใหม่ วันละ เที่ยวบิน

- ท่าอากาศยานปาย อำเภอปาย มีสายการบินพาณิชย์เปิดให้บริการ ๑ สายการบิน คือ บริษัท กานต์นิธิ เอวิเอชั่น จำกัด (Kanair) เปิดให้บริการเชียงใหม่ - ปาย - เชียงใหม่ วันละ ๑ เที่ยวบิน ในช่วงเวลาปกติ และเปิดให้บริการวันละ ๒ เที่ยวบิน ในช่วงฤดูการท่องเที่ยว เที่ยวบิน โดยเครื่องบิน Cessna Grand Caravan ๒๐๘B จำนวนที่นั่งผู้โดยสาร ๑๒ ที่นั่ง ใช้เวลาบินประมาณ ๓๕ นาที

- ท่าอากาศยานแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง ไม่มีสายการบินพาณิชย์ขึ้น - ลง มีเพียงอากาศยานของหน่วยราชการที่ทำการขึ้น - ลง ตามภารกิจเท่านั้น

๗. ด้านสาธารณูปโภค

๑) การไฟฟ้า

จังหวัดแม่ฮ่องสอน รับกระแสไฟจากระบบผลิตภายในจังหวัด จำนวน ๗ แหล่ง กำลังผลิตไฟฟ้ารวมทั้งสิ้น ๒๗,๐๓๐ กิโลวัตต์ และระบบจำหน่าย ๒๒ KV จากสถานีไฟฟ้า ๓ แห่ง ได้แก่ จากสถานีไฟฟ้าฮอด สถานีไฟฟ้าจอมทอง และสถานีไฟฟ้าแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ นำมาจ่ายไฟในพื้นที่ ๗ อำเภอ โดยการจ่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มพื้นที่ ได้แก่

- อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน - อำเภอขุนยวม รับไฟจากระบบผลิตไฟฟ้า คือ โรงจักรดีเซลแม่ฮ่องสอน โครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็ก เขื่อนแม่สะงา โครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กแม่ฮ่องสอน โรงไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ผาบ่อง และระบบจำหน่าย ๒๒ KV สถานีไฟฟ้าจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

- อำเภอแม่สะเรียง - อำเภอแม่ลาน้อย - อำเภอสบเมย รับไฟจากระบบผลิตไฟฟ้า คือ โครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กแม่สะเรียง โรงจักรดีเซลแม่สะเรียง (ใช้สำรองกรณีไฟดับ) และระบบจำหน่าย ๒๒ KV จากสถานีไฟฟ้าฮอด จังหวัดเชียงใหม่

- อำเภอปาย - อำเภอปางมะผ้า รับไฟจากระบบผลิตไฟฟ้า คือ โรงไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนแม่ปาย และระบบจำหน่าย ๒๒ KV จากสถานีไฟฟ้าแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่

แหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปี ๒๕๕๘

ที่	แหล่งผลิต	กำลังผลิต (กิโลวัตต์)	ประเภทการผลิต
๑	เขื่อนแม่สะงา	๑๒,๐๐๐	พลังน้ำ
๒	เขื่อนผาบ่อง	๘๕๐	พลังน้ำ
๓	Solar cell ผาบ่อง	๕๐๐	พลังงานแสงอาทิตย์
๔	โรงจักรดีเซลแม่ฮ่องสอน	๕,๔๐๐	น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง
๕	เขื่อนแม่สะเรียง	๑,๒๕๐	พลังน้ำ
๖	โรงจักรดีเซลแม่สะเรียง	๔,๐๐๐	น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง
๗	บ. แม่สะเรียง Solar บ. นภัส Solar	๔,๐๐๐	พลังงานแสงอาทิตย์
๘	เขื่อนแม่ปาย	๒,๓๐๐	พลังน้ำ
	รวมทั้งสิ้น	๓๐,๓๐๐	

ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางแสดงจำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ / ไม่มีไฟฟ้าใช้ (แยกเป็นรายอำเภอ)
ประจำปี ๒๕๕๘

อำเภอ	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้	จำนวนครัวเรือนที่ไม่มีไฟฟ้าใช้
เมืองแม่ฮ่องสอน	๑๘,๐๙๔	๑๖,๘๑๗	๑,๒๗๗
ขุนยวม	๗,๐๐๘	๖,๕๔๘	๔๖๐
ปางมะผ้า	๔,๖๐๘	๓,๒๓๗	๑,๓๗๑
ปาย	๑๐,๔๓๓	๙,๓๘๑	๑,๐๕๒
แม่ลาน้อย	๗,๘๕๓	๗,๑๔๙	๗๐๔
แม่สะเรียง	๑๕,๑๙๔	๑๒,๓๓๑	๒,๘๖๓
สบเมย	๗,๙๓๕	๓,๔๐๖	๔,๕๒๙
รวม	๗๑,๑๒๕	๕๘,๘๖๙	๑๒,๒๕๖

ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน

หมายเหตุ : การเก็บข้อมูลครัวเรือน มี/ไม่มีไฟฟ้าใช้ ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ไม่ได้เก็บข้อมูลตามเขตการปกครองตำบล อำเภอ แต่แบ่งตามสภาพพื้นที่การจ่ายไฟฟ้าเป็นหลัก อาจทำให้จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ไม่สอดคล้อง/ใกล้เคียง กับกับข้อมูลทะเบียนราษฎร

ตารางการจำหน่ายกระแสไฟฟ้าและจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า (แยกเป็นรายอำเภอ) ประจำปี ๒๕๕๘

อำเภอ	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (๑,๐๐๐ กิโลวัตต์ / ชั่วโมง) Electricity sales (๑,๐๐๐ kw/h.)							
	ที่อยู่อาศัย		สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม		สถานที่ราชการและสาธารณะ		อื่นๆ	
	ราย	หน่วย	ราย	หน่วย	ราย	หน่วย	ราย	หน่วย
เมืองแม่ฮ่องสอน	๑๔,๕๖๙	๑๖,๐๑๓,๖๑๕.๓๙	๒,๐๒๗	๒๒,๘๐๗,๒๘๒.๖๐	๑	๖๘๓,๕๑๙.๕๐	๒๒๐	๒๗๓,๔๘๒.๔๐
ขุนยวม	๖,๐๔๓	๔,๗๐๒,๕๘๗.๐๐	๔๓๓	๓,๒๓๖,๖๐๗.๐๓	๓	๑๙๘,๑๗๖.๐๐	๖๙	๖๓,๒๖๗.๐๐
ปางมะผ้า	๒,๙๑๐	๒,๑๙๙,๒๓๘.๙๒	๓๐๘	๒,๐๓๘,๔๔๔.๔๖	๓	๘๔,๐๙๕.๓๐	๑๖	๒๐,๕๓๑.๔๐
ปาย	๗,๑๖๙	๗,๗๕๑,๘๑๒.๑๙	๑,๙๘๒	๑๖,๑๗๙,๖๓๑.๒๗	๕	๒๒๖,๗๙๖.๓๕	๒๒๕	๔๔๙,๒๑๙.๐๐
แม่ลาน้อย	๖,๖๓๔	๔,๕๗๖,๕๘๑.๙๙	๔๖๘	๓,๑๘๐,๗๙๑.๙๘	๑๓	๓๘๓,๗๒๓.๐๗	๓๔	๒๔,๒๑๒.๐๐
แม่สะเรียง	๑๑,๑๗๖	๑๑,๒๓๑,๘๑๑.๔๐	๑,๐๖๖	๑๑,๒๑๓,๖๖๓.๐๖	๔	๒๕๖,๘๘๙.๖๔	๘๕	๑๐๐,๔๓๕.๐๐
สบเมย	๓,๑๔๒	๒,๒๖๑,๑๙๖.๖๘	๒๕๐	๑,๘๒๘,๖๐๓.๕๘	๓	๑๗๕,๓๖๘.๔๖	๑๑	๗,๕๙๙.๐๐
รวม	๕๑,๖๔๓	๔๘,๗๓๖,๘๔๓.๕๗	๖,๕๓๔	๖๐,๔๘๕,๐๒๓.๙๘	๓๒	๒,๐๐๘,๕๖๘.๓๒	๖๖๐	๙๓๘,๗๔๕.๘๐

ที่มา : สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒) การประปา

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการประปาส่วนภูมิภาคสาขา จำนวน ๒ แห่ง คือ

- การประปาส่วนภูมิภาค (ชั้น ๑) สาขาแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ในการให้บริการครอบคลุมเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน มีหน่วยบริการในความรับผิดชอบจำนวน ๑ หน่วยบริการ คือ หน่วยบริการอำเภอปางมะผ้า ให้บริการน้ำประปาในพื้นที่อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

- การประปาส่วนภูมิภาค (ชั้น ๒) สาขาแม่สะเรียงมีพื้นที่ในการให้บริการครอบคลุมเขตอำเภอแม่สะเรียง มีหน่วยบริการในความรับผิดชอบจำนวน ๑ หน่วยบริการ คือ หน่วยบริการอำเภอลาน้อย ให้บริการน้ำประปา ในพื้นที่อำเภอลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางแสดงจำนวนกำลังการผลิตและปริมาณการใช้น้ำประปาในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน (แยกเป็นรายอำเภอ) ประจำปี ๒๕๕๘

อำเภอ	กำลังการผลิต (ลบ.ม.)		ปริมาณการใช้น้ำประปาเฉลี่ยต่อเดือน (ลบ.ม.)	จำนวนครัวเรือนผู้ใช้น้ำ (ครัวเรือน)
	ต่อวัน (ลบ.ม.)	ต่อเดือน (ลบ.ม.)		
เมืองแม่ฮ่องสอน	๗,๒๐๐	๒๒๓,๒๐๐	๒๑๐,๒๙๔	๕,๙๙๔
ขุนยวม	-	-	-	-
ปางมะผ้า	๑,๒๐๐	๓๗,๒๐๐	๑๕,๑๓๕	๓๖๒
ปาย	-	-	-	-
แม่ลาน้อย	๑,๒๐๐	๓๗,๒๐๐	๗,๕๔๗	๗๕๑
แม่สะเรียง	๔,๘๐๐	๑๔๘,๘๐๐	๗๔,๕๒๘	๔,๓๕๐
สบเมย	-	-	-	-
รวม	๑๔,๔๐๐	๔๔๖,๔๐๐	๓๐๙,๕๐๔	๑๑,๔๕๗

ที่มา : สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาค สาขาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางแสดงแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปี ๒๕๕๘

อำเภอ	แหล่งน้ำที่ กปภ. ใช้ผลิตน้ำประปา
เมืองแม่ฮ่องสอน	อ่างเก็บน้ำห้วยฮ่องสอน , แม่น้ำปาย
ขุนยวม	-
ปางมะผ้า	ลำน้ำกลาง
ปาย	-
แม่ลาน้อย	แม่น้ำยวม
แม่สะเรียง	แม่น้ำยวม
สบเมย	-

ที่มา : สำนักงานการประปาส่วนภูมิภาค สาขาจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓) การชลประทาน

กรมชลประทาน ได้พัฒนาแหล่งน้ำกระจายไปตามอำเภอต่างๆ ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๓๑ แห่ง สามารถช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกของราษฎร รวมเป็นพื้นที่ ๒๐,๔๑๐ ไร่

ตารางแสดง จำนวนแหล่งน้ำ จำแนกแหล่งน้ำ จำแนกตามประเภทแหล่งน้ำ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

อำเภอ	รวม	ประเภทแหล่งน้ำ Type of water resources							
		อ่างเก็บน้ำ		ฝายคอนกรีต	ทำนบ	สระ, หนองบึง	คู, คลอง	บ่อบาดาล	บ่อน้ำตื้น
		กลาง	เล็ก						
รวมยอด									
เมืองแม่ฮ่องสอน	๑๑๐	๒	๑๓	๕๓	-	๕	๓๗	-	-
ขุนยวม	๓๖	-	๔	๒๑	๒	๔	๕	-	-
ปางมะผ้า	๒๗	-	๑	๑๗	๓	๑	๕	-	-
ปาย	๒๗	-	๓	๒๐	-	๔	-	-	-
แม่ลาน้อย	๔๕	-	๑	๓๓	-	๖	๕	-	-
แม่สะเรียง	๕๒	-	๔	๒๓	-	๑๙	๖	-	-
สบเมย	๒๖	-	๓	๑๘	-	๔	๑	-	-
รวม	๓๒๓	๒	๒๙	๑๘๕	๕	๔๓	๕๙	-	-

ที่มา : สำนักงานโครงการชลประทานแม่ฮ่องสอน สำนักชลประทานที่ ๑

๔. สภาพเศรษฐกิจ

๑) อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ในปี ๒๕๕๗ ประเมินภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว (GPP Per Capita) ค่าเฉลี่ยของประเทศอยู่ที่ ๑๙๖,๒๔๐ บาท/คน/ปี ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ที่ ๕๔,๖๑๕ บาท/คน/ปี ซึ่งแม่ฮ่องสอนมีผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวเป็นลำดับที่ ๗๕ ของประเทศ

ในส่วนของภาคการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพืชเศรษฐกิจหลัก ดังนี้ ข้าวเจ้า นาปี ถั่วเหลือง กระเทียม กระหล่ำปลี มีอัตราการขยายตัวร้อยละ ๔๓.๖ เนื่องจากมีผลผลิตพืชที่สำคัญออกสู่ตลาดเพิ่มขึ้น และจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก

ภาคอุตสาหกรรม โครงสร้างหลักของภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดคือ การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม โดยเฉพาะการผลิต การแปรรูป และการเก็บถนอมเนื้อสัตว์ มีการขยายตัวร้อยละ ๑๔.๓ เมื่อเทียบกับช่วงปีก่อน จากจำนวนทุนจดทะเบียนภาคอุตสาหกรรมขนส่ง ประเภทซ่อมรถยนต์

ภาคการท่องเที่ยว ขยายตัวร้อยละ ๙.๓ เมื่อเทียบกับช่วงปีก่อน เป็นผลมาจากการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เช่น ประเพณีออกพรรษาและมหัศจรรย์สี่สັນแห่งโคม อำเภอแม่สะเรียง กิจกรรมแห่งจพารา ณ สะพานชุตองเป้ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน เป็นต้น

มูลค่าการค้าชายแดน เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕๙.๓๘ โดยสินค้าส่งออกมีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๗ ร้อยละ ๔๙.๐๕ และสินค้านำเข้ามี ๗๑.๕๖ โดยสินค้าที่นำเข้ามากที่สุด ได้แก่ โค กระบือ มีชีวิต และพริกแห้ง ส่วนสินค้าส่งออกมากที่สุด ได้แก่ เบียร์กระป๋อง และปูนซีเมนต์

ตารางแสดง : ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแม่ฮ่องสอน (Gross Provincial Product: GPP)

ปี	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗
ผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP)	๘,๐๘๗	๘,๓๔๐	๘,๘๔๓	๙,๓๐๐	๙,๗๑๐	๑๑,๐๗๘

ตารางแสดง : รายได้เปรียบเทียบตามสัดส่วน GPP สาขาภาคเกษตรและสาขาภาคเกษตร

ปี	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗
สาขาภาคเกษตร	๒,๑๒๐	๒,๐๗๔	๒,๖๑๒	๓,๐๗๔	๓,๒๙๔
สาขานอกภาคเกษตร	๖,๒๗๐	๖,๕๕๕	๗,๐๗๔	๗,๖๐๐	๗,๗๘๔

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางแสดง : รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (Per Capita GPP)

ปี	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗
รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (Per Capita GPP)	๔๐,๑๕๖	๔๑,๕๙๗	๔๗,๐๕๘	๕๒,๒๖๘	๕๔,๖๑๕

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว ปี ๒๕๕๗ (จากมากไปน้อย)

จังหวัด	บาทต่อปี	จังหวัด	บาทต่อปี	จังหวัด	บาทต่อปี
๑.ระยอง	๑,๐๐๘,๖๑๕	๒๗.เพชรบุรี	๑๒๕,๘๒๗	๕๓.เลย	๗๘,๙๕๖
๒.กรุงเทพมหานคร	๔๘๑,๑๑๘	๒๘.ลพบุรี	๑๒๒,๓๗๓	๕๔.หนองคาย	๗๖,๖๖๙
๓.ชลบุรี	๔๓๙,๙๗๕	๒๙.นครสวรรค์	๑๑๒,๗๘๗	๕๕.ปัตตานี	๗๕,๓๗๘
๔. ฉะเชิงเทรา	๔๒๓, ๙๖๕	๓๐.สตูล	๑๑๒,๑๓๖	๕๖.สุโขทัย	๗๒,๕๔๘

จังหวัด	บาทต่อปี	จังหวัด	บาทต่อปี	จังหวัด	บาทต่อปี
๕.พระนครศรีอยุธยา	๔๒๐,๙๖๓	๓๑.กาญจนบุรี	๑๐๘,๖๐๒	๕๗.นครพนม	๖๗,๘๔๗
๖.ปราจีนบุรี	๓๗๑,๗๗๖	๓๒.ขอนแก่น	๑๐๗,๕๖๕	๕๘.พัทลุง	๖๕,๕๓๐
๗.สมุทรสาคร	๓๕๙,๕๖๖	๓๓.ตรัง	๑๐๓,๒๒๐	๕๙.มุกดาหาร	๖๓,๔๒๖
๘.สมุทรปราการ	๓๓๑,๑๔๒	๓๔.ชัยนาท	๑๐๐,๐๘๖	๖๐.บึงกาฬ	๖๓,๔๒๖
๙.สระบุรี	๒๘๙,๙๙๘	๓๕. สมุทรสงคราม	๙๘,๘๔๔	๖๑.ร้อยเอ็ด	๖๑,๙๓๓
๑๐. ภูเก็ต	๒๕๘,๘๑๗	๓๖.อุทัยธานี	๙๘,๕๔๔	๖๒.น่าน	๖๑,๐๑๐
๑๑. นครปฐม	๒๕๖,๕๐๑	๓๗.พิษณุโลก	๙๘,๑๒๖	๖๓.สกลนคร	๖๐,๗๕๙
๑๒. ปทุมธานี	๒๒๖,๑๗๓	๓๘.นครราชสีมา	๙๗,๙๖๓	๖๔.อุบลราชธานี	๖๐,๕๖๘
๑๓. กระบี่	๒๐๓,๙๐๙	๓๙.อ่างทอง	๙๔,๖๒๖	๖๕.สระแก้ว	๖๐,๕๐๒
๑๔. จันทบุรี	๒๐๐,๖๙๙	๔๐.พิจิตร	๙๔,๐๓๖	๖๖.ศรีสะเกษ	๖๐,๑๒๖
๑๕. ราชบุรี	๑๙๑,๘๗๐	๔๑.นครนายก	๙๓,๖๖๙	๖๗.แพร่	๖๐,๐๙๓
๑๖. ลำพูน	๑๘๕,๔๙๙	๔๒.สุพรรณบุรี	๙๒,๔๐๙	๖๘.สุรินทร์	๕๙,๒๙๙
๑๗. นนทบุรี	๑๗๔,๘๕๔	๔๓. นครศรีธรรมราช	๙๐,๙๕๐	๖๙.บุรีรัมย์	๕๙,๒๘๔
๑๘. สุราษฎร์ธานี	๑๖๒,๓๒๙	๔๔.ระนอง	๘๙,๖๙๘	๗๐.มหาสารคาม	๕๘,๗๒๗
๑๙. พังงา	๑๖๑,๖๘๑	๔๕.ยะลา	๘๙,๓๓๐	๗๑.ชัยภูมิ	๕๗,๗๗๔
๒๐. ประจวบคีรีขันธ์	๑๖๐,๘๕๑	๔๖.ลำปาง	๘๗,๔๔๐	๗๒.กาฬสินธุ์	๕๕,๘๗๙
๒๑. ชุมพร	๑๔๗,๒๔๙	๔๗.ตาก	๘๖,๕๐๖	๗๓.นครราชสีมา	๕๕,๖๐๑
๒๒. กำแพงเพชร	๑๔๔,๒๖๙	๔๘.เพชรบูรณ์	๘๖,๔๙๑	๗๔.อำนาจเจริญ	๕๔,๖๗๘
๒๓. สงขลา	๑๔๔,๒๐๙	๔๙.อุตรดิตถ์	๘๔,๐๐๓	๗๕.แม่ฮ่องสอน	๕๔,๖๑๕
๒๔. ตรัง	๑๔๐,๗๖๓	๕๐.เชียงใหม่	๘๒,๘๙๙	๗๖.ยโสธร	๕๓,๑๒๐

๒๕.เชียงใหม่	๑๒๘,๕๐๓	๕๑.อุดรธานี	๘๑,๑๘๒	๗๗.หนองบัวลำภู	๔๓,๓๘๕
๒๖.สิงห์บุรี	๑๒๖,๕๔๗	๕๒.พะเยา	๗๘,๙๗๔		

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ จังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ในลำดับที่ ๗๕

อัตราการขยายตัวของ GPP และโครงสร้างการกระจายรายได้จากการผลิตภาคเหนือ

จังหวัด	อัตราการขยายตัวที่แท้จริง		โครงสร้าง ณ ราคาประจำปี	
	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๖	๒๕๕๗
๑.เชียงใหม่	-๐.๓	๑๒.๓	๑๖.๗	๑๙.๒
๒.ลำปาง	๐.๑	-๒.๐	๕.๗	๕.๖
๓.อุดรดิตถ์	-๑.๕	-๓.๓	๓.๔	๓.๒
๔.แม่ฮ่องสอน	๔.๙	๐.๒	๐.๙	๑.๐
๕.เชียงราย	๓.๑	๐.๐	๘.๔	๘.๓
๖.แพร่	-๐.๕	-๓.๐	๒.๓	๒.๒
๗.ลำพูน	-๘.๐	๙.๗	๕.๗	๖.๖
๘.น่าน	-๐.๓	๐.๒	๒.๓	๒.๔
๙.พะเยา	-๐.๖	-๑.๑	๒.๙	๒.๘
๑๐.นครสวรรค์	๐.๐	-๔.๘	๑๐.๔	๙.๖
๑๑.พิษณุโลก	-๔.๑	-๒.๔	๘.๑	๗.๗
๑๒.กำแพงเพชร	๓.๑	-๗.๑	๑๐.๘	๙.๘
๑๓.อุทัยธานี	๑.๘	-๒.๖	๒.๗	๒.๕
๑๔.สุโขทัย	-๒.๐	-๓.๑	๔.๓	๓.๙
๑๕.ตาก	-๑.๔	๓.๐	๓.๖	๓.๙

๑๖.พิจิตร	๒.๗	-๙.๕	๕.๓	๔.๔
๑๗.เพชรบูรณ์	-๓.๖	๗.๐	๖.๕	๖.๙
รวมทั้งภาค	-๐.๖	๐.๗	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒) การเกษตร

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ทั้งหมด ๗,๙๘๐,๘๐๓ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ๓๐๖,๙๑๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๕ มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๑๐๓,๖๕๗ ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร ๕๑,๒๐๕ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๔๐ จากสภาพพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนใหญ่เป็นหุบเขา พื้นที่ราบเพื่อการเพาะปลูกมีน้อย พื้นที่การเพาะปลูกจึงเป็นพื้นที่ราบระหว่างหุบเขา

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ข้าว ข้าวโพด ถั่วเหลือง กระเทียม งา และกะหล่ำปลี เป็นต้น

ข้าว เป็นพืชหลักที่เกษตรกรจังหวัดแม่ฮ่องสอนปลูกมากที่สุด จากสภาพของจังหวัดที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา เกษตรกรจะปลูกข้าวในพื้นที่ราบระหว่างหุบเขาเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนจะมีเหลือขายเพียงเล็กน้อยในระดับท้องถิ่นเท่านั้น ปริมาณผลผลิตข้าวไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคของประชากรทั้งจังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงต้องนำเข้าข้าวสารจากเชียงใหม่ อีกทั้งเกษตรกรจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการปลูกข้าวนาปรังเพียงเล็กน้อยเนื่องจากบริเวณที่ดินดอนขาดแคลนน้ำ

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีโรงสีขนาดเล็กตั้งกระจายอยู่ในทุกอำเภอ และมีโรงสีขนาดกลางที่รับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกร จำนวน ๒ แห่ง ตั้งอยู่ในอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สามารถรองรับผลผลิตข้าวเปลือกจากเกษตรกรภายในท้องที่นำมาสีเพื่อจำหน่าย แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในจังหวัด ดังนั้นในช่วงต้นฤดู - ปลายฤดู จำเป็นต้องสั่งซื้อข้าวเปลือก และข้าวสารจากจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำมาสีจำหน่าย

ถั่วเหลือง เป็นพืชหลักชนิดหนึ่งที่เกษตรกรนิยมปลูกมากรองลงมาจากการปลูกข้าว เนื่องจากเป็นพืชที่หารายได้ แต่เดิมการปลูกถั่วเหลืองเป็นการปลูกเพื่อใช้บริโภคภายในครัวเรือนเท่านั้นเพื่อนำมาแปรรูปเป็นอาหารดั้งเดิมของชาวไทยใหญ่ ต่อมาเมื่อเส้นทางคมนาคมดีขึ้น มีพาหนะขนส่งมากขึ้น ประกอบกับถั่วเหลืองที่นำมาแปรรูปเป็นถั่วเน่าแผ่นสำหรับปรุงอาหาร และถั่วเหลืองคั่วเป็นที่นิยมมากขึ้น เกษตรกรจึงเริ่มการปลูกถั่วเหลืองเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้ของครอบครัว

พื้นที่ปลูกถั่วเหลืองทั้งจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่จำนวน ๕,๔๙๖.๕๐ ไร่ มีผลผลิตอยู่ที่ ๑,๕๕๙ ตัน มูลค่ากว่า ๑๙,๐๓๔,๒๘๐ บาท

กระเทียม เป็นพืชเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเกษตรกรในพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำและเชิงเขา นิยมปลูกเป็นจำนวนมาก รองจากข้าวเนื่องจากมีความคุ้นเคยและมีความชำนาญในการปลูกมาแต่ดั้งเดิม อีกทั้งภูมิอากาศเอื้ออำนวยในการเพาะปลูกลักษณะกระเทียมที่ผลิตได้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์พื้นเมืองที่เก็บติดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน ซึ่งเกษตรกรมักจะเก็บไว้เองและที่สำคัญที่ทำให้กระเทียมในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีลักษณะเด่น คือ หัวแกร่ง เก็บไว้ได้นาน เนื่องจากเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีน้อย เพราะมีราคาแพง และการขนส่งลำบากแต่ขนาดของหัวกระเทียมจะมีขนาดเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับกระเทียมในจังหวัดอื่นๆ

กระเทียมในจังหวัดแม่ฮ่องสอนส่วนมากเป็นการปลูกแบบดั้งเดิม แต่ก็ได้นำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตมากขึ้นประกอบกับภาวะการผลิตในปัจจุบันต้องใช้สารเคมี เนื่องจากเกษตรกรปลูกในพื้นที่เดิมซ้ำๆ ทำให้ดินไม่มีความอุดมสมบูรณ์ เกษตรกรผู้ปลูกกระเทียมส่วนใหญ่จะขายเป็นกระเทียมสด เนื่องจากมีต้นทุนในการเก็บการมัดจุกสูง และความไม่มั่นใจราคากระเทียมเย้า และกระเทียมแห้ง ประกอบกับกระเทียมของจังหวัดแม่ฮ่องสอนผลผลิตจะออกสู่ตลาดช้า มีต้นทุนค่าขนส่งสูงมากกว่าจังหวัดอื่น ทำให้ราคาที่ขายได้ค่อนข้างต่ำกว่าจังหวัดอื่นๆ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดลำพูน พื้นที่ปลูกกระเทียมในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่เพาะปลูก ๔,๔๐๓.๗๕ ไร่ มีผลผลิตรวม ๑๑,๐๒๐ ตัน มูลค่า ๑๕๔,๙๕๐,๔๐๐ บาท

ตารางการใช้พื้นที่ทางการเกษตร แยกตามประเภทพืชเศรษฐกิจ ประจำปี ๒๕๕๘

อำเภอ	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พืชเศรษฐกิจ							
		ข้าวนาปี	ข้าวไร่	ข้าวโพดเลี้ยง สัตว์	กระเทียม	ถั่วเหลือง	กะหล่ำปลี	กาแฟ	ยางพารา
เมือง	๓๖,๙๕๔	๒๐,๔๑๖	๗,๔๒๙	๓,๖๖๐	๔,๓๔๑	๓๘๐	๔๖๐	๑๘๙	๗๙
ขุนยวม	๒๘,๙๕๗	๘,๔๘๕	๕,๓๘๗	๑๐,๙๒๔	๘๐๓	๒,๕๖๒	๑๖๔	๑๕๓	๔๗๙
ปาย	๔๕,๒๖๘	๒,๑๗๘	๖,๙๖๘	๕,๖๑๓	๗,๕๐๑	๒๑,๔๐๓	๑๖๐	๗๕๗	๖๘๘
แม่สะเรียง	๕๓,๙๙๐	๑๗,๖๙๘	๑๕,๖๙๓	๒,๔๓๕	๗๗๘	๒,๘๓๘	๑๓,๓๑๔	๗๙๕	๔๓๙
แม่ลาน้อย	๗๕,๒๑๖	๑๗,๘๙๐	๒๒,๐๐๐	๑๖,๙๓๐	๑,๕๒๕	๑๓,๔๘๐	๗๙๐	๒,๔๖๕	๑๓๖
สบเมย	๒๔,๒๕๒	๔,๙๖๒	๙,๕๑๐	-	๕๓๘	๔,๐๕๖	๔,๘๗๑	๒๕๗	๕๘
ปางมะผ้า	๔๒,๒๗๐	๒,๘๐๖	๑๖,๓๓๒	๒๐,๔๓๘	๑,๐๕๒	๕๗๗	๔๐	๗๐๗	๓๑๘
รวม	๓๐๖,๙๐๗	๗๔,๔๓๕	๘๓,๓๑๙	๖๐,๐๐๐	๑๖,๕๓๘	๔๕,๒๙๖	๑๙,๗๙๙	๕,๓๒๓	๒,๑๙๗

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓) ปศุสัตว์

สภาพโดยทั่วไปของการเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ลักษณะการเลี้ยงส่วนใหญ่พึ่งพาอาหารตามธรรมชาติเป็นหลัก ขาดการควบคุมดูแลเอาใจใส่ ส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อบริโภคภายในครอบครัวและใช้แรงงาน เหลือจากการบริโภคจึงจำหน่าย ถึงแม้ส่วนราชการจะส่งเสริมให้เลี้ยงเพื่อจำหน่ายก็ตาม แต่มีข้อจำกัดของสภาพพื้นที่และการคมนาคมขนส่ง

ตารางแสดงจำนวนสัตว์เลี้ยงในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๘

อำเภอ	จำนวนสัตว์เลี้ยง (ตัว)							
	โคเนื้อ	กระบือ	สุกร	ไก่	เป็ด	แกะ	แพะ	สัตว์เลี้ยงอื่นๆ
๑. เมืองแม่ฮ่องสอน	๑,๔๔๔	๑,๒๗๐	๒,๒๓๑	๕๐,๕๓๙	๕๖๖	-	๑๘	๔
๒. ขุนยวม	๔๓๐	๖๑๖	๖๓๒	๔,๖๑๖	๖	-	-	-
๓. ปาย	๔,๘๒๙	๒,๓๖๓	๕,๑๕๕	๕๔,๒๒๖	๑,๖๑๔	๓	๖	-
๔. แม่สะเรียง	๖,๒๒๐	๒,๘๗๔	๘,๐๖๔	๑๐๕,๐๐๒	๑,๗๔๐	-	๕๐๕	๖๗
๕. แม่ลาน้อย	๓,๙๑๕	๑,๑๖๖	๕,๒๐๒	๕๑,๑๔๑	๘๓๕	๒๔	๙๙	-
๖. สบเมย	๕,๑๓๒	๑,๐๖๒	๒,๙๑๖	๒๗,๓๐๕	-	-	-	-
๗. ปางมะผ้า	๓,๘๒๓	๑,๓๙๒	๖,๑๗๘	๒๒,๕๒๕	๔๑๗	-	-	๓๔
รวม	๒๕,๗๙๓	๑๐,๗๔๓	๓๐,๓๗๘	๓๑๕,๓๕๔	๕,๑๗๘	๒๗	๖๒๘	๑๐๕

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๔) ประมง

เนื่องจากสภาพพื้นที่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงแหล่งธรรมชาติ คือ น้ำไหลผ่านภูเขาสูงมายังระดับล่างโดยตลอดยังไม่มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ หรือแหล่งทำการประมงขนาดใหญ่ แหล่งจับสัตว์น้ำตามธรรมชาติได้จากแม่น้ำสายหลัก ๓ สาย คือ แม่น้ำปาย แม่น้ำยวม และแม่น้ำแม่ละมาด นอกจากนี้ยังมีแหล่งทำการประมงขนาดเล็ก ตามบริเวณอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กหรือบริเวณทำนบเหมืองฝาย ซึ่งได้รับการส่งเสริมจากกรมประมง โดยการปล่อยพันธุ์ปลาลงในแหล่งน้ำเหล่านี้

ตารางแสดงปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำที่ได้จากการเพาะเลี้ยงในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๘

อำเภอ	ผู้เลี้ยง (ราย)	พื้นที่เลี้ยง (ไร่)	ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำจากการเพาะเลี้ยง (กิโลกรัม)				
			ปลานิล	ปลาตะเพียน	ปลาดุก	ปลาไน	ปลาช่อน
เมือง	๔๑๘	๑๔๕.๓๐	๓๓,๘๖๒.๔๒	๗,๒๖๙.๐๕	๒๙,๐๐๔.๗๘	๘๔๑.๕๐	๖๑๐.๐๐
ปาย	๒๗๓	๘๓.๔๐	๑๑,๔๓๘.๕๖	๗๙๔.๗๙	๓๕๕.๘๓	๔๐.๐๐	๐.๐๐
ปางมะผ้า	๙๕	๑๔.๗๓	๑,๖๙๐.๑๓	๑๒๕.๐๓	๑,๖๘๘.๔๓	๑.๖๐	๐.๐๐
ขุนยวม	๒๘๙	๑๑๑.๐๙	๒๑,๘๐๔.๔๑	๓,๘๑๕.๒๐	๘,๗๗๐.๕๐	๒๓๐.๐๐	๐.๐๐
แม่สะเรียง	๒๐๘	๙๘.๔๕	๑๔,๑๐๐.๗๒	๑,๙๒๖.๘๒	๒๓,๑๘๑.๔๔	๐.๐๐	๐.๐๐
แม่ลาน้อย	๑๔๓	๔๙.๒๕	๖,๔๕๖.๓๑	๑,๕๕๔.๔๕	๒,๑๓๓.๒๖	๐.๐๐	๐.๐๐
สบเมย	๑๙๕	๔๙.๓๘	๒,๒๖๒.๑๘	๘๔๔.๐๐	๒,๒๒๙.๖๕	๑๐๐.๐๑	๕๐.๐๐
รวม	๑,๖๒๑	๕๕๑.๕๙	๙๑,๖๑๔.๗๓	๑๖,๓๒๙.๓๔	๖๗,๓๖๓.๘๘	๑,๒๑๓.๑๑	๖๖๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางแสดงปริมาณสัตว์น้ำและราคาที่ทำกรซื้อขายในท้องตลาด ปี ๒๕๕๘

ชนิดสัตว์น้ำจืดที่เลี้ยง	จำนวนผลผลิต (กก.)	ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	มูลค่าผลผลิต (บาท)
ปลานิล	๙๑,๖๑๔.๗๓	๖๕.๐๐	๖,๕๕๑,๖๕๗.๗๐
ปลาตะเพียน	๑๖,๓๒๙.๓๔	๖๐.๐๐	๙๖๑,๘๒๗.๖๘
ปลาดุก	๖๗,๓๖๓.๘๘	๖๕.๐๐	๔,๔๑๖,๓๔๙.๗๑
ปลาไน	๑,๒๑๓.๑๑	๕๐.๐๐	๗๕,๗๘๖.๔๗
ปลาอีสก	๖๖๐.๐๐	๔๐.๐๐	๒๖,๔๐๐.๐๐
รวม	๑๗๗,๑๘๑.๐๖		๑๒,๐๓๑,๑๒๑.๕๕

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๕) สินค้าชุมชนและสินค้า OTOP

จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่ประกอบด้วยความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีศิลปวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้น ประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจึงได้มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษสร้างสรรค์ สร้างมูลค่าเพิ่มเชิงพาณิชย์เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนออกจำหน่าย ในระยะสองปีที่ผ่านมา ประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนสามารถสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ชุมชน รวม ๒๘๒,๐๖๘,๑๘๔ บาท

ตารางแสดงจำนวนกลุ่มอาชีพและจำนวนยอดขายทั้งในและต่างประเทศ (แยกรายอำเภอ)

อำเภอ	จำนวนกลุ่ม	สถิติยอดขาย	
		ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘
เมือง	๔๙	๕๙,๒๑๖,๑๔๒	๖๖,๒๐๗,๗๙๓
ปาย	๒๖	๒๓,๔๙๔,๕๐๐	๒๒,๘๑๘,๗๒๙
ปางมะผ้า	๒๐	๘,๐๔๙,๗๒๐	๙,๒๖๑,๖๙๖
ขุนยวม	๓๖	๑๒,๗๑๐,๐๐๐	๑๕,๙๐๒,๕๗๒
สบเมย	๒๐	๖,๕๐๑,๑๓๐	๙,๕๔๔,๕๑๐
แม่สะเรียง	๔๓	๑๖,๘๒๐,๔๓๐	๑๙,๗๙๕,๕๓๙
แม่ลาน้อย	๒๐	๕,๔๗๗,๘๑๖	๖,๒๖๗,๖๐๗
รวมทั้งหมด	๒๑๔	๑๓๒,๒๖๙,๗๓๘	๑๔๙,๗๙๘,๔๔๖

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๖) การพาณิชย์กรรมและบริการ

ในปี ๒๕๕๘ มีผู้ประกอบการจดทะเบียนนิติบุคคลในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด จำนวน ๓๙๘ ราย เงินทุนจดทะเบียน ๘๖๙,๙๙๗,๕๐๐ บาท ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนด้านกิจการรับเหมาก่อสร้างการขนส่ง ขยายปลี๊ก การซ่อมยานยนต์ และสถานีบริการน้ำมัน

ตารางแสดงจำนวนและเงินทุนของผู้จดทะเบียนนิติบุคคล
แยกตามประเภทธุรกิจ ปี ๒๕๕๘

ลำดับ	ประเภทธุรกิจ	รวม (ราย)	ห้างหุ้นส่วนจำกัด		บริษัทจำกัด	
			จำนวน	เงินทุน	จำนวน	เงินทุน
๑	การเกษตรกรรม ป่าไม้	๒	๑	๒,๐๐๐,๐๐๐	๑	๑,๐๐๐,๐๐๐
๒	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๓	๑	๑,๐๐๐,๐๐๐	๒	๒๕,๐๐๐,๐๐๐
๓	การผลิต	๑๔	๑๑	๔,๑๙๐,๐๐๐	๓	๑๔,๕๐๐,๐๐๐
๔	การก่อสร้าง	๑๖๕	๑๖๒	๒๒๓,๓๕๐,๐๐๐	๓	๔,๐๐๐,๐๐๐
๕	การขายส่ง ขยายปลี๊ก การซ่อมยานยนต์ สถานีบริการน้ำมัน	๑๒๐	๙๕	๑๓๒,๒๙๐,๐๐๐	๒๕	๔๓,๒๐๐,๐๐๐
๖	ไฟฟ้าก๊าซไอน้ำและระบบการปรับ อากาศ	๓	๑	๓๐๐,๐๐๐	๒	๑๔๒,๕๑๐,๐๐๐
๗	การขนส่งและเก็บสินค้า	๓	๒	๖๕๐,๐๐๐	๑	๔,๐๐๐,๐๐๐
๘	ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	๓๑	๖	๑๕,๕๐๐,๐๐๐	๒๕	๑๔๖,๐๐๐,๐๐๐
๙	กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	๑	-	-	๑	๓๐,๐๐๐,๐๐๐
๑๐	กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	๑๖	๘	๘,๑๕๐,๐๐๐	๘	๒๔,๙๕๐,๐๐๐
๑๑	กิจกรรมวิชาชีพวิทยาศาสตร์และ กิจกรรมทางวิชาการ	๕	๒	๘๐๐,๐๐๐	๓	๓,๐๐๐,๐๐๐
๑๒	กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน	๒๓	๑๕	๘,๑๐๐,๐๐๐	๘	๑๕,๐๐๐,๐๐๐
๑๓	การศึกษา	๑	-	-	๑	๒,๐๐๐,๐๐๐
๑๔	กิจกรรมการบริการด้านอื่นๆ	๓	-	-	๓	๖,๐๐๐,๐๐๐
๑๕	การซ่อมคอมพิวเตอร์และของใช้ส่วนบุคคล ของใช้ในครัวเรือน	๑	๑	๑,๐๐๐,๐๐๐	-	-
	รวม	๓๙๘	๓๑๐	๔๐๐,๘๓๗,๕๐๐	๘๘	๔๖๙,๑๖๐,๐๐๐

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๘) สหกรณ์

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจำนวนสหกรณ์จำแนกตามประเภทสหกรณ์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๓๘ แห่ง ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนสหกรณ์ จำแนกตามประเภทสหกรณ์ (แยกเป็นรายอำเภอ)
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘

อำเภอ	รวม	ประเภทสหกรณ์(แห่ง)						
		การเกษตร	ประมง	นิคม	ร้านค้า	บริการ	ออมทรัพย์	อื่นๆ
เมืองแม่ฮ่องสอน	๑๘	๗	-	-	๒	๔	๔	เครดิตยูเนียน ๑
แม่สะเรียง	๘	๖	-	-	-	-	๑	เครดิตยูเนียน ๑
สบเมย	๑	๑	-	-	-	-	-	
แม่ลาน้อย	๔	๔	-	-	-	-	-	
ขุนยวม	๑	๑	-	-	-	-	-	
ปางมะผ้า	๒	-	-	-	-	๒	-	
ปาย	๔	๔	-	-	-	-	-	
รวม	๓๘	๒๓	-	-	๒	๖	๕	๒

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๙) การอุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในอำเภอเมือง ในปี ๒๕๕๘ มีจำนวน ๕๗ โรงงาน จากจำนวนโรงงานทั้งสิ้น ๑๑๘ โรงงาน นอกนั้นกระจายอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ

ตารางแสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดแม่ฮ่องสอน แยกตามรายอำเภอ
ประจำปี ๒๕๕๘

อำเภอ	จำนวนโรงงาน อุตสาหกรรม (แห่ง)	เงินทุน (บาท)	จำนวนคนงาน (ราย)		
			ชาย	หญิง	รวม
เมือง	๕๗	๓๗๙,๘๔๔,๘๒๕	๔๑๙	๖๑	๔๘๐
ขุนยวม	๙	๕๕,๖๓๕,๐๐๐	๘๑	๒๐	๑๐๑
ปางมะผ้า	๓	๘๑๗,๐๐๐	๗	-	๗
ปาย	๑๐	๑๙๖,๑๗๐,๐๐๐	๔๔	๒	๔๖
แม่ลาน้อย	๗	๙,๗๗๓,๐๐๐	๒๑	๑	๒๒
แม่สะเรียง	๓๑	๓๘๕,๖๑๓,๔๗๘	๒๒๑	๖๑	๒๘๒
สบเมย	๑	๗๒๖,๐๐๐	๒	-	๒
รวม	๑๑๘	๑,๐๒๘,๕๗๙,๓๐๓	๗๙๕	๑๔๕	๙๔๐

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑๐) สภาพการค้าชายแดนไทย - สหภาพพม่า

เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดที่มีชายแดนเขตติดต่อกับชายแดนสหภาพพม่าตลอดแนว ทางด้านทิศตะวันตก มีความยาวประมาณ ๔๘๓ กิโลเมตร การค้าชายเป็นเพียงการค้าระหว่างพ่อค้ารายย่อยตามแนวชายแดนเท่านั้น เพราะตามแนวชายแดนติดต่อกันเป็นภูเขา การคมนาคมไม่สะดวก พ่อค้าตามแนวเขตชายแดนพม่า จึงมีความจำเป็นต้องจัดหาซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพราะการเข้าไปซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคจากในเมืองฝั่งพม่าจะต้องใช้เวลาในการเดินทางมาก ประกอบกับประชาชนชาวพม่ามีความนิยมสินค้าไทย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตลอดแนวชายแดนจะติดต่อกับสหภาพพม่า คือ รัฐฉาน (ไทยใหญ่) รัฐคะยา และรัฐกอกูเล การค้าชายชายแดนเป็นไปในรูปแบบค้าขายกันระหว่างชายแดนเท่านั้น

มูลค่าการค้าชายแดน ปี ๒๕๕๗ มีมูลค่าการค้ารวม ๙๒๗,๙๘๐,๗๒๔.๔๔ ปี ๒๕๕๘ มีมูลค่าการค้ารวม ๑,๕๖๒,๙๐๖,๓๐๓.๖๖ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๗ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๕๙.๓๘ โดยสินค้าส่งออกมีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๗ ร้อยละ ๔๙.๐๕ และสินค้านำเข้ามี ๗๑.๕๖ โดยสินค้านำเข้ามากที่สุด ได้แก่ โค กระบือ มีชีวิต และพริกแห้ง ส่วนสินค้าส่งออกมากที่สุด ได้แก่ เปียร์กระป๋อง และปูนซีเมนต์

ตารางเปรียบเทียบมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทย-เมียนมาร์ด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ (แยกรายเดือน)

เดือน	มูลค่าการค้ารวม		การส่งออก		การนำเข้า		ดุลการค้า	
	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๗	๒๕๕๘
มกราคม	๕๓,๕๑๘,๘๐๒.๕๐	๑๑๑,๔๑๓,๖๙๓.๒๗	๑๙,๙๗๓,๓๐๒.๕๐	๘๓,๔๖๓,๒๒๓.๒๗	๓๓,๕๔๕,๕๐๐.๐๐	๒๗,๙๕๐,๔๗๐.๐๐	-๑๓,๕๗๒,๑๙๗.๕๐	๕๕,๕๑๒,๗๕๓.๒๗
กุมภาพันธ์	๖๗,๔๒๔,๐๒๒.๐๖	๑๐๗,๓๙๘,๙๘๘.๒๘	๑๓,๒๒๓,๓๘๒.๐๖	๔๙,๗๕๘,๙๘๘.๒๘	๕๔,๒๐๐,๖๔๐.๐๐	๕๗,๖๔๐,๐๐๕.๐๐	-๔๐,๙๗๗,๒๕๗.๙๔	-๗,๘๘๑,๐๒๑.๗๒
มีนาคม	๘๔,๓๐๓,๙๘๓.๘๑	๑๕๗,๖๖๔,๕๗๕.๘๖	๒๖,๗๖๓,๙๔๓.๘๑	๙๑,๔๙๓,๖๑๕.๘๖	๕๗,๕๔๐,๐๔๐.๐๐	๖๖,๑๗๐,๙๖๐.๐๐	-๓๐,๗๗๖,๐๙๖.๑๙	๒๕,๓๒๒,๖๕๕.๘๖
เมษายน	๖๕,๕๕๒,๐๑๖.๑๕	๑๓๖,๔๙๕,๖๕๐.๕๘	๑๓,๔๕๖,๙๑๖.๑๕	๗๕,๖๙๐,๗๐๐.๕๘	๕๒,๐๘๕,๑๐๐.๐๐	๖๐,๘๐๔,๙๕๐.๐๐	-๓๘,๖๒๘,๑๘๓.๘๕	๑๔,๘๖๕,๗๕๐.๕๘
พฤษภาคม	๗๓,๐๙๒,๐๔๑.๐๘	๒๔๑,๖๔๑,๔๑๘.๔๖	๒๔,๐๑๕,๙๔๑.๐๘	๑๕๒,๘๓๐,๐๓๘.๔๖	๔๙,๐๗๖,๑๐๐.๐๐	๘๘,๘๑๑,๓๘๐.๐๐	-๒๕,๐๖๐,๒๘๘.๙๒	๖๔,๐๑๘,๖๕๘.๔๖
มิถุนายน	๑๖,๗๓๖,๓๓๓.๙๐	๙๒,๙๘๙,๗๙๒.๖๐	๑๑,๑๖๑,๘๙๓.๙๐	๓๔,๘๓๙,๙๔๒.๖๐	๕,๕๗๔,๔๔๐.๐๐	๕๘,๑๔๙,๙๕๐.๐๐	๕,๕๘๗,๔๕๓.๙๐	-๒๓,๓๐๙,๙๐๗.๔๐
กรกฎาคม	๘๔,๕๒๔,๙๑๑.๘๒	๑๐๕,๓๗๕,๕๑๐.๗๔	๕๗,๘๗๗,๔๒๑.๘๒	๓๔,๒๒๒,๖๓๐.๗๔	๒๖,๖๔๗,๔๙๐.๐๐	๗๑,๕๗๕,๘๘๐.๐๐	๓๓,๓๕๘,๙๕๙.๘๒	-๓๖,๙๓๐,๒๔๙.๒๖
สิงหาคม	๗๐,๑๑๗,๕๒๙.๙๖	๑๔๕,๘๐๖,๓๑๗.๓๙	๔๙,๖๒๒,๓๔๙.๙๖	๘๐,๘๒๖,๘๑๗.๓๙	๒๐,๔๙๖,๑๘๐.๐๐	๖๔,๙๗๙,๕๐๐.๐๐	๒๙,๑๒๕,๑๖๙.๙๖	๑๕,๘๘๗,๓๑๗.๓๙
กันยายน	๑๐๔,๓๒๗,๙๙๘.๕๔	๑๔๕,๓๔๕,๘๘๘.๖๓	๖๓,๗๒๔,๘๘๘.๕๔	๖๐,๐๐๙,๒๘๔.๖๓	๔๐,๖๐๓,๑๕๐.๐๐	๘๕,๓๓๖,๖๐๐.๐๐	๒๓,๑๒๑,๖๙๘.๕๔	-๒๕,๓๒๗,๓๑๕.๓๗
ตุลาคม	๗๙,๓๗๑,๔๖๑.๓๑	๘๐,๑๗๑,๕๙๐.๖๗	๒๓,๓๓๒,๐๙๓.๓๑	๔๔,๘๔๖,๒๙๐.๖๗	๕๖,๐๓๙,๓๖๘.๐๐	๓๕,๓๒๕,๓๐๐.๐๐	-๓๒,๗๐๗,๒๗๔.๖๙	๙,๕๒๐,๙๙๐.๖๗
พฤศจิกายน	๑๐๓,๒๘๗,๐๑๕.๒๘	๖๗,๓๒๙,๔๐๘.๓๕	๔๔,๙๑๒,๒๒๕.๒๘	๖๔,๗๒๒,๐๐๘.๓๕	๕๘,๓๗๔,๗๙๐.๐๐	๒,๖๐๗,๔๐๐.๐๐	-๑๓,๔๖๒,๕๖๔.๗๒	๖๒,๑๑๔,๖๐๘.๓๕
ธันวาคม	๑๒๕,๗๓๖,๖๐๘.๐๓	๑๗๑,๒๗๓,๔๗๒.๐๐	๖๖,๘๗๒,๗๒๗.๐๓	๗๓,๒๒๐,๔๒๒.๘๓	๕๘,๘๖๑,๘๘๑.๐๐	๙๘,๐๕๓,๐๕๐.๐๐	๘,๐๑๐,๘๖๖.๐๓	-๒๔,๘๓๒,๖๒๗.๑๗
รวม	๙๒๗,๙๘๐,๗๒๔.๔๔	๑,๕๖๒,๙๐๖,๓๐๓.๖๖	๔๑๔,๙๓๖,๐๔๕.๔๔	๘๔๕,๙๒๓,๙๕๘.๖๖	๕๑๓,๐๔๔,๖๗๙	๗๑๖,๙๘๒,๓๔๕.๐๐	-๙๘,๑๐๘,๖๓๓.๕๖	๑๒๘,๙๔๑,๖๑๓.๖๖

ที่มา : ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอนและด้านศุลกากรแม่สะเรียง รวบรวมโดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ช่องทางการค้าชายแดน ด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ช่องทางการค้า ระหว่างไทย-เมียนมาด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีจุดผ่านแดนถาวร และจุดผ่านแดนชั่วคราว ดังนั้น จึงทำการค้าเฉพาะช่องทาง จุดผ่อนปรนเพื่อการค้า ๕ ช่องทาง ดังต่อไปนี้

ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน

- จุดผ่อนปรนบ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- จุดผ่อนปรนบ้านห้วยต้นนุ่น ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
- จุดผ่อนปรนบ้านน้ำเพียงดิน ตำบลผาบ่อง อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

ด้านศุลกากรแม่สะเรียง

- จุดผ่อนปรนบ้านเสาหิน ตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง
- จุดผ่อนปรนบ้านแม่สามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย

แผนที่แสดงช่องทางการค้าที่สำคัญระหว่างไทย-พม่าด้านจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๘. คุณภาพชีวิต

๑) ด้านความยากจน

จากการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นข้อมูลระดับครัวเรือนที่แสดงถึงสภาพความจำเป็นของคนในครัวเรือนในด้านต่างๆ เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเอาไว้ว่า คนควรจะมีคุณภาพชีวิตในเรื่องนั้นๆ อย่างไร ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

จากการจัดเก็บข้อมูล จปฐ. ในปี ๒๕๕๘ ในเขตพื้นที่ชนบท จำนวน ๗ อำเภอ ๔๔ ตำบล ๔๑๕ หมู่บ้าน ๕๖,๐๔๖ ครัวเรือน พบว่ามีประชากรที่อาศัยอยู่จริง ๑๗๗,๔๘๘ คน เป็นชาย ๙๐,๒๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๘๕ เป็นหญิง ๘๗,๒๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑๕ พบว่าคุณภาพชีวิตของคนไทยในชนบทตามเครื่องชี้วัด จปฐ. จำนวน ๕ หมวด ๓๐ ตัวชี้วัด ปรากฏว่า จังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่บรรลุเป้าหมายทั้ง ๓๐ ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ไม่บรรลุเป้าหมายมากที่สุดได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑๙ เด็กจบการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อและยังไม่มีงานทำ ได้รับการฝึกอบรมอาชีพ รองลงมาได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๒๐ คนอายุ ๑๕ - ๖๐ ปีเต็ม อ่านเขียนภาษาไทยได้ และคิดเลขได้อย่างง่ายดาย ตัวชี้วัดที่ ๒๒ คนอายุมากกว่า ๖๐ ปีเต็มขึ้นไป มีอาชีพและรายได้ ตัวชี้วัดที่ ๒๖ คนในครัวเรือนไม่สูบบุหรี่ ปี ๒๕๕๘ มีคนที่มียาได้ต่ำกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี จำนวน ๑,๓๘๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒.๔๖

๒) ด้านการพัฒนา

จากการจัดเก็บข้อมูล กขช๒ ค ระดับการพัฒนาหมู่บ้านจากข้อมูล ปี ๒๕๕๘ จำนวน ๗ อำเภอ ๔๔ ตำบล ๔๐๖ หมู่บ้าน ราษฎร ๑๖๗,๓๙๐ คน จำนวนครัวเรือน ๕๑,๔๘๗ ครัวเรือน พบว่า มีหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๑ (ล้ำหลัง) จำนวน ๓๔ หมู่บ้าน ส่วนหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๒ (ปานกลาง) จำนวน ๒๒๖ หมู่บ้าน และหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ ๓ (ก้าวหน้า) มีจำนวน ๑๔๖ หมู่บ้าน

๙. แรงงานและการจ้างงาน

๑) สถานการณ์ด้านแรงงาน

- ประชากรและกำลังแรงงาน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑๕๓,๑๘๕ คน เป็นผู้มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ๔๑,๘๒๖ คน ผู้ที่มีอายุ ๑๕ ปี ขึ้นไป ๑๑๑,๓๕๙ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ๑๐๘,๖๘๗ คน และ ผู้ว่างงาน ๒,๑๔๕ คน

- การมีงานทำ ผู้ที่มีงานทำในจังหวัดแม่ฮ่องสอนปี ๒๕๕๘ จำนวน ๑๐๘,๖๘๗ คน หรือร้อยละ ๙๗.๖๐ ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและการประมง ๗๓,๒๔๕ คน หรือร้อยละ ๖๗.๓๙ ของผู้ที่มีงานทำ รองลงมาคือ ด้านนอกภาคการเกษตร ได้แก่ พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้า และตลาด ๓๕,๔๔๒ คนหรือร้อยละ ๓๒.๖๑ ของผู้ที่มีงานทำ

การมีงานทำตามประเภทอุตสาหกรรม การทำงานในด้านเกษตรกรรม การป่าไม้และการประมง ๗๔,๑๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๘๑ ของผู้ที่มีงานทำ รองลงมาคือ การขายส่ง การขายปลีก ๘,๘๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๘ และการบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ ๖,๒๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๖ ของผู้ที่มีงานทำ

- สถานะภาพการทำงาน ผู้ช่วยธุรกิจครัวเรือนมีประมาณ ๔๒,๑๔๙ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๗.๙๖ ของผู้ที่มีงานทำ มีทำงานส่วนตัวซึ่งมีประมาณ ๓๙,๓๓๙ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๔๓ ของผู้ที่มีงานทำ และผู้มีสถานภาพเป็นลูกจ้างเอกชน มีประมาณ ๑๕,๖๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๘ ของผู้ที่มีงานทำ

- การว่างงาน ผู้ว่างงานในจังหวัดแม่ฮ่องสอนในช่วงปี ๒๕๕๘ มีผู้ว่างงานประมาณ ๒,๑๔๕ คน หรือร้อยละ ๑.๔๕ ของจำนวนประชากร

- การส่งเสริมอาชีพ ในปี ๒๕๕๘ มีการจัดการแนะแนวอาชีพ ๕ ครั้ง มีผู้ได้รับประโยชน์ ๑,๐๑๖ คน การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ๑ ครั้ง มีผู้ได้รับประโยชน์ ๒๘๔ คน

- แรงงานต่างด้าว ที่เข้าเมืองโดยถูกกฎหมายและได้รับอนุญาตให้ทำงานมีจำนวน ๓,๒๘๗ คน สำหรับแรงงานต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี เป็นแรงงานที่ได้รับอนุญาตให้มาทำงานเป็นการชั่วคราว ๓ สัญชาติ คือ พม่า ลาว กัมพูชา เพื่อทดแทนการขาดแคลนแรงงานในจังหวัด

- การพัฒนาศักยภาพแรงงาน อาชีพ ในปี ๒๕๕๘ มีการฝึกเตรียมเข้าทำงาน จำนวน ๑๒๒ คน การฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน จำนวน ๕๐๐ คน และการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑๒๒ คน ผ่านการทดสอบ ๑๑๖ คน

- การคุ้มครองแรงงาน จากการตรวจสถานประกอบการทั้งสิ้น ๖๔ แห่ง มีลูกจ้างที่ผ่านการตรวจ จำนวน ๓๓๑ คน ซึ่งสถานประกอบการที่ตรวจส่วนใหญ่เป็นสถานประกอบการ ๑-๔ คน ๔๒ แห่ง สถานประกอบการ ๕-๙ คน ๑๑ แห่ง และ ๑๐ - ๑๙ คน ๘ โดยสถานประกอบการปฏิบัติถูกต้องทั้งหมด ๖๒ แห่ง ปฏิบัติไม่ถูกต้อง จำนวน ๒ แห่ง และได้มีการออกคำสั่งให้ดำเนินการ ให้ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

- ทำงาน มีการตรวจความปลอดภัยในสถานประกอบการทั้งสิ้น ๑๒ แห่ง ลูกจ้างที่ผ่านการตรวจ ๒๑๐ คน พบว่าสถานประกอบการ ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายความปลอดภัยในการทำงานทั้งหมด ๙ แห่ง ปฏิบัติไม่ถูกต้อง ๓ แห่ง และได้มีการ ออกคำสั่งให้ปรับปรุงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

- การประกันสังคม จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนประกันสังคม จำนวน ๕๘๗ แห่ง ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๓ จำนวน ๖,๑๙๑ คน ผู้ประกันตนตามมาตรา ๓๙ จำนวน ๙๘๓ คน และผู้ประกันตนมาตรา ๔๐ จำนวน ๙,๐๑๙ คน สำหรับการจ่ายเงินประโยชน์ทดแทนพบว่า กรณีการคลอดบุตร จำนวน ๑๑๙ ราย มีการจ่ายเงิน ๒.๕๒ ล้านบาท รองลงมาเป็น ชราภาพ จำนวน ๓๑ ราย มีการจ่ายเงินสูงสุดถึง ๑.๐๖ ล้านบาท และ ว่างงาน จำนวน ๑๐๐ ราย มีการจ่ายเงิน ๐.๘๐ ล้านบาท

โครงสร้างประชากรและกำลังแรงงานในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปี ๒๕๕๘

ประชากรและกำลังแรงงาน	จำนวน (คน)
๑.จำนวนประชากร (ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘)	๑๕๓,๑๘๕
๑.๑ชาย	๗๗,๑๘๑
๑.๒หญิง	๗๖,๐๐๓
๒.จำนวนกำลังแรงงาน (อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป)	๑๑๑,๓๕๙
๓.จำนวนผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงาน ที่มีงานทำ	๑๐๘,๖๘๗
๓.๑ในภาคการเกษตรกรรม	๗๓,๒๔๕
๓.๒นอกภาคการเกษตรกรรม	๓๕,๔๔๒
๔.จำนวนผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานที่ไม่มีงานทำ (ทั้งที่กำลังหางานและไม่หางาน)	๒,๑๔๕
๕.จำนวนผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	๔๑,๘๒๖
๖.แรงงานต่างชาติ (ที่ได้รับอนุญาตถูกต้อง)	๓,๒๘๗

ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จำนวนแรงงานสัญชาติต่างๆประจำปี ๒๕๕๘

พม่า	ลาว	กัมพูชา	รวม
๓,๒๖๙	๑๑	๗	๓,๒๘๗

ประชากรของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีผู้มีงานทำจำนวน ๑๕๓,๑๘๕ คน นั้นพบว่าเป็นชายประมาณ ๗๗,๑๘๑ คน และหญิงประมาณ ๗๖,๐๐๓ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๙ และ ๔๙.๖๑ ของจำนวนผู้มีงานทำตามลำดับ สำหรับอาชีพของผู้มีงานทำ จากผลการสำรวจปรากฏว่า ประมาณ ๗๓,๒๔๕ คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๗.๓๙ ของผู้มีงานทำ เป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตรและการประมง และปฏิบัติงานนอกเหนือจากภาคการเกษตรกรรม ประมาณ ๓๕,๔๔๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๖๑

๑๐. ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

๑) ผู้สูงอายุของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีผู้สูงอายุจำนวน ๒๑,๑๐๔ คน จากจำนวนประชากร ๑๗๙,๖๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๕ อำเภอที่มีผู้สูงอายุมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ร้อยละ ๑๓.๓๗

ตารางแสดงจำนวนประชากรผู้สูงอายุ จำแนกรายอำเภอและเพศ ปี ๒๕๕๔

อำเภอ	ประชากร	ประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป			
	ทุกช่วงอายุ	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
เมืองแม่ฮ่องสอน	๖,๘๓๐	๔๐๐	๕๑๓	๙๑๓	๑๓.๓๗
ขุนยวม	๑๘,๖๖๑	๑,๐๙๖	๑,๐๖๙	๒,๑๖๕	๑๑.๖๐
ปาย	๓๓,๕๑๘	๑,๖๓๐	๑,๖๖๕	๓,๒๙๕	๙.๘๓
แม่สะเรียง	๕๑,๕๑๔	๓,๑๗๓	๒,๙๔๗	๖,๑๒๐	๑๑.๘๘
แม่ลาน้อย	๓๑,๙๖๕	๑,๗๖๓	๑,๙๗๑	๓,๗๓๔	๑๑.๖๘
สบเมย	๓๕,๐๗๐	๑,๗๓๓	๑,๗๑๔	๓,๔๔๗	๙.๘๓
ปางมะผ้า	๒๑,๐๐๑	๗๔๑	๖๘๙	๑,๔๓๐	๖.๘๑
รวม	๑๗๙,๖๕๙	๑๐,๕๓๖	๑๐,๕๖๘	๒๑,๑๐๔	๑๑.๗๕

ที่มา : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒) ผู้พิการของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีผู้พิการที่ขึ้นทะเบียนผู้พิการ จำนวนทั้งสิ้น ๖,๕๙๗ คน ส่วนใหญ่เป็น ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย รองลงมา คือ ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย และการมองเห็น ตามลำดับ

สถิติข้อมูลคนพิการ จำแนกตามประเภทความพิการ

	ประเภทความพิการ							
	ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	ทางการมองเห็น	ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	ทางสติปัญญา การเรียนรู้ และออทิสติก	พิการซ้ำซ้อน	ออทิสติก	รวม
จำนวน (ราย)	๒,๗๖๙	๑,๕๐๕	๗๔๖	๓๖๒	๕๒๓	๖๖๐	๓๒	๖,๕๙๗
ร้อยละ	๔๑.๙๗	๒๒.๘๑	๑๑.๓๐	๕.๔๘	๗.๙๒	๑๐.๐๐	๐.๔๘	๑๐๐.๐๐

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

๑๑. การสาธารณสุข

๑) สถานะกำลังคน

- บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขที่สำคัญ

ปัจจุบันมีบุคลากร แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานจริงในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยคิดเป็นสัดส่วนต่อประชากร ดังนี้ แพทย์เท่ากับ ๑:๔,๔๘๘ คน ทันตแพทย์ ๑:๑๐,๙๕๐ คน เภสัชกร ๑:๘,๒๙๖ คน พยาบาลวิชาชีพ ๑:๖๑๐ คน ดังรายละเอียดแสดงตามตาราง ดังนี้

ตารางแสดงจำนวนบุคลากรสาธารณสุขของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประจำปี ๒๕๕๘

สาขาวิชาชีพ	จำนวนผู้ปฏิบัติงานจริง (คน)	สัดส่วนต่อประชากร ระดับจังหวัด
แพทย์	๖๑	๑ : ๔,๔๘๘
ทันตแพทย์	๒๕	๑ : ๑๐,๙๕๐
เภสัชกร	๓๓	๑ : ๘,๒๙๖
พยาบาลวิชาชีพ	๔๔๙	๑ : ๖๑๐

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

สถานการณ์ปัญหาด้านสุขภาพ ปี ๒๕๕๘

ที่	สาเหตุโรค	จำนวน	อัตราป่วย:แสนประชากร
๑	โรคระบบหายใจ	๖๙,๐๑๐	๒๗,๘๘๖.๓๒
๒	กลุ่มอาการผิดปกติที่ได้จากการตรวจทางคลินิก	๕๘,๓๑๖	๒๓,๕๖๔.๙๗
๓	โรคระบบย่อยอาหารรวมโรคในช่องปาก	๔๙,๖๒๒	๒๐,๐๕๑.๘๐
๔	โรคระบบกล้ามเนื้อโครงร่างและเนื้อเยื่อเสริม	๓๗,๘๕๐	๑๕,๒๙๔.๘๕
๕	โรคระบบไหลเวียนเลือด	๒๑,๓๒๔	๘,๖๑๖.๘๔

สาเหตุการป่วย/ตาย ด้วยโรคติดต่อที่เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ๕ อันดับแรก

อันดับ	โรค	จำนวนป่วย	อัตราป่วย : แสนประชากร
๑	อุจจาระร่วง	๑๑,๕๙๙	๔,๖๕๕.๕๙
๒	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	๔,๘๒๘	๑,๙๓๙.๑๐
๓	ปอดบวม	๑,๗๙๐	๗๑๘.๙๓
๔	โรคตาแดง	๑,๖๓๕	๖๕๖.๖๘
๕	อาหารเป็นพิษ	๘๘๔	๓๕๕.๐๕

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางแสดงข้อมูลสถานบริการสาธารณสุขในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี ๒๕๕๘

ข้อมูลทรัพยากร	ปี ๒๕๕๘						
	อำเภอเมือง	อำเภอปาย	อำเภอปางมะผ้า	อำเภอขุนยวม	อำเภอแม่ออน	อำเภอแม่สะเรียง	อำเภอสบเมย
โรงพยาบาลทั่วไป (แห่ง/เตียง)	๑/๑๕๐	-	-	-	-	-	-
โรงพยาบาลชุมชน (แห่ง/เตียง)	-	๑/๖๐	๑/๓๐	๑/๓๐	๑/๓๐	๑/๙๐	๑/๓๐
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	๑๖	๑๑	๕	๑๐	๑๑	๑๑	๘
คลินิกเวชกรรม	๓	๒	๑	๑	๑	๑	-
คลินิกทันตกรรม	๑	๑				๑	
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	๔	๔	๑	๒	๒	๓	๑

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒. สถานะกำลังคนในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) มีจำนวน ๗๒ แห่ง มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งเป็นข้าราชการและลูกจ้างปฏิบัติงานจริงใน รพ.สต. ทั้งหมด จำนวน ๒๗๖ คน อัตรากำลังคนเฉลี่ยต่อแห่ง ๓.๘๓ คน อำเภอแม่สะเรียง มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เฉลี่ยต่อแห่งมากที่สุด เท่ากับ ๔.๖ คน/แห่ง รองลงมาคือ อำเภอปางมะผ้า เท่ากับ ๔.๒ คน/แห่ง และอำเภอที่มีอัตรากำลังน้อยที่สุด คือ อำเภอขุนยวมและอำเภอเมือง เท่ากับ ๓.๕ คน/แห่ง รายละเอียดดังตาราง ต่อไปนี้

ตารางแสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจริงในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เฉลี่ยต่อแห่ง จำแนกรายอำเภอ ประจำปี ๒๕๕๘

อำเภอ	จำนวน จนท. ที่ปฏิบัติงานจริง (คน)	จำนวน รพ.สต. (แห่ง)	เฉลี่ยต่อแห่ง
เมือง	๕๖	๑๖	๓.๕
แม่สะเรียง	๕๑	๑๑	๔.๖
ขุนยวม	๓๕	๑๐	๓.๕
ปาย	๔๒	๑๑	๓.๘
แม่ลาน้อย	๔๒	๘	๓.๘
สบเมย	๒๙	๕	๓.๖
ปางมะผ้า	๒๑	๑๑	๔.๒
รวม	๒๗๖	๗๒	๓.๘๓

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางแสดงจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจริงในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) เฉลี่ยต่อแห่ง จำแนกรายอำเภอ ประจำปี ๒๕๕๘

อำเภอ	จำนวน จนท. ที่ปฏิบัติงานจริง (คน)	จำนวน รพ.สต. (แห่ง)	เฉลี่ยต่อแห่ง
เมือง	๕๖	๑๖	๓.๕
แม่สะเรียง	๕๑	๑๑	๔.๖
ขุนยวม	๓๕	๑๐	๓.๕
ปาย	๔๒	๑๑	๓.๘
แม่ลาน้อย	๔๒	๘	๓.๘
สบเมย	๒๙	๕	๓.๖
ปางมะผ้า	๒๑	๑๑	๔.๒
รวม	๒๗๖	๗๒	๓.๘๓

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑๒. การศึกษา

๑) ด้านการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๔ (เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน) รับผิดชอบโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๘ โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบ่งเป็น ๒ เขต คือ เขต ๑ รับผิดชอบพื้นที่อำเภอเมืองอำเภอปาย อำเภอปางมะผ้า และอำเภอขุนยวม และเขต ๒ รับผิดชอบพื้นที่อำเภอแม่สะเรียง อำเภอแม่ลาน้อย และอำเภอสบเมย

ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดูแลการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑ แห่ง

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดน ในเขตรับผิดชอบของกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๓๓๖ และ ๓๓๗ จำนวน ๑๓ แห่ง

การศึกษานอกระบบ โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้บริการศึกษาในรูปแบบการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่องประเภททางไกล การศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.ทางไกล) ประกาศนียบัตรอาชีพ และการศึกษาเพื่อชุมชนบนพื้นที่สูง

สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในระดับอนุปริญา จำนวน ๓ แห่ง

สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในระดับอุดมศึกษา จำนวน ๒ แห่ง

ตารางแสดงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามสังกัด เป็นรายอำเภอ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

อำเภอ	รวม	สังกัด	
		สนง.คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
เมืองแม่ฮ่องสอน	๕๓	๕๑	๒
ขุนยวม	๓๒	๓๑	๑
ปาย	๓๕	๓๔	๑
ปางมะผ้า	๒๓	๒๓	-
แม่สะเรียง	๖๗	๖๕	๒
แม่ลาน้อย	๕๗	๕๗	-
สบเมย	๕๘	๕๘	-
รวมยอด	๓๑๘	๓๑๒	๖

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เขต ๑ - ๒ ,สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๔

ตารางแสดงจำนวนครู จำแนกตามสังกัด เป็นรายอำเภอ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

อำเภอ	สังกัด	
	สนง.คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	สำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน
เมืองแม่ฮ่องสอน	๔๒๓	๑๙
ขุนยวม	๒๔๐	๙
ปาย	๒๘๗	๒๑
ปางมะผ้า	๑๙๑	-
แม่สะเรียง	๗๔๕	๗๘
แม่ลาน้อย	๔๒๗	-
สบเมย	๕๓๔	-
รวมยอด	๒,๘๔๗	๑๒๗

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เขต ๑ - ๒ ,เขตพื้นที่ศึกษามัธยม เขต ๓๔

ตารางแสดงจำนวนนักเรียน จำแนกตามสังกัด เป็นรายอำเภอ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

อำเภอ	สังกัด	
	สนง.คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	สำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน
เมืองแม่ฮ่องสอน	๗,๓๙๘	๔๔๐
ขุนยวม	๓,๘๑๕	๙๗
ปาย	๔,๘๖๒	๕๐๖
ปางมะผ้า	๓,๔๑๗	-
แม่สะเรียง	๙,๒๐๑	๙๖๗
แม่ลาน้อย	๕,๐๖๓	-
สบเมย	๖,๕๒๙	-
รวมยอด	๔๐,๒๘๕	๒,๐๑๐

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน เขต ๑ - ๒ ,สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๔

**ตารางแสดงจำนวนผู้เรียน/นักศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามประเภทการศึกษา เป็นรายอำเภอ ปีการศึกษา ๒๕๕๘**

อำเภอ	ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
เมืองแม่ฮ่องสอน	๑๓๔	๒๘๘	๔๓๓
ขุนยวม	๘๖	๓๓๑	๔๔๗
ปาย	๗๕	๓๒๕	๔๕๖
แม่สะเรียง	๒๒๑	๔๑๙	๔๖๒
แม่ลาน้อย	๕๔	๓๐๒	๓๘๙
สบเมย	๑๕๒	๔๑๕	๓๑๔
ปางมะผ้า	๓๙	๑๓๐	๒๑๗
รวมยอด	๗๖๑	๒,๒๑๐	๒,๗๑๘

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒) โรงเรียนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จำนวน ๘ แห่ง ดังนี้

- โรงเรียนในสังกัดกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน ๓๓๖ จำนวน ๒ แห่ง

๑. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแสนคำลือ ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า
๒. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านปงยาม ตำบลนาปู่ป้อม อำเภอปางมะผ้า

- โรงเรียนในสังกัดกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน ๓๓๗ จำนวน ๖ แห่ง

๑. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตุน ตำบลห้วยหอม อำเภอแม่ลาน้อย
๒. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่ลาจิว ตำบลแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย
๓. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโตแฮ ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย
๔. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านปอหม้อ ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง
๕. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านจอบ่าคี ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง
๖. ศูนย์การเรียนรู้ตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโกแประ ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง

๓) ปัญหาทางการศึกษาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประสบปัญหาทางการศึกษา คือ มีบุคลากรครูไม่เพียงพอ ครูโยกย้ายบ่อย ทำให้ครูต้องสอนในสาขาที่ไม่ตรงกับวิชาเอกที่จบมา และการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง ด้านการคมนาคมและการติดต่อสื่อสารมีความยากลำบาก ทำให้ความเจริญด้านเทคโนโลยีการศึกษารวมทั้งการจัดกิจกรรมการศึกษาไม่ทั่วถึง รวมถึงขาดแคลนอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนเป็นจำนวนมาก

สำหรับในส่วนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รับถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐ โดยภารกิจที่ถ่ายโอนในเรื่องการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน ๑ แห่ง ปัจจุบันชื่อโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดบ้านจองคำ

ตารางแสดงจำนวนครู และ นักเรียน ณ ปีการศึกษา ๒๕๕๙

ระดับชั้นเรียน	ชาย	หญิง	รวม (คน)
อนุบาล ๑	๔๑	๓๗	๗๘
อนุบาล ๒	๓๙	๒๙	๖๘
อนุบาล ๓	๓๘	๔๐	๗๘
ประถมศึกษาปีที่ ๑	๓๕	๒๙	๖๔
ประถมศึกษาปีที่ ๒	๓๗	๒๖	๖๓
ประถมศึกษาปีที่ ๓	๓๐	๔๖	๗๖
ประถมศึกษาปีที่ ๔	๒๖	๒๖	๕๒
ประถมศึกษาปีที่ ๕	๓๗	๓๓	๗๐
ประถมศึกษาปีที่ ๖	๓๑	๓๑	๖๒
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๒๔	๑๙	๔๓
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๒๐	๒๐	๔๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๑๙	๑๖	๓๕
รวม	๓๗๗	๓๔๖	๗๒๓

ที่มา : กองการศึกษาฯ อบจ.แม่ฮ่องสอน ข้อมูล

ตารางแสดงรายละเอียดข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียน อบจ. บ้านจองคำ

ลำดับที่	รายการ	อัตรา
๑	ข้าราชการครู	๒๕
๒	บุคลากรสนับสนุนการสอน	๒
๓	ครูจ้างจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย	๓
๔	พนักงานจ้างตามภารกิจ	๑๒
	รวม	๔๒

ที่มา : กองการศึกษาฯ อบจ.แม่ฮ่องสอน

๔) การศึกษาของคนพิการ

จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้จัดการศึกษาให้แก่คนพิการ ๓ ระบบ ได้แก่

๑. โรงเรียนร่วม ดำเนินการโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ๒ เขต คือ เขตพื้นที่การศึกษาเขต ๑ มีโรงเรียน ๒๑ แห่ง นักเรียนพิการ ๗๔๖ คน เขตพื้นที่การศึกษาเขต ๒ มีโรงเรียน ๑๘ แห่ง มีนักเรียนพิการ ๔๓๒ คน รวม ๒ เขต มีโรงเรียน ๓๙ แห่ง มีนักเรียนพิการ ๑,๑๗๘ คน

๒. โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ดำเนินการโดยศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน ปัจจุบันมีคนพิการรับบริการ ๒๑๙ คน

๓. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดำเนินการโดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีสำนักงานระดับอำเภอทุกอำเภอ

๑๓. ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สถิติเปรียบเทียบการเกิดคดีอาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ห้วงปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ ซึ่งแบ่งเป็นสถิติคดีอาญา ๔ กลุ่ม ประกอบด้วย ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดพิเศษ และความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย

ตารางแสดงการเปรียบเทียบสถิติคดีที่เกิดขึ้นในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ประจำเดือน มกราคม - ธันวาคม ๒๕๕๗ และ ๒๕๕๘

ประเภทความผิด (แยกตามกลุ่มคดี)	ม.ค. - ธ.ค. ๒๕๕๗	ม.ค. - ธ.ค. ๒๕๕๘	เพิ่ม / ลด
๑. ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ			
๑.๑ ฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา	๕	๕	-
๑.๒ ทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย	๑	๑	-
๑.๓ พยายามฆ่า	๙	๕	-๔
๑.๓ ทำร้ายร่างกาย	๔๘	๕๗	+๙
๑.๔ ข่มขืนกระทำชำเรา	๙	๑๘	+๙
รวม	๘๔	๙๓	
๒. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน			
๒.๑ ปล้นทรัพย์	-	-	-
๒.๒ ชิงทรัพย์	-	-	-
๒.๓ วิ่งราวทรัพย์	๑	-	-๑
๒.๔ ลักทรัพย์	๑๑๖	๑๑๑	-๕
๒.๕ กรรโชกทรัพย์	๑	-	-๑
๒.๖ ฉ้อโกง	๑๕	๒๒	+๗
๓.๗ ยักยอกทรัพย์	๔๘	๒๘	-๒๐
๓.๘ ทำให้เสียทรัพย์สิน	๑๖	๘	-๘
๓.๙ รับของโจร	๒	๓	+๑
๓.๑๐ ลักพาเรียกค่าไถ่	-	-	-
๓.๑๑ วางเพลิง	๑	๒	+๑
รวม	๒๐๓	๑๗๖	
ประเภทความผิด (แยกตามกลุ่มคดี)	ม.ค. - ธ.ค. ๒๕๕๗	ม.ค. - ธ.ค. ๒๕๕๘	เพิ่ม / ลด
๓. ความผิดพิเศษ			
๓.๑ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์	๑	๑	-
๓.๒ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก			
๓.๓ พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์	๑๓	๙	-๔
๓.๔ พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า	๑๒	๔	-๘
๓.๕ พ.ร.บ.ป่าไม้	๓๑	๑๖	-๑๕
๓.๖ พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ	๕๙๖	๓๖๗	-๒๒๙
๓.๗ พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า	๑๐๗	๔๒	-๖๕

๓.๘ พ.ร.บ.เลื่อยโซ่ยนต์	๔	๖	+๒
๓.๙ พ.ร.บ.ศุลกากร	๔	๘	+๔
๓.๑๐ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ	๔	๑	-๓
	๖	๕	-๑
รวม	๗๗๔	๔๕๙	
๔. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย			
๔.๑ ยาเสพติด			
๔.๑.๑ ผลิต/นำเข้า/ส่งออก	๕	๕	-
๔.๑.๒ จำหน่าย/ครอบครองเพื่อจำหน่าย	๓๗	๕๙	+๒๒
๔.๑.๓ ครอบครอง	๖๐	๙๓	+๓๓
๔.๑.๔ เสพยาเสพติด	๒๙๖	๒๕๓	-๔๓
๔.๒ อาวุธปืนและวัตถุระเบิด			
๔.๒.๑ อาวุธปืนธรรมดา	๕๘	๗๒	+๑๔
๔.๒.๒ วัตถุระเบิด	๑	๐	+๑
๔.๓ การพนัน			
๔.๓.๑ สลากกินรวบ	๑๓	๑๕	+๒
๔.๓.๒ ทายผลฟุตบอล/ออนไลน์	๒	๐	-๒
๔.๓.๓ การพนันอื่นๆ	๕	๖	+๑
๔.๓.๔ ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.คนเข้าเมือง	๑๕๗	๒๘๑	+๑๒๔
๔.๓.๕ ความผิดเกี่ยวกับสถานบริการ	๓	๓	-
๔.๓.๖ ความผิดเกี่ยวกับการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	๔	๑๗	+๑๓
รวม	๕๕๐	๕๑๙	

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑๔.ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ ประมาณร้อยละ ๗๗.๕๐ จะนับถือศาสนาพุทธ รองลงมา คือ ศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ ๒๐.๙๐ นับถือศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ ๐.๕๐ และที่เหลืออีกประมาณร้อยละ ๑.๑๐ นับถือศาสนาอื่นๆ

ตารางแสดงจำนวนศาสนิกชน และศาสนสถาน ภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

อำเภอ	วัด	สำนักสงฆ์	โบสถ์คริสต์	มัสยิด
เมืองแม่ฮ่องสอน	๓๙	๒๔	๔๒	๑
แม่สะเรียง	๑๓	๑	๓๐	๑
ปาย	๒๗	๑๒	๙	๑
ขุนยวม	๓๒	๑๒	๙๑	๑
แม่ลาน้อย	๘	๑๘	๙๖	-

สบเมย	๖	๘	๒๖	-
ปางมะผ้า	๗	๑๖	๑๒	๑
รวม	๑๓๒	๙๑	๓๐๖	๕

สำหรับวัฒนธรรมประเพณีตลอดจนศิลปกรรมต่างๆ มีเอกลักษณ์แตกต่างไปจากจังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากประเทศพม่า ประชากรพื้นเมืองเดิมเป็นชาวไทยใหญ่ ซึ่งเป็นเชื้อสาย ไกล่ซิดกับพม่า ดังนั้น ศิลปะการก่อสร้างวัด วิหาร อาราม ตลอดจนพระพุทธรูปจึงมีลักษณะศิลปะผสมผสาน แบบพม่า และชาวไทยใหญ่มีภาษาพูดและภาษาเขียน เป็นเอกลักษณ์ของตัวเองต่างหาก เช่นเดียวกับประเพณี อื่น ๆ เช่น การแต่งกาย การฟ้อนรำ และการละเล่นพื้นบ้าน

๑๕.ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑) แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลำน้ำสายต่าง ๆ ที่สำคัญในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่

- **แม่น้ำปาย** เป็นน้ำที่ยาวที่สุดของจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีความยาว ๑๓๕ กิโลเมตร มีน้ำไหลตลอดปี ต้นน้ำเกิดจากภูเขาดอนหงษ์และภูเขาแดนลาว ไหลลงใต้ผ่านอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำสาละวินในเขตรัฐคะยา ประเทศพม่า ลำห้วยและลำน้ำที่ทำให้เกิดแม่น้ำปายมีหลายสาย ได้แก่ ห้วยแม่ปู น้ำแม่สุรินทร์ น้ำแม่สะงา น้ำแม่ของ น้ำแม่ละมอดและลำห้วยแม่สา ในฤดูฝนมีน้ำมากและไหลเชี่ยว บางครั้งก่อให้เกิดความเสียหายต่อบ้านเรือนและไร่นาของราษฎร แม่น้ำปายมีส่วนกว้างที่สุด ๘๐ เมตร ลึก ๗ เมตร

- **น้ำแม่ยวม** เกิดจากภูเขาด้านทิศตะวันตก และตะวันออกของอำเภอขุนยวม แล้วไหลลงมาทางใต้บริเวณตอนกลางของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผ่านอำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง แล้วไหลไปบรรจบกับแม่น้ำเมย ที่อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก แม่น้ำสายนี้มีน้ำไหลตลอดปี ระยะทางยาวประมาณ ๒๑๕ กิโลเมตร ลำน้ำและลำห้วยต่างๆ ที่ทำให้เกิดแม่น้ำสายนี้ เช่น น้ำแม่เงา น้ำแม่พวน น้ำแม่ลาหลวง น้ำแม่ลาน้อย น้ำแม่สะเรียง น้ำแม่บูน และน้ำแม่งู เป็นต้น

- **น้ำแม่สุรินทร์** ต้นน้ำอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของอำเภอขุนยวม ไหลผ่านตอนเหนือของอำเภอขุนยวมลงสู่แม่น้ำปาย มีน้ำไหลตลอดปี

- **น้ำแม่ละมอด** ต้นน้ำเกิดจากดอยแม่ละมอด ตำบลห้วยโป่ง ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำปายที่บ้านห้วยเตือ ตำบลผาบ่อง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

- **แม่น้ำเมย** ต้นน้ำอยู่ในเขตประเทศสหภาพพม่า ส่วนที่เป็นแนวแบ่งเขตประเทศไทยกับประเทศสหภาพพม่า ยาว ๓๖๐ กิโลเมตร อยู่ในเขตอำเภอพบพระ อำเภอแม่สวด อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก แล้วจึงไหลลงแม่น้ำสาละวิน ในเขตอำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

- **น้ำแม่สะงา** ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาตอนเหนือของบ้านหมอกจำแป่ มีน้ำแม่สะงี ไหลไปบรรจบกันที่บ้านหมอกจำแป่ แล้วไหลลงทิศใต้ รวมกับแม่น้ำปายที่บ้านปางหมู อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑๖.ป่าไม้

จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันสลับซับซ้อน พื้นที่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นป่าไม้ตามธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ป่าไม้มีหลากหลายประเภทซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกป่าแดงและป่าเบญจพรรณ มีพื้นที่รวมกันประมาณร้อยละ ๘๘.๐๒ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีไม้สักคุณภาพเยี่ยม ส่วนไม้เนื้อแข็งที่มีคุณภาพดีซึ่ง

หาได้ยากในท้องที่อื่น แต่ยังมีอยู่มากในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้ตะเคียน ไม้พลวง ไม้ประดู่ ไม้แดง เป็นต้น

ปัญหาการลดลงของป่าไม้ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เกิดจากบุกรุกตัดต้นไม้เพื่อการค้าเป็นจำนวนมาก แม้ว่ารัฐบาลจะหาทางป้องกันและปราบปรามอย่างหนักและต่อเนื่องก็ตาม นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากการเกิดไฟไหม้ป่าในปี ๒๕๕๕ รวมจำนวนสถิติการเกิดไฟไหม้ป่าในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ๔๖๙ ครั้ง พื้นที่ที่เสียหายประมาณ ๓,๔๕๔ ไร่ โดยพบว่าส่วนใหญ่เกิดจากการหาของป่ามากที่สุด รองลงมาเป็นการเผาไร่ ที่เหลือมีสาเหตุเกิดจากการล่าสัตว์การล่าสัตว์การเลี้ยงสัตว์ และอุบัติเหตุ

รัฐบาลได้กำหนดมาตรการในการป้องกันและรักษาพื้นที่ป่าโดยการกำหนดประเภทของป่าไม้ เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมดูแลอีกทั้งยังเป็นการช่วยเพิ่มจำนวนพื้นที่ป่าไม้ให้มากขึ้นด้วยซึ่งได้กำหนดพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดออกเป็น ๒ ลักษณะดังนี้

๑) พื้นที่ป่าไม้อนุรักษ์ ประกอบด้วย

- อุทยานแห่งชาติ จำนวน ๕ แห่ง รวมเนื้อที่ ๒,๑๓๒,๙๕๐ ไร่ คือ
อุทยานแห่งชาติน้ำตกแม่สุรินทร์ มีเนื้อที่ ๒๔๗,๘๗๕ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และ อำเภอขุนยวม
- อุทยานแห่งชาติสาละวิน มีเนื้อที่ ๔๕๐,๙๕๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง และ อำเภอสบเมย
- อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง มีเนื้อที่ ๗๘๒,๕๗๕ ไร่ ครอบคลุมอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภอแม่แตง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
- อุทยานแห่งชาติแม่เงา มีเนื้อที่ ๒๕๗,๖๕๐ ไร่ อยู่ในเขต อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ , ตำบลแม่สวด อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา - น้ำตกผาเสื่อ มีเนื้อที่ ๓๙๓,๙๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมือง

- วนอุทยาน จำนวน ๑๒ แห่ง รวมเนื้อที่ ๕๐,๗๙๘ ไร่ คือ

- วนอุทยานน้ำตกไม้กาย มีเนื้อที่ ๓,๑๒๕ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอปางมะผ้า
- วนอุทยานน้ำตกแม่เงา มีเนื้อที่ ๑,๓๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่ลาน้อย
- วนอุทยานน้ำตกไม้ซางหนาม มีเนื้อที่ ๔,๕๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมือง
- วนอุทยานน้ำตกแม่ยวมหลวง มีเนื้อที่ ๑,๓๑๒ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม
- วนอุทยานน้ำตกกลอโค๊ะ มีเนื้อที่ ๖,๒๕๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอสบเมย
- วนอุทยานไม้สักใหญ่ มีเนื้อที่ ๑๔,๓๗๕ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอสบเมย
- วนอุทยานถ้ำธารลอด มีเนื้อที่ ๒,๔๓๖ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง
- วนอุทยานน้ำตกห้วยแม่แสด มีเนื้อที่ ๖,๗๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอสบเมย
- วนอุทยานถ้ำแม่ลาน้อย (ถ้ำแก้วโกมล) มีเนื้อที่ ๕๑ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่ลาน้อย
- วนอุทยานทุ่งบัวตองมีเนื้อที่ ๔,๔๓๗ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม
- วนอุทยานน้ำตกแม่สวรรค์น้อย มีเนื้อที่ ๒,๘๑๒ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง
- วนอุทยานผาหินตั้ง มีเนื้อที่ ๓,๕๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

ก) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน ๖ แห่ง รวมเนื้อที่ ๒,๐๘๐,๔๓๐ ไร่ คือ

- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน มีเนื้อที่ ๕๔๖,๘๗๕ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มน้ำปาย มีเนื้อที่ ๗๓๘,๑๙๕ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ยวมฝั่งขวา มีเนื้อที่ ๑๘๒,๕๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม และอำเภอแม่ลาน้อย
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่เลา - แม่สะ มีเนื้อที่ ๑๔๘,๑๒๕ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอปาย
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสันปันแดน มีเนื้อที่ ๑๗๓,๑๒๕ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอปางมะผ้า
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตอยเวียงหล้า มีเนื้อที่ ๒๙๑,๖๑๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม

๑.๔ สวนรุกขชาติ จำนวน ๔ แห่ง รวมเนื้อที่ ๒,๔๘๙ ไร่ คือ

- สวนรุกขชาติห้วยชมพู มีเนื้อที่ ๑,๒๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง
- สวนรุกขชาติห้วยโป่งแช่ มีเนื้อที่ ๒๑๖ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- สวนรุกขชาติหมากหินหอม มีเนื้อที่ ๗๓ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
- สวนรุกขชาติแม่สุรินทร์ มีเนื้อที่ ๑,๐๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม

๒) พื้นที่ป่าไม้เศรษฐกิจ ประกอบด้วย ป่าสงวน จำนวน ๙ แห่ง คือ

- ป่าสาละวิน มีเนื้อที่ ๑,๑๓๙,๐๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย
- ป่าแม่สุรินทร์ มีเนื้อที่ ๑๗๗,๕๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม
- ป่าแม่ยวมฝั่งซ้ายแปลง ๑ มีเนื้อที่ ๗๒๕,๑๕๖ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม และอำเภอแม่ลาน้อย
- ป่าแม่ยวมฝั่งซ้ายแปลง ๒ มีเนื้อที่ ๑,๖๕๙,๓๗๕ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียงและอำเภอสบเมย
- ป่าแม่ยวมฝั่งขวา มีเนื้อที่ ๖๕๕,๑๒๕ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย
- ป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนบน มีเนื้อที่ ๖๖๒,๘๑๒ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอปาย
- ป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนล่าง มีเนื้อที่ ๖๐๕,๓๑๓ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และอำเภอปาย
- ป่าแม่ปายฝั่งขวา มีเนื้อที่ ๘๐๑,๗๔๗ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน และอำเภอปางมะผ้า
- ป่าแม่เงาและป่าแม่สำเพ็ง มีเนื้อที่ ๕๖๒,๕๐๐ ไร่ อยู่ในเขตอำเภอขุนยวม และอำเภอแม่ลาน้อย

อย่างไรก็ตามจากการที่รัฐมีนโยบายประกาศและขยายเขตป่าไม่ว่าจะเป็นป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า วนอุทยาน ป่าอนุรักษ์ โดยที่ไม่ได้สำรวจ ตรวจสอบ หรือกันขอบเขตที่อยู่อาศัย ที่ทำกินของชุมชนออกจากพื้นที่ป่า เป็นผลทำให้ชุมชนไม่มีสิทธิในที่ดินของตนเองที่อยู่อาศัย และทำมาหากินมาช้านาน ไม่มีสิทธิจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน กลายเป็นชุมชนที่อยู่อย่างผิดกฎหมาย

**การใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘**

หน่วย : ไร่

รายการ	พื้นที่รวม	พื้นที่เพื่อการอนุรักษ์	พื้นที่เศรษฐกิจ	พื้นที่เหมาะสมแก่ การเกษตร
ป่าแม่เงาและป่าแม่ลำ เพิง	๕๖๒,๕๐๐	๕๒๑,๗๙๖	๓๙,๑๒๙	๑,๕๗๕
ป่าแม่ปายฝั่งขวา ตอนล่าง	๘๐๑,๗๔๗	๗๕๓,๖๑๒	๔๒,๒๖๙	๕,๘๖๖
ป่าแม่ปายฝั่งซ้าย ตอนบน	๖๖๒,๘๑๒	๖๓๓,๒๕๗	๒๙,๘๒๐	๔,๓๓๕
ป่าแม่ปายฝั่งซ้าย ตอนล่าง	๖๐๕,๓๑๓	๕๘๕,๔๓๔	๑๗,๔๗๑	๒,๔๐๙
ป่าแม่มวยมฝั่งขวา	๖๖๔,๐๐๐	๕๙๙,๗๕๒	๔๖,๗๕๐	๘,๖๒๔
ป่าแม่มวยมฝั่งซ้าย แปลง ๑	๗๒๕,๑๕๖	๗๐๐,๔๑๔	๒๓,๘๖๘	๘๗๕
ป่าแม่มวยมฝั่งซ้าย แปลง ๒	๑,๖๕๙,๓๗๕	๑,๕๓๗,๑๔๘	๑๐๔,๖๑๔	๑๗,๖๑๓
รวม	๕,๖๘๐,๙๐๓	๕,๓๓๑,๔๑๑	๒๙๘,๙๒๑	๔๑,๖๙๗

ที่มา : สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ - ๑๙

๑๗. ด้านการท่องเที่ยว

๑) สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยว

สถานการณ์ท่องเที่ยวปี ๒๕๕๘ มีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ทั้งสิ้น จำนวน ๘๙๐,๑๕๙ คน โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ๕๖.๔๖% และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน ๔๓.๕๔% อัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั้งปี ๓๕.๗๖% ลดลงประมาณ ๐.๔๘% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา มีรายได้รวมจากการท่องเที่ยวประมาณ ๕,๙๙๖.๒๒ ล้านบาท โดยในพื้นที่อำเภอปายมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่กว่า ๕๗๙,๒๐๙ คน คิดเป็น ๖๗.๒๐% ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดแม่ฮ่องสอนและมีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน ๒,๖๘๙ ล้านบาท

ไตรมาสที่ ๑ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ทั้งสิ้น จำนวน ๒๙๒,๖๘๗ คน มีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยอยู่ที่ ๔๔.๗๘% ลดลง ๔.๒๕% มีรายได้รวมจากการท่องเที่ยวประมาณ ๑,๘๘๖.๘๙ ล้านบาท โดยพื้นที่อำเภอปายมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่กว่า ๑๗๓,๒๗๐ คน คิดเป็น ๕๙.๒% ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และมีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน ๑,๑๗๙ ล้านบาท

ไตรมาสที่ ๒ ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่ ทั้งสิ้น จำนวน ๑๓๗,๖๓๗ คน มีอัตราการเข้าพักอยู่ที่ ๒๖.๐๖% เพิ่มขึ้นประมาณ ๒๗.๖๓% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ๕๕.๑๐% และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ๔๔.๙๐% มีรายได้รวมจากการ

ท่องเที่ยวประมาณ ๑,๔๒๗.๗๘ ล้านบาท โดยในพื้นที่อำเภอปายมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวคิดเป็น ๖๖.๔๐% ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดในจังหวัดแม่ฮ่องสอน หรือ ๙๑,๓๙๑ คน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น ๑,๒๓๕.๔๐ ล้านบาท โดยในช่วงเวลาดังกล่าวมีปัจจัยบวกต่อการท่องเที่ยว คือ การจัดกิจกรรมเร็กเก้ปาย ชันสแปลช ในเดือนเมษายนและคาราวานท่องเที่ยวจากมณฑลยูนนานประเทศจีน กว่า ๕๐ คันมายังอำเภอปาย ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ การจัดการแข่งขันกีฬาชาวไทยภูเขาในเดือนพฤษภาคม และสมาคมธุรกิจด้านการท่องเที่ยวสงขลาจัดกิจกรรม Agent Fam Trip เข้ามายังจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อเจรจาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ไตรมาสที่ ๓ มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้งสิ้น ๑๖๐,๖๒๐ คน มีอัตราการเข้าพักเฉลี่ย ๒๙.๕๘% เพิ่มขึ้น ๑๒.๗๔% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา และมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทย ๔๙.๓๐% นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ๕๐.๗๐% มีรายได้รวมจากการท่องเที่ยวประมาณ ๑,๔๑๓.๑๕ ล้านบาท สำหรับพื้นที่อำเภอปาย มีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ ๑๑๖,๑๒๘ คน คิดเป็น ๗๒.๓๐% ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และมีรายได้กว่า ๑,๐๒๑.๗๑ ล้านบาท ถึงแม้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวมีปัจจัยลบมาจากเหตุการณ์อุทกภัยในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทำให้ถนนสาย ๑๐๕ เส้นทางแม่ฮ่องสอน – แม่สลอด และเหตุการณ์สะพานชุตองเป่ถูกน้ำป่าไหลหลาก ทำให้ได้รับความเสียหาย แต่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาอย่างต่อเนื่องในพื้นที่อำเภอปายและจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวยุโรป

ไตรมาสที่ ๔ สถานการณ์ท่องเที่ยวช่วงไตรมาสที่ ๔ ค่อนข้างเงียบเหงาอย่างเห็นได้ชัด ถึงแม้ว่าจะอยู่ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยเลือกเดินทางท่องเที่ยวเฉพาะวันหยุดยาว วันหยุดนักขัตฤกษ์ โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ ๒๙๙,๒๑๕ คน ลดลงถึง ๑๗.๘๐% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยมีอัตราการลดลงจากนักท่องเที่ยวชาวไทย ด้านนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศกลับมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมา ๓๑.๓๐% และมีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ ๑,๖๒๓.๘๓ ล้านบาท ลดลงจากปีที่ผ่านมา ๒๒.๙๓% โดยอัตราการลดลงมีปัจจัยหลักจากการก่อสร้างถนนหมายเลข ๑๐๙๕ เชียงใหม่ – ปาย ทำให้การเดินทางเข้ามาอำเภอปายและจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นไปด้วยความลำบาก รวมถึงมีกระแสต้านลบจากโซเชียลมีเดีย สื่อออนไลน์ และการบอกต่อทำให้นักท่องเที่ยวเลี่ยงการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ช่วงเวลาดังกล่าว ส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจในพื้นที่อำเภอปายและจังหวัดแม่ฮ่องสอน นอกจากนี้สภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ทำให้อัตราการบริโภคในประเทศ ซึ่งในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวไทยจึงเลือกเดินทางในพื้นที่ใกล้เคียงแทน

๒) แหล่งท่องเที่ยวสำคัญในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

๑.๑ ถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า ห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอน ประมาณ ๗๗ กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงสาย ๑๐๙๕ (ปางมะผ้า-ปาย) มีทางแยกซ้ายจากอำเภอปางมะผ้าเข้าไปตามทางบ้านถ้ำลอด อีกประมาณ ๙ กิโลเมตร เป็นแหล่งโบราณคดีสำคัญ ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าลุ่มแม่น้ำปาย ภายในถ้ำมีความยาวประมาณ ๑ กิโลเมตร ประกอบด้วยห้องโถงใหญ่อีก ๓ ห้อง คือ ๑.ถ้ำเสาหิน หลวง เป็นถ้ำกว้างใหญ่ มีหินงอกหินย้อยสวยงาม ๒.ถ้ำตุ๊กตา มีหินงอกเป็นปุ่มปมเล็กๆ คล้ายตุ๊กตาเรียงรายอยู่มากมาย และด้านหนึ่งของผนังถ้ำยังปรากฏภาพเขียนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ถ้ำนี้เป็นถ้ำที่กว้างและยาวที่สุดในถ้ำลอด ๓.ถ้ำผีแมน นอกจากนี้มี หินงอกหินย้อยสวยงามแล้ว ยังเป็นที่พบเศษภาชนะดินเผา เมล็ดพืช เครื่องมือหิน ชิกฟันและกระดูกของมนุษย์ รวมทั้งโลงผีแมน อีกด้วย โลงผีแมนนี้มีลักษณะเป็นท่อนไม้ที่ถูกขุด

ตรงส่วนกลางออกเป็นร่องคล้ายเรือ บริเวณที่ทางการยังมีบ้านพักไว้บริการ และอนุญาตให้ตั้งเต็นท์พักแรมได้ โดยติดต่อโดยตรงที่หน่วยบริการภายในสถานศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำลอด

๑.๒ วนอุทยานถ้ำแก้วโกมล เดิมเรียกชื่อถ้ำพลีแคลสไตต์แม่ลาน้อย ตั้งอยู่บริเวณเขาตอยถ้ำ หมู่ที่ ๑๔ บ้านห้วยมะไฟ ต.แม่ลาน้อย อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน ความแวววาวของผลึกแร่แคลสไตต์ สีขาวใส ที่เคลือบ ฉาบ ผั่งภายในถ้ำแก้วโกมลหรือที่เรียกกันว่าถ้ำน้ำแข็งถูกค้นพบโดยบังเอิญเมื่อวิศวกรสำรวจเหมืองแร่ของสำนักงานทรัพยากรธรณีแม่ฮ่องสอน ชูตะเจาะอุโมงค์เข้าไปตามสายแร่ ลักษณะถ้ำมีผนังแวววาว ยิ่งยามต้อง แสงไฟผลึกแร่ดูงดงามดั่งเกล็ดน้ำแข็ง ถ้ำเช่นนี้พบได้เพียง ๓ แห่งในโลก คือประเทศออสเตรเลีย ประเทศจีน และประเทศไทย

๑.๓ ทุ่งบัวตองดอยแม่อุคอ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่อุคอ อำเภอขุนยวม ตามเส้นทาง หมายเลข ๑๐๘ (แม่ฮ่องสอน - ขุนยวม) ก่อนถึงตัวอำเภอประมาณ ๑ กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายตามทางหลวง สาย ๑๒๖๓ เข้าสู่ทุ่งบัวตองอีก ๒๖ กิโลเมตร เป็นถนนลาดยางมีพื้นที่ครอบคลุมเป็นเขากว้างประมาณ ๑ พันไร่ อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการพัฒนาป่าไม้ที่สูง หน่วยที่ ๕ กองอนุรักษ์ต้นน้ำ ดอกบัวตองที่นี่เมื่อบานพร้อมๆ กันในช่วงเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม จะเหลืองอร่ามปกคลุมทั่วทั้งภูเขา มีความสวยงามมาก

๑.๔ ปางอุ๋ง มีชื่อเต็มว่า โครงการพระราชดำริปางตอง ๒ (ปางอุ๋ง) ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านรวมไทย ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งในโครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อยู่ห่างจากตัวเมืองแม่ฮ่องสอนประมาณ ๔๔ กิโลเมตรปางอุ๋ง มีลักษณะเป็น อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ซึ่งอยู่บนยอดเขาสูง นับเป็นแหล่งเที่ยวสุดโรแมนติกอันดับต้นๆ ของแม่ฮ่องสอน ภาพแสงอาทิตย์สาดสะท้อนน่านน้ำผาชันโอบล้อมจางๆ สร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือนทุกครั้ง กิจกรรมหลักที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจคือ การล่องแพ ที่ อ่างเก็บน้ำปางอุ๋ง เป็นการท่องเที่ยวชมทัศนียภาพป่าสน สวนดอกไม้ และผลไม้เมืองหนาว เป็นการทัศนจรแบบใกล้ชิดสายหมอกที่ลอยล่องขึ้นจากสายน้ำ ให้ความชุ่มฉ่ำกันแบบถึงเนื้อ โดยแพจะเปิดให้บริการตั้งแต่เวลา ๖.๐๐ น. เป็นต้นไป

๒ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

๒.๑ วัดพระธาตุดอยกองมู ตั้งอยู่บนดอยกองมูทางทิศตะวันตกของตัวเมืองแม่ฮ่องสอนเป็นปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมืองที่สำคัญ ประกอบด้วยพระธาตุเจดีย์ที่สวยงาม ๒ องค์ พระเจดีย์องค์ใหญ่สร้างโดยจองต่องสู่ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๓ เป็นที่บรรจุพระธาตุของพระโมคคัลลานะเถระ ส่วนพระธาตุเจดีย์องค์เล็กสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๑๗ โดยพระยาสิงหนาทราชา เจ้าเมืองแม่ฮ่องสอนคนแรก จากวัดพระธาตุดอยกองมูนี้สามารถมองเห็นภูมิประเทศและสภาพตัวเมืองแม่ฮ่องสอนได้อย่างชัดเจนและสวยงามมาก วัดนี้มีงานเทศกาลประจำปีหลายงาน เช่น ในวันปีใหม่ วันสงกรานต์ โดยเฉพาะในวันออกพรรษาจะมีการตักบาตรดาวดิงส์ หรือตักบาตรเทโวด้วย

๒.๒. วัดจองคำจองกลาง เปรียบเสมือนวัดแฝด ด้วยตั้งอยู่ในกำแพงเดียวกัน เมื่อมองจากด้านหน้าวัดจองคำจะอยู่ด้านซ้ายมือ ส่วนวัดจองกลางจะอยู่ทางขวามือ วัดจองคำและวัดจองกลางตั้งอยู่กลางเมืองแม่ฮ่องสอน และเป็นเสมือนสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเมืองไทใหญ่แห่งนี้ นอกจากความงดงามทางศิลปะแล้ว วัดทั้งสอง ยังเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทางวัฒนธรรม และประเพณีของชาวแม่ฮ่องสอน ด้านหน้าของวัดซึ่งเป็นสวนสาธารณะหนองจองคำยังเอื้อให้ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีตามประเพณีต่าง ๆ ในรอบปีอีกด้วย

๒.๓. หมู่บ้านศูนย์วัฒนธรรมจีนยูนนาน (บ้านสันติชล) ตั้งอยู่ในตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนอยู่ห่างจากตัวอำเภอปาย ๔.๕ ก.ม. เป็นหมู่บ้านชาวจีนที่อพยพถิ่นฐานมา เป็นสถานที่

ท่องเที่ยวที่นำเสนอเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาวจีนยูนนานที่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น การแต่งกาย ภาษา อันเป็นรากฐานของชุมชน และอาหารจีนยูนนาน ทางหมู่บ้านได้จัดเป็นบรรยากาศจำลองของชุมชนจีนยูนนาน จึงรู้สึกเหมือนกับเข้าไปสู่ประเทศจีน การตกแต่งสถานที่บริเวณโดยรอบจะเป็นสไตล์จีนยูนนานทั้งหมด ลักษณะของบ้านในหมู่บ้านจะเป็นบ้านดินสีส้มสดใส กิจกรรมที่น่าสนใจนอกจากการเดินเยี่ยมชมบรรยากาศแล้วก็ยังมีโรงโม่ชาแบบชาวเขา ลักษณะจะคล้ายโรงโม่ชาสวรรค์ของไทยพร้อมรับประทานอาหารจีนยูนนานเป็นอาหารเลี้ยงชื้อร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก นอกจากนี้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว หมู่บ้านศูนย์วัฒนธรรมจีนยูนนานยังมีเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนและอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมจีนยูนนานเอาไว้เพื่อพัฒนาอาชีพและส่งเสริมสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

๒.๔ การท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน (Community - Based Tourism) คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ซึ่งในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีหมู่บ้านท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยว สามารถเข้ามาสัมผัสและเรียนรู้ประสบการณ์ท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ อาทิ เช่น ไทใหญ่ ละหู่ และปกากะญอ เป็นต้น

๓. งานประเพณีโดดเด่นในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓.๑ งานประเพณีปอยส่างลอง หรืองานบวชลูกแก้ว ตามแบบฉบับของชาวไทยใหญ่ ซึ่งถือว่าการบรรพชาสามเณรได้กุศลแรงกว่าบวชพระ จึงมักจัดกันอย่างยิ่งใหญ่ ระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม เด็กที่จะบรรพชา เรียกว่า “ส่างลอง” เมื่อกำหนดจัดงานก็จะโกนผมแต่ไม่โกนคิ้ว (พระภิกษุพม่าไม่โกนคิ้ว) แล้วแต่งกายอย่างสวยงามด้วยเครื่องประดับอันมีค่า เช่น สวมสายสร้อย กำไล แหวน และใช้ผ้าโพกศีรษะแบบพม่า สวมถุงเท้ายาว นุ่งโสร่ง ทาแป้งขาว เขียนคิ้วทาปาก ทั้งนี้เชื่อกันว่าพระพุทธเจ้ามีฐานะเป็นกษัตริย์ยังสละกิเลสได้ แล้วพาไปขี่ม้า ถ้าไม่มีม้าก็จะขี่คอกคน ซึ่งเรียกว่า “พี่เลี้ยง” หรือ “ตะแปส่างลอง” แล้วแห่ไปตามถนนสายต่าง ๆ มีกลดทองหรือ “ทีคำ” แบบพม่ากั้นกันแดด ปัจจุบัน ประเพณีได้มีการกำหนดรูปแบบให้เป็นการบรรพชาสามเณรแบบสามัคคี คือ จัดให้มีการบรรพชาส่างลองเป็นจำนวนมากในคราวเดียวกันทุกปีในช่วงต้นๆ เดือนเมษายนของทุกปี ทำให้ประเพณีปอยส่างลองจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีความยิ่งใหญ่และงดงามเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

๓.๒ งานประเพณีจองพารา (งานปอยเหลินสิบเอ็ด) คือประเพณีส่วนหนึ่งในงานเทศกาลออกพรรษา คำว่า “จองพารา” เป็นภาษาไทยใหญ่แปลว่า “ปราสาทพระ” การบูชาจองพารา คือการสร้างปราสาทเพื่อคอยรับเสด็จพระพุทธเจ้าที่เสด็จลงมาจากรวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เทศกาลนี้จัดขึ้นระหว่างวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ถึงวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือในราวเดือนตุลาคม กิจกรรมภายในงานชาวบ้านจะช่วยกันสร้างปราสาทจำลองที่เรียกว่า จองพารา ประดับไว้ตามบริเวณวัดและบ้านเรือนและแห่ขบวนรูปสัตว์ต่างๆ เพื่อแสดงความยินดีที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับมา ในวันขึ้น ๑๓ ค่ำ จะมีตลาดนัดออกพรรษาหรือกาดหลู่ โดยมีการจุดตะเกียงและเทียนในตลาดตั้งแต่กลางคืนจนถึงรุ่งเช้า เพื่อให้ชาวบ้านได้จับจ่ายซื้อของเตรียมงานไฟ สำหรับวันขึ้น ๑๔ ค่ำเป็นวันดา หรือวันจัดเตรียมของที่ใช้ทำบุญออกพรรษา โดยเฉพาะการเตรียมจองพารา เช่น กระจดาขเงิน กระจดาทอง และในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ อันเป็นวันออกพรรษานั้น ตั้งแต่เช้าตรู่ประชาชนพร้อมใจกันไปทำบุญตามวัด บางวัดจัดให้มีการตักบาตรเทโว ส่วนในตอนเย็นจะนำดอกไม้ธูปเทียนและขนมข้าวต้มไปขอขมาบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่

๔. กิจกรรมท่องเที่ยว

๔.๑ กิจกรรมล่องแก่งแม่น้ำปาย

กิจกรรม ล่องแก่งน้ำปาย เป็นกิจกรรมที่ทำหาย สนุกสนาน ตื่นเต้นไปกับสายน้ำ และธรรมชาติบริสุทธิ์ตลอดระยะทาง ๔๕ ก.ม. กระโดดหน้าผาวัดใจ พอกโคลนธรรมชาติ และผืนป่าสักที่สมบูรณ์ที่สุดผืนสุดท้ายในโลก

เส้นทาง มีโปรแกรมล่องแก่ง ๒ เส้นทาง คือ

๑. ระยะทาง ๗๐ กม. เริ่มจาก บ้านแพมบก อ.ปาย สิ้นสุดที่ อ.เมือง แม่ฮ่องสอน โปรแกรมท่องเที่ยว ๒ วัน ๑ คืน (ช่วงเวลาที่เหมาะกับกิจกรรม เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม)

๒. ระยะทาง ๔๕ กม. เริ่มจาก บ้านน้ำ ของ อ.ปางมะผ้า สิ้นสุด อ.เมือง แม่ฮ่องสอน โปรแกรมท่องเที่ยว ๒ วัน ๑ คืน หรือ ๑ วัน (ช่วงเวลาที่เหมาะกับกิจกรรม เดือนกรกฎาคม – กุมภาพันธ์) โดยมากนิยม เส้นทางที่ ๒ ระยะทาง ๔๕ กม. ใช้เวลาล่องแก่งน้อยกว่า สามารถผสมผสานโปรแกรมท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้ตลอดทริปการเดินทาง

๔.๒ **นั่งช้างชมธรรมชาติ** จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีเส้นทางนั่งช้างชมป่าธรรมชาติหลายแห่ง เช่น ที่อำเภอปาย และอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

๔.๓ **กิจกรรมเดินป่า** มีให้เลือกหลากหลายเส้นทาง ตามบริการทัวร์ป่าของแต่ละอำเภอ ซึ่งสามารถเลือกได้หลายรูปแบบ เดินระยะใกล้ หรือระยะไกล พักค้างคืนในป่า หรือ ไปกลับก็ได้ หรือเลือกเดินป่าเพื่อไปพักบ้านโฮมสเตย์ในชุมชนท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการผจญภัยและต้องการสัมผัสกับธรรมชาติโดยตรง

๔.๔ **กิจกรรมนั่งเรือหางยาว** ชมแม่น้ำปายและเยี่ยมชมหมู่บ้านกระเหรี่ยงคอยาวที่บ้านห้วยปูแกง อำเภอเมือง แม่ฮ่องสอน

๔.๕ **กิจกรรมล่องเรือคายัคแม่น้ำยวม** เส้นทางมาล่าน้อย – แม่สะเรียง ใช้ระยะเวลา ๔ – ๕ ชั่วโมงระหว่างเส้นทางสามารถชมธรรมชาติและวิถีชีวิต ๒ ผังแม่น้ำ รวมถึงพิชิตเกาะแก่งต่างๆ ที่ท้าทายความสามารถอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวสามารถล่องเรือคายัคแม่น้ำยวมได้ระหว่างเดือน พฤศจิกายน – เมษายน

๔.๖ **กิจกรรมตกปลาฟลายฟิชซิ่ง (Fly Fishing)** อำเภอแม่สะเรียง กิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบใหม่แห่งเดียวในประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กิจกรรมท้าทายความสามารถนักตกปลาทั่วโลกเพื่อพิชิตพันธุ์ปลาท้องถิ่น ปลาพลวง (Blue & Golden Masheer) และปลาสะนาท (Burmese Trout) ในแม่น้ำแม่เงาที่มีความใสราวกระจก สถานที่ในฝันของนักตกปลาฟลายฟิชซิ่งทั่วโลก ซึ่งในแต่ละปีสามารถทำกิจกรรมได้ระหว่างเดือนพฤศจิกายน – พฤษภาคม เท่านั้น

๒.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่น

๑. ศักยภาพของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. แม่ฮ่องสอนมีลักษณะพิเศษที่เป็นจุดแข็งหรือศักยภาพในการพัฒนาของตนเองที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆ หลายประการ อาทิเช่น

- เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ห่างไกล ภูมิประเทศเป็นภูเขาและป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ถึงร้อยละ ๙๐ ของพื้นที่

- เมืองแม่ฮ่องสอนตั้งอยู่ในหุบเขาที่มีหมอกปกคลุมตลอดทั้งปี โดยในฤดูฝนจะมีฝนตกชุก ฤดูหนาวอากาศหนาวเย็น

๒. มีภูมิประเทศที่เป็นภูเขาและธรรมชาติสวยงามและเป็นที่ยู่อักดีของประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะ ทุ่งบัวตองและแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอีกหลายแห่ง

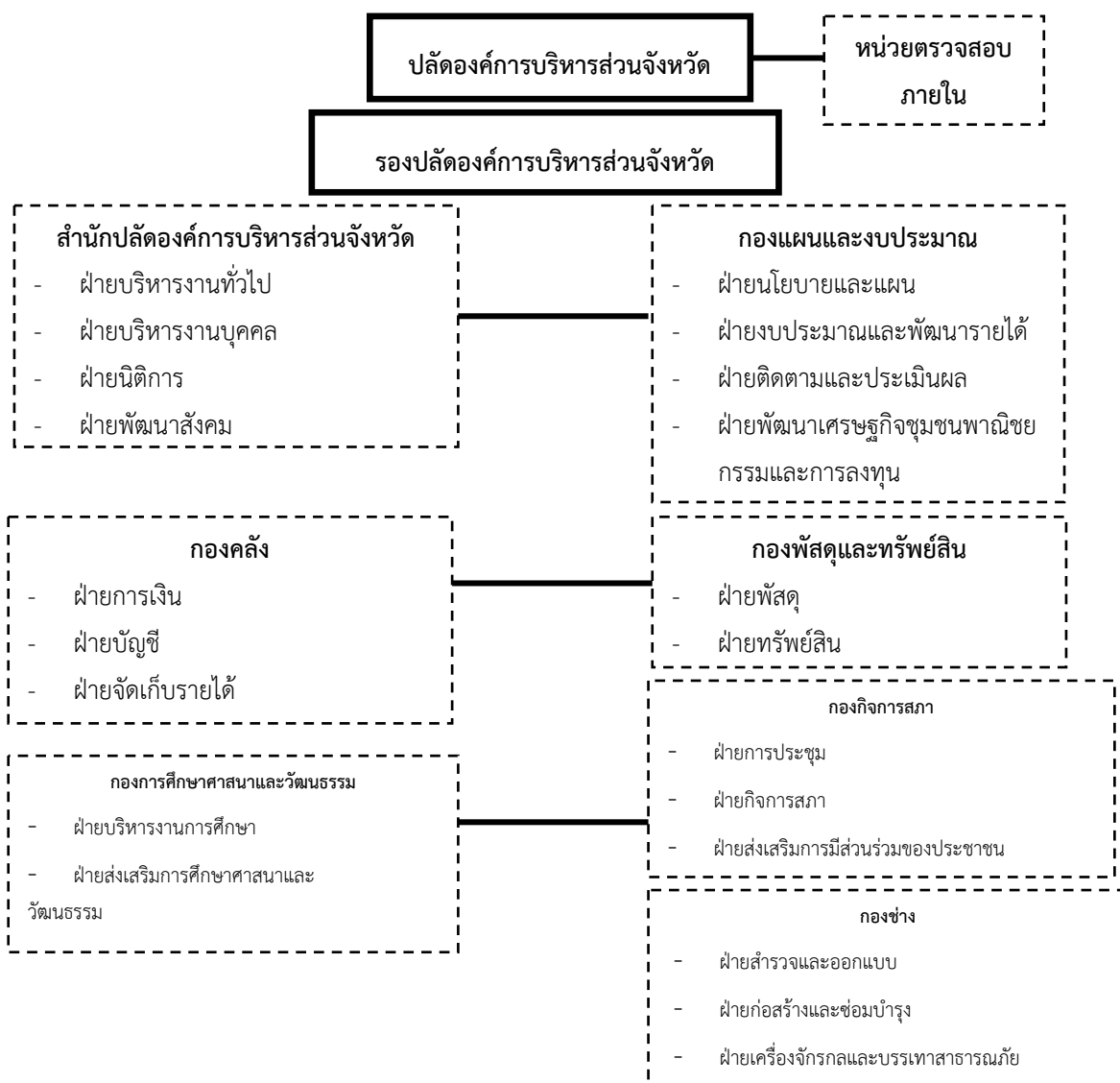
๓. มีประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของประชาชนพื้นที่ราบชาวไทยใหญ่หรือชาวไตกับชาวไทยภูเขา ซึ่งเป็นกลุ่มชนเผ่า (Ethnic Group) ที่ยังคงวัฒนธรรมเดิมอย่างมั่นคง

๔. มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๕. การเปิดจุดผ่านแดนถาวร และระบบ Logistic ด้านตะวันตกของจังหวัดแม่ฮ่องสอน และของกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทำเลที่ตั้งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การนำเข้า – ส่งออกสินค้า ในพื้นที่ตอนกลางของพม่า คือ เนปิดอร์ ตองอู มัณฑะเลย์ ลอยก่อ ฯลฯ ซึ่งจะเป็นอนุภาคของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ๒๕๕๘ ที่เป็นรูปธรรมและสร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศทางด้านตะวันตก

๒. โครงสร้างและกระบวนการบริหารงานบุคคล

จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

อำเภอ	จำนวนสมาชิก
เมืองแม่ฮ่องสอน	๕
แม่สะเรียง	๕
แม่ลาน้อย	๔
ปาย	๓
ขุนยวม	๒
สบเมย	๓
ปางมะผ้า	๒
รวม	๒๔

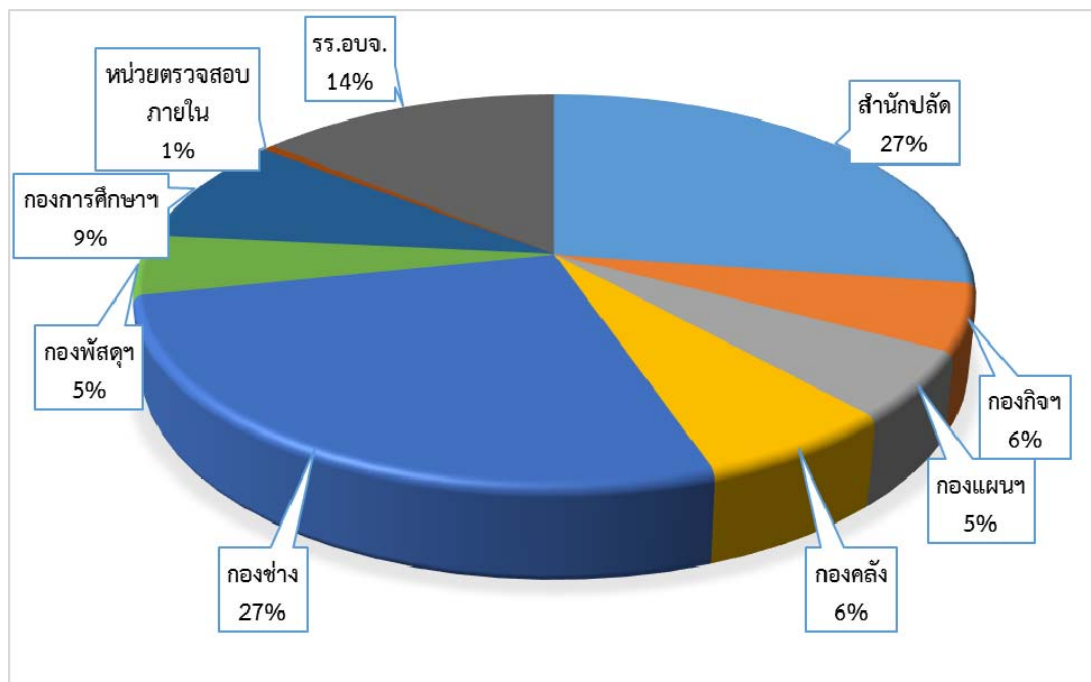
ที่มา : กองกิจการสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จำนวนบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ไม่รวมอัตราว่าง)

หน่วยงาน	ข้าราชการ	ลูกจ้างประจำ	พนักงานจ้าง	รวม
๑. สำนักปลัด อบจ.	๒๑	๕	๒๕	๕๑
๒. กองกิจการสภา อบจ.	๘	-	๓	๑๑
๓. กองแผนและงบประมาณ	๕	-	๕	๑๐
๔. กองคลัง	๑๐	๑	๒	๑๓
๕. กองช่าง	๑๔	๑๐	๓๐	๕๔
๖. กองพัสดุและทรัพย์สิน	๘	-	๒	๑๐
๗. กองการศึกษา	๗	-	๙	๑๖
๘. หน่วยตรวจสอบภายใน	๑	-	-	๑
๙. รร.อบจ.บ้านจองคำ	๒๖	-	๓	๒๙
รวมทั้งสิ้น	๑๐๐	๑๖	๗๙	๑๙๕

ที่มา : ฝ่ายบริหารงานบุคคล องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จำนวนบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน (แยกตามประเภท)

ประเภท	ระดับ	จำนวน
บริหารท้องถิ่น	บริหาร (สูง)	๑
	บริหาร (กลาง)	๒
	บริหาร (ต้น)	-
อำนวยการท้องถิ่น	อำนวยการ(สูง)	-
	อำนวยการ(กลาง)	๗
	อำนวยการ(ต้น)	๑๑
วิชาการ	วิชาการ(เชี่ยวชาญ)	-
	วิชาการ(ชำนาญการพิเศษ)	-
	วิชาการ(ชำนาญการ)	๖
	วิชาการ(ปฏิบัติการ)	๑๗
ทั่วไป	ทั่วไป(อาวุโส)	๓
	ทั่วไป(ชำนาญงาน)	๑๓
	ทั่วไป(ปฏิบัติงาน)	๑๔

ที่มา : ฝ่ายบริหารงานบุคคล องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓. ข้อมูลพื้นฐานด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๑) ถนนสายทางที่รับมอบถ่ายโอนองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนรับมอบถ่ายโอนภารกิจตามพรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ. ๒๕๔๒ มีหน้าที่ต้องทำ

ทะเบียนโครงข่ายทางหลวงท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลำดับ ที่	รหัสสายทาง	ชื่อสายทาง	อำเภอ	ระยะทาง กม.	ชนิดผิวจราจร			สะพาน		หมายเหตุ
					ลูกรัง (กม.)	ลาดยาง (กม.)	คสล. (กม.)	แห่ง	ยาว (ม.)	
๑	มส.ถ. - ๐๐๐๑	บ้านไม้ช้างหนาม - บ้านกลาง	เมือง	๑๖.๙๐๐	-	๑๖.๙๐๐	-	๒	๙๐.๐๐	ลงทะเบียนแล้ว
๒	มส.ถ. - ๐๐๐๒	บ้านกุงไม้สัก - ดอยแสง	เมือง	๒๔.๙๒๕	๑.๐๐๐	๑๖.๘๙๕	๗.๐๓๐	๒	๓๑๐.๐๐	
๓	มส.ถ. - ๐๐๐๓	บ้านหัวน้ำแม่สะกิด - ห้วยตอง	เมือง	๓๕.๕๙๐	๑๔.๘๐๕	๑๐.๒๗๔	๑๐.๕๑๑	๑๑	๑๘๕.๐๐	ลงทะเบียนแล้ว
๔	มส.ถ. - ๐๐๐๔	บ้านกุงไม้สัก - ห้วยขาน	เมือง	๑๒.๖๗๕	-	๑๒.๖๗๕	-	๕	๑๖๕.๐๐	
๕	มส.ถ. - ๐๐๐๕	บ้านท่าข้าม - เสาคิน	แม่สะเรียง	๕๔.๒๒๕	๒๗.๘๕๔	๒๔.๐๐๐	๒.๓๗๑	๔	๑๑๐.๐๐	ลงทะเบียนแล้ว
๖	มส.ถ. - ๐๐๐๖	บ้านทุ่งพร้าว - บ้านลุ่ม	แม่สะเรียง	๐.๙๕๐	-	-	๐.๙๕๐	๑	๗๐.๐๐	ลงทะเบียนแล้ว
๗	มส.ถ. - ๐๐๐๗	บ้านทุ่งแล้ง - บ้านป่าหมาก	แม่สะเรียง	๑.๓๗๕	-	๑.๓๗๕	-	-	-	ลงทะเบียนแล้ว
๘	มส.ถ. - ๐๐๐๘	บ้านแพะ - บ้านศรีดอนชัย	แม่สะเรียง	๓.๘๒๐	-	๓.๘๒๐	-	๒	๑๘๐.๐๐	ลงทะเบียนแล้ว
๙	มส.ถ. - ๐๐๐๙	บ้านห้วยหยวก - แม่โลกกลาง	แม่ลาน้อย	๑๕.๕๘๕	-	๑๔.๑๓๘	๑.๔๔๗	๔	๑๖๕.๐๐	ลงทะเบียนแล้ว
๑๐	มส.ถ. - ๐๐๑๐	บ้านแม่โลกกลาง - ขุนแม่ลาน้อย	แม่ลาน้อย	๑๒.๒๕๐	-	๑๒.๒๕๐	-	๑	๔๐.๐๐	ลงทะเบียนแล้ว
๑๑	มส.ถ. - ๐๐๑๑	บ้านหัวปอน - มะหินหลวง	ขุนยวม	๑๐.๐๐๐	๓.๕๗๐	๖.๔๓๐	-	๑	๒๐.๐๐	ลงทะเบียนแล้ว
๑๒	มส.ถ. - ๐๐๑๒	บ้านขุนยวม ม.๑ - บ้านขุนยวม ม.๒	ขุนยวม	๑.๓๐๐	-	-	๑.๓๐๐	-	-	
๑๓	มส.ถ. - ๐๐๑๓	บ้านทุ่งยาวใต้ - ห้วยไม้ดำ	ปาย	๒๖.๓๐๐	-	-	๒๖.๓๐๐	๔	๓๑๐.๐๐	ลงทะเบียนแล้ว
๑๔	มส.ถ. - ๐๐๑๔	บ้านห้วยปู - บ้านแม่ของ	ปาย	๒.๒๔๘	-	๒.๒๔๘	-	-	-	ลงทะเบียนแล้ว
๑๕	มส.ถ. - ๐๐๑๕	แยกทางหลวง ๑๐๙๕ - บ้านถ้ำลอด	ปางมะผ้า	๖.๕๒๙	-	๖.๕๒๙	-	๒	๖๐.๐๐	
๑๖	มส.ถ. - ๐๐๑๖	บ้านไร่ - คะปวง	แม่สะเรียง	๒.๒๑๕	-	๒.๒๑๕	-	๒	-	
รวม				๒๒๖.๘๘๗	๔๗.๒๒๙	๑๒๙.๗๔๙	๔๙.๙๐๙	๔๑	๑,๗๐๕.๐๐	

๒) ข้อมูลเครื่องจักรกลสำหรับการพัฒนา (ข้อมูล ณ ปีงบประมาณ ๒๕๕๘)

ที่	ประเภทเครื่องจักรกล/เครื่องมือ	จำนวน คัน/เครื่อง		ประเภทของภารกิจ (/ ได้มากกว่า ๑ ภารกิจ)	
				บรรเทาสาธารณภัย	บริการสาธารณะ
๑	รถชุดไฮดรอลิก	๑๐	คัน	/	/
๒	รถบรรทุกเทท้าย	๗	คัน	/	/
๓	รถบรรทุกน้ำ	๒	คัน	/	/
๔	รถบรรทุกหกล้อ	๑	คัน	/	/
๕	รถบรรทุกขานต่ำ	๒	คัน	/	/
๖	รถไถฟาร์ม	๓	คัน	/	/
๗	รถแทรกเตอร์	๒	คัน	/	/
๘	รถเกรดเดอร์	๓	คัน	/	/
๙	รถตักหน้าขุดหลัง	๑	คัน	/	/
๑๐	รถบด	๑	คัน	/	/
๑๑	รถเทรลเลอร์	๑	คัน	/	/

ที่มา : กองช่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓) การถ่ายโอนสถานศึกษาการถ่ายโอนสถานศึกษา

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีโรงเรียนในสังกัด ๑ โรงเรียน คือ **โรงเรียน อบจ. บ้านจองคำ** ตำบลจองคำ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับประถมศึกษา และได้ขยายชั้นเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๕๗ มีจำนวนนักเรียนในแต่ละปีการศึกษา ดังนี้

ระดับชั้น	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙
อนุบาล	๑๘๓	๑๙๗	๒๑๑	๒๒๔
ประถมศึกษา	๓๓๘	๓๔๖	๓๗๕	๓๘๗
มัธยมศึกษา	-	๓๕	๗๖	๑๑๘
รวม	๕๒๑	๕๗๘	๖๖๒	๗๒๙

ที่มา : กองการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

มีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีมาตรฐาน โดยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาทักษะความสามารถตามช่วงวัยการเรียนรู้ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และค้นพบศักยภาพความถนัดที่แท้จริง เสริมสร้างควมมีจิตสำนึกและค่านิยมแห่งความดีงาม มีจิตอาสาพร้อมทักษะความรู้ ส่งเสริมการพัฒนาการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนัก ภาคภูมิใจ สืบทอดอนุรักษ์ในศิลปวัฒนธรรม ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔) การบริหารงบประมาณ

สถานะการคลัง

ตารางแสดงรายรับรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน (ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘)

รายการ	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
งบประมาณตามข้อบัญญัติ	๑๘๑,๐๐๐,๐๐๐	๒๑๐,๐๐๐,๐๐๐	๒๓๐,๐๐๐,๐๐๐	๒๓๐,๗๕๐,๐๐๐
รายรับ (บาท)	๑๗๙,๙๙๘,๙๐๔.๙๓	๒๑๔,๙๖๑,๗๖๓.๐๔	๒๐๘,๙๐๕,๘๕๗.๑๗	๒๑๒,๘๗๖,๔๖๓.๘๓
รายจ่าย (บาท)	๑๖๗,๕๒๓,๙๐๕.๔๐	๑๗๙,๙๙๘,๙๐๔.๙๓	๒๐๗,๗๖๒,๘๗๐.๓๗	๒๐๘,๕๕๒,๙๔๐.๙๒

ที่มา : กองคลัง องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๒.๓ จุดยืนทางยุทธศาสตร์ (Positioning) ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำบริการสาธารณะ โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพและมีรายได้ที่มั่นคงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงสามารถพึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ภายใต้งค์กรที่มีความเข้มแข็งอบอุ่น และเอื้ออาหารเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียม มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ยึดการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล

บทที่ ๓

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาท้องถิ่น

๓.๑ กรอบแนวคิดในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

วิสัยทัศน์

“สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค
เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

พันธกิจ

๑) สร้างสังคมเป็นธรรมและเป็นสังคมที่มีคุณภาพ ทุกคนมีความมั่นคงในชีวิต ได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมพลังให้สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส เป็นธรรม

๒) พัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง

๓) พัฒนาระบบการผลิตและบริการให้เข้มแข็งและมีคุณภาพบนฐานความรู้ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน ปรับโครงสร้างการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

๔) สร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเป็นสังคมสันติสุข

๒) เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางกาย ใจ สติปัญญา อารมณ์คุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีบทบาทหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

๓) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ คุณภาพ และยั่งยืน มีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายการผลิตสินค้าและบริการบนฐานปัญญา นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในภูมิภาคอาเซียน มีความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนำไปสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ

๔) เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เพียงพอต่อการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และเป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายหลัก

๑) ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสงบสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง สัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลดลง และดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันไม่ต่ำกว่า ๕.๐ คะแนน

๒) คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาพที่ดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น๓) เศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่เหมาะสมตามศักยภาพของประเทศ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓.๐ ต่อปีเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ให้มีไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔๐.๐

๔) คุณภาพสิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้เพื่อรักษาสมดุลของระบบนิเวศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

๑. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

๑) การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทยควบคู่กับการเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง

๒) การจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจก และสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ

๓) การเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคมและมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี

๔) การสานสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้มีคุณค่าร่วมและตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคม และเสริมสร้างการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีระบบตรวจสอบและการรับผิดชอบที่รัดกุม

๒. ยุทธศาสตร์พัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

๑) การปรับโครงสร้างและการกระจายตัวประชากรให้เหมาะสม

๒) การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

๓) การส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม

๔) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม

๓. ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

๑) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน

- ๒) การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคเกษตร
- ๓) การสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรตลอดห่วงโซ่การ
- ๔) การสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร
- ๕) การสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพัฒนาพลังงานชีวภาพในระดับครัวเรือนและชุมชน
- ๖) การสร้างความมั่นคงด้านพลังงานชีวภาพเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศและความเข้มแข็งภาคเกษตร
- ๗) การปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

๔. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

- ๑) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน
- ๒) การพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิจัย และนวัตกรรม ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน
- ๓) การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ เท่าเทียมและเป็นธรรม
- ๔) การบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีเสถียรภาพ

๕. ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

- ๑) การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคต่างๆ
- ๒) การพัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับอนุภูมิภาค
- ๓) การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- ๔.) การเข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศและภูมิภาคภายใต้บทบาทที่สร้างสรรค์เป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในเวที
- ๕) การสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ
- ๖) การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสร้างสังคมนานาชาติที่มีคุณภาพชีวิต ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติและการแพร่ระบาดของโรคภัย
- ๗) การเสริมสร้างความร่วมมือที่ดีระหว่างประเทศในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- ๘) การเร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีที่มีผลบังคับใช้แล้ว
- ๙) การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานการลงทุน และการประกอบธุรกิจในเอเชียรวมทั้งเป็นฐานความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค

๑๐) การปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาภายในประเทศตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้รับรู้และเตรียมพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ

๖. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

- ๑) การอนุรักษ์ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๒) การปรับกระบวนการทัศน์การพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๓) การยกระดับขีดความสามารถในการรองรับและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน
- ๔) การเตรียมความพร้อมรองรับกับภัยพิบัติทางธรรมชาติด้วยการจัดทำแผนที่และจัดลำดับพื้นที่เสี่ยงภัยทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและจังหวัด
- ๕) การสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมและวิกฤตจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ๖) การเพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ
- ๗) การควบคุมและลดมลพิษ
- ๘) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรมอย่างบูรณาการ

๒. นโยบายของรัฐบาล ๑๑ ด้าน ประกอบด้วย

๑. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์

๒. การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ

- ๑) ในระยะเร่งด่วน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนในกิจการ ๕ ด้าน ประกอบด้วย
 - การบริหารจัดการชายแดน
 - การสร้างความมั่นคงทางทะเล
 - การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ
 - การสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน
 - การเสริมสร้างในการปฏิบัติการทางการทหารร่วมกันของ
- ๒) เร่งแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนามาใช้ตามแนวทางกัลยาณมิตรแบบสันติวิธี

๓) พัฒนาและเสริมสร้างของกองทัพและระบบป้องกันประเทศให้ทันสมัย มีความพร้อมในการรักษาอธิปไตย และผลประโยชน์ของชาติ ปลอดภัยจากการคุกคามทุกรูปแบบ

๔) เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศบนหลักการที่ว่านโยบายการต่างประเทศเป็นส่วนประกอบสำคัญของนโยบายองค์รวมทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน

๓. การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ

๑) ในระยะเฉพาหน้า จะเร่งสร้างโอกาส อาชีพ และการมีรายได้ที่มั่นคงแก่ผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงาน

๒) ป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ำมนุษย์

๓) ในระยะต่อไป จะพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออมและระบบสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

๔) เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการมีเงินหรือกิจกรรมที่เหมาะสม

๕) เตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมที่มีความหลากหลาย

๖) จัดระเบียบสังคม สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป

๗) แก้ปัญหาการไร้ที่ดินทำกินของเกษตรกรและการรุกรานป่า

๔. การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ

๑) ในระยะเฉพาหน้า จะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา

๒) ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป มีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้

๓) พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

๔) ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ

๕. การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน

๑) วางรากฐานให้ระบบหลักประกันสุขภาพให้มีความครอบคลุมประชากรในทุกภาคส่วนอย่างมีคุณภาพ

๒) พัฒนาระบบบริหารสุขภาพ โดยเน้นการป้องกันโรคมามากกว่ารอให้ป่วยแล้วจึงมารักษา

๓) ประสานการทำงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น และปัญหาด้านการแพทย์และจริยธรรมของการอุ้มบุญ การปลูกถ่ายอวัยวะและสเต็มเซลล์ โดยจัดให้มีมาตรการและกฎหมายที่รัดกุม

๖. การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

รัฐบาลจะดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการทันที ระยะต่อไปที่ต้องแก้ไขปัญหาระยะยาวที่ค้างคาอยู่ และระยะยาวที่ต้องวางรากฐานเพื่อความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑) ในระยะเร่งด่วน เร่งจ่ายงบลงทุนของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ยังค้างอยู่ก่อนที่จะพ้นกำหนดภายในสิ้นปีนี้

๒) สานต่อนโยบายงบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้จัดทำไว้

๓) กระตุ้นการลงทุนด้วยการเร่งพิจารณาโครงการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ

๔) ดูแลเกษตรกรให้มีรายได้ที่เหมาะสมด้วยวิธีการต่าง ๆ

๕) ลดอุปสรรคในการส่งออกเพื่อให้เกิดความคล่องตัว

๖) ชักจูงให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทย

๗) ในระยะยาวต่อไป ประสานนโยบายการเงินและการคลังให้สอดคล้องกันเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจพร้อมกับการรักษาเสถียรภาพของราคาอย่างเหมาะสม

๘) แก้ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนและปัญหาขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่และบางฤดูกาล

๙) ปฏิรูปโครงสร้างราคาเชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับต้นทุนและให้มีภาระภาษีที่เหมาะสม

๑๐) ปรับปรุงวิธีการจัดเก็บภาษีให้จัดเก็บอย่างครบถ้วน

๑๑) บริหารจัดการหนี้ภาครัฐที่เกิดขึ้นในช่วงรัฐบาลที่ผ่านมา

๑๒) ในระยะยาว พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการขนส่งและคมนาคมทางบก ด้านคมนาคมทางอากาศด้านการคมนาคมทางน้ำ

๑๓) ปรับโครงสร้างการบริหารจัดการในสาขาขนส่งที่มีการแยกบทบาทและภารกิจ

๑๔) พัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจให้มีประสิทธิภาพ

๑๕) ในด้านเกษตรกรรม ดำเนินการใน ๒ เรื่องใหญ่ คือ การปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการด้วยวิธีการต่าง ๆ

๑๖) ในด้านอุตสาหกรรม ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นฐานของประเทศ

๑๗) เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้มแข็งสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๘) ส่งเสริมภาคเศรษฐกิจดิจิทัลและวางรากฐานของเศรษฐกิจดิจิทัลให้เริ่มขับเคลื่อนได้
อย่างจริงจัง

๗. การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน

- เร่งพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งภายในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน
- พัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๘. การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัย และ พัฒนา และนวัตกรรม

- ๑) สนับสนุนการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของประเทศ
- ๒) ส่งเสริมให้โครงการลงทุนขนาดใหญ่ของประเทศ

๙.การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ กับ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

- ๑) ในระยะเฉพาะหน้า เร่งปกป้องและฟื้นฟูพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า
- ๒) ในระยะต่อไป พัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดินและแก้ไขการบุกรุกที่ดินของรัฐ
- ๓) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เป็นเอกภาพในทุกมิติทั้งเชิงปริมาณและ
คุณภาพ
- ๔) เร่งรัดการควบคุมมลพิษทางอากาศ ชยะ และน้ำเสีย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค

๑๐. การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปราม การทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ

- ๑) จัดระบบอัตรากำลังและปรับปรุงค่าตอบแทนบุคลากรภาครัฐให้เหมาะสมและเป็นธรรม
- ๒) ในระยะแรก กระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริหารสาธารณะได้รวดเร็ว
- ๓) เสริมสร้างระบบคุณธรรมในการแต่งตั้งและโยกย้ายบุคลากรภาครัฐ
- ๔) ปรับปรุงและจัดให้มีกฎหมายที่ครอบคลุมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๑๑. การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

- ๑) ในระยะเฉพาะหน้า จะเร่งปรับปรุงประมวลกฎหมายหลักของประเทศและกฎหมายอื่น ๆ
ที่ล้าสมัย ไม่เป็นธรรม
- ๒) ในระยะต่อไป จะจัดตั้งองค์กรปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ปราศจากการแทรกแซงของรัฐ

๓. ยุทธศาสตร์ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช .)

ประเด็นยุทธศาสตร์ ๑ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม มีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ การจัดบริการทางสังคมตามสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาจากอัตราความที่เกี่ยวข้องลดลง ร้อยละ ๒๐ ภายในปีงบประมาณ ๒๕๕๘

กลยุทธ์ที่ ๒ การลดความเหลื่อมล้ำและการคุ้มครองสิทธิทางสังคม

กลยุทธ์ที่ ๓ การจัดระเบียบการให้บริการการขนส่งสาธารณะรับจ้าง

กลยุทธ์ที่ ๔ การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลยุทธ์ที่ ๕ การสร้างความปรองดองสมานฉันท์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ การปฏิรูปการศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๒ การสร้างความรู้ให้กับประชาชนมีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาด้านสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างและพัฒนาสุขภาพของประชาชน

กลยุทธ์ที่ ๔ การเสริมสร้างค่านิยม จิตสำนึก และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทย

กลยุทธ์ที่ ๕ การจัดทำนวัตกรรมในการส่งเสริมการพัฒนาและความมั่นคงของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งภาคการเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน มีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ

กลยุทธ์ที่ ๒ การแก้ไขปัญหาเกษตรกรและการประมงอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ ๓ การพัฒนาพลังงานทางเลือก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน มีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ การเพิ่มขีดความสามารถผู้ประกอบการ

กลยุทธ์ที่ ๒ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม มีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ การปรับระบบโครงสร้างพื้นฐานในการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค

กลยุทธ์ที่ ๒ การส่งเสริมแรงงานในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มรายได้ของประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนมีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ จัดระบบอนุรักษ์ พื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๗ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารงานของ
รัฐวิสาหกิจ ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในการใช้บริการอย่างแท้จริง มีกลยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ : การปรับปรุงการบริหารรัฐวิสาหกิจให้เกิดประโยชน์กับประชาชน

กลยุทธ์ที่ ๑ : การปรับปรุงระบบโทรคมนาคมของชาติให้ทัดเทียมอาเซียนและประชาคมโลก

กลยุทธ์ที่ ๒ : การปรับปรุงเทคโนโลยีของชาติให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในอนาคต

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๘ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างยั่งยืนมีกล
ยุทธ์ ดังนี้

กลยุทธ์ : จัดระบบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างยั่งยืน

๔.ค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ประการ ตามนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ(คสช.)

๑. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม
๓. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
๔. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม
๕. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม
๖. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน
๗. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง
๘. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
๙. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๑๐. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็น มีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และพร้อมที่จะขยายกิจการเมื่อมีความพร้อม เมื่อมีภูมิคุ้มกันที่ดี
๑๑. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรงกลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา
๑๒. คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

๕. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน แม่ฮ่องสอน วิสัยทัศน์(Vision)

“ศูนย์กลางการท่องเที่ยวการค้าการลงทุนสู่สากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สังคมน่าอยู่ทุกถิ่นที่”

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริมการฟื้นฟูและอนุรักษ์แบบองค์รวมเพื่อสร้างสรรค์บรรยากาศที่
สวยงามมีเสน่ห์

เป้าประสงค์

๑) กลุ่มจังหวัดมีบรรยากาศสวยงามและมีเสน่ห์โดยใช้วิถีชีวิต เรื่องราว สถานที่ตำนาน
ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และค่านิยมของกลุ่มจังหวัดสนับสนุนการท่องเที่ยว

๒) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์น่าอยู่ ปราศจากมลพิษทาง
สิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒: ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการให้โดดเด่นและมีคุณค่ามุ่งเน้นผลิตภัณท์เพื่อสุขภาพหัตถสร้างสรรค ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยว

เป้าประสงค์

- ๑) มีการพัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของสินค้าและบริการอย่างสร้างสรรค์
- ๒) รายได้จากการขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยว รวมถึงสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓: ยกระดับการพัฒนาการค้าการลงทุน มุ่งเน้น อุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ (MICE) อุตสาหกรรมบริการการศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC)

เป้าประสงค์

- ๑) เกิดบรรยากาศที่ดึงดูดการค้าการลงทุนที่สร้างมูลค่าเพิ่มโดยมุ่งเน้นอุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ(MICE) อุตสาหกรรมบริการการศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป
- ๒) มูลค่าการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ (MICE) อุตสาหกรรมบริการการศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น

๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ๔ ปี (พ.ศ.๒๕๕๙)

วิสัยทัศน์

“เมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เปิดประตูสู่ตะวันตก ยกระดับคุณภาพชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจให้ยั่งยืน บนพื้นฐานแห่งความพอเพียง”

วัตถุประสงค์

๑. สร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วิถีชีวิต สุขภาพ และการค้าชายแดน
๒. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาคนสังคม การบริการภาครัฐและพลังงานทดแทน
๓. เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการจัดการ ป่า น้ำ และหมอกควันไฟป่า

ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพในเชิงนิเวศ วิถีชีวิต และสุขภาพ ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้

- ๑) ส่งเสริมให้เป็น “เมืองแห่งการพักผ่อนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ”
- ๒) ฟื้นฟู อนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิถีชีวิต
- ๓) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ และส่งเสริมให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวตลอดปี
- ๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

- ๕) พัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- ๖) ส่งเสริมและยกระดับผลิตภัณฑ์ OTOP ให้ได้มาตรฐานเพื่อเพิ่มมูลค่าด้านการท่องเที่ยว
- ๗) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการตลาดทั้งในและนอกประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ส่งเสริมและพัฒนาการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน ประกอบด้วยกลยุทธ ดังนี้

- ๑) พัฒนาระบบ Logistic เพื่อรองรับการเปิดประตูสู่ตะวันตก (เมียนมาร์ และกลุ่ม BIMSTEC)
- ๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน
- ๓) ส่งเสริม พัฒนาการค้าชายแดน และยกระดับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อการท่องเที่ยวและเปิดประตูสู่ตะวันตก
- ๔) ส่งเสริมพัฒนาการค้า การลงทุนทั้งในและนอกกลุ่มประเทศอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาคน สังคม การบริการภาครัฐ และพลังงานทดแทนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้

- ๑) ส่งเสริมอาชีพให้ครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ จปฐ. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต/แปรรูปสินค้าเกษตรปลอดภัย และพัฒนาฝีมือแรงงานให้ได้มาตรฐาน
- ๒) พัฒนาสถานศึกษา การให้บริการทางการศึกษา ทั้งในระบบ นอกระบบ และสนับสนุนให้มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ๒
- ๓) พัฒนาสถานบริการด้านสุขภาพภาครัฐ และระบบการให้บริการที่มีคุณภาพ
- ๔) พัฒนาระบบสวัสดิการ โครงสร้างพื้นฐาน การบริการภาครัฐเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน
- ๕) สืบค้น อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์
- ๖) ขยายผลการเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสู่พื้นที่เป้าหมายและประชาชน
- ๗) พัฒนาและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะป่า น้ำ และหมอกควันไฟป่า ประกอบด้วยกลยุทธ์ ดังนี้

- ๑) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พัฒนา ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒) ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่าโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในและตามแนวชายแดน ประกอบด้วยกลยุทธ์ดังนี้

- ๑) ป้องกันและแก้ไขปัญหาหายสาบสูญ การหลบหนีเข้าเมือง และแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย
- ๒) เสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ๓) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน

๗. กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน
(พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๑)

วิสัยทัศน์

“แม่ฮ่องสอนเมืองอยู่ดี สิ่งแวดล้อม ยั่งยืน คนมีสุข ด้วยการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล”

พันธกิจในการพัฒนาท้องถิ่น

๑. มุ่งปรับปรุงและพัฒนาาระบบโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค ให้ได้มาตรฐานและครอบคลุม ทัวถึงในทุกชุมชน
๒. มุ่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุน แบบพอเพียง ให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้
๓. มุ่งส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
๔. มุ่งพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืนให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกท้องถิ่น
๕. มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษา สาธารณสุข และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีให้คนมีสุข
๖. มุ่งพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์หลัก

๑. เพื่อพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้มาตรฐานเมืองอยู่ดี คนมีความสุข
๒. เพื่อพัฒนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
๓. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้คนมีความสุข
๔. เพื่อพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล

ประเด็นยุทธศาสตร์

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

แนวทางการพัฒนา

๑. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง
๒. การพัฒนาปรับปรุงสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุนยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นส่งเสริมความรู้ ทักษะให้แก่กลุ่มอาชีพ
๒. การส่งเสริมและสนับสนุนการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน
๓. การส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริ
๔. การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเกษตร

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนา คุณภาพคนสังคม ชุมชนให้มีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนา

๑. ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา

- ๑.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนการยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนทุกระดับ
๑.๒ เพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

๑.๓ ส่งเสริมการสาธารณสุข การกีฬาและนันทนาการ

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ส่งเสริม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนา

๑. การส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
๒. สืบทอดและสร้างองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์
๓. สร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น

๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

๑. สนับสนุนและจัดให้มีระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๓. ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม

๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

๑. พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว
๒. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและโฮมสเตย์
๓. ส่งเสริมการบริหารจัดการและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

๗. ยุทธศาสตร์การพัฒนาบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี

แนวทางการพัฒนา

๑. การสร้างจิตสำนึกและพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
๒. พัฒนาการให้บริการสาธารณะ
๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระบวนการประชาสังคม

ท้องถิ่น

๘ นโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น

นโยบายนายองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน (นายอัครเดช วันไชยธนวงศ์) ได้วางกรอบการพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งได้แถลงต่อสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ ประกอบด้วย

๑. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

- ๑) ก่อสร้าง ปรับปรุง เชื่อมโยงถนนและเส้นทางคมนาคมให้ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย และสะดวกสบาย
- ๒) ก่อสร้าง ปรับปรุง ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เช่น ไฟฟ้า ประปา เพื่อให้ประชาชน ได้รับบริการที่ดี มีคุณภาพ และถูกสุขลักษณะ
- ๓) พัฒนาแหล่งน้ำทั้งอุปโภค บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเช่น ก่อสร้างคลองส่งน้ำ ก่อสร้างฝายเป็นต้น
- ๔) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะ โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

๒. ด้านเศรษฐกิจชุมชนและการส่งเสริมรายได้

- ๑) ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ในลักษณะกลุ่มเครือข่าย เพื่อให้เกิดการร่วมตัวกันของกลุ่มอย่างเข้มแข็ง
- ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ หรือประชาชนผู้สนใจการพัฒนาคุณภาพการผลิต การบริหารจัดการ การบรรจุภัณฑ์ และตลาด
- ๓) ส่งเสริมให้มีการจำหน่ายสินค้าชุมชนและสินค้าการเกษตรในระดับจังหวัด รวมทั้งพัฒนาช่องทางการตลาดและยกระดับมาตรฐานสินค้าสู่สากล
- ๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อเพิ่มรายได้ และลดต้นทุนการผลิตสินค้าชุมชนและผลผลิตทางการเกษตร
- ๕) ส่งเสริมการพัฒนาและสร้างเครือข่ายด้านการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน
- ๖) ส่งเสริมการพาณิชย์และการลงทุน เพื่อขยายศักยภาพเศรษฐกิจของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๓. ด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ๑) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาในทุกระบบเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด ตามอัธยาศัย และมีความน่าสนใจอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
- ๒) ส่งเสริมให้มีสื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและการเรียนรู้แก่ประชาชน
- ๓) พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และมีความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา โดยเน้นความรู้คู่คุณธรรม เพื่อให้ผู้เรียนพร้อมด้วยความดี ความเก่ง และความสุภาพ
- ๔) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามศักยภาพของชุมชน

๕) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรม/โครงการด้านการทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างทั่วถึงทุกศาสนา ทุกชาติพันธุ์

๔. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ๑) ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ และใช้ชีวิตร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- ๒) อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้คืนสู่สภาพใช้ประโยชน์ได้ดี ดั่งเดิม เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำ พัฒนาการใช้ที่ดิน ส่งเสริมการประหยัดพลังงาน การจัดการด้านขยะมูลฝอย การปลูกป่าทดแทน และดำเนินกิจกรรมตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๓) สร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยให้ความสำคัญกับภาคประชาชนเป็นหลัก

๕. ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต

- ๑) ส่งเสริมการสาธารณสุข พัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และสนับสนุนการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
- ๒) ส่งเสริมการสังคมสงเคราะห์ สนับสนุนการสร้างสวัสดิการสังคม สร้างการรวมกลุ่มเพื่อ สร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งให้แก่เด็ก สตรี คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาสและผู้ประสบ สาธารณภัย
- ๓) ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- ๔) ส่งเสริมการกีฬาและนันทนาการ เพื่อเสริมสร้างสุขภาพอนามัยที่ดีของชุมชนและยกระดับ มาตรฐาน การกีฬาในจังหวัด
- ๕) ส่งเสริมครอบครัวอบอุ่นและชุมชนเข้มแข็ง

๖. ด้านการท่องเที่ยว

- ๑) ฟื้นฟู ปรับปรุงภูมิทัศน์ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยวเดิมและ แหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้สวยงามและสะดวกปลอดภัย
- ๒) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายแก่นักท่องเที่ยวทั้งในละ ต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง
- ๓) สนับสนุนการจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสุขภาพ เป็นต้น
- ๔) ส่งเสริมให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว และมี จิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ให้อยู่ในสภาพที่สวยงาม ประทับใจและไม่เสื่อมโทรม
- ๕) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้ประกอบการ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของ จังหวัดให้ยั่งยืน

๗. ด้านการเมืองและการบริหาร

- ๑) ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ให้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถใน การปฏิบัติงานและให้บริการประชาชน
- ๒) ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุขและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและทุกภาคส่วนให้เกิด

เครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปตามเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

๓) ส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่ออำนวยความสะดวก เกิดความคุ้มค่า รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ

๔) ส่งเสริมประชาชนให้มีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง

๕) จัดตั้งศูนย์ประสานงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ในอำเภอที่ห่างไกล โดยจะใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาเพิ่ม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริการประชาชนเป็นไปอย่างทั่วถึง ตลอดจนการติดต่อประสานงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานต่างๆ เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว

๓.๒ ปัจจัยและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนา

๑. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตามประเด็นการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

ก. ด้านสังคม

ปัญหา

จากสภาพภูมิประเทศของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่เป็นภูเขาสูงชัน การตั้งชุมชนอยู่ห่างไกลกันทำให้การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ยังไม่ทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ทับซ้อนป่าสงวนแห่งชาติ เกษตรกรจึงมีปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินทำกิน พื้นที่ในการทำการเกษตรค่อนข้างจำกัด มีต้นทุนในการขนส่งผลผลิตค่อนข้างสูง เนื่องจากอยู่ห่างไกล ส่งผลให้มีรายได้น้อยติดอันดับหนึ่งของประเทศในด้านความยากจน ประกอบกับยังขาดโอกาสในด้านการศึกษาและสาธารณสุขที่ยังไม่ทั่วถึง ส่งผลให้คุณภาพชีวิตโดยรวมของประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังต่ำกว่าเกณฑ์ และเนื่องจากบางชุมชนอยู่ห่างไกล การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นยังอยู่ในระดับน้อย

สำหรับปัญหาที่น่าจะมีผลกระทบต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ดังนี้

๑. ปัญหาสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูง การคมนาคมต้องใช้เวลาเดินทางนาน มีความยากลำบาก และสาธารณูปโภคยังไม่ทั่วถึง พื้นที่อาศัยมีจำกัด เป็นอุปสรรคในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมและสาธารณูปโภค ทำให้ประชาชนที่อยู่ห่างไกลขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการภาครัฐ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาต่าง ๆ

๒. พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ทำให้การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างยากลำบาก

๓. ประชาชนตั้งถิ่นฐานกระจุกกระจายอยู่บนพื้นที่สูง มีโอกาสทางการศึกษาต่ำ และไม่มีสิ่งจูงใจในการเรียนรู้ ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.จำนวนมาก

๔. บุคลากรทางการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ทำให้เกิดการโยกย้ายบ่อย ทำให้ครูต้องสอนในสาขาที่ไม่ตรงกับวิชาเอกที่จบมา และการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง

๕. การคมนาคมและการติดต่อสื่อสารมีความยากลำบาก ทำให้ความเจริญทางด้านเทคโนโลยี การศึกษารวมทั้งการจัดกิจกรรมการศึกษาไม่ทั่วถึง รวมถึงขาดแคลนอุปกรณ์และสื่อด้านการเรียนการสอนเป็นจำนวนมาก

๖. สถานพยาบาลที่มีอยู่ ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและงบประมาณที่จำกัด ทำให้ ขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย และบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ที่มีการโยกย้ายบ่อย ทำให้ขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์

๗. การขยายตัวของเมืองทำให้โดยไม่มี การวางแผนที่รัดกุม ทำให้เกิดปัญหาขยะ น้ำประปา ยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น

๘. การเข้าถึงสื่อในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึง กระแสวัฒนธรรมจากที่อื่น ทำให้ค่านิยมท้องถิ่นเริ่มจางหาย

๙. จากสภาพสังคมในยุควัตถุนิยม ให้ความสำคัญกับการทำงานจนไม่มีเวลาให้ครอบครัวทำให้สถาบันครอบครัวไม่เข้มแข็ง

๑๐. ในปัจจุบันเกิดปัญหาการแตกแยกทางความคิดหลาย ๆ ประเด็นในสังคมทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นส่งผลให้เกิดความแตกแยกขาดความสามัคคีในชุมชน

๑๑. ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออก

ปัญหาด้านสังคมที่กล่าวมาทั้งหมดต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อหาแนวทางแก้ไขและป้องกันในอนาคต

ขอบเขตและปริมาณของปัญหา พื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย

จากสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชันที่มีอยู่ทุกอำเภอ ทำให้ปัญหาในด้านการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะต่าง ๆ เช่น ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ฯลฯ ของประชาชนยังไม่ทั่วถึง และในพื้นที่ที่เริ่มมีการขยายตัวของเมือง เช่นในเขตเทศบาลต่าง ๆ โดยไม่มี การวางแผนที่รัดกุม ทำให้เกิดปัญหาขยะ น้ำประปา ยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น

การคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต

องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะดำเนินการสนับสนุนและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่กระบวนการรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนโดยการออกหน่วยเพื่อรับฟังปัญหาความต้องการ และเข้าไปบริการประชาชนในพื้นที่ห่างไกล เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในทุกพื้นที่มีโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะพื้นฐานและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมด้านสุขอนามัยของประชาชนในการสนับสนุนอุปกรณ์ทางการแพทย์ เสริมสร้างศักยภาพให้กับหน่วยงานทางด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อเพิ่มทักษะความรู้และศักยภาพให้สามารถให้บริการทางด้านสาธารณสุขพื้นฐานในชุมชนของตนเองได้ เพิ่มช่องทางในการเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุขอีกทางหนึ่ง สนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง ให้บุคคลในครอบครัวมีภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษา เช่น อุปกรณ์ทางการศึกษา กีฬา สื่อ

การเรียนการสอน และเพิ่มทักษะให้กับบุคลากรทางการศึกษา สนับสนุนการเรียนการสอนสายอาชีพ ส่งเสริมให้เยาวชนในพื้นที่มีโอกาสศึกษาต่อในสาขาที่ขาดแคลน เพื่อกลับมาพัฒนาท้องถิ่น สนับสนุนการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและรักษาโรคติดต่อ มีการวางแผนการป้องกันและแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาขยะ ยาเสพติด เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

ความต้องการของประชาชน

ประชาชนต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงมีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย ไม่ต้องเดินทางไปรักษาที่ต่างจังหวัด เด็กเยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ได้มาตรฐาน มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอ เข้าถึงสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัญหาขยะและสิ่งปฏิกูล ยาเสพติดที่แพร่ระบาดได้รับการแก้ไขอย่างทั่วถึงและยั่งยืน ได้รับการส่งเสริมด้านวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

ข. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ปัญหา

จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ทำให้มีพื้นที่รับผิดชอบและต้องใช้งบประมาณในการพัฒนาที่ค่อนข้างมาก ดังนั้นความต้องการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการให้บริการ สาธารณะภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังคงเป็นปัญหาหลักต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ดังนี้

๑. ถนนที่ใช้สัญจรเชื่อมโยงระหว่างหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอ มีสภาพชำรุด หลุม โทรม เป็นดินลูกรัง หรือมีสภาพเป็นถนนลาลอง ในช่วงฤดูฝนถนนบางช่วงมีดินสไลด์มาปิดทับเส้นทาง รถไม่สามารถสัญจรไปมาได้ ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ในด้านต่างๆ เช่น ด้านการศึกษา สาธารณสุข การเกษตร การอุตสาหกรรม การพลังงาน การขนส่ง

๒. ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค ฤดูฝนเกิดน้ำหลากท่วมพื้นที่ การเกษตร

๓. ปัญหาไฟฟ้ายังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

ขอบเขตและปริมาณของปัญหา พื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย

ในทุกอำเภอยังมีพื้นที่ที่ต้องได้รับการพัฒนาค่อนข้างมาก ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า ฯลฯ

การคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต

องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จะพัฒนาและปรับปรุงด้านโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุม และเป็นธรรมมากที่สุด โดยผ่านการรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนในเวทีประชาคมระดับอำเภอ และประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความต้องการของประชาชน ให้สามารถแก้ปัญหาตามลำดับความสำคัญเร่งด่วน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างทันที่

ความต้องการของประชาชน

๑. ก่อสร้าง ปรับปรุง เส้นทางคมนาคมให้สะดวก ทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ก่อสร้าง รางระบายน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขัง

๒. ต้องการอ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำระบบประปา

๓. ขยายเขตไฟฟ้าให้ครบทุกครัวเรือน และขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะให้ครอบคลุมทุกพื้นที่

ค. ด้านเศรษฐกิจ

ปัญหา

ในด้านเศรษฐกิจนั้นจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังต้องพึ่งพาระบบเศรษฐกิจภาคเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่มากคือ ภาคการท่องเที่ยว ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และบริการอื่น ๆ ตามลำดับสำหรับปัญหาที่พบแยกได้ ดังนี้

๑. ภาคการเกษตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตป่าอนุรักษ์ ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์พื้นที่และทรัพยากรจากป่าได้ กระบวนการขั้นตอนในการอนุญาตล่าช้าไม่สอดคล้องกับสภาพความจำเป็นในการพัฒนาพื้นที่ทำการเกษตรมีน้อยและจำกัด เกษตรกรบางส่วนยังขาดที่ดินทำกิน มีการใช้สารเคมีในการเกษตร

๒. ภาคการท่องเที่ยว จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก แต่ยังคงขาดการปรับปรุง และประชาสัมพันธ์ให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เท่าที่ควร

๓. ภาคอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการยังขาดแรงจูงใจในการลงทุนและขาดการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาปรับใช้ในการจัดการผลผลิตและกระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์และสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มยังมีน้อย ขาดคุณภาพและมาตรฐาน และที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ ทำให้นักลงทุนไม่ยอมลงทุน

๔. ด้านการบริการอื่น ๆ จากสภาวะการท่องเที่ยวชบเซาทำให้กิจการบริการต่าง ๆ ได้รับความกระทบไปด้วย

ขอบเขตและปริมาณของปัญหา พื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย

๑. เกษตรกรในทุกอำเภอที่ยังไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน และไม่มีที่ดินทำกิน

๒. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมภายในจังหวัด ที่ต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนา

๓. ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมและผู้สนใจเข้ามาลงทุนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

การคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต

การแก้ไขปัญหาเรื่องการจัดการที่ดินต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการบริหารจัดการที่ดินโดยชุมชนอย่างยั่งยืน และสนับสนุนให้เกิดกระบวนการในการจัดทำ “ข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน” ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชเชิงวนเกษตร ปลูกพืชที่มีมูลค่าสูงเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตโดยที่ใช้ที่ดินเท่าเดิม ส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดฝึกอบรมอาชีพปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น รวมไปถึงการสร้างจุดเด่นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดมากขึ้น

ความต้องการของประชาชน

๑. สนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ สนับสนุนเงินทุน จัดหาสถานที่จำหน่ายสินค้า ความรู้ด้านการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพ รูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาด ความรู้ด้านการบริหารจัดการ
๒. แหล่งรับซื้อผลผลิตในพื้นที่ ความรู้ด้านการเกษตร สนับสนุนการปลูกกาแฟ สนับสนุนยาปราบศัตรูพืชและโรคระบาด ต้องการแปรรูปผลผลิต
๓. ต้องการอาชีพเสริม อาชีพใหม่ๆ ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว

ง. ด้านการเมือง-การบริหาร

ปัญหา

จากสภาพการคมนาคมที่ค่อนข้างลำบากและชุมชนตั้งอยู่ห่างไกล ทำให้ประชาชนยังไม่เข้าถึงข่าวสาร ข้อมูล และขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาด้านการเมืองและการบริหารนั้นถือว่าเป็นปัญหาสำคัญต่อการบริหารงานในท้องถิ่นสามารถแยกเป็นข้อๆดังนี้

๑. ปัญหาประชาชนขาดความรู้ในด้านการเมือง การบริหาร
๒. ประชาชนขาดความตระหนัก ความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารอย่างจริงจัง
๓. การส่งเสริม พัฒนาและปรับปรุงในส่วนของการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่เพียงพอต่อการบริหารงาน
๔. ขาดแคลนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานในพื้นที่
๕. การให้บริการภาครัฐ ผู้ด้อยโอกาสจริงๆ ไม่ได้รับบริการจากภาครัฐ
๖. ขาดการบริหารจัดการด้านแหล่งเรียนรู้ ข้อมูลต่างๆ

จากทั้งหมดที่กล่าวมาถือเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนจะต้องพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีส่วนร่วมทางการเมืองการบริหารของท้องถิ่นเพื่อกำหนดทิศทางการบริหารงานด้านต่างๆให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น

ขอบเขตและปริมาณของปัญหา พื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนบางส่วนของในทุกอำเภอที่อยู่ห่างไกล ยังไม่เข้าถึงข่าวสาร ข้อมูล ไม่รู้สิทธิและหน้าที่ในการเป็นพลเมือง จึงไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเท่าที่ควร

การคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต

องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ และส่งเสริมให้ประชาชนมีความสนใจในการเมืองการบริหารโดยใช้สื่อต่าง ๆ จัดอบรมแกนนำในชุมชน/หมู่บ้าน และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นออกหน่วยเพื่อเข้าไปให้ความรู้ในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ห่างไกล จัดหาบุคลากรในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านการพัฒนาการจัดเก็บรายได้ จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการชำระภาษี การต่อใบอนุญาตต่างๆ และการปฏิบัติตามข้อบัญญัติ การปรับปรุงด้านแผนที่ภาษีให้สามารถจัดเก็บได้อย่างเที่ยงตรงและครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด เร่งรัดการจัดเก็บให้ครบถ้วนตามกำหนดเวลา รมรณรงค์ใช้ป้ายแม่ฮ่องสอนในผู้ใช้รถจักรยานยนต์และรถยนต์ อีกทั้งออกข้อบัญญัติเพื่อปรับปรุงอัตราการจัดเก็บให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันและเพียงพอต่อการดำเนินการ

ความต้องการของประชาชน

๑. ให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสิทธิหน้าที่ของพลเมือง สร้างจิตสำนึกในการหวงแหนท้องถิ่น จิตสาธารณะ ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมพัฒนาและบริหารจัดการชุมชนของตนเอง

๒. ต้องการให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษของเด็ก และเยาวชนในกรณีที่ทำผิดกฎหมาย ต้องการมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายป่าชุมชน สิทธิที่ดินทำกิน

๓. ต้องการพัฒนาด้านองค์ความรู้ต่างๆ เช่น การพัฒนาบุคลิกภาพ ภาวะผู้นำ และศิลปะการพูด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องประชาคมอาเซียนเพื่อจะได้เตรียมความพร้อมทั้งในเรื่องของแรงงาน ไรศติดต่อ และราคาพืชผลทางการเกษตร

๔. สร้างค่านิยมใหม่ให้กับประชาชนเรื่องการรักษาวินัย การปฏิบัติตามกฎหมาย การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย

๕. สร้างค่านิยมให้ประชาชนรักท้องถิ่น รักชาติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการ สาธารณะต้องยึดหลักการธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน

๒. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์พัฒนาในปัจจุบันและโอกาสการพัฒนาในอนาคตของท้องถิ่น ด้วยเทคนิค SWOT Analysis (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค)

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์การพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบัน เป็นการประเมินโดยวิเคราะห์ถึงโอกาส และภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาต่าง ๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของท้องถิ่น อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายในของท้องถิ่น ซึ่งทั้งหมดเป็นการประเมินสถานการณ์ของท้องถิ่นในปัจจุบันโดยเป็นการตอบคำถามว่า “ปัจจุบันท้องถิ่นมีสถานการณ์การพัฒนาอยู่จุดไหน” สำหรับใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดการดำเนินงานในอนาคตต่อไป ทั้งนี้ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis การพิจารณาถึงปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strength - S) จุดอ่อน (Weak - W) และปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส (Opportunity - O) และอุปสรรค (Threat - T) เป็นเครื่องมือ

ตารางการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน (Internal Factors)

จุดแข็ง (Strength - S)		จุดอ่อน (Weak - W)	
S๑	มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายทางชีวภาพ	W๑	พื้นที่ในการทำเกษตรมีน้อยและเกษตรกรนิยมใช้สารเคมีในการทำการเกษตร
S๒	มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย กระจายอยู่ทุกอำเภอ	W๒	สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาและพื้นที่สูง เป็นอุปสรรคในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมและสาธารณูปโภค
S๓	มีทุนทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม-ประเพณี ศาสนา และความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่โดดเด่น และมีเอกลักษณ์	W๓	พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเขตป่าอนุรักษ์ และป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างจำกัด และมีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า
S๔	มีโครงการพัฒนาตามพระราชดำริจำนวนมาก และเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ที่สำคัญ	W๔	ฤดูกาลท่องเที่ยวมีระยะสั้น
S๕	มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศพม่าทุกอำเภอ มีจุดผ่อนปรนชั่วคราวทางการค้า และท่าเลที่ตั้งอยู่ใกล้เมืองหลวงใหม่ของประเทศเมียนมาร์	W๕	การขยายตัวทางเศรษฐกิจและรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ สัดส่วนคนจนมากที่สุดของประเทศ
S๖	มีผลิตภัณฑ์และสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาของแต่ละชนเผ่ามีความเป็นเอกลักษณ์	W๖	ประชาชนขาดโอกาสทางการศึกษา และขาดสถาบันอุดมศึกษา
S๗	ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สงบสุข เป็นเมืองน่าอยู่ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	W๗	ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสินค้าเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
S๘	มีอัตราเงินเฟ้อ การว่างงาน ปริมาณขยะ และคดียาเสพติดต่ำ	W๘	การเข้าถึงบริการทางการแพทย์ยังไม่ทั่วถึง โรงพยาบาลยังไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพมาตรฐาน HA ตามที่กำหนด และอัตราทารกตายต่อการเกิดมีชีพยังสูง

จุดแข็ง (Strength - S)		จุดอ่อน (Weak - W)	
S๙	มีแหล่งน้ำที่เป็นธรรมชาติและสะอาด	W๙	มีปัญหาหมอกควันไฟป่าจากการเผาป่า
		W๑๐	สัดส่วนผู้อยู่ในระบบประกันสังคม ผลิตภาพแรงงาน และการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตยังน้อยมาก

ตารางการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก (External Factors)

โอกาส (Opportunity - O)		อุปสรรค (Threat - T)	
O๑	นโยบายภาครัฐเปิดโอกาสและสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่หลากหลายรูปแบบ นโยบายด้านที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านส่งเสริมการค้าการลงทุนการประเทศเพื่อนบ้าน การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด การค้ามนุษย์ ผู้หลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ด้านพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานอย่างทั่วถึงเพียงพอ การแก้ไขปัญหาค่าความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิต การยกระดับคุณภาพสินค้า OTOP SMEs การแก้ไขปัญหามอกควันไฟป่า	T๑	กระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่รวดเร็ว กระแสบริโภคนิยมและกระแส วัฒนธรรมจากภายนอก ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น
		T๒	ผลกระทบจากหมอกควันไฟป่าจากประเทศเพื่อนบ้าน
		T๓	การเกิดภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย ดินโคลนถล่ม โรคระบาด เป็นต้น
		T๔	ปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดน ผู้หนีภัยจากการสู้รบตามแนวชายแดนและแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
O๒	ได้รับโอกาสเป็นพื้นที่นำร่องในการดำเนินโครงการต่างๆ จากองค์กรระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น UNDP UNJP เป็นต้น	T๕	ภาวะเศรษฐกิจของโลกและประเทศ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้น เช่น น้ำมัน ไฟฟ้า เกิดปัญหาค่าครองชีพ
O๓	กระแสการเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์	T๖	ระเบียบกฎหมายไม่เอื้อต่อการพัฒนา โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าสงวนแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ (vision) และพันธกิจ (mission)แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์การพัฒนางองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

“แม่ฮ่องสอนก้าวหน้า การศึกษาสร้างคน
เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง เมืองแห่งวัฒนธรรม”

พันธกิจการพัฒนางองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. ปรับปรุงและพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค ให้ได้มาตรฐานและครอบคลุมทั่วถึง
๒. พัฒนาด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน แบบพอเพียง ให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้
๓. ส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้คงสภาพ
๔. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้มีความเข้มแข็ง มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน
๕. อนุรักษ์ ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น
๖. อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง
๗. พัฒนาคุณภาพการให้บริการสาธารณะให้มีคุณภาพ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

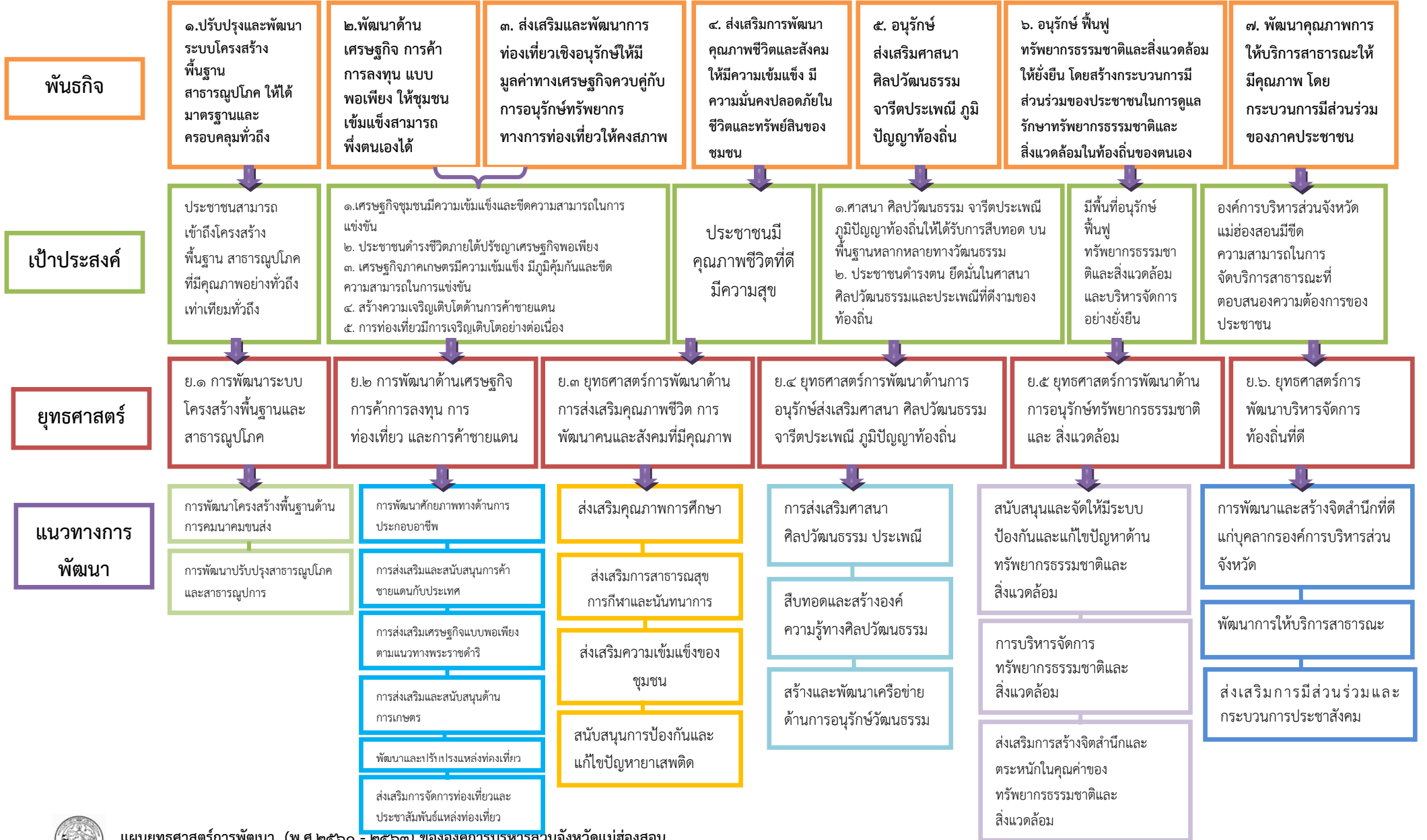

๓.๓ ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงสร้างเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)

“แม่ฮ่องสอนก้าวหน้า การศึกษาสร้างคน เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง เมืองแห่งวัฒนธรรม”

บทที่ ๔

รายละเอียดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค
(พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)

๔.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนา และตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

พันธกิจ : ๑. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

เป้าประสงค์ : ๑. โครงการด้านการคมนาคมมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๒. เพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ : ๑. จำนวนโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนา

๒. จำนวนโครงการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาและตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดเป้าประสงค์
<p>๑.๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง</p> <p>การดำเนินการเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง การก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุง ถนนและสะพาน โดยบูรณาการการมีส่วนร่วมที่สามารถก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนร่วมกัน ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน</p>	<p>๑. ก่อสร้าง ปรับปรุง ถนน และเส้นทางคมนาคมให้ได้มาตรฐาน มีความปลอดภัย และสะดวกสบาย</p>	<p>๑. จำนวนโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนา</p> <p>๒. จำนวนเส้นทางที่ได้รับการก่อสร้าง</p>
<p>๑.๒ การพัฒนาปรับปรุงสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ</p> <p>การดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค รวมถึงการแก้ไขปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วม ระบบประปา โดยบูรณาการการมีส่วนร่วมที่สามารถก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนร่วมกัน ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน</p>	<p>๑. พัฒนาการเข้าถึงระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ</p> <p>๒. เพิ่มประสิทธิภาพการจัดบริการสาธารณะ โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>๑. จำนวนโครงการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ</p> <p>๒. จำนวนประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาปรับปรุงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ</p>

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก

กองช่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ความเชื่อมโยง

๑. ยุทธศาสตร์จังหวัด :

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาคมน สังคม การบริการภาครัฐ และพลังงาน
ทดแทนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนากองครักษ์ปกครองส่วนท้องถิ่น :

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว และการค้าชายแดน

พันธกิจ : ๑. พัฒนาด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน แบบพอเพียง ให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้

๒. ส่งเสริมและพัฒนากิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้คงสภาพ

เป้าประสงค์ : ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ : ๑. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของประชาชนที่มีรายได้สูงกว่าเส้นความยากจน

๒. รายได้จากการท่องเที่ยวสูงขึ้น

๓. มูลค่าการค้าชายแดนสูงขึ้น

๔. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาและตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดเป้าประสงค์
๒.๑ การพัฒนาศักยภาพทางด้านการประกอบอาชีพ ส่งเสริมความรู้ ทักษะให้แก่กลุ่มอาชีพ การพัฒนาศักยภาพของผู้ผลิต การส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมด้านการตลาด การบริหารจัดการ การลงทุนและสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	๑. กลุ่มอาชีพได้รับการพัฒนาศักยภาพมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ๒. ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีมาตรฐานตามเกณฑ์เพิ่มขึ้น	๑. จำนวนรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ๒. จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์
๒.๒ การส่งเสริมและสนับสนุนการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างและพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาด้านการขนส่ง ระบบตลาด การแสวงหาโอกาสทางตลาดใหม่ สร้างนักการตลาดรุ่นใหม่พัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน	๑. โครงการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการค้าชายแดนกับประเทศพม่า ๒. มูลค่าเศรษฐกิจการค้าชายแดนเพิ่มขึ้น	๑. จำนวนโครงการที่ดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการค้าชายแดนกับประเทศพม่า ๒. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าเศรษฐกิจการค้าชายแดน
๒.๓ การส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริ ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงและยั่งยืน การขยายผลโครงการพัฒนาตามพระราชดำริไปยังทุกชุมชนประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถ	๑. มีประชาชนที่ได้รับการถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น ๒. มีประชาชนที่ดำเนินตามแนวทางพระราชดำริและศูนย์ศิลปาชีพเพิ่มขึ้น	๑. จำนวนผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ๒. จำนวนผู้ที่ดำเนินตามแนวทางพระราชดำริและศูนย์ศิลปาชีพ

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์
บริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกอย่างเท่าเทียมกัน สามารถพึ่งตนเองได้	๓. ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการตามพระราชดำริ มีรายได้เพิ่มขึ้น	๓. จำนวนร้อยละของรายได้ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการตามพระราชดำริ
๒.๔ การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเกษตร ส่งเสริมการจัดการระบบน้ำทางการเกษตรให้สามารถเข้าถึงพื้นที่ทางการเกษตรให้มากขึ้น สนับสนุนหน่วยงานของรัฐ ส่งเสริมให้เกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต การส่งเสริมเกษตรปลอดภัย ส่งเสริมเกษตรทางเลือก เพื่อการบริโภคและจำหน่ายลดการนำเข้าจากจังหวัดใกล้เคียง	๑. ปรับปรุง ซ่อมแซมระบบชลประทานขนาดเล็กเพื่อการเกษตร ๒. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น ๓. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเกษตรมีความรู้มากขึ้น	๑. จำนวนระบบชลประทานขนาดเล็กที่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซม เพื่อการเกษตร ๒. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเกษตร ๓. จำนวนประชาชนที่ได้รับรู้จากการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเกษตร
๒.๕ พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ด้านภูมิทัศน์และโครงสร้างพื้นฐานให้มีศักยภาพได้มาตรฐานและปลอดภัย	๑. แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุง เพิ่มขึ้น ๑. นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	๑. จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุง ๑. จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น
๒.๖ ส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ๆ ที่สืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของจังหวัด โดยประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ในการยกระดับการท่องเที่ยว ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเชิงรุกและต่อเนื่อง	๑. มีกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น ๒. บุคลากรด้านการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น ๑. นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ๒. มูลค่าทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้น	๑. จำนวนกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๒. จำนวนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาประชาสัมพันธ์ ๑. จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ๒. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก

กองแผนและงบประมาณ, สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ความเชื่อมโยง

๑. ยุทธศาสตร์จังหวัด :

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวคุณภาพในเชิงนิเวศ วิถีชีวิต และสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ส่งเสริมและพัฒนาการค้า การลงทุน และการค้าชายแดน

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนากองกรปกครองส่วนท้องถิ่น :

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุนยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวยั่งยืน

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ

พันธกิจ : ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมให้มีความเข้มแข็ง มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน

เป้าประสงค์ : เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

- ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ :**
๑. ค่าเฉลี่ย ผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับประเทศที่เพิ่มขึ้นของการศึกษาในทุกกระดับ
 ๒. อัตราการเจ็บป่วยของประชาชนในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ไม่เพิ่มขึ้น
 ๓. อัตราการระบาดของโรคไข้มาลาเรียและโรคไข้เลือดออกไม่เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับค่ามัธยฐานย้อนหลัง ๕ ปี
 ๔. จำนวนเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสที่มีความรู้ทักษะในการใช้ชีวิต
 ๕. จำนวนของเด็กและเยาวชนที่ได้แสดงออกตามศักยภาพ
 ๖. อัตราที่ลดลงของคดีอุกฉกรรจ์คดีสะเทือนขวัญ และคดีประทุษร้าย

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์
<p>๓.๑ ส่งเสริมคุณภาพการศึกษา</p> <p>๓.๑.๑ พัฒนาโรงเรียน อบจ. บ้านจงคำให้มีคุณภาพได้มาตรฐานให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การสร้างและปรับปรุงสถานศึกษา ตลอดจนการสนับสนุนและพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา สนับสนุนการเพิ่มแหล่งเรียนรู้ควบคู่ไปกับการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้</p> <p>๓.๑.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนการยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอนทุกรูปแบบ (ในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย)ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>๑. โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา</p> <p>๒. ค่าเฉลี่ย O-Net ทุกระดับเพิ่มขึ้น</p>	<p>๑. จำนวนโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา</p> <p>๒. จำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนา</p>
<p>๓.๒ ส่งเสริมการสาธารณสุข การกีฬา และนันทนาการ</p> <p>การส่งเสริมให้มีระบบบริการสุขภาพทางด้านสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคติดต่อ การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟู</p>	<p>๑. จัดกิจกรรมส่งเสริมการสาธารณสุข การกีฬา และนันทนาการ</p> <p>๒. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการสาธารณสุข การกีฬาและ</p>	<p>๑. จำนวนกิจกรรมส่งเสริมการสาธารณสุข การกีฬาและนันทนาการ</p> <p>๒. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการสาธารณสุข การ</p>

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์
<p>สมรรถภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านสุขภาพมากขึ้น ส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มและทุกวัยให้ความสนใจต่อการออกกำลังกาย โดยสนับสนุนกิจกรรมการกีฬาขั้นพื้นฐาน การกีฬาเพื่อสุขภาพ การกีฬาในบ้าน และการพัฒนาการกีฬาสู่ความเป็นอาชีพ</p>	<p>เน้นหนทางการ เพิ่มขึ้น</p> <p>๓. จำนวนเด็ก เยาวชนและประชาชนเล่นกีฬาและออกกำลังกายเป็นประจำ เพิ่มขึ้น</p> <p>๔. อัตราผู้เจ็บป่วยจากกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรังไม่เพิ่มขึ้น</p> <p>๕. อัตราผู้เจ็บป่วยจากโรคไข้มาลาเรียและไข้เลือดออกไม่เกินค่ามัธยฐานย้อนหลัง ๕ ปี</p>	<p>กีฬาและนันทนาการ</p> <p>๓. ร้อยละของเด็ก เยาวชนและประชาชนเล่นกีฬาและออกกำลังกายเป็นประจำ</p> <p>๔. อัตราผู้เจ็บป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs)</p> <p>๕. อัตราผู้เจ็บป่วยจากโรคไข้มาลาเรียและไข้เลือดออก</p>
<p>๓.๓ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน</p> <p>ส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านต่าง ๆ ให้สามารถพึ่งตนเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การดูแลสวัสดิการสังคม และการเข้าถึงบริการของรัฐ ตลอดจนส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและบทบาทของพลเมือง</p>	<p>๑. จัดกิจกรรมการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน</p> <p>๒. เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้รับการส่งเสริมความเข้มแข็ง เพิ่มขึ้น</p> <p>๒. เด็กและเยาวชนมีโอกาส แสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ</p>	<p>๑. จำนวนกิจกรรมการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน</p> <p>๒. จำนวนเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ได้รับการส่งเสริมความเข้มแข็ง</p> <p>๓. เด็กและเยาวชนมีโอกาสแสดงความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ</p>
<p>๓.๔ สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด</p> <p>การรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม การสนับสนุนการดูแลความ</p>	<p>๑. จัดกิจกรรมที่สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด</p> <p>๒. มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพิ่มขึ้น</p> <p>๓. คดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกายและเพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลง</p>	<p>๑. จำนวนกิจกรรมที่สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด</p> <p>๒. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด</p> <p>๓. ร้อยละของคดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและเพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินลดลง</p>

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก

กองการศึกษาฯ, สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ความเชื่อมโยง

๑. ยุทธศาสตร์จังหวัด :

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาคน สังคม การบริการภาครัฐ และพลังงาน
ทดแทนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงภายในและตามแนวชายแดน

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนา คุณภาพคนสังคม ชุมชนให้มีคุณภาพ

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น**พันธกิจ :** ๑. อนุรักษ์ ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น**เป้าประสงค์ :** ๑. ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการสืบทอด บนพื้นฐานหลากหลายทางวัฒนธรรม

๒. ประชาชนดำรงตน ยึดมั่นในศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดั่งามของท้องถิ่น

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ : ๑. จำนวนกิจกรรมการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. จำนวนกิจกรรมสืบทอดและสร้างองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

๓. จำนวนเครือข่ายที่ร่วมสืบทอดกิจกรรมทางศาสนา

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์
๔.๑ การส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนและจัดให้มีกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการรักษาอัตลักษณ์ของท้องถิ่น	๑. จัดกิจกรรมการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มขึ้น	๑. จำนวนกิจกรรมการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
๔.๒ สืบทอดและสร้างองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ การส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้าน สนับสนุนและจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมถึงการบูรณะฟื้นฟูแหล่งโบราณสถานแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญ การอบรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์สืบทอดศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์แก่นักเรียน นักศึกษา และเยาวชน การสร้างให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์	๑. จัดกิจกรรมสืบทอดและสร้างองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ๒. มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมสืบทอดและสร้างองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เพิ่มขึ้น ๓. ก่อสร้าง บูรณะฟื้นฟูแหล่งเรียนรู้	๑. จำนวนกิจกรรมสืบทอดและสร้างองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ๒. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมสืบทอดและสร้างองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ๓. จำนวนแหล่งเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น/ที่ได้รับบูรณะฟื้นฟู
๔.๓ สร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี	๑. มีเครือข่ายด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มขึ้น	๑. จำนวนเครือข่ายด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์
และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเชื่อมโยงกันระหว่างองค์กรภาคประชาชน เอกชน หน่วยงานภาครัฐ เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรม จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น		

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก
 กองการศึกษา, สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ความเชื่อมโยง

๑. ยุทธศาสตร์จังหวัด :
 ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาคน สังคม การบริการภาครัฐ และพลังงานทดแทนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการส่วนท้องถิ่น :
 ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ส่งเสริม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

พันธกิจ : ๑. อนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง

เป้าประสงค์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์และมีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ : ๑. จำนวนหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการที่ดินที่ป่าที่ชัดเจน

๒. จำนวนหมู่บ้านที่มีกตีกาที่จะดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. จำนวนเครือข่ายภาคประชาชนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์
<p>๕.๑ สนับสนุนและจัดให้มีระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>การพัฒนาและจัดระบบป้องกันและแก้ไขปัญหายั่งยืน ปัญหาน้ำท่วม ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภค บริโภค ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาผลกระทบเป็นพิษ และปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง ให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตลอดจนสนับสนุนและจัดให้มีกิจกรรม/โครงการ เพื่อการเฝ้าระวังและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงการดำเนินกิจกรรมตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ</p>	<p>๑. สนับสนุนและจัดให้มีระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. ชุมชน/ครัวเรือน ที่ได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควัน เพิ่มขึ้น</p>	<p>๑. จำนวนกิจกรรมสนับสนุนและจัดให้มีระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. ร้อยละของชุมชน/ครัวเรือน ที่ได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควัน</p>
<p>๕.๒ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>การพัฒนาศักยภาพด้านการศึกษา และการรวบรวมข้อมูล การศึกษาวิจัย อย่างเป็นรูปธรรม การกำหนด บทบัญญัติ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการประสานการใช้ ประโยชน์ร่วมกันอย่างสูงสุดและ ส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายในการ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยบูรณาการความ ร่วมมือของทุกภาคส่วน</p>	<p>๑. มีหมู่บ้านที่จัดกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น</p> <p>๒. มีหมู่บ้านที่ออกกฎระเบียบในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น</p> <p>๓. มีป่าต้นน้ำเพิ่มขึ้น</p> <p>๔. มีเครือข่ายในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น</p>	<p>๑. จำนวนหมู่บ้านที่มีการจัด กิจกรรมอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. จำนวนหมู่บ้านที่มีการออกกฎระเบียบในการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p> <p>๓. ร้อยละของจำนวนป่าต้นน้ำ ที่เพิ่มขึ้น</p> <p>๔. จำนวนที่เพิ่มขึ้นของ เครือข่ายในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม</p>

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์
<p>๕.๓ ส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ปลูกจิตสำนึกและความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนให้มีศักยภาพในการมีส่วนร่วมดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>ควบคู่ไปกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>๑. จัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น</p> <p>๑. เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>๑. จำนวนกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกและตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๑. จำนวนเด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก

กองแผนและงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ความเชื่อมโยง

๑. ยุทธศาสตร์จังหวัด :

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ ป่า น้ำ และหมอกควันไฟป่า

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนากองครักษ์ปกครองส่วนท้องถิ่น :

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

๖. ยุทธศาสตร์การพัฒนาบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี

พันธกิจ : ๑.พัฒนาคุณภาพการให้บริการสาธารณะให้มีคุณภาพ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

เป้าประสงค์ : องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีศักยภาพในการบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล และสามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดระดับเป้าประสงค์ : ร้อยละของคะแนนมาตรฐานการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Core Team) ทุกด้านไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์
<p>๖.๑ การพัฒนาและสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัด</p> <p>การสร้างจิตสำนึกและพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับวิธีคิดวิธีการทำงาน สร้างจิตสำนึกของบุคลากรองค์กร เช่น การฝึกอบรมเฉพาะด้าน การสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เป็นต้น</p>	<p>๑. มีบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ</p>	<p>เชิงปริมาณ</p> <p>๑. จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ</p>
<p>๖.๒ พัฒนาการให้บริการสาธารณะ</p> <p>เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสาธารณะ ที่สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม เกิดความพึงพอใจสูงสุดต่อประชาชนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน ตลอดจนการปรับปรุงระเบียบกฎหมาย ปรับปรุงสถานที่เครื่องมือเครื่องใช้ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การประชาสัมพันธ์องค์กร จัดตั้งศูนย์ประสานงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดในอำเภอที่ห่างไกลในการให้บริการประชาชน ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด</p>	<p>๑. ปรับปรุงภารกิจตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับการปรับปรุง</p> <p>๒. มีงบประมาณที่ใช้สำหรับจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการบริการประชาชนเพิ่มขึ้น</p> <p>๓. ประชาชนพึงพอใจต่อการให้บริการของบุคลากร อบจ.แม่ฮ่องสอนเพิ่มขึ้น</p>	<p>๑. จำนวนภารกิจตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับการปรับปรุง</p> <p>๒. ร้อยละของงบประมาณที่ใช้สำหรับจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการบริการประชาชน</p> <p>๓. ร้อยละความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของบุคลากร อบจ.แม่ฮ่องสอน</p>

กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนา	เป้าหมาย	ตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์
๖.๓ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระบวนการประชาสังคม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทุกภาคส่วน ให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการทำงาน เพื่อให้การพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปตามเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง	๑. การจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียม บำรุงอบจ. เพิ่มขึ้น ๒. ข้อร้องเรียนในการปฏิบัติงานลดลง	๑. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของการจัดเก็บภาษี ค่าธรรมเนียม บำรุงอบจ. ๒. ร้อยละข้อร้องเรียนในการปฏิบัติงานลดลง

หน่วยงานที่รับผิดชอบหลัก

กองแผนและงบประมาณ, กองกิจการสภา, กองคลัง, กองพัสดุและทรัพย์สิน, สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ความเชื่อมโยง

๑. ยุทธศาสตร์จังหวัด :

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาคน สังคม การบริการภาครัฐ และพลังงานทดแทนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ : การพัฒนาบริหารจัดการท้องถิ่นที่ดี

บทที่ ๕

การติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๕.๑ กรอบและแนวทางในการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นการติดตามและประเมินผลความสอดคล้องและความสำเร็จของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการตามแผนดำเนินงานว่าเป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่สอดคล้องกับพันธกิจ ซึ่งสามารถนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดหรือไม่ และโครงการพัฒนานั้นประสบความสำเร็จตามกรอบการประเมินระดับใด โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดแม่ฮ่องสอน กำหนดกรอบแนวทางและวิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประเมินผลโครงการพัฒนาตามที่ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ การกำหนดกรอบ แนวทางและวิธีการติดตามและประเมินผลแผน กำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

(๑) ความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาท้องถิ่นและกลยุทธ์ที่กำหนด

(๒) ความเพียงพอของทรัพยากรเพื่อการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงาน

(๓) ความก้าวหน้าของกิจกรรมที่กำหนดไว้ตามแผนโดยมีการติดตามผล

(๔) ประสิทธิภาพ เป็นการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับทรัพยากรที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพ

(๕) ประสิทธิภาพเป็นการศึกษาผลที่ได้รับ

(๖) ผลลัพธ์และผลผลิตเป็นการประเมินผลประโยชน์ที่เกิดจากการทำกิจกรรมที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายที่ให้บริการ และการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม

(๗) การประเมินผลกระทบ เป็นการศึกษาค่าที่ได้รับรวมยอด

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นอาจนำแนวทางทั้งหมดที่กำหนดมาใช้หรืออาจเลือกใช้ในบางแนวทางในการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยอย่างน้อยต้องสามารถประเมินความสอดคล้องและความสามารถวัดความสำเร็จหรือความก้าวหน้าของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการฯ จะพิจารณา

๑.๒ การกำหนดกรอบแนวทางและวิธีการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์พัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจกำหนดแนวทาง ดังนี้

(๑) การประเมินผลกระบวนการหรือการประเมินประสิทธิภาพ

(๒) การประเมินผลโครงการหรือการประเมินประสิทธิผล

(๓) การประเมินผลกระทบ

ขั้นตอนที่ ๒ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์พัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกรอบแนวทางและวิธีการที่กำหนดโดยสามารถติดตามและประเมินผลได้ตลอดระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ ๓ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาตามกรอบแนวทางและวิธีการที่กำหนด โดยสามารถติดตามและประเมินผลได้ตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการพัฒนาตามแผนดำเนินงานจนถึงสิ้นสุดโครงการ

ขั้นตอนที่ ๔ รายงานและเสนอความเห็นชอบซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนางค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผลการติดตามและประเมินโครงการพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นนำเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัด พร้อมประกาศผลการติดตามและประเมินผลให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

ขั้นตอนที่ ๕ คณะกรรมการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นอาจให้ความเห็นชอบหรือข้อเสนอแนะในการรายงานติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนางค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโครงการพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และ คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดได้

๕.๒ ระเบียบ วิธีการติดตามและประเมินผล

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘ หมวด ๖ การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา

ข้อ ๒๘ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย

- (๑) สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน
- (๒) ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (๓) ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสองคน
- (๔) หัวหน้าส่วนการบริหารที่คัดเลือกกันเองจำนวนสองคน

โดยให้คณะกรรมการเลือกกรรมการหนึ่งคนทำหน้าที่ประธานคณะกรรมการ และกรรมการอีกหนึ่งคนทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการ กรรมการตามข้อ ๒๘ ให้มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้

ข้อ ๒๙ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (๑) กำหนดแนวทาง วิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (๒) ดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนา
- (๓) รายงานผลและเสนอความเห็นซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น และประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

(๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาได้โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

- (๑) คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดทำร่างข้อกำหนดขอบข่าย และรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น
- (๒) ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติข้อกำหนด ขอบข่ายและรายละเอียดของงาน
- (๓) หน่วยงานหรือบุคคลภายนอกดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผล

(๔) ให้นำหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการติดตามและประเมินผล รายงานผลการดำเนินการซึ่งได้จากการติดตามและประเมินผลต่อคณะกรรมการติดตามและประเมินผลเพื่อ ประเมินผลการรายงานผล เสนอความเห็นต่อผู้บริหารท้องถิ่น

(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอผลการติดตามและประเมินผลต่อสภาท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนา ท้องถิ่นและประกาศผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบโดยทั่วกันอย่างน้อย ปีละหนึ่งครั้ง ภายในเดือนธันวาคมของทุกปี ทั้งนี้ให้ปิดประกาศโดยเปิดเผยไม่น้อยกว่าสามสิบวัน

ข้อ ๓๑ เพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมและเพื่อให้การบริหารงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทยอาจจัดให้มีการติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสม

วิธีในการติดตามและประเมินผล มีขั้นตอนการติดตามและประเมินผลดังนี้

๑. กำหนดกรอบ แนวทาง และวิธีการในการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. สร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับการติดตามและประเมินผล

๓. เสนอคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อ พิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบแนวทาง วิธีการ และเครื่องมือสำหรับการติดตามและประเมินผล

๔. ประชุมชี้แจงแนวทาง วิธีการติดตามและประเมินผล ร่วมกับคณะผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดเตรียมข้อมูลสำหรับรองรับการประเมินก่อนลงพื้นที่จริง

๕. ลงพื้นที่สำหรับติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ตามกรอบแนวทางและวิธีการที่กำหนด

๖. ประชุมสำหรับการติดตามและประเมินผลกับคณะผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบ แนวทางและวิธีการที่กำหนด

แนวทางการติดตามประเมินผลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑. การติดตามประเมินผลใช้แผนดำเนินงานเป็นฐานข้อมูลในการติดตามประเมินผล โดย คัดเลือกโครงการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่นมาติดตามและประเมินผล

๒. การติดตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ใช้แผนดำเนินงานเป็น ฐานข้อมูล ในการติดตามว่ามีการดำเนินการเป็นไปตามห้วงระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่อย่างไร

๓. โครงการที่ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งในกรณีดำเนินการเอง หรือ บูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น หลังเสร็จสิ้นโครงการต้องจัดให้มีการรายงานผลและประเมินผลการดำเนินงาน ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ผู้มีส่วนได้เสียกับโครงการมีความคิดเห็นอย่างไรต่อโครงการ โดยให้รายงาน ตามแบบรายงาน ตป.๓ ให้รายงานภายใน ๓๐ วัน หลังจากสิ้นสุดโครงการ

๔. กรณีโครงการเงินอุดหนุนให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ ให้หน่วยงานที่ได้รับเงินอุดหนุน รายงานผลการดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยให้รายงานตามแบบรายงาน ตป.๔ ภายใน ๓๐ วัน หลังจากเสร็จสิ้น กรณีได้รับการอุดหนุนเป็นวัสดุ/อุปกรณ์ ให้รายงานตามแบบรายงานผลการ ดำเนินงานโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

๕. โครงการที่มีงบประมาณเกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ให้มีการติดตามและประเมินผลโดยการ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผล ซึ่งคณะอนุกรรมการสามารถทำการติดตามประเมินผลได้ทั้งใน ระหว่างดำเนินการ หรือหลังเสร็จสิ้น

สำหรับการประชุมคณะกรรมการติดตามและประเมินผล เพื่อรับทราบผลการติดตามและ ประเมินผล ให้ดำเนินการประชุมเป็นรายไตรมาส

๕.๓ กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

ในการติดตามและประเมินผลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล ดังนี้

๑. การใช้แบบสอบถาม
๒. การสัมภาษณ์แบบสอบถาม
๓. การสังเกตหรือการสนทนากลุ่ม

๕.๔ แบบรายงาน

๑. แบบรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการ (ตป.๓) กรณีดำเนินการเอง
๒. แบบรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการที่ขอรับการสนับสนุน (ตป.๔) กรณีเงินอุดหนุน
๓. แบบรายงานการสนับสนุนอุปกรณ์

ภาคผนวก

- คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- คณะผู้จัดทำ

คณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

(๑) นายองค์การบริหารส่วนจังหวัด			ประธานกรรมการ
(๒) รองนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด คนที่ ๑			กรรมการ
(๓) รองนายองค์การบริหารส่วนจังหวัด คนที่ ๒			กรรมการ
(๔) นายแสงทอง	ขยันดี	สมาชิกสภาฯ เขต ๕ อ.เมือง	กรรมการ
(๕) นายนิยม	ชุ่มฉวี	สมาชิกสภาฯ เขต ๒ อ.ปางมะผ้า	กรรมการ
(๖) นายเสถียร	บุญมาลา	สมาชิกสภาฯ เขต ๓ อ.ปาย	กรรมการ
(๗) นางอ่อนศรี	ศรีอัมพร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
(๘) นางสาวพัทธนันท์	ฉกรรจ์ศิลป์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
(๙) นายสุรพล	เทพบุญ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
(๑๐) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน			กรรมการ
(๑๑) ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดแม่ฮ่องสอน			กรรมการ
(๑๒) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน			กรรมการ
(๑๓) นายจรูญ	คำนวนตา	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
(๑๔) นายสุเทพ	นุชทรวง	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
(๑๕) นางเทพินท์	พงษ์วดี	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
(๑๖) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด			กรรมการและเลขานุการ
(๑๗) ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ			ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

(๑) ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด			ประธานกรรมการ
(๒) รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด			กรรมการ
(๓) หัวหน้าสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด			กรรมการ
(๔) ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม			กรรมการ
(๕) ผู้อำนวยการกองช่าง			กรรมการ
(๖) ผู้อำนวยการกองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด			กรรมการ
(๗) ผู้อำนวยการกองคลัง			กรรมการ
(๘) ผู้อำนวยการกองพัสดุและทรัพย์สิน			กรรมการ
(๙) นายอารยะ	ภูสาหัส		กรรมการ
(๑๐) นายประเสริฐ	ประดิษฐ์		กรรมการ
(๑๑) นายวิสุทธิ์	เหล็กสมบูรณ์		กรรมการ
(๑๒) ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ			กรรมการและเลขานุการ
(๑๓) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน			ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

(๑) นายพิริยะ	ตวงลาภทวีกิจ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
(๒) นายสนธยา	มานะจิตต์	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
(๓) นายสุรเดช	พร้อมเพิ่มพูน	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
(๔) นายบุญยืน	คงเพชรศักดิ์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น
(๕) นางสาวอรุณี	เวียงแสง	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น
(๖) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน		ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(๗) ผู้อำนวยการ สำนักงาน สกสค. จังหวัดแม่ฮ่องสอน		ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(๘) นายสุรศักดิ์	ป้อมทองคำ	ผู้ทรงคุณวุฒิ
(๙) นางสาวเพ็ญพิศ	เล่าเรียนดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
(๑๐) ผู้อำนวยการกองช่าง		หัวหน้าส่วนการบริหาร
(๑๑) ผู้อำนวยการกองกิจการสภา		หัวหน้าส่วนการบริหาร

คณะผู้จัดทำ

(๑) นางอารีย์	แสนสม	ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ
(๒) นางประภาภรณ์	วิมลพันธ์	หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน
(๓) นางสาวสุนทร	ผืนอุตมะ	หัวหน้าฝ่ายงบประมาณและพัฒนารายได้
(๔) นางนุชจรรย์	ทุ่งเย็น	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
(๕) นายภาณุพงษ์	พันธุ์เดช	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
(๖) นายณัฐพล	อภัย	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
(๗) นางสาวประภัสสร	เย็นใจ	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ระบบคอมพิวเตอร์
(๘) นายโอฬาร	มณีคันทิ	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ระบบคอมพิวเตอร์
(๙) นางสาวนริศรา	นิมสกุล	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ระบบคอมพิวเตอร์
(๑๐) นางสาวสายทิพย์	จรรย์สกุล	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ
(๑๑) นางสาวนภัทรชล	วรจรรุวรรณ	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ธุรการ
(๑๒) นางสาวสุวิชาดา	คันทัพไทย	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและ แผนตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ
(๑๓) นางสาวพีรญา	สุนันท์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและ แผนตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ

